

“
Ümid
qapısı

№ 2013
1542

97330

97067

Ümid qapısı

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

ARXIV

2013

T3(2A) - 8,10 + P3(2A) 147 + P74(0) 8

Redaktor: Aytən Mustafayeva,
AMEA İnsan Hüquqları üzrə ETİ-nin direktoru,
fəlsəfə doktoru, Milli Məclisin deputatı

Məsləhətçilər: Hicran Hüseynova,
Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə
Dövlət Komitəsinin sədri, Prof., Dr.

Vüqar Məmmədov,
YUNESKO-nun eksperti, Prof., Dr.

Yeganə Axundova,
Bakı Musiqi Akademiyasının prorektoru,
Xalq artisti, professor

Azərbaycanın öndər oğlu Heydər Əliyev o nadir şəxsiyyətlərdəndir ki, sağlığında özü, haqq dünyasına qovuşduqdan sonra isə adı canından artıq sevdiyi vətəninin və xalqının başı üzərində əmanət rəmzi kimi dolaşır. Tam 10 ildir ki, ulu öndərin görmək istədiyi işləri daha böyük səy və vəsətlə adını və ideallarını fəxarətlə daşıyan Fond həyata keçirməkdədir.

Heydər Əliyev Fondu böyük xeyirxahlıq məbədidir. Niyəti, məramı, amalı insanlara, Azərbaycana təmənsiz sevgidən yığılmış ümid qapısıdır. Bu qapını döyənlər, bu ocağa pənah gətirənlər heç vaxt naimid qayıtmayıblar. Fondun yaradılmasında ümdə məqsəd Heydər Əliyev irsinin yaşadılması idi. Əgər ulu öndərin siyasi-dövlətçilik irsinin tək varisi cənab İlham Əliyevdirsə, zəngin mənəvi irsinin sadıq daşıyıcısı və qoruyucusu Mehriban xanım Əliyevdir.

Mehriban xanım Azərbaycanın Birinci xanımı olmaqla kifayətlənmədi; vətənkeş insana, şafqətli anaya, fəal ictimai xadimə, xeyirxahlıq mücəssəməsinə çevrilib ölkənin üz-üzə durduğu ən müxtəlif problemlərin həllinə çiyin verdi, insanların qəlbində yaxşılığa, mərhəmətə ümid çırağı yandırdı, millətinin balasına pasıban oldu, təhsilinə, səhhətinə arxa durdu, mədəniyyətimizin mesenatına çevrildi.

Təqdim olunan kitabda Əməkdar jurnalist Xəlid Niyazovun müxtəlif illərdə qələmə alınmış və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın və Fondun vitse -prezidenti Leyla xanım Əliyevanın çoxcəhətli fəaliyyətinə həsr edilmiş seçilmiş məqalələri toplanmışdır.

ISBN 5-86874-154-4

© X.Niyazov

Ön söz

nun həyat kitabı...

"Həyatda hər bir kəsin yerini və taleyini tarix müəyyən edir. Odur ki, nə böyük, nə də kiçik rollar olur. Öz həyat kitabını yazmağa ancaq sənin şəxsi, dərk edilmiş məsuliyyətin imkan verir. Bu kitabda hər bir kəs özünü şəxsi həyatının və dünyanın qurub-yaradıcısı, yaxud dağıdıcısı kimi təcəssüm etdirir".

Həyatın mənası, hikməti və fəlsəfəsi, bir ömür yaşayan hər kəsin dünyadakı yeri və rolu haqda deyilən bu fikirlərin zəngin həyat təcrübəsindən əxz edilmiş dəqiq təsəvvürə, kifayət qədər dolğun və möhkəm qənaətə əsaslandığı dərhal hiss olunur. İlk növbədə ona görə ki, həmin mülahizələr səmimiyyətə və konkret, məqsədyönlü fəaliyyətə söykənir, fikrin arxasında konkret əməl, iş dayanır. Bu baxış bucağı Azərbaycanın Birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın həyat kredosu, çoxcəhətli fəaliyyətinin lakonik müntəxabatıdır.

"Heydər Əliyev Fondu, - Mehriban xanım Əliyevanın söylədiyi kimi, - xalqın mədəni və mənəvi dəyərlərini özümdə təcəssüm etdirən bir şəxsiyyəti təbliğ etməklə, əslində, bütünlükdə Azərbaycan xalqının dəyərlərini təbliğ edir. Çünki Heydər Əliyev elə bir şəxsiyyətdir ki, Azərbaycan xalqının bütün mədəni dəyərlərini öz şəxsiyyətində və fəaliyyətində əks etdirir. Başqa sözlə, Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının həm də mədəniyyət və mənəvi dəyərlərinin təcəssümüdür".

Bəşər sivilizasiyasının ən qədim xalqlarından olan azərbaycanlıların yüksək mənəvi-əxlaqi keyfiyyətlərini, genetik yaddaşını pak və sağlam niyyətlərlə qoruyaraq bütövlükdə milli intibaha, cəmiyyətin pozitiv ruhda inkişafına əsaslı təsir göstərmək, onun genetik yaddaşını, tarixi kimliyini, milli irs və özünəməxsusluğunu gələcək nəsillərə ötürmək Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətinin əsas qayəsini təşkil edir. Fondun fəaliyyəti, ilk növbədə, dünyanın xilasına yönələn mütərəqqi ümumbəşəri və milli idealların cəmiyyətdə daha da möhkəmlənməsinə, ictimai şüura hakim kəsilməsinə, fərqli bəşəri sivilizasiyaların uğurlu dialoquna, keçmişlə gələcək arasında möhkəm körpü salınmasına, insanlara xeyirxahlıq, insanpərvərlik və nəciblik kimi ali dəyərlərin aşılmasına yönəlmişdir.

Azərbaycan bu gün paralel olaraq həm Qərbə, həm də Şərqə inteqrasiya etməklə bərabər, hər iki sivilizasiyanın dialoqu prosesində vasitəçi kimi çıxış edir, mədəniyyətlərarası yaxınlaşmaya töhfəsini verir. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü, YUNESKO-nun və İSESKO-nun dəstəyi ilə Bakıda keçirilən "Mədəniyyətlərarası dialoqda qadınların rolunun genişləndirilməsi" mövzusunda Beynəlxalq Bakı Forumu da sivilizasiyalararası dialoq, fərqli mədəniyyətlər arasında ortaq təmas nöqtələrinin tapılması, ümumbəşəri konsolidasiya prosesində qadınların rolunun araşdırılması, bu yönümdə konkret fəaliyyət istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi baxımından vacib əhəmiyyət kəsb etmişdir. 2009-cu ildə Bakının "İslam sivilizasiyasının paytaxtı" elan edilməsi də məhz Fondun İslam Konfransı Təşkilatı ilə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığının nəticəsi olmuşdur.

YUNESKO-nun "Dünyada savadlılığın dəstəklənməsi" üzrə regional konfransının Bakıda təşkil olunması da Azərbaycanın təhsil sahəsində mühüm beynəlxalq tədbirlərin mərkəzinə çevrildiyini göstərmişdir.

Ölkədə tolerantlıq düşüncəsinin inkişafında Heydər Əliyev Fondunun xidmətlərini də xüsusi vurğulamaq lazım gəlir. Fondun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın vətənpərvər fəaliyyəti

nəticəsində bir-birinin ardınca Azərbaycanın mənəvi inciləri dünya qeyri-maddi mədəni irs siyahısına salınmış, ölkəmiz sözün, əsl mənasında fərqli sivilizasiyaların və mədəniyyətlərin dialoqu və ortaq məxrəc axtardığı məkana çevrilmişdir. Tolerantlıq nümunəsi sayılan Azərbaycan Heydər Əliyev Fondunun xətti ilə Parisdə Versal Sarayının parkında abidələri bərpa edir, Strasburqda Müqəddəs Məryəm kafedral kilsəsinin yenidən qurulmasına yardım göstərir, Pakistanda zəlzələdən zərər çəkən qızlar məktəbini yenidən inşa edir, Hollandiya, Rusiya, Gürcüstan, Rumıniya, Misir və digər ölkələrdə təhsil ocaqlarını müasirləşdirir, Afrika ölkələrinin qeyri-maddi mədəni irsinin qorunmasına dəstək verir, Qəbələ Beynəlxalq Musiqi Festivalı kimi onlarca qlobal və mükəmməl layihəyə imza atır.

Ölkənin Birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Fond Azərbaycan xalqının düşüncə sistemində xüsusi yer tutan mərhəmət, insanpərvərlik, xeyirxahlıq kimi ali dəyərlərə tapınaraq cəmiyyətin mənəvi saflaşmasına və yüksəlişinə, milli mədəniyyətin yad təsirlərdən qorunmasına hesablanan xoşməramlı missiyanı həyata keçirməkdədir.

Azərbaycan oxucusu Heydər Əliyev Fondunun, eləcə də Birinci xanım Mehriban Əliyevanın həm fondun prezidenti, Milli Məclisin deputatı, həm də YUNESKO və İSESKO kimi beynəlxalq təşkilatların xoşməramlı səfiri kimi çoxcəhətli fəaliyyəti barədə ölkə mətbuatında dərc olunan yazılarla yaxından tanışdır. Həmin yazı müəlliflərinin cərgəsində respublikanın Əməkdar jurnalisti, tanınmış publisist Xalid Niyazovun imzası xüsusilə fərqlənir. Cəsarətlə söyləmək olar ki, onun böyük istedad və məhəbbətin xəlitəsi kimi ərsəyə gəlmiş məqalələri Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətinin xəritəsi adlandırılmağa layiqdir.

“Ümid qapısı” adlanan kitabla tanışlıqdan əxz olunan ilkin təəssürat belədir ki, müəllif ilk baxışdan adı görünən təfərrüatlara, hadisələrə adi seyrci, müşahidəçi kimi yanaşmış, həyata keçirilən tədbirlərin, möhtəşəm layihələrin formal statisti, sıradan tərənnümçüsü kimi çıxış etmir, əksinə, bu fəaliyyətin ali mahiyyətini və fəlsəfəsini sözün bədii-estetik qüvvəsi ilə açmağa cəhd göstərir. Bu yazılarda biz dərin təhlil, yeni dəyərləndirmə rakursu, orijinal yanaşma, geniş yaradıcılıq diapazonu ilə paralel əsas aparıcı xətt kimi müəllif səmimiyyəti və heyranlığı ilə qarşılaşırıq. Və etiraf etməliyik ki, Xalid Niyazovun “Ümid qapısı” kitabının uğurunu şərtləndirən də məhz bu amildir.

Heydər Əliyev irsinin dəyərli tədqiqatçısı məqalələrindən birində göstərir ki, vaxtilə böyük sərkərdə və tanınmış hərəkətçi Şeyx Məhəmməd Xiyabani deyirdi ki, ictimai həyata laqeydlilik ölümə bərabərdir. Ümumbəşəri dəyərlərlə çulğuşan zəngin mənəviyyətə, dar maraqlarla çərçivələnməyən konkret həyat amalına malik insanlar dövrünün problemlərinə əsil ziyalı yanğısı, vicdanlı vətəndaş təəssübkeşliyi ilə yanaşır, fürsət düşdükcə, xalqın nıcatına, təminatlı gələcəyinə xidmət edən savab əməllərin sahibinə çevrilirlər. İnkərolunmaz həqiqətdir ki, yalnız böyük vətənpərvərlik hissləri, Vətən sevgisindən su içib rişələnen təmənnaşsız, pak hisslər insanı olduqca çətin, fəqət xalqın və dövlətin mənaşeyfi baxımından müstəsna əhəmiyyətli işləri həyata keçirməyə sövq edə bilər. Bu baxımdan Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın istər milli-mənəvi irs və dəyərlərin, istər elm və təhsilin səviyyəsinin yüksəldilməsi, fəal maarifçilik kursunun həyata keçirilməsi, istərsə də səhiyyənin inkişafı, insanların fiziki və mənəvi sağlamlığının qorunması istiqamətində həyata keçirdiyi strateji layihələr onun təşəbbüskar vətəndaşlıq mövqeyinin, mənəvi məsuliyyətinin təəcəssümüdür.

Kitabı oxucu üçün dəyərli edən məqamlardan biri də sistemli və mövzulaşdırılmış foto-illüstrasiya materialı ilə zəngin olmasıdır. Hesab edirik ki, eyni zamanda nəfis poliqrafiya məhsulu olan bu nəşr müasir Əliyevşünaslığa dəyərli töhfə olacaqdır.

*Aytən Mustafayeva,
AMEA İnsan Hüquqları üzrə ETİ-nin direktoru,
fəlsəfə doktoru, Milli Məclisin deputatı*

“Heydər Əliyev Fondu sübut etdi ki, əgər istək olarsa, əgər iradə olarsa və əgər xoş niyyət olarsa, istənilən sahədə istənilən məsələ həll oluna bilər. Bu fondun çoxşaxəli fəaliyyətini əgər bir sözlə xarakterizə etmək mümkündürsə, mən “Xoş niyyət” deyərdim. Çünki bütün sahələrdə biz bunu görürük”.

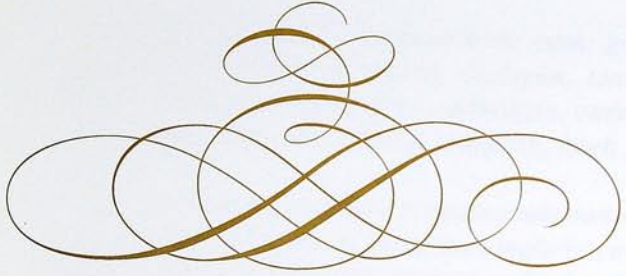
*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

“Heydər Əliyevin adını daşıyan Fond fəaliyyətə başladığı ilk anlardan daşdığı yüksək ada layiq olmağa, xalqımıza və ölkəmizə xidmət etməyə, Azərbaycanı dünyada layiqincə təmsil etməyə, humanizm və insansevərlik ideallarına arxalanmağa çalışıb”.

*Mehriban ƏLİYEVA,
Heydər Əliyev Fondunun prezidenti*

“XX əsrdə Azərbaycan tarixinin önəmli, əlamətdar bir mərhələsi var: 60-cı illərin sonundan başlanan və XXI əsrə adlayan tarixi zaman. İlk baxışda quru statistika və faktlarla dolu, möhtəşəm, ziddiyyətli, enişli-yoxuşlu bir dövrün mənzərəsi yaranacaq. Lakin ikicə kəlmə söz tarix səhifələrini canlandırır uğurları, itkiləri, tərəqqi və inkişafı onlarca müfəssəl cədvəldən, araşdırmalardan qat-qat tutumlu əks etdirə bilər – Heydər Əliyev. Tarix səhifəsinin XX əsr üçün taleyüklü səhifələrinin iştirakçısı, yaradıcısı, aparıcısı. 30 ildən artıq Azərbaycanın məsuliyyətini öz çiyinlərində daşıyan, onu bir dövlət və millət kimi tarixin sınaqlarından çıxaran Vətəndaş, Şəxsiyyət, Lider”.

Mehriban Əliyeva,
Milli Məclisin deputatı, YUNESKO və
İSESKO-nun xoşməramlı səfiri

Sülh və xoş məramlar elçisi

“Həyatda hər bir kəsin yerini və taleyini tarix müəyyən edir. Odur ki, nə böyük, nə də kiçik rollar olmur. Öz həyat kitabını yazmağa ancaq sənin şəxsi, dərk edilmiş məsuliyyətin imkan verir. Bu kitabda hər bir kəs özünü şəxsi həyatının və dünyanın qurub-yaradıcısı, yaxud dağıdıcısı kimi təcəssüm etdirir”.

Mehrriban Əliyeva

Ümid qapısı

Bir anlıq dünyanı iki rəngdə təsəvvür edək: göy və qızıl. Biri səmanın, demokratik dəyərlərin, düzliyin, təmizliyin, günahsızlığın, dincliyin, etibarlılığın, səmimiyyətin, əminliyin, milliliyin rəmzi. Digəri Günəşin, sülhün, inkişafın, işıqlı gələcəyin nişanəsi...

Həyatla bağlı ilk təsəvvürü formalaşanda onun uşaqlıq arzusu rəssam olmaq və dünyanı sanki bu rənglərlə canlandırmaq idi. Erkən yaşlarında həvəskar rəssam marağı ilə çəkdiyi şəkillərdən bir neçəsi bu gün ən qiymətli muzej eksponatlarına çevrilib. Bu şəkillər Onun rəssamlıq arzusunun nə qədər böyük bir istedadın qaynaqlandığını sərgiləyir, amma...

Tale sanki bir millətin nicatı naminə Heydər Əliyevi siyasət meydanına gətirdi. Yaradıcılıqdan uzaq salsada, xəyallarını, təxəyyülünü, ürəyindən keçən arzuları reallıqda Azərbaycan boyda bir tabloun üzərinə köçürdü. Azərbaycan dövlətinin timsalında xəyallarındakı ən xoş arzuları reallığa qovuşdurdu. Fəqət, göy və qızıl rənglərin hər ikisində Heydər Əliyevin istək və arzuları ifadəsini tapdı. Bu rəngləri – əslində, böyük idealları özündə təcəssüm etdirən loqo indi demək olar ki, dünyanın hər yerində tanınır. Heydər Əliyev Fondu üçün müəyyən edilmiş loqo öz məzmununda təcəssüm etdirdiyi ideyalarla bütün ölkələri dolaşır. Təlqin etdiyi dəyərlərlə Yer üzünü göy və qızıl rənglərin harmoniyasında görmək istəyən insanların sırasını genişləndirir.

Bəşəri idealların carçısı

İctimai əsaslarla Heydər Əliyev Fondunun yaradılması ideyası rəsmi səviyyədə ilk dəfə “Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əlirza oğlu Əliyevin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-sü il 10 mart tarixli Fərmanı ilə təsbit edildi. Fondun yaradılmasında qarşıya qoyulan məqsədlər başlanğıcdan kifayət qədər aydın və konkret idi. Tarixdən yaxşı məlumdur ki, hər bir xalq özünün taleyində müstəsna rol oynamış fenomen şəxsiyyətlərin zəngin ömür yolunu, mükəmməl dövlətçilik və siyasi irsini, təcrübəsini öyrənərək gələcək nəsillərə çatdırılması istiqamətində ardıcıl addımlar atır. Sağlığında Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmlənməsi və qüdrətlənməsi naminə həyata keçirdiyi möhtəşəm işlərlə canlı əfsanəyə çevrilmiş ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik irsinin öyrənilməsi, onun ölməz ideyalarının geniş təbliğ olunaraq praktik həyatda tətbiqi və gələcək nəsillərə çatdırılması da xüsusi aktualıq kəsb edirdi.

Heydər Əliyev Fondu dünyada məşhur tarixi şəxsiyyətlərin adını daşıyan, uzun illər fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq fəaliyyəti sırf xeyriyyəçiliklə məhdudlaşan analogi qurumlardan

tamamilə fərqlənməyə başladı. Yaradılarkən çoxlarının yalnız xeyriyyəçilik yönündə fəaliyyət göstərəcəyini zənn etdiyi Fond zaman baxımından qısa müddətdə reallaşdırdığı çoxşaxəli layihələrin miqyası ilə gözlənilməyən xeyli böyük amalları uğurla gerçəkləşdirdi. Fond, ilk növbədə, ümummilli liderin ölkənin sosial-iqtisadi, mədəni tərəqqisi, sivil dünya birliyinə inteqrasiyası, xalqın maddi rifahının yaxşılaşması naminə müəyyən etdiyi siyasi kursun öyrənilməsi və təbliği, habelə həmin ideyaların reallaşdırılması niyyətilə yaradıldı. Lakin ümummilli liderin ideallarını yaşadaraq, qısamüddətli fəaliyyəti dövründə elm, təhsil, mədəniyyət, incəsənət, səhiyyə və idmanın inkişafına xidmət edən layihələrin reallaşdırılması; milli-mənəvi ideallara, humanist, insanpərvər dəyərlərə sadıq gənc nəslin formalaşdırılması; gender bərabərliyinin təmini; sivilizasiyalararası dialoqun təşviqi; nüfuzlu beynəlxalq qurumlarla əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, xüsusilə də Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı ölkəmizin haqlı mövqeyinin beynəlxalq aləmdə dəstəklənməsi istiqamətində son dərəcə uğurlu nəticələrə imza atdı, dərin ictimai rəğbət qazandı.

Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, Heydər Əliyev Fondunun nəcibliyə, insanpərvərliyə və humanizmə əsaslanan çoxşaxəli fəaliyyəti ilk gündən ictimai həyatın bütün sahələrində milli-mənəvi və intellektual tərəqqini təmin etməyə yönəldi. Qurumun uğurlarını təmin edən başlıca amillərdən biri də ictimai dəstəyə ehtiyac duyan sahələri dəqiqliklə müəyyənləşdirərək dövlət səviyyəsində gerçəkləşdirilən layihələrə əlavə təkan verməsidir. Başqa sözlə, Fondun mədəniyyət, təhsil, səhiyyə, idman və digər sahələrdəki əzmkar fəaliyyəti həm də dövlətin bu sahələrin inkişafı naminə həyata keçirdiyi uğurlu layihələrə ictimai birliklərin, qeyri-dövlət təsisatlarının, biznes strukturlarının, ayrılıqda hər bir fərdin əməli dəstəyini təmin etməkdir. Fond, bu mənada, həm də cəmiyyətin ən müxtəlif təbəqələrini milli məqsəd və ideallar uğrunda səfərbər edən, ümumi səyləri bir nöqtədə birləşdirən əlahiddə statuslu mərkəzdir.

2012-ci il mayında «Buta» sarayında Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 89-cü ildönümü və Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətə başlamasının 8 illiyi münasibətilə keçirilmiş təntənəli mərasim xalqın mənəvi sərvətinin sadıq keşikçisinə çevrilmiş Fondun cəmiyyətdəki əlahiddə mövqeyinin və nüfuzunun növbəti əyani göstəricisi olmuşdur. Mərasimdə dərin məzmunlu nitq söyləyən Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva müstəqilliyinin 20 illiyini qeyd edən müstəqil Azərbaycanın qazandığı bütün uğurların ulu öndərin adı ilə bağlı olduğunu demişdir: *“Yaxın keçmişimizə nəzər salsaq, qeyd etməliyik ki, bu günümüzə gətirən yol heç də asan və hamar olmayıb. Bu yolda problemlərimiz, çətinliklərimiz, ağrılarımız kifayət qədər olub. Arxada qalan illərin hər birinə müraciət edərək biz müasir tariximizin hər bir sahifəsində dahi şəxsiyyət, böyük insan Heydər Əliyevin silinməz izini görürük. Onun bizimlə olub-olmamasından asılı olmayaraq, bu 20 il ərzində reallaşan hər bir layihədə, əldə edilən hər bir uğurumuzda ulu öndərin böyük payı vardır”*.

Əməl və ideya dərgahı

Ümumiyyətlə, hər hansı ideya cəmiyyət üçün o vaxt cəlbədicə görünür ki, onun praktik tətbiq və reallaşdırılması imkanları olsun. İrəli sürülən məqsədlər, ideyalar nə qədər cəlbədicə görünsə belə, bütün bunların real icra mexanizminə əsaslanmaması bəzən onların kağız üzərində qalması, müxtəlif təqdimatlar, müzakirələr səviyyəsindən kənara çıxması ilə nəticələnir. Müasir dünyanın insanı isə kifayət qədər pragmatikdir. Həyata keçməyən ideyalarla, şüarlarla onun diqqətini uzun müddət hansısa məsələlərə cəlb etmək, düşüncəsini, fəaliyyətini yönləndirmək mümkün deyil. Bu mənada, ən əhəmiyyətli ideyaları da, sadəcə, müzakirələr səviyyəsində saxlamaqla qısa müddətdə gözdən salmaq olar. Çünki, insanları sözdənsə real iş, bir qədər də dəqiqləşdirsək, bu işin konkret nəticələri daha çox maraqlandırır.

Heydər Əliyev Fondunun ötən illərdəki fəaliyyətinin diqqətçəkən uğuru isə ondadır ki, təşkilat ictimai fəaliyyət müstəvisinə irəli sürdüyü ideyaların real icra mexanizmləri ilə birgə qədəm qoydu. Cəmiyyət bu Fondu indi hər hansı təqdimatlardan, səs-küylü təbliğat kampaniyalarından tanımır - Heydər Əliyev Fondu özünü Azərbaycan cəmiyyətinə başlanğıcdan müəyyən etdiyi çoxşaxəli tədbirlərin real nəticələri ilə təqdim edir. Azərbaycan cəmiyyəti təşkilatın məqsədi, məramı barədə hər hansı yazılı proqramlardan, mətbu materiallardan deyil, Fondun real fəaliyyət istiqamətlərindən, gördüyü işlərin mahiyyətindən öyrəndi. Bu, bütün Azərbaycan vətəndaşlarının, bir qədər geniş çevrədə götürsək, bütün dünyada Azərbaycana bağlı olan hər kəsin Heydər Əliyev Fonduna, Fondun prezidenti Mehriban xanım Əliyevaya dərin rəğbətini, dəstəyini qazandırdı. Beləliklə, heç bir təbliğat kampaniyası aparmadan, qarşıya belə bir məqsəd qoymadan, sadəcə addım-addım görülən işlər Heydər Əliyev Fondunu Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixinə ən parlaq faktlardan biri kimi daxil etdi. İnsanların şüurunda birinci xanım fenomenini formalaşdırdı.

Heydər Əliyev Fondunun qarşıya qoyduğu məqsədləri incələyərkən, aydın görünür ki, əslində, onların heç biri əlahiddə səciyyə daşmır. Bu məqsədlərin hər biri Azərbaycanı qəlbən sevən bütün insanların arzuları, istəkləridir. Fəqət, fərdi güclər birləşəndə, ümumun gücü qarşıya qoyulmuş hədəflərə doğru istiqamətlənəndə həmin məqsədlərin reallaşması da qaçılmaz olur. Bu mənada, Heydər Əliyev Fondu fərdlərin istək və arzuları kimi, güc və imkanlarını da bir araya gətirdi. Mövcud potensialın Azərbaycanın bugünü və gələcəyi üçün ən vacib istiqamətlər üzrə aşkarlanmasına, məqsədə doğru hərəkətinə nail oldu. Bu yolda addımlayan hər kəs Heydər Əliyev Fondunun təmsalında Azərbaycanın gələcəyinə, özünün, ailəsinin, övladlarının sabahına töhfə verdiyinin fərqi vardır.

Fondun diqqət yetirdiyi sahələr cəmiyyətin olduqca həssas qütbləridir və bu qütblərin mərkəzində milli genefondun inkişafı, xalqın minilliklərdən keçirib bugünə çatdırdığı mədəni-estetik dəyərlər sistemi dayanır. Təşkilat bir ictimai-iqtisadi formasiyadan digərinə keçid dövründə cəmiyyətdə uzun illərdən bəri yığılıb qalan, insanları narahat edən problemləri dəqiq müəyyənləşdirməyə, onların həlli üçün səmərəli tədbirlər planı hazırlamağa və qısa müddətdə maksimum nəticələr əldə etməyə nail oldu. Qurumun müxtəlif layihələrini birləşdirən orta q nöqtə isə məhz milli genefondun qorunmasıdır. Bu ali məramı xidmət edən hər bir addım Heydər Əliyev Fondu üçün eyni səviyyədə prioritet mahiyyət daşıyır.

Fondun Azərbaycanın zəngin mədəni-mənəvi irsinin dünyaya təbliğinə, muğamların, aşıq musiqisinin bəşəriyyətə tanıtılmasına, sivilizasiyalararası dialoq məkanının genişləndirilməsinə, eyni zamanda, maarifçiliyə xidmət edən çoxsaylı layihələrinin qayəsində yalnız bir məqsəd dayanır: Azərbaycan xalqının milli mənafeyinin qorunması ilə bağlı həyata keçirilən dövlət siyasətinə dəstək vermək!

Fond çoxşaxəli fəaliyyəti ilə həm də Azərbaycan dövlətçiliyinin inkişaf strategiyasının, habelə milli dövlətçilik ideologiyasının ictimai şüurda möhkəmlənməsinə layiqli töhfələrini verdi. Fərdlərin istək və arzuları kimi güc və imkanlarını da bir araya gətirməyi bacardı. Bu gücün Azərbaycanın bu günü və gələcəyi üçün ən vacib istiqamətlər üzrə birləşməsinə, məqsədə doğru hərəkətinə nail oldu. Bu istiqamətlərin hər biri üzrə əldə edilmiş nəticələr bu gücü, inamı artırdı, ümumi hədəflərə doğru yürüyənlərin, bu prosesin iştirakçılarına çevrilmək istəyənlərin, kiçik bir dəstəklə də olsa, bu prosesə töhfə vermək arzusunda olanların sırası gündən-günə daha da genişləndi və genişlənməkdədir. Bu yolda yürüyən hər kəs Heydər Əliyev Fondunun təmsalında bu töhfəni Azərbaycanın gələcəyinə, özünün, ailəsinin, övladlarının sabahına verdiyinin fərqiindədir.

Fond ictimai təşkilat kimi cəmiyyət həyatında fəal rol oynamaqla yanaşı, həm də onun potensialına, hərtərəfli dəstəyinə güvənir; həmfikir və əqidə yoldaşlarını bir araya gətirərək ümumi səyi, fəaliyyəti lazım olan məcraya yönəldir. Əgər Fondun müxtəlif sahələrdə həyata keçirdiyi layihələrə nəzər salsaq, etibarlı tərəfdaşların ümumi işdə böyük payının şahidi olarıq. Bu, təbiidir. Çünki Heydər Əliyev Fondu fəaliyyətini xeyirxah insanların dəstəyinə arxalanaraq həyata keçirir. Mehriban xanım Əliyeva da bəyan edir ki Fondun ötən müddətdə ən böyük uğuru xalqın inam və etimadını qazanmasıdır: *"...Heydər Əliyev Fondu Azərbaycanın bugünü və sabahı naminə gələcəkdə də çalışmağa hazırdır. Bu yolda bizə dəstək verən, yardım edən hər bir insana, hər bir quruma - istər dövlət, istər qeyri-dövlət qurumuna, bizimlə əlaqə, əməkdaşlıq yaradan beynəlxalq təşkilatlara dərin minnətdarlığımızı çatdırıram"*.

Mənəvi dünyamızın ocağı

Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətində ümummilli liderin humanist ideyalarını rəhbər tutaraq hər bir vətəndaşın müraciətinə həssaslıqla yanaşması ölkədə fəaliyyət göstərən digər qeyri-hökumət təşkilatları, o cümlədən hakimiyət orqanları üçün nümunə sayıla bilər. Müxtəlif hakimiyət strukturlarının laqeydliyi, biganəliyi ilə üzləşən, dərdinə əlac tapmayan köməksiz insanlar sonuncu "ümid qapısı" kimi məhz bu ünvana səslənirlər. Azərbaycanın Birinci xanımı, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın özünün də bəyan etdiyi kimi, Fondada hər bir vətəndaşın müraciətinə həssaslıqla yanaşılır, onların qaldırdıqları problemlərinin həllinə maksimum qayğı göstərilir. Bu mənada, Fond həm də insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının etibarlı hamisi, müdafiəçisi statusunda çıxış edən ictimai qurumdur. Fondun prezidenti özü bu barədə belə deyir: *"Mən demək istəmirəm ki, biz dərhal onun bütün problemlərini həll edirik. Amma o insan burada nə biganəliklə, nə soyuq münasibətlə rastlaşmaz və hökmən onun probleminin həlli üçün mümkün olan bütün vasitələrdən istifadə ediləcəkdir. Yəqin ki, xeyriyyəçilik, insansevərlik, mərhəmət Azərbaycan xalqının mentalitetinə, mədəniyyətinə,*

asrlar boyu formalaşan ənənələrimizə xas olan ən gözəl keyfiyyətlərdən biridir və bu gün biz Heydər Əliyev Fondu olaraq, bu ənənələri davam etdirməyə çalışırıq".

Heydər Əliyev Fondu ötən illərdə fəaliyyətində həm də bəşəri dəyərləri uca tutmaqla beynəlxalq miqyaslı qeyri-hökumət təşkilatına çevrildi, fəaliyyəti ilə müxtəlif ölkələrin ictimai, elmi, mədəni həyatına fəal təsir imkanları əldə etdi. Fondun bilavasitə təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə Beynəlxalq Millətlər Təşkilatının, İslam Konfransı Təşkilatının və digər nüfuzlu qurumların dünyada savadsızlığın aradan qaldırılmasına, gender bərabərliyinə, milli-mədəni müxtəlifliyin, habelə uşaq hüquqlarının qorunmasına, sivilizasiyalararası dialoqun genişləndirilməsinə, etnik, dini, irqi ayrıseçkiliyin aradan qaldırılmasına həsr olunmuş tədbirlərinin məhz Bakı şəhərində keçirilməsi buna əyani sübutdur.

Ana dilimizdə ocaq müqəddəs sözlər sırasında gəlir. Azərbaycanlılar tarixən müqəddəs məkanları, qutsal ziyarətə yerlərini ocaq adlandırmışlar. Bu gün Heydər Əliyev Fondu da mənəvi dünyamızda şölə saçan ocaqdır. Həm də elə bir ocaq ki, hərərətinə təkcə Azərbaycan deyil, bütün dünya isinir. Fond fəaliyyətini respublikamızın hüduqlarından kənar da uğurla genişləndirir - ABŞ, Rusiya Federasiyası, Rumıniya və Türkiyədə nümayəndəlikləri fəaliyyət göstərir.

Rusiya Federasiyasındakı nümayəndəlik 2007-ci ilin may ayında Moskvada açıldı. Bu, Heydər Əliyev Fondunun ölkə hüduqlarından kənar ilk nümayəndəliyidir. Fondun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi bu qurum mədəni və sosialyönümlü layihələr həyata keçirir.

Rumıniyadakı nümayəndəliyin açılışı isə 2007-ci ilin sentyabrında Azərbaycan və Rumıniya prezidentlərinin iştirakı ilə keçirilmişdir. Nümayəndəlik Kluj şəhərindəki yeganə ahıllar evinə, Buxarest şəhərində yerləşən uşaq evinə, Konstantsa və Məcidyyə şəhərlərində yoxsul və kimsəsizlərə sosial yardımlar göstərir. 2008-ci ilin iyulunda Heydər Əliyev Fondunun Rumıniyadakı nümayəndəliyi və Azərbaycan Respublikasının bu ölkədəki səfirliyinin əməkdaşları daşqından ağır zərər çəkmiş Suçəava bölgəsinə səfər etmiş, yerli əhaliyə ərzaq, geyim və dərman preparatları ilə yardım göstərmişlər.

Ümumiyyətlə, yarandığı ildən etibarən nümayəndəlik Rumıniyanın Mədəniyyət Nazirliyi, Kluj Dövlət Universiteti, Konstantsa Dövlət Universiteti, Buxarest Dövlət Universiteti, UNICEF-in Rumıniya nümayəndəliyi, Oradea şəhərində Uşaq Protezləri klinikası, Beynəlxalq Uşaq və Ailə Fondu, "Prison Fellowship" Fondu, "Omenia" Xeyirxahlıq Fondu kimi nüfuzlu təşkilatlarla əməkdaşlıq edir. Heydər Əliyev Fondunun Rumıniya nümayəndəliyi Lulia Haşdeu adına Milli Kolleçə 30 kompüter dəsti və bir proyektor hədiyyə etmişdir. Kompüterlərin hamısının internetə çıxışı vardır. Kompüter otağı Azərbaycana aid əyani vəsaitlə təmin edilmişdir.

ABŞ-dakı nümayəndəlik 2008-ci ilin avqustunda fəaliyyətə başlamışdır. Həmin il Kanadanın Nیاqara-on-de-Leyk şəhərində keçirilən Nیاqara Beynəlxalq Kamera Musiqisi Festivalı çərçivəsində nümayəndəliyin dəstəyi ilə Azərbaycan muğamına həsr edilmiş təqdimat və konsert keçirilmişdir. Heydər Əliyev Fondunun hər bir nümayəndəliyi təmsil olunduqları ölkələrin ictimai həyatında fəal rol oynamağa çalışır.

Heydər Əliyev Fondu dünyanın nüfuzlu beynəlxalq təşkilatları ilə əməkdaşlıq əlaqələrini də ildən-ilə inkişaf etdirir. Fond BMT-nin İnkişaf Proqramı, BMT-nin Əhali Fondu, YUNESKO, İSESKO, ABŞ-ın "Vital Voice" qeyri-hökumət humanitar təşkilatı, "Save the children" təşkilatı və digər nüfuzlu qurumlarla sıx əməkdaşlıq əlaqələrinə malikdir.

Respublikamızın beynəlxalq münasibətlər sistemindəki layiqli yerinin təmin olunmasında, dövlət başçısı İlham Əliyevin milli mənafehlərə əsaslanmaqla həyata keçirdiyi fəal, balanslı və pragmatik diplomatiyanın səmərəli nəticələr verməsində Fondun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın xidmətləri xüsusi vurğulanmalıdır. Azərbaycanın Birinci xanımı bu səfərlərdə, habelə müxtəlif beynəlxalq tədbirlərdə ölkə həqiqətlərinin fəal cərcüsü kimi çıxış etməklə yanaşı, həm də parlaq şəxsiyyətində Azərbaycan qadınına xas nəəcibliyi, zəngin daxili mədəniyyəti, ziyalılığı, humanizmi, sülhpərvərliyi təcəssüm etdirir. Mübaliğəsiz deyə bilərəm ki, Heydər Əliyev Fondunun prezidentinin keçirdiyi yüksək səviyyəli görüşlər dövlət başçısı İlham Əliyevin xarici səfər proqramlarını daha rəngarəng və maraqlı edir, nəticələrin səmərəliliyini yüksəldir. Beynəlxalq ictimaiyyətdə Azərbaycan qadınının yüksək intellektual-mədəni səviyyəsi, milli və bəşəri dəyərlərə bağlılığı ilə bağlı dolğun, obyektiv qənaət formalaşdırır.

Ümumiyyətlə, ötən illərdə Fondun həyata keçirdiyi bütün layihələr milli xüsusiyyətlər, yerli tələb və ehtiyaclarla çulğalaşaraq olduqca maraqlı və rəngarəng forma aldı. Fond hansısa ayrıca götürülmüş sahənin inkişafı naminə fəaliyyət göstərmir- xeyriyyəçilikdən tutmuş, ölkənin səhiyyə və təhsil sisteminin, mədəniyyət və incəsənətinin inkişafı, insan hüquqlarının qorunması, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki imicinin formalaşmasına qədər müxtəlif sferalarda məhsuldar fəallıq nümayiş etdirir. Əlbəttə, bütün bu uğurları şərtləndirən mühüm amillərdən biri də şəxsiyyət amilidir. Bu mənada, Heydər Əliyev Fondunun cəmiyyətdəki uğurlarını şərtləndirən ən mühüm amil ona Mehriban Əliyeva kimi kübar ziyalının, Azərbaycanın qadınının ən parlaq cizgilərini xarakterində cəmləyən nəcib xanımın rəhbərlik etməsidir. O, Heydər Əliyev Fonduna rəhbərliyi ilə sübut etdi ki, birinci xanım dövləti vəzifə deyil, bu statusu daşıyan şəxsin fəaliyyəti ilə müəyyənləşən ictimai qiymətdir. Başqa sözlə, cəmiyyətin birinci xanım adlandırdığı şəxs o qədər də asan olmayan bu vəzifələri üzərinə götürməyə razılaşmayaraq kölgədə dayanmağa üstünlük versə, həmin cəmiyyətdə heç birinci xanım anlayışı da olmayacaq. Bu mənada, birinci xanım anlayışındakı birinci təyini, qadınların ictimai fəallığındakı, problemlərin həlli prosesindəki öncüllük istəyinə adekvatdır.

Onun tale yolu

Hər bir insanın həyatda yaşam fəlsəfəsinin olduğunu deyən Mehriban xanım Əliyevanın fikrincə, heç də vacib deyil ki, şəxs bu fəlsəfəni sözlərlə izah etsin. Bu həyat fəlsəfəsi istər-istəməz onun hərəkətlərində, əməllərində özünü büruzə verəcəkdir. Heydər Əliyev Fondunun da belə bir fəlsəfəsi vardır. Bu fəlsəfənin mayasında çox sadə bir ideya, əməl durur: insanlara yaxşılıq etmək. Hər bir insan nəinki çətin anlarında, həm də gündəlik həyatında özünə qarşı xoş münasibəti hiss etsə, bu, onun ömrünü başqa bir mənə ilə doldurmağa qadirdir. Mehriban xanım hesab edir ki, xoş əməllərlə dünyada çox şeyi yaxşılığa doğru dəyişdirmək mümkündür.

Azərbaycan xalqının ölkənin birinci xanımına olan böyük rəğbət və ehtiramının sirri də elə bundadır. Başqalarına yaxşılığı, mərhəmət hisslərini ömrü boyu özü üçün ümdə anlayışlara, ən ülvə insani keyfiyyətlərə çevirən Mehriban Əliyevanın yüksək humanizmi, insanlara məhəbbəti ona böyük xalq sevgisi qazandırdı. Əlbəttə, onun Azərbaycan xalqı, ümumilikdə bəşəriyyət üçün etdiklərinin gözə çarpdırılmaması xeyriyyəçilik missiyasının arxasında həm də təmənnəsizlik prinsipi dayanan xoşməramlı səfir üçün daha arzu edilən olardı. Çünki "Etmək istədiyən yaxşılıqları heç vəchlə gözə çarpdırmaq olmaz" düşüncəsi ömrü boyu onun əsas həyat amalı olmuşdur. Lakin Mehriban xanım Əliyevanın özünün də söylədiyi kimi, o, belə bir imkandan məhrumdur. O, birinci xanım statusunda elə bir xeyriyyə aksiyası keçirə bilmir ki, bu ictimaiyyətin diqqətini cəlb etməsin: "Bu, kütləvilik amili məni sıxsaxsa da, yaşayışma həzi yeniliklər gətirir və mən bunu olduğu kimi qəbul edirəm. Bu isə özünü göstərməkdən tamamilə uzaq adam kimi mənə kifayət qədər çətin olur".

Filosoflar əsrlər boyu böyük şəxsiyyətlərin obrazının həyat qayəsini açmağa çalışarkən, son nəticədə belə qənaətə gəlmişlər ki, başlıca tərbiyəvi amil şəxsiyyətin formalaşdığı mühitdir. Görkəmli Azərbaycan ədibi İlyas Əfəndiyev vaxtı ilə yazırdı ki, "Hər bir insanın tale yolu, yaradıcılıq qabiliyyəti onu əhatə edən mühitə, məkana və zamana bağlıdır". Yəni hər bir şəxsiyyətin formalaşmasında onun doğulub boya-başa çatdığı mühit və ailə dəyərləri sözünü deyir. Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban xanım Əliyeva görkəmli söz ustaları Mir Cəlalin, Nəsir İmanquliyevin, akademik Arif Paşayev, mərhum şərqşünas alim, professor Aida xanım İmanquliyeva kimi işıqlı insanların mənəvi-genetik irsinin daşıyıcısıdır.

Mehriban xanım milli-mənəvi dəyərlərin göz bəbəyi kimi qorunduğu və dünya mədəniyyətinin mükəmməl nümunələrinə böyük sayğı göstərildiyi elitər mühitdə tərbiyələnmiş, böyük şəxsiyyət Heydər Əliyevin ailəsində həyat məktəbi keçmiş, nəcib insan, nurlu ürək sahibi akademik Zərifə xanım Əliyevadan görüb- götürmüşdür. Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva da peşə seçmə mində görkəmli oftalmoloq Zərifə xanım Əliyevanın təsirini xüsusi qeyd edir: "...İxtisas seçməyimə İlhamın anası – həkim-oftalmoloq Zərifə xanım təsir göstərmişdir. Çox təəssüf ki, Zərifə xanım ilə ünsiyyətimiz çox çəkmədi. Biz 1983-cü ildə tanış olduq, 1985-ci ildə isə o, dünyasını dəyişdi. Bu istedadlı və gözəl qadınla bağlı ən xoş xatirələrim qalmışdır".

Mehriban xanım Əliyevanın tərbiyə aldığı böyük şəxsiyyətlərin hər biri insanlar üçün nur olub, ümid yeri olub, pənah qapısı olub. Belə olan təqdirdə, Mehriban xanım yerinə yetirdiyi nəcib missiyanı özünün könüllü seçiminə necə çevirməyə bilirdi?!

Azərbaycanın ictimai fikir tarixinin böyük düha sahiblərindən olan Nəriman Nərimanov əsərlərində belə bir fikri təlqin etməyə çalışır ki, sidq ürəkdən Tanrıya bağlı insan gözəl bir gülün ətrində, zərif yarpaqlarda, bülbülün nəğməsində, toxumlardan əmələ gələn budaqlı, kölgəli ağaclarda, bütün həyatında, hər saat, hər an, hər dəqiqə Tanrını görür, duyur, hiss edir. Başqa sözlə, Tanrı yer üzündəki bütün gözəlliklərin cəmidir. O gözəllikləri duyub, hiss etdikcə, ən əsas isə öz əməllərimizlə heç bir təmənnə ummadan o gözəlliklərin əhatəsini genişləndirdikdə Tanrı haqqında təsəvvürlərimiz də bütövləşir, tamlaşır, İlahi üzünü bizdən niyanə etmir. Azərbaycanın Birinci xanımı da insanları məhz gözəllikləri duymağa, xoş niyyət və məramla yaşamağa çağırır.

Mehriban xanım Əliyeva valideynləri üçün layiqli övlad, istedadlı həkim, dəyərli alim, sədaqətli ömür yoldaşı olmaqla yanaşı, həm də qayğıkeş anadır. Onun geniş dünyagörüşü, nəcibliyi, sadəliyi və qayğıkeşliyi, cənab İlham Əliyevin isə ailə rəhbəri kimi mənəvi bütövlüyü, kristal xarakteri, yüksək daxili "Mən"i, mütərəqqi dəyərlərə bağlılığı bu ocaqda böyüyüb boya-başa çatmış yeniyetmələrin də həyatında silinməz izlər buraxıb.

"Həyatda hər kəsin yerini və taleyini tarix müəyyən edir. Odur ki, nə böyük, nə də kiçik rollar olmur. Öz həyat kitabını yazmağa ancaq sənin şəxsi, dərk edilmiş məsuliyyətin imkan verir. Bu kitabda hər bir kəs özünü şəxsi həyatının və dünyanın qurub-yaradıcısı, yaxud dağıdıcısı kimi təcəssüm etdirir. Kimsənsə, elə də olmalısan - bax, budur bizim həyatımız", - deyir Mehriban xanım!

Sadəlik, alicənablıq, insansevərlik Mehriban xanım Əliyevanın şəxsinə əsl mahiyyətinə qovuşur. Çünki bu sadəlik xatirinə sadəlik, alicənablıq xatirinə alicənablıq, insanpərvərlik naminə insanpərvərlik deyil.

Bu xilqətən əldə olunmuş Tanrı bəxşisidir. Bütün ömrü boyu insan şəxsiyyətini rəvnəqləndirən mənəvi zinətdir və bu zinət Mehriban xanıma çox yarasır.

O, bu gün məhz öz rolunu və obrazını üzərinə götürmüşdür. Bu isə xoş məramlar səfirinin dünyadakı yerini bənzərsiz edir.

03.2013

Nəciblik və xeyirxahlıq rəmzi – Birinci xanım

Qosqoca tarixin bizlərə gəlib çatan səhifələrində türk qadınlarının qəhrəmanlığı, analıq qeyrəti, vətəndaşlıq şərafi, ağılı, müdrikliyi, eyni zamanda zəngin mənəvi-əxlaqi keyfiyyətləri haqqında çoxlu ibrətamiz faktlar, rəvayətlər yatır. Uzaq Mancuriyadan, Sibirdən baş götürüb Aralıq dənizinin sahillərinə qədər uzanan geniş ərazilərdən kəhər atlarının səsi, igid bahadrlarının hayqurtısı eşidilmiş türk ellərinin, türk torpaqlarının taleyində, tərəqqisində türk qadınları böyük rol oynamışlar.

Burla xatundan üzü bəri gələn yol

Dn qədim zamanlarda Qafqaz dağlarından İran körfəzinədək geniş bir ərazidə məskunlaşmış Azərbaycan türkləri tarixə böyük qəhrəmanlıq səhifələri yazmışlar. Bu sücaət salnamələrində ulu nənələrimizin də öz imzası vardır. Azərbaycan nağıllarını, dastanları, xüsusilə "Dədə Qorqud"u mütalə etdikcə, ulu nənələrimizin mərdliyi, vətənpərvərliyi, qoçaqlığı göz önündə canlanır. Əsrlər boyu ana yurdumuzu diz çökdürməyə çalışın yadelli işğalçılara qarşı xalqımızın apardığı haqq-ədalət savaşında onlar kişilərdən heç də geridə qalmamışlar. Eramızdan əvvəl VI əsdə İran şahı Kirin Azərbaycana hücumunun qarşısını ağıllı, müdrik hökmdar Tomris almış, şahın qoşunlarını da, özünü də məğlub etmişdi. Böyük Nizamini yazdığı kimi, Bərdə hakimi Nüşabə böyük ağıl və müdrikliyi ilə Makedoniyalı İsgəndərə mənən qalib gəlmiş, böyük qırğının qarşısını almışdı.

Eramızdan əvvəl 65-ci ildə Roma sərkərdəsi Pompeyin qoşunları Azərbaycana soxularkən döyüşlərdə kişilərlə bərabər əlisilahlı qadınlar da iştirak edir, doğma vətəninə igidliklə qoruyurdular. Qədim Roma tarixçisi Appian yazırdı: "Yaralı döyüşçülər arasında qadınlar da vardı". Azərbaycan qadınları, beləcə, tarix boyu yadelli işğalçılara qarşı döyüşlərdə kişilərlə çiyin-çiyinə mərdliklə vuruşmuş, sücaət göstərmişlər.

Xalqımızın mükəmməl bir etnos kimi təşəkkül tapmasında, onun dövlət quruluşunun formalaşmasında, idarə edilməsində neçə-neçə igid, ağıllı qadının adı tariximizin qızıl səhifələrinə düşmüşdür. Tarix boyu Azərbaycan qadınlarından çoxlu şairə, dövlət, mədəniyyət və incəsənət xadimi yetişmişdir. Azərbaycan Atabəylər dövlətinin başçısı Şəmsəddin Eldəgizin xanımı Mömünə xatun, Qaraqoyunlu dövlətinin başçısı Qara Yusifin xanımı Könüldaş, Ağqoyunlu dövlətinin başçısı Uzun Həsənin anası Sara xatun, Şah İsmayılın qızı Məhinbanu Sultanım xanım və onlarla digər şahzadə qadınlar dövlət və diplomatiya işlərində öz hökmdar ərlərinə, oğullarına kömək etmişlər.

Azərbaycan xalqı bütün zamanlarda özünün yüksək zəkali qadınları ilə şöhrət qazanmışdır. Tarixin müxtəlif mərhələlərində qadınlarımız fədakarlıq, mətinlik rəmzi kimi öz adlarını salnamələrə, eposlara yazmışlar. Müstəqil Azərbaycanın daha da inkişaf etməsi, dövlətçilik ənənələrinin

möhkəmlənməsi, dünya miqyasında tanınması naminə qadınlarımız yorulmadan çalışırlar. Etiraf etməliyik ki, Azərbaycan qadınının bu nəcib, hümanist, qayğıkeş xüsusiyyət və keyfiyyətlərini biz bu gün ölkənin Birinci xanımı, Prezident İlham Əliyevin ömür-gün yoldaşı **Mehriban xanım Əliyevanın** timsalında müşahidə edirik.

Xeyirxahlıq fəlsəfəsi

Təbii ki, dünya miqyaslı tarixi şəxsiyyət, ulu öndər Heydər Əliyev ailəsinin üzvü olmaq böyük şərəf, eyni zamanda böyük məsuliyyətdir. Cənab Prezident hələ bir neçə il əvvəl Rusiyanın populyar "Nezavismaya qazeta" nəşrinə müsahibəsində bunun təfərrüatları barədə geniş bəhs edib. Bu mənada həm ulu öndər Heydər Əliyevin gəlini, həm də Prezident xanımı olmaq ikiqat böyük məsuliyyətdir. Mehriban xanım bu statusunu məhz humanist fəaliyyəti, qayğıkeşlik və nəcibliyi ilə bölüşür xalqımızla. Bu gün müvafiq hakimiyyət strukturları tərəfindən ən müxtəlif problemlərinin diqqətə alınmadığı, öz müsbət həllini tapmadığı vətəndaşlarımızın güvənc yeri olaraq Mehriban xanım Əliyevaya müraciət etmələri, ona güvənmələri bir daha sübut edir ki, Azərbaycanın birinci ledisi vətəndaşlarımız üçün son dərəcə doğma və əzizdir. Bu gün dünyada birinci ledi statusunda yüzlərlə qadın var, lakin onların heç də hamısı öz statuslarından ictimai mənafeələrə naminə istifadə etmirlər. Deməli, bunun üçün xeyirxahlıq, insanpərvərlik, qayğıkeşlik, şəfqət əsas rol oynayır. Bu gün biz bu prinsipləri Mehriban xanımın fəaliyyətində müşahidə edirik.

Mehriban xanım həm də SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının akademiki M.Averbax adına mükafata layiq görülmüş ilk azərbaycanlı qadın, Azərbaycan oftalmologiya elminin banisi Zərifə xanım Əliyevanın, elmi yaradıcılığını əsasən Amerikada mühacir həyatı keçirmiş ərəb alimləri Əmin ər-Reyhani, Cübran Xəlil Cübrani, yeni ərəb filologiyasının canlı klassiki, ərəb yazıçısı və tənqidçisi M.Nuaymeyə həsr etmiş böyük şərqşünas alim Aida İmanquliyevanın ən nəcib, mənəvi təmizlik və paklıq keyfiyyətlərini öz şəxsiyyətində yaşadır.

Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları fondunun və Gimnastika Federasiyasının prezidenti, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri, üç dildə çap olunan "Azərbaycan İRS" jurnalının baş redaktoru və Milli Məclisin deputatı vəzifələrini daşıyan Mehriban Əliyeva bütün imkanlarını, intellekt və bacarığını xalqımızın azad, firavan həyatı, millətin maarif və sağlamlığı ideallarına səfərbər edib, bu yolda əzmkarlıqla çalışır. Bunu onlarla, yüzlərlə fakt təsdiq edir.

Bu gün Mehriban xanımın fəaliyyət proqramına təhsil, səhiyyə, uşaq evləri və internat məktəblərin texniki təchizatı, ictimaiyyətin bu prosesdə iştirakının fəallaşdırılması sahəsində işlər daxildir. Heydər Əliyev Fondunun hazırladığı Bakı şəhərinin internat məktəbləri və uşaq evləri ilə tanışlıq üzrə proqram bu istiqamətdə həyata keçirilən dövlət siyasətinin ictimai dəstəyi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Proqrama uyğun olaraq, uşaq evləri və internat məktəbləri haqqında məlumatlar toplanıb Heydər Əliyev Fondunda təhlil edilir və bunların əsasında beşillik "Uşaq evlərinin və internat məktəblərinin inkişafı" Proqramı hazırlanacaq. Proqram əsasında təhsil, səhiyyə, humanitar və digər sahələri əhatə edən müxtəlif tədbirlər reallaşdırılacaq. Bütün bunlar Fondun prezidenti Mehriban xanımın şəxsi təşəbbüsüdür. Onun təşəbbüsü ilə üç il əvvəl İrlandiyanın Dublin şəhərində keçirilən xəstə uşaqların idman yarışına göndərilən yeddi şagirdin hamısı qızıl medalla qayıdıb.

Fondun prezidenti, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyevanın fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri də Azərbaycan cəmiyyətinin müdafiəyə ən çox ehtiyacı olan üzvlərinə - uşaq evləri və internatlardakı uşaqlara və yeniyetmələrə, qaçqın və məcburi köçkün uşaqlarına, habelə müxtəlif xəstəliklərə mübtəla olan uşaqlara yardım göstərilməsi ilə bağlıdır. Fondun fəaliyyət göstərdiyi qısa müddət ərzində bu sahədə xeyli iş görülmüşdür - uşaq evləri və internat məktəblərin şagirdləri arasında "Mən uşaqları sevirəm" mövzusunda rəsm müsabiqəsi keçirilmiş, Bilik günü ilə əlaqədar qaçqın-köçkün uşaqlarına məktəb ləvazimatı verilmiş, Fondun, Azərbaycan Diabet Cəmiyyətinin və Danimarkanın "Novo Nordisk" şirkətinin təşkilatçılığı ilə "Diabetlə xəstələnmiş uşaqlara daha çox qayğı" layihəsi gerçəkləşdirilmiş, qaçqın-köçkün uşaqları, uşaq evləri və internat məktəblərinin şagirdləri üçün "Gülüstən" sarayında yeni il şənlikləri keçirilmiş, "Talasemiyasız həyat naminə" layihəsi yerinə yetirilmiş və bu layihə çərçivəsində ixtisaslaşdırılmış mərkəz, qan bankı yaradılmışdır.

Uşaq evləri və internat məktəblərin yetirmələri üçün Heydər Əliyev Fondu yanında resurs mərkəzinin yaradılması istiqamətində də xeyli işlər görülüb. Proqram çərçivəsində ekoloji və sosial xarakterli tədbirlər, festivallar, sərgilər, konsert proqramları, bayram şənlikləri keçirilməsi, telefonla "Birbaşa xətt" açılması da nəzərdə tutulur. Proqramın həyata keçirilməsinin gedişini daha geniş işıqlandırmaq üçün ən populyar KİV-lərdə xüsusi rubrikalar açılmış, televiziya və radio reklamları hazırlanmış, veb-sayt yaradılmışdır. Bununla əlaqədar hazırda bir neçə məktəbdə əsaslı təmir işləri, bir çox məktəblərdə isə tədris şəraitini yaxşılaşdırmaq üçün müvafiq tədbirlər görülür. Fondun başçısı Azərbaycanın bütün dövlət strukturlarını, vətəndaşlarını ailə ocağının istisindən, ana şəfqətindən məhrum olunmuş uşaqların taleyinə biganə qalmamağa dəvət edir.

Millətinin Birinci xanımı

Mehriban Əliyevanın timsalında Azərbaycan tarixində "birinci ledi" statusu ilk dəfədir ki, formalaşır. Məsələn, Türkiyədə "birinci ledi" institutunun yaradıcısı və hələ ki, yeganə fəal nümayəndəsi 1989-1993-cü illərdə Cankaya koşkünə sahiblik etmiş Səmrə Özal olub. O, Qərb stilini ölkəsinin siyasi elitasına gətirərək camaat arasında həyat yoldaşı ilə əl-ələ tutur, ikili söhbətlərini televiziya vasitəsi ilə ictimaiyyətə çatdırırdı. Onun fəaliyyəti ictimai sferanın hüdudlarını ötmüşdü. Səmrə Özal Ana Vətən Partiyası İstanbul təşkilatının rəhbəri kimi siyasətdə də fəal iştirak edir, müstəqil şəkildə xarici ölkələrə səfərlərə gedir və "xalq diplomatiyası" üsulu ilə öz dövlətinin - onun başçısının siyasətini təbliğ edirdi.

Sovet hakimiyyəti illərində şəxsiyyətlər özlərini yox, vahid ideologiyayı təmsil etdiklərinə görə "birinci xanım"ların fəaliyyəti də ciddi şəkildə nəzərə çarpmırdı. Ötən əsrin 90-cı illərində ittifaq respublikaları müstəqillik əldə etdikdən sonra vəziyyət büsbütün dəyişdi. Azərbaycanda "birinci xanım" institutunun formalaşdırılması məhz Mehriban Əliyevanın adı ilə bağlıdır. Mehriban xanım "birinci xanım" imicinə Qərb üslubu gətirməklə, özünü bu statusda təsdiqlədi. Məhz Mehriban Əliyevanın fəaliyyəti sayəsində bu sahə ictimaiyyətin diqqətinə özünə cəlb etdi. Bu gün cəsarətlə söyləmək olar ki, xarici ölkələrdə dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin müsbət imicinin formalaşmasında xanımı Mehriban Əliyevanın önəmli, daha konstruktiv olsaq, məhz müstəsna rolu vardır.

“Azərbaycan mədəniyyətinin dostları” fondu ilə yanaşı, Mehriban Əliyevanın Heydər Əliyev Fondunun prezidenti kimi ölkənin sosial problemlərinin həllində - orta məktəblərin tikilməsi, uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı, talassemiyalı, diabetli uşaqların müdafiəsi işində yaxından iştirak etməsi İlham Əliyevin ölkə Prezidenti kimi siyasi imicinin formalaşdırılmasında böyük rol oynayır. Bu addımlar, dolayısı ilə, Mehriban Əliyevanın özünün də siyasi imicini yaratdı. Düzdür, Mehriban xanım müsahibələrindən birində *“Mən siyasətlə məşğul olmuram” deyir və məqsədinin “sadəcə insanlara kömək etmək olduğunu”* bəyan edir. Bununla belə, son dövrlərdə cəmiyyətdə onun siyasi perspektivləri barədə müxtəlif fikirlər dolaşır. Niyə də olmasın?! Axı, biz nəvaxta qədər siyasət anlayışına urapatriotizm, meydan eyforiyası, yalançı pafos, quru bəlağət elementi kimi yanaşmalıyıq?! Yeni dünya düzəni, ictimai münasibətlərin yeni - üfiqi quruluşu siyasətə menecer tərəkürü ilə yanaşmağı tələb edir. Siyasətçi öz fəaliyyəti nəticəsində xalqdan nə isə qoparmaq barədə hiyləgər planlar qurmalı deyil, əksinə, ona nə verə biləcəyi barədə düşünməlidir. Məhz ölkə Prezidenti İlham Əliyev özünün - **Əsl siyasət- real, konkret iş görməkdən ibarətdir** – tezi ilə onilliklər boyu mövcud olmuş mühafizəkar siyasi konyunkturayı dağıdaraq siyasətə yanaşmada yeni kriteriyalar məcmuyunu ortaya qoydu. Bu mənada xanım Əliyeva da öz işini görür – xalqa xidmət göstərir və bununla da bütöv bir partiya funksionerləri ordusuna əməli dərs verir. Bizə, siyasətçi adlandırılırsalar da, məhz bu cür insanlar lazımdır.

“Həyatda hər bir kəsin yerini və taleyini tarix müəyyən edir. Odur ki, nə böyük, nə də kiçik rollar olmur. Öz həyat kitabını yazmağa ancaq sənin şəxsi, dərk edilmiş məsuliyyətin imkan verir. Bu kitabda hər bir kəs özünü şəxsi həyatının və dünyanın qurub-yaradıcısı, yaxud dağıdıcısı kimi təcəssüm etdirir”. Həyatın mənası, hikməti və fəlsəfəsi, bir ömür yaşayan hər kəsin dünyadakı yeri və rolu haqda deyilən bu fikirlərin zəngin həyat təcrübəsindən əxz edilmiş dəqiq təsəvvürə, kifayət qədər dolğun və möhkəm qənaətə əsaslandığı dərhal hiss olunur. İlk növbədə ona görə ki, həmin mülahizələr səmimiyyətə və konkret, məqsədyönlü fəaliyyətə söykənir, fikrin arxasında konkret əməl, iş dayanır.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz fikirlərin müəllifinin- ölkənin birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın indiyədək keçdiyi ömür və fəaliyyət yolu onun belə düşünməyə tam mənada haqqı çatdığına, mənəvi ixtiyarı olduğuna ciddi əminlik yaradır. Bu fəaliyyət yolu isə olduqca zəngin və çoxşaxəlidir. Bu ömür bütövlükdə Əliyevlər ailəsinin ötən əsrin 80-ci illərinin sonunda yaşamaq zorunda olduğu təlatümləri, qasırgaları, repressiyaları yaşadı, sınımadı, çətinliklərə mətanətlə sinə gərdi, ailənin vüqar və ləyaqət simvoluna çevrildi.

Xanım Əliyeva dünya siyasətinin patriarxlarından birinin gəlini olmaqla yanaşı, həm də onun müasiri olduğunun fərqi idə. Analıq və xanımlıq qayğıları ona bu zəngin məktəb və məxəzədən özünəməxsus şəkildə faydalanmağa maneə ola bilməzdi. Bu, tarixi şans idi və Mehriban xanım ondan yararlanmağı bacardı. Nəticəsi isə bu gün milyonların gözü qarşısındadır. Birinci xanım Azərbaycan qadınına xas olan nəciblik anlayışının əsrlərin məhək daşında cilalanaraq günümüzə çatmasında, yeni məzmun qazanmasında və həmin zəngin mənəvi mirasın nəsillərə ötürülməsində müstəsna rol oynamışdır.

Mənəvi mədəniyyətin xilaskarı

Ötən əsrin 80-ci illərinin sonlarından etibarən tənəzzülə uğramaqda olan Azərbaycan mədəniyyətinin təmənnəsiz diqqət və qayğıya böyük ehtiyacı vardı. Bu ehtiyacın mümkün dərəcədə ödənilməsinə çalışın, ictimai fəaliyyətinin ilk mərhələsində - 1995-ci ildə “Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları” xeyriyyə fondunun təşəbbüsçüsü kimi çıxış edən Mehriban Əliyevanın dəstəyi ilə tez bir zamanda diqqətəlayiq nailiyyətlərə imza atıldı. Mehriban xanım Əliyeva Fonda birbaşa rəhbərlik etməyə başladıqdan sonra isə qurumun fəaliyyəti daha gücləndi və bu, Azərbaycan mədəniyyətinin içində çabaladığı böhran mənəşəsindən qurtulmasına əlavə təkan verdi. Görülən bütün bu işlərin geniş ictimaiyyətə çatdırılmamasının sadəcə, bir səbəbi vardı - təvazökarlıq. Bu isə onun həyat kredosunun, fəaliyyət tərzinin ən səciyyəvi, özgün cəhətlərindən biridir: *“...Ömür boyu mənim həyat əməlim belə olmuşdur ki, etmək istədiyini yaxşılığı heç vəchlə gözə cərpdirmaq olmaz. İndi mən bundan, demək olar ki, məhrumam. Birinci xanım statusunda mən elə bir xeyriyyə aksiyası keçirə bilmirəm ki, o, ictimaiyyətin diqqətini cəlb etməsin. Bu isə özünü göstərməkdən tamamilə uzaq adam kimi mənə kifayət qədər çətin olur”.*

1996-cı ildə isə Mehriban Əliyeva milli mədəniyyətimizin genis təbliğ olunması məqsədilə üç dildə (Azərbaycan, ingilis və rus dillərində) çap olunan “Azərbaycan-İrs” jurnalını təsis etməklə Azərbaycan həqiqətlərinin daha geniş təbliği, beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması yönündə növbəti addım atmış oldu. Bu jurnalın səhifələrində indiyədək Azərbaycan mədəniyyəti haqda, ölkəmizin, cəmiyyətimizin ən aktual problemləri barədə bir çox maraqlı materiallar, yüksək səviyyəli məqalələr dərc edilib.

Mehriban xanım Əliyevanın “Azərbaycan mədəniyyətinin dostları” Fondunun prezidenti kimi Azərbaycan tarixi və nadir mədəniyyət nümunələrinin xaricdə təbliği istiqamətində gördüyü işlər onun ictimai rəyde, Qərbi ictimai isteblişməntində mesənət və xeyriyyəçi insan kimi qəbul olunmasını mümkün etmişdir.

Birinci xanımın Azərbaycan musiqisinin inciləri olan muğamların tədqiqi və təbliği ilə bağlı fəaliyyəti isə ayrıca tədqiqatın mövzusu ola bilər. Həmin sahədə müəyyən önəmli addımlar atan Mehriban Əliyeva YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri seçildikdən sonra onun bu istiqamətdə gördüyü işlər daha ardıcıl və effektiv xarakter aldı. Qurur doğuran faktır ki, YUNESKO indiyədək Azərbaycan muğamını dünya irsi hesab edir.

Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycan xalqının kökü çox qədimlərə gedib çıxan sənət xəzinəsinə, ulu muğamatımıza, sözün əsl mənasında, sahib çıxaraq, bu sahəyə yaxından himayədarlıq etdi. İlk nəticələrdən biri “Qarabağ xanəndələri” adlı albomun nəfis tərtibatda buraxılması oldu. Albom işıq üzü gördükdən sonra, yəqin ki, əksəriyyəti belə bir sual düşündürdü: “Muğam bütün Azərbaycanındır, onda niyə məhz “Qarabağ xanəndələri?” Doğrudan da, albomun adını bəlkə “Azərbaycan xanəndələri” də qoymaq olardı. Amma burada böyük dəqiqliklə düşünülmüş incə siyasi məqam vardı. Alboma “Qarabağ xanəndələri” adı qoyulmaqla bütün dünyaya bir daha göstərildi ki, Qarabağ əzəli və əbədi Azərbaycan torpağıdır, muğam isə bu torpağın dünyaya bəxş etdiyi nadir sənət nümunəsidir. Aydın məsələdir ki, bu, adı bir musiqi layihəsi olmadı, həm də milli-siyasi əhəmiyyət daşımaqla, illərdən bəri aparılan erməni təbliğatına vurulan böyük zərbəyə çevrildi. Burada belə bir paralel aparmaq bəlkə də yerinə düşərdi ki, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin sosial-iqtisadi sahədə apardığı siyasətin eynisini xanım Əliyeva mədəni sferada həyata keçirir.

Təhsilə qayğıkeş, kimsəsizlərə pasiban

Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu çox mühüm sosial çəşidli aktual məsələləri - qaçqın və məcburi köçkünlərin, uşaq evlərinin, internat məktəblərinin, müxtəlif ağır xəstəliklərdən əziyyət çəkən insanların problemlərini daima diqqətə saxlayır. "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı proqramı" bilavasitə Heydər Əliyev Fondunun prezidentinin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə hazırlanıb. Bakıda və ətraf qəsəbələrdə yerləşən uşaq evi və internat məktəblərdə mövcud problemlər öyrənilib, onların aradan qaldırılması üçün konkret işlər görülüb.

Cəsarətlə demək olar ki, Heydər Əliyev Fondu kimsəsiz, valideyn himayəsindən məhrum, fiziki imkanları məhdud, habelə Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü nəticəsində qaçqın-köçkün həyatı yaşayan uşaqlara qayğı göstərmək baxımından bütün digər qurumlar üçün layiqli örnəkdir. Fond tərəfindən səhiyyə sahəsində həyata keçirilən layihələrin arasında talassemiya ilə bağlı tədbirlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Ölkəmizdə belə xəstələrin sayı, onların vəziyyəti ətraflı təhlil olunur, talassemianın müalicəsi və profilaktikası üçün milli proqramlar hazırlanır. Təkcə keçən il Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə 500-dən çox soydaşımıza yardım götürülməsi Mehriban xanım Əliyevanın xeyirxah fəaliyyətinin nəticəsidir.

Mehriban Əliyevanın istər xeyriyyəçilik, istərsə də ictimai fəaliyyətinin əsas istiqamətləri sırasında təhsil və səhiyyənin mühüm yer tutması qətiyyətlə təsadufi deyil. "Azərbaycanın gələcəyi təhsilli insanların çiyinləri üzərində qurulacaq" fikrini böyük inamla vurğulamış Heydər Əliyevin ideyalarını əldə rəhbər tutan və onların həyata keçməsinə çalışan Birinci xanım təhsilə xüsusi diqqət yetirir. Bu sahəyə yönələn diqqət və qayğının ölkənin gələcəyi baxımından nə dərəcədə önəmli olduğunu bir daha qeyd etməyə, yəqin ki, ehtiyac yoxdur. Təhsilin inkişafı, yeni nəslin təlim-təربiyəsinin yüksək səviyyədə qurulması, bu günün uşaqlarının sabahın layiqli vətəndaşları kimi yetişməsi yolunda konkret və məqsədyönlü işlər görmək ilk növbədə həqiqi vətənpərvərlikdən irəli gəlir. Yalnız vətənpərvərlik hissi, vətən sevgisindən qaynaqlanan ali duyğular insanı olduqca çətin, lakin xalqın, dövlətin gələcəyi baxımından strateji əhəmiyyətli işləri həyata keçirməyə sövq edə bilər.

Mehriban xanım Əliyevanın birbaşa təşəbbüsü ilə həyata keçirilən, müvafiq hakimiyyət qurumlarının, vətəndaş cəmiyyətinin bəzi strukturlarının, imkanlı iş adamlarının da dəstəklədiyi "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" layihəsi bu baxımdan cəmiyyətdə daha böyük əks-səda doğurmuşdur. Layihə çərçivəsində yalnız 2005-ci ildə Azərbaycanın ən müxtəlif bölgələrində rekord sayda - 132 ədəd yeni məktəb binasının tikilərək istifadəyə verilməsi və lazımi avadanlıqlarla təchiz olunması dövlətin bu sahədə həyata keçirdiyi işlərə əvəzsiz töhfədir.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramında yeni məktəblərin inşası məsələsinə xüsusi diqqət ayrılmışdır. Heydər Əliyev Fondu həmin proqram çərçivəsində müvafiq hakimiyyət strukturlarının həyata keçirdiyi işləri də qabaqlayaraq, bölgələrdə mədəni-intellektual səviyyənin yüksəlməsində yaxından iştirak etmişdir. Cəmi bir il ərzində 132 yeni məktəbin inşası ağır müharibə şəraitində yaşayan, iqtisadiyyatı yenidən inkişaf etməyə başlayan Azərbaycan üçün olduqca böyük nailiyyətdir. Fondun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva layihənin ikinci hissəsinin rəsmi təqdimat mərasimi zamanı görülən işlərin bundan sonra da davam etdiriləcəyini, 2006-cı ildə Azərbaycanda 100-dən artıq yeni məktəb binasının tikilib

istifadəyə verilməyini bəyan etmişdir. Təqdimatı qaldır ki, Azərbaycan Prezidentinin regionlara səfərləri zamanı Mehriban xanım Fondun xəttilə aparılan inşaat işləri ilə yaxından tanış olur, lazımi tövsiyələrini verir.

Fond yeni təhsil ocaqlarının tikintisi ilə yanaşı, mövcud müəssisələrin əsaslı təmiri və yenidənqurulması işini də diqqət mərkəzində saxlamışdır. Ötən il xüsusi qayğıya ehtiyac duyan uşaqların təhsil aldığı 23 müəssisə əsaslı şəkildə bərpa edilmiş, zəruri avadanlıqlarla təchiz olunmuşdur. Bu, orta hesabla hər ay iki məktəbin normal iş və tədris rejiminə gətirilməsi deməkdir. Bakıda, Sumqayıtda, Xaçmazda, Əli Bayramlıda, Şəkiddə, Astarada, İsmayılıda, Ağdam və Bərdədə, Beyləqanda, Gədəbəy, Saatlı, Zərdab, Yardımlı, Qax, Göyçay, Qusar, Lerik, Salyan şəhərlərində, habelə bir sıra kəndlərdə qəza vəziyyətində olan məktəblərin yeniləri ilə əvəz olunması insanlarda böyük rəğbət və minnətdarlıq hissi doğurmuşdur. Fondun "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" layihəsi çərçivəsində 22 min nəfərlik şagird yeri yaratmağa nail olması da təqdimatı qətiyyətlə göstəricidir.

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti kimi Mehriban Əliyevanın son dövrdə atdığı addımlar, xüsusən də, konkret olaraq, təhsilə yönəltdiyi böyük diqqət onun gerçək vətəndaşlıq mövqeyində durnasının, nümunəvi vətənpərvərliyinin danılmaz sübutudur.

Məramı xoş, əməli uca səfir

YUNESKO-nun baş direktoru Koşiuro Matsuura Mehriban Əliyevanın gördüyü işlərin təkcə Azərbaycan üçün deyil, bütövlükdə dünya üçün müstəsna əhəmiyyət kəsb etdiyini belə vurğulamışdır: "Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban xanım Əliyeva on il bundan öncə Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunu yaratmış və həmin Fondun çərçivəsində böyük işlər görülmüşdür. Mən onun bu sahədəki fəaliyyətini izləyir və yaxından öyrənirdim. Mən gördüm ki, bu sahədə Mehriban xanımın xidmətləri əvəzsizdir və belə qərara gəldim ki, o, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri təyin edilsin. Bu hadisə bir il bundan əvvəl baş verdi. O, bu vəzifəyə təyin olunduqdan sonra Azərbaycanda mədəniyyət sahəsində böyük işlər görmüşdür. Biz onun xüsusilə şifahi və musiqi əsərlərinin qorunması sahəsindəki fəaliyyətini qeyd edirik". Dünyanın ən nüfuzlu mədəniyyət qurumu rəhbərinin Mehriban Əliyevaya göstərdiyi bu yüksək etimadı bütövlükdə Azərbaycanın böyük uğuru kimi dəyərləndirmək mümkündür.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin ikinci dəfə hakimiyyətə gəlişindən sonra YUNESKO ilə qurulan əlaqələrdə yeni səhifə açılmışdır. Məlumdur ki, ötən 12 il Azərbaycanla YUNESKO arasındakı münasibətlərdə zəngin məqamlarla yadda qalmışdır. Etiraf olunmalıdır ki, Mehriban Əliyevanın YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri seçilməsindən sonra bu mötəbər beynəlxalq təşkilatla Azərbaycan arasındakı münasibətlər yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur YUNESKO ilə əlaqələrin yeni mərhələsinə bu seçim öz təsirini göstərməkdədir. Mehriban Əliyevanın YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri adına layiq görülməsi, həm Azərbaycan Prezidenti, həm də Mehriban xanımın həyat yoldaşı kimi İlham Əliyev üçün təbii ki, ikiqat önəm daşmalıdır. O hesab edir ki, Mehriban xanım Xoşməramlı səfir adını daşımağa layiqdir: "Çünki o həmişə insanlara xoş müasibəti, xoş niyyəti ilə seçilib. Bu onun xasiyyətinin fərqləndirici cəhətidir. Əminəm ki, bu yeni işdə də fəal çalışacaq və fəaliyyəti ilə ümumi məqsədlərimizə töhfəsini əsirgəməyəcək".

Mehriban Əliyevanın xoşməramlı səfir kimi fəaliyyətə başladığı dövrdə bu beynəlxalq təşkilatla Azərbaycan arasında münasibətlər daha intensiv xarakter almağa başlamışdır. Xüsusilə, 2003-

cü ildən YUNESKO-nun tərtib etdiyi “Bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri” siyahısına daxil olan, xalqımızın mənəvi dünyasının ayrılmaz hissəsinə çevrilən muğamlarımızın qorunması sahəsində Mehriban xanımın son vaxtlar ardıcıl, prinsipli təşəbbüsləri bu əlaqələrin yeni mərhələsinin əlamətdar hadisələridir. YUNESKO-nun baş direktorunun iştirakı ilə Bakıda Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin təməlqoyma mərasimi də məhz bu təşəbbüslərin nəticəsidir. Xoşməramlı səfir Mehriban Əliyeva təkcə mədəniyyət sahəsində deyil, milli təhsilimizin YUNESKO ilə əlaqələr yaratmasında da mühüm və əhəmiyyətli tədbirlərin həyata keçirilməsinin təşəbbüsçüsü və təşkilatçısıdır. Ötən il avqustun 24-də Mehriban xanımın təşəbbüsü ilə Gülüstən sarayında “YUNESKO-Azərbaycan: gələcəyə körpü” mövzusunda ikinci konfrans keçirildi. Çox maraqlı faktdır ki, bu, YUNESKO-nun tarixində ayrıca bir ölkəyə həsr olunmuş ilk belə tədbir idi.

Təhsil sahəsində Azərbaycan YUNESKO ilə bir neçə istiqamətdə əməkdaşlıq edir. Bunlar əsasən “Təhsil hamı üçün” proqramı, “Assosiativ məktəblər”, texniki-peşə sahəsində əməkdaşlıq, inkluziv təhsil layihəsi, ali məktəblərdə YUNESKO kafedralarının yaradılması və s. sahələrdir. Təhsilin məzmununun yeniləşməsi, informasiya texnologiyalarının məktəblərdə geniş tətbiqi məsələləri də əməkdaşlığın çərçivəsinə daxildir.

Təhsillə bağlı keçirilən ikinci konfrans isə bu əlaqələrin yeni mərhələsinin əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirdi. Belə ki, konfransda çıxış edən YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyeva Azərbaycan milli təhsilinin problemlərindən danışdı, həyata keçirilən islahatlar barədə konfrans iştirakçılarna məlumat verdi. Ən başlıcası bu idi ki, Mehriban xanım Əliyeva ölkəmizin ən ağırlı Qarabağ probleminin təhsilimizdə yaratdığı çətinlikləri YUNESKO-nun baş direktorunun və nümayəndə heyətinin nəzərinə bir daha çatdırdı: “Biz işğala məruz qalan ərazilərdə əvvəllər mövcud olan təhsil infrastrukturunu qoruyub saxlaya bilməmişik. Bu məktəblər qaçqın-köçkün düşərgələrində yerləşir. Biz həm də müəllim kollektivini saxlaya bilməmişik və onlar düşərgələrdə uşaqların təlim-tərbiyəsi ilə məşğul olurlar. Bu doğrudan da nadir bir təcrübədir. Mən inanıram ki, bu təcrübə bütün münafişə zonalarında istifadə oluna bilər”.

Uzaq sahillərdə

Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın xeyirxah, nəci və savab əməlləri bütövlükdə müsəlman dünyasında yüksək dəyərləndirir. İslami inanclara və milli-mənəvi dəyərlərə yüksək həssaslıq nümayiş etdirən Azərbaycanın birinci xanımının fəaliyyəti İslam Konfransı Təşkilatına üzv dövlətlərdə də təqdir edilir. Noyabr ayında Mehriban xanım Əliyevanın daha bir yüksək titula – İslam Ölkələri Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatının (İSESCO) xoşməramlı səfiri adına layiq görülməsi bütövlükdə Azərbaycanın qazandığı böyük nailiyyətdir. Dünyanın 57 ölkəsini birləşdirən təşkilatın bu qərarı obyektiv reallığı əks etdirməklə yanaşı, Heydər Əliyev Fondunun prezidentinin savab və nəci əməllərinə verilən yüksək qiymətin təəssümüdür. İndiyə qədər təşkilat cəmi 4 nəfəri belə yüksək titula layiq görüb və iftixar doğuran haldır ki, İSESCO-nun xoşməramlı səfiri adı qadınlar arasında ilk dəfə məhz Mehriban xanım Əliyeva verilib.

Dekabrın birinci ionicünlüyündə Azərbaycan-ABŞ parlamentlərarası işçi qrupunun rəhbəri kimi bu ölkəyə rəsmi səfər edən Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycan həqiqətlərinin yayılması üçün geniş iş aparmaqla, yüksək vətənpərvər və millətsevər olduğunu bir daha təsdiqini tapmışdır.

Son dərəcə zəngin səfər proqramı ABŞ-da keçirilən görüşlərin səmərəliliyini təmin etməklə, bütövlükdə Azərbaycan üçün əlamətdar olmuşdur. Mehriban xanım Əliyeva səfər müddətində ABŞ Konqresinin Azərbaycan üzrə işçi qrupunun həmsədrləri, konqresmenlər – Solomon Ortis, Bil Şuster, Şila Şkula, senator Key Beyli Hatçinson, ABŞ Konqresinin Avropa və Yeni Təhlükələr üzrə Alt Komitəsinin sədri Robert Ueksler, Corc Buş kitabxanası Fondunun prezidenti, ABŞ-ın milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə sabiq müşaviri Brent Skoukroft və digər rəsmi şəxslərlə görüşmüş və işgüzar söhbətlər aparmışdır. ABŞ-ın birinci xanımı Laura Buşla da görüşən Mehriban xanım Əliyeva iki ölkə arasında ən müxtəlif sahələrlə uğurlu əməkdaşlıq münasibətlərinin mövcudluğunu məmnunluqla qeyd etmişdir.

Dekabrın 6-da ABŞ-Azərbaycan Ticarət Palatının rəhbərinin Azərbaycanın birinci xanımının şərafinə verdiyi ziyafətdə çıxış edən Mehriban xanım Əliyeva bu səfərinin ikitərəfli münasibətlərə təkan verəcəyini bildirmişdir: *“Azərbaycan-Amerika parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri kimi hesab edirəm ki, əlaqələrimizin daha da sıxlaşdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir və aminəm ki, mənim parlament üzvləri ilə birgə Vaşinqtona səfərim həmin məqsədə xidmət edəcəkdir”*.

Səfərin diqqətəlayiq cəhətlərindən biri də Mehriban xanım Əliyevanın həmin görüşlərdə ölkə həqiqətlərinin təbliği, həmçinin təcavüzkar Ermənistanın ifşası istiqamətində fəal iş aparmasıdır. Mədəniyyətimizin və təhsilimizin inkişafı, mənəvi sərvətlərimizin qorunması, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə daha yaxından tanınması kimi şərafli və məsuliyyətli bir missiyanı üzərinə götürmüş Mehriban xanım Əliyeva keçirdiyi görüşlərdə Ermənistanın Azərbaycanın qədim mədəniyyət mərkəzi olan Qarabağda mədəni irsimizə ciddi zərbə vurmasından, tarixi yerlərimizi bərhad hala salmasından döndə-döndə, faktlarla danışmışdır: *“...Tarixi və mədəniyyət abidələrinin qorunması ölkəmiz üçün bir də ona görə vacibdir ki, Azərbaycan ərazisinin 20 faizi Ermənistanın işğalı altındadır. Həmin ərazilərlə minlərlə tarixi, mədəniyyət abidələri məhv edilmişdir. Ölkəmizdə bir milyon qaçqın və məcburi köçkün var və onların müəyyən hissəsi hələ də çadırlarda yaşayır. Biz bu faktları beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmaqda davam edəcəyik”*.

Tarixi missiya, yoxsa tale yazısı

YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri adına indiyədək dünyanın bir çox məşhur adamları layiq görülmüşlər. Xoşməramlı səfirlər arasında dünya şöhrətli musiqiçi Mstislav Rostropoviç, aktrisa Klavdiya Kardinale, Mərakeş şahzadəsi Lalla Məryəm, Litva prezidenti Valdis Adamkus, Lüksemburqun böyük hersoqunun xanımı Mariya Tereza və başqalarının adları çəkilir. Bu sırada Azərbaycan nümayəndəsinin də təmsilçiliyi son dərəcə fərəhləndirici bir hadisədir. Mehriban Əliyevaya xoşməramlı səfir statusunun verilməsini ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun və şöhrətinin dünyada qaldırılması, Azərbaycanın dünyada böyük hörmət qazanması baxımından çox böyük şans kimi qiymətləndirilməlidir.

Azərbaycan cəmiyyəti Heydər Əliyev Fondunun prezidentinin vətəndaşlara diqqət və qayğı nümunələri ilə zəngin olan çoxşaxəli fəaliyyətinə istinadən şəfqətli və xeyirxah əməllərin nə qədər savab olduğunu dərk edir, özünün yaşam fəlsəfəsini bu meyarlara uyğunlaşdırmağa çalışır. Məhz bu mənziləsində, bu məqamında ölkənin Birinci xanımı əbədi liderimizin fəaliyyətinin və ömür yolunun əsas qayəsinə çevrilmiş humanizm və xeyirxahlıq fəlsəfəsini mənəvi miras kimi qəbul etməklə bu möhtəşəm irsin varisinə çevrildiyini təsdiqləyir.

Həyatın mənası, insan ömrünün təyinatı barədə düşünərkən hər kəs özünə təxminən belə bir sualla müraciət edir: - *Mən nə üçün yaşayıram?*- Heç şübhəsiz, cavablar da müxtəlif olur. Və o kəs xoşbəxtədir ki, həmin sualın naqolaylığı qarşısında duruxub qalmır. Gördüyü xeyirxah işlərin şahidliyini bir el, mahal deyil, məmləkət, ölkə edir. Mehriban xanım bu cür insanlardandır.

O, Azərbaycanın Birinci xanımı olmaqla kifayətlənmədi; vətənkeş insana, şəfqətli anaya, fəal ictimai xadimə, xeyirxahlıq mücəssəməsinə çevrilib ölkənin üz-üzə durduğu ən müxtəlif problemlərə çiyin verdi, insanların qəlbində yaxşılığa, mərhəmətə ümid çırağı yandırdı. Millətinin balasına pasiban oldu, təhsilinə, səhhətinə arxa durdu, mədəniyyətimizin mesenatına çevrildi. Son bir neçə ildə onun gördüyü işləri həcminə görə bəlkə də böyük və universal bir nazirliyin fəaliyyəti ilə müqayisə etmək olardı. Hərçənd, nazirliklərdə yüzlər-minlərlə adam çalışdığı halda, Mehriban xanım bu işlərin öhdəsindən təkbaşına gəlir. Və bir də ki, millət üçün qədirkeşliyin, xeyirxahlığın fəlsəfəsinə vararkən özün üçün bir yenilməz həqiqəti də kəşf edirsən: Heydər Əliyev ocağına gələn, onun nəvələrini böyüdən şəxs başqa cür ola da bilməzdi.

22.11.2005

Xalqa və dövlətə təmənnəsiz xidmət örnəyi

Cəmiyyətdə nəcibliyin, mərhəmət və xeyirxahlığın, savab əməllərin müqəddəs ünvanına çevrilməklə, zaman etibarilə o qədər də böyük olmayan müddətdə ümumxalq mənafeyi baxımından bir sıra strateji layihələri uğurla gerçəkləşdirməyə nail olmuş Heydər Əliyev Fondunun çoxşaxəli fəaliyyətinin hər bir səhifəsi özündə ulu öndərimizin ali ideallarını parlaq şəkildə təcəssüm etdirir. Qloballaşmanın bütün dünyada qarşısını almaq, prosesə çevrildiyi, kütləvi mədəniyyət stereotiplərinin hakim olduğu bir dövrdə Fond minilliklər boyu formalaşaraq xalqımızın milli varlığının və özünəməxsusluğunun ifadəsi kimi üzə çıxan zəngin mənəvi irsi, milli düşüncə və dəyərlər sistemini, mədəni-intellektual mülkiyyətini neqativ təzahürlərdən qoyumaq kimi çətin bir missiyanın öhdəsindən layiqincə gəlir.

Ümid qapısı

Bəşər sivilizasiyasının ən qədim xalqlarından olan azərbaycanlıların yüksək mənəvi-əxlaqi keyfiyyətlərini, genetik yaddaşını pak və sağlam niyyətlərlə qoruyaraq bütövlükdə milli intibaha, cəmiyyətin pozitiv ruhda inkişafına əsaslı təsir göstərmək, onun genetik yaddaşını, tarixi kimliyini, milli irs və özünəməxsusluğunu gələcək nəsillərə ötürmək Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətinin əsas qayəsini təşkil edir. Fondun fəaliyyəti, ilk növbədə, dünyanın xilasına yönələn mütərəqqi ümumbəşəri və milli idealların cəmiyyətdə daha da möhkəmlənməsinə, ictimai şüura hakim kəsilməsinə, fərqli bəşəri sivilizasiyaların uğurlu dialoquna, keçmişlə gələcək arasında möhkəm körpü salınmasına, insanlara xeyirxahlıq, insanpərvərlik və nəciblik kimi ali dəyərlərin aşılmasına yönəlmişdir.

Fondun prezidenti, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın özünün də söylədiyi kimi, bu gün ən müxtəlif hakimiyyət strukturlarının laqeydliyi, biganəliyi ilə üzləşən, dərdinə əlac axtaran köməksiz insanların sonuncu "ümid qapısı"na çevrilmiş Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyət fəlsəfəsində insanlara yaxşılıq kimi sadə olduğu qədər də bəşəri və müqəddəs bir ideya, amal dayanır. Məhz bu kimi saf və pak amalla Mehriban xanım Əliyeva rəhbərlik etdiyi Fonda üz tutmuş vətəndaşların mənəvi hamisi, qayğıkeşi kimi çıxış edir, imkan daxilində onların üzləşdiyi problemlərin həllinə çalışır. "*Keçmişə ehtiram, gələcəyə ümid*" postulatına əsaslanan bu xeyirxah missiya yuxulanı ayağa qaldırmaq, köməksizə əl tutmaq, çarəsizin qəlbində bir ümid çırağı yandırmaq, bir sözlə, insanlara səmimi diqqət və qayğı istəyindən qaynaqlanır.

Təkcə 2005-ci ildə Fonda 3000-dən artıq vətəndaşın müraciət ünvanlanması da Heydər Əliyev Fondunun ictimai təsisat kimi cəmiyyətdə əlahiddə nüfuz və etimada sahib olduğunu nümayiş etdirir. Mehriban xanım Əliyevanın yüksək humanizm, mərhəmətlilik və nəciblik kimi ali mənəvi keyfiyyətlərindən irəli gələn bu uğurlu fəaliyyətin qayəsində isə məhz millətə və dövlətə səmimi xidmət istəyi, məramı dayanır. "...*Bəzən cəmiyyətdə insan elə bir vəziyyətə düşür ki, bütün döyüdü qapılar onun üzünə bağlı qalır. O, öz dərdi ilə, öz problemi ilə təkbaşına qalır və ona elə gəlir ki, heç bir şey və heç kəs ona kömək edə bilməz. Bu halda, o, üzünü bizim Fonda tutur. Mən demək istəmirəm ki, biz dərhal onun bütün problemlərini həll edirik. Amma o insan burada nə biganəliklə, nə soyuq münasibətlə rastlaşmaz və hökmən onun problemlərinin həlli üçün mümkün olan bütün vasitələrdən istifadə ediləcəkdir. Yəqin ki, xeyriyyəçilik, insansəvarlik, mərhəmət Azərbaycan xalqının mentalitetinə, mədəniyyətinə, əsrlər boyu formalaşan ənənələrimizə xas olan ən gözəl keyfiyyətlərdən biridir və biz bu gün Heydər Əliyev Fondu olaraq bu ənənələri davam etdirməyə çalışırıq*" - deyən Mehriban xanım Əliyeva qloballaşan dünyada insanın daxili "Mən"inin qorunmasını vacib saymaqla, ali mənəvi dəyərlərin saxta ideallarla əvəzlənməsinə, cəmiyyətdə biganəliyin ağır fəsadlar verən sosial bəlaya çevrilməsinə qarşı qətiyyətlə çıxır.

Azərbaycan cəmiyyəti Heydər Əliyev Fondunun prezidentinin vətəndaşlara diqqət və qayğı nümunələri ilə zəngin olan çoxşaxəli fəaliyyətinə istinadən şəfqətli və xeyirxah əməllərin nə qədər savab olduğunu dərk edir, özünün yaşam fəlsəfəsini bu meyarlara uyğunlaşdırmağa çalışır. Məhz bu mənziləsində, bu məqamında ölkənin Birinci xanımı əbədi liderimizin fəaliyyətinin və ömür yolunun əsas qayəsinə çevrilmiş humanizm və xeyirxahlıq fəlsəfəsini mənəvi miras kimi qəbul etməklə bu möhtəşəm irsin varisinə çevrildiyini təsdiqləyir.

Vaxtilə böyük sərkərdə və tanınmış hərəkətçi Şeyx Məhəmməd Xiyabani deyirdi ki, ictimai həyata laqeydlilik ölümə bərabərdir. Ümumbəşəri dəyərlərlə çulğuşan zəngin mənəviyyətə, dar maraqlarla çərçivələnməyən konkret həyat amalına malik insanlar dövrünün problemlərinə əsil ziyalı yanğısı, vicdanlı vətəndaş təəssübkeşliyi ilə yanaşır, fürsət düşdükcə, xalqının nicatına, təminatlı gələcəyinə xidmət edən savab əməllərin sahibinə çevrilirlər. İnkərolunmaz həqiqətdir ki, yalnız böyük vətənpərvərlik hissləri, Vətən sevgisindən su içib rişələnen təmənnəsiz, pak hisslər insanı olduqca çətin, fəqət xalqın və dövlətin mənəfi baxımından müstəsna əhəmiyyətli işləri həyata keçirməyə sövq edə bilər. Bu baxımdan Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın istər milli-mənəvi irs və dəyərlərin, istər elm və təhsilin səviyyəsinin yüksəldilməsi, fəal maarifçilik kursunun həyata keçirilməsi, istərsə də səhiyyənin inkişafı, insanların fiziki və mənəvi sağlamlığının qorunması istiqamətində həyata keçirdiyi strateji layihələr onun təşəbbüskar vətəndaşlıq mövqeyinin, mənəvi məsuliyyətinin təəcəssümüdür.

Qurumun ən müxtəlif layihələrini mahiyyətcə birləşdirən bir ortağ xətt mövcuddur- milli genofondumuzun qorunması. Bu ali məramı xidmət edən hər bir addım Heydər Əliyev Fondu üçün eyni səviyyədə prioritet səciyyə daşıyır.

Təhsildə milli maarifçilik xətti

Elm və təhsil bəşəriyyətin mövcudluq anından fərd və ictimai toplulardan, geniş mənada, xalqların gələcək inkişafının, yaşam fəlsəfəsinin və tarixin əlverişli mərhələlərində qazandığı uğurların başlıca rəhni kimi çıxış etmişdir. Qloballaşan dünyada hər bir dövlətin öncüllüyü, milli

inkişaf səviyyəsi və gələcək taleyi bu intellektual-strateji sahələrin səviyyəsilə ölçülür. Praqmatik və peşəkar siyasətçi kimi bu reallığı düzgün qiymətləndirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin elm və təhsilin davamlı inkişaf konsepsiyasının uğurla gerçəkləşdirilməsində Heydər Əliyev Fondunun da müstəsna xidmətləri vardır. Fondun təhsilin inkişafı, bu sahədə həllini gözləyən bir sıra problemlərin tez bir zamanda aradan qaldırılması istiqamətindəki fəaliyyəti Azərbaycanda elmə ictimai təsisat səviyyəsində yüksək qayğı nümunəsi olmaqla yanaşı, cəmiyyətin ümumi potensialının bu yöndə səfərbər olunmasına yönəlmişdir. Bu sahəyə yönələn diqqət və qayğının hansı məqsəddən qaynaqlandığını, xalqın, dövlətin gələcəyi baxımından necə böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini xüsusi vurğulamağa ehtiyac yoxdur. Təhsil, eyni zamanda, elə bir spesifik sahədir ki, buradakı problemlərin həllini təkcə dövlətdən gözləmək və tələb etmək bəlkə də düzgün olmazdı - bu sahədə özünü göstərən bəzi neqativ halların aradan qaldırılmasında vətəndaşların da fəal iştirakı vacibdir. Mehriban xanım Əliyevanın istər xeyriyyəçilik, istərsə də ictimai fəaliyyətinin prioritet istiqamətləri sırasında təhsilin mühüm yer tutması da millətimizin gələcəyini, nicat yolunu təhsilin inkişafında, vətəndaşların maariflənməsində görünən ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik ənənələrinə əsaslanır.

Fondun milli maarifçilik xəttinin həyata keçirilməsi sahəsindəki əzmkar fəaliyyəti hansısa konkret çərçivə ilə məhdudlaşmır - məktəb tikintisindən tutmuş, YUNESKO ilə konkret təhsil proqramlarının həyata keçirilməsindən - geniş spektri əhatə edir. Qısa müddət ərzində uğurla gerçəkləşdirilən bu layihələr cəmiyyətdə böyük rezonansa səbəb olmuş, rəğbət və ehtiramla qarşılanmışdır. Azərbaycanın zəruri ehtiyaclarını nəzərə alan Heydər Əliyev Fondunun yeni məktəb tikintisi, mövcud orta ümumtəhsil müəssisələrinin əsaslı təmir və bərpası istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlər xüsusilə təqdirəlayiqdir. İctimai əsaslarla fəaliyyət göstərən Fondun ümummilli mənafeələrə hesablanmış bu tədbirlərin həyata keçirilməsində cəmiyyətdən ciddi mənəvi-maddi dəstək alması görülən işlərin miqyasını, dinamikliyini və səmərəliliyini daha da artırır.

Heydər Əliyev Fondunun təhsillə bağlı qarşıya qoyduğu strateji məqsəd Azərbaycanda bu sahənin qloballaşan dünyanın tələbləri səviyyəsində qurulması, milli təhsil modelinin gerçəkləşdirilməsinə maddi-texniki və intellektual zəmin formalaşdırılmasıdır. Təhsil infrastrukturunu yeniləşdirmədən, müasir tipli yeni məktəblər inşa etmədən, təlim-tədris prosesinə lazımı şərait yaratmadan, dünya ölkələrinin mütərəqqi təhsil ənənələrini nəzərə almadan bu məqsədlərə nail olmaq da qeyri-mümkündür. Həmin reallıqlardan çıxış edən Fond, ilk növbədə, yeni məktəblərin inşası istiqamətində sistemli və ardıcıl iş aparır.

Mehriban xanım Əliyevanın birbaşa təşəbbüsü ilə həyata keçirilən, müvafiq hakimiyyət qurumlarının, vətəndaş cəmiyyətinin bəzi strukturlarının, imkanlı iş adamlarının da dəstəklədiyi "**Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb**" layihəsi bu baxımdan cəmiyyətdə daha böyük əks-səda doğurmuşdur. Layihə çərçivəsində yalnız 2005-ci ildə Azərbaycanın ən müxtəlif bölgələrində rekord sayda - 132 ədəd yeni məktəb binasının tikilərək istifadəyə verilməsi və lazımı avadanlıqlarla təchiz olunması dövlətin bu sahədə həyata keçirdiyi işlərə əvəzsiz töhfədir. Müasir tələblərə cavab verən məktəb binaları yeni avadanlıq, istilik sistemi, zəngin kitabxanalar, əyani vəsait və kompüterlərlə təchiz olunmuşdur.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramında yeni məktəblərin inşası məsələsinə xüsusi diqqət ayrılmışdır. Heydər Əliyev Fondu həmin proqram çərçivəsində müvafiq hakimiyyət strukturlarının həyata keçirdiyi işləri də qabaqlayaraq, bölgələrdə mədəni-intellektual səviyyənin yüksəlməsində yaxından iştirak etmişdir.

Cəmi bir il ərzində 132 yeni məktəbin inşası ağır müharibə şəraitində yaşayan, iqtisadiyyatı yenidən inkişaf etməyə başlayan Azərbaycan üçün olduqca böyük nailiyyətdir. Fondun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva layihənin ikinci hissəsinin rəsmi təqdimat mərasimi zamanı görülən işlərin bundan sonra da davam etdiriləcəyini, 2006-cı ildə Azərbaycanda 100-dən artıq yeni məktəb binasının tikilib istifadəyə veriləcəyini bəyan etmişdir. Təqdirəlayiq haldır ki, Azərbaycan Prezidentinin regionlara səfərləri zamanı Mehriban xanım Fondun xəttilə aparılan inşaat işləri ilə yaxından tanış olur, lazımı tövsiyələrini verir.

Fond yeni təhsil ocaqlarının tikintisi ilə yanaşı, mövcud müəssisələrin əsaslı təmiri və yenidənqurulması işini də diqqət mərkəzində saxlamışdır. Ötən il xüsusi qayğıya ehtiyac duyan uşaqların təhsil aldığı 23 müəssisə əsaslı şəkildə bərpa edilmiş, zəruri avadanlıqlarla təchiz olunmuşdur. Bu, orta hesabla hər ay iki məktəbin normal iş və tədris rejiminə gətirilməsi deməkdir. Bakıda, Sumqayıtda, Xaçmazda, Əli Bayramlıda, Şəkiddə, Astarada, İsmayılıda, Ağdam və Bərdədə, Beyləqanda, Gədəbəy, Saatlı, Zərdab, Yardımlı, Qax, Göyçay, Qusar, Lerik, Salyan şəhərlərində, habelə bir sıra kəndlərdə qəza vəziyyətində olan məktəblərin yeniləri ilə əvəz olunması insanlarda böyük rəğbət və minnətdarlıq hissi doğurmuşdur. Fondun "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" layihəsi çərçivəsində 22 min nəfərlik şagird yeri yaratmağa nail olması da təqdirəlayiq göstəricidir.

Fövqəladə bacarıqlı Xoşməramlı səfir

BMT-nin ali mədəniyyət qurumu - YUNESKO ilə sıx əməkdaşlıq münasibətləri qurmuş Heydər Əliyev Fondu milli-mənəvi irsimizə, təhsilimizə yüksək bəşəri münasibətə də nail olmuşdur. Azərbaycanın birinci xanımının təşkilatın Xoşməramlı səfiri təyin olunması bu əlaqələrə yeni impuls vermiş, strateji əhəmiyyət daşıyan müxtəlif layihələrin müştərək icrasına geniş imkanlar açmışdır. Fondun son iki illik fəaliyyətinin aparıcı istiqamətlərindən biri də məhz ölkənin təhsil problemlərinin həllinə köməkdən, bu məqsədlə nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlardan sayılan YUNESKO-nun geniş imkanlarından səmərəli faydalanmaqdan ibarət olmuşdur. Geniş imkanlara malik bu nüfuzlu beynəlxalq təşkilatın ölkəmizin təhsil problemlərinin həllində yaxından iştirakı, təşkilatla birgə reallaşdırılan müştərək layihələr uğurlu nəticələrlə zəngindir. 2004-cü il iyulun 6-da Fondun təşəbbüsü ilə Parisdə YUNESKO-nun iqamətgahında "**Davamlı inkişaf üçün Azərbaycanda təhsil islahatları**" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. Əldə olunmuş razılaşmaya əsasən, 2005-ci il avqustun 24-də Bakıda "**YUNESKO-Azərbaycan: gələcəyə körpü**" mövzusunda mühüm beynəlxalq konfransın keçirilməsi Azərbaycanın milli təhsil problemlərinin müzakirəsi, onların optimal həlli mexanizmlərinin aranması, habelə təşkilatla əməkdaşlığın gələcək perspektivlərinin müəyyən olunması baxımından böyük əhəmiyyət daşımışdır.

YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyeva konfransdakı dərindən məzmunlu çıxışında Azərbaycan milli təhsilinin problemlərindən söz açmış, həyata keçirilən islahatlar barədə konfrans iştirakçılarına ətraflı məlumat vermişdir. Eyni zamanda Ermənistanın Azərbaycana qarşı təzavüzünün təhsilimizdə yaratdığı çətinliklər YUNESKO-nun Baş direktorunun və nümayəndə heyətinin nəzərinə bir daha çatdırılmışdır: "*Biz işğala məruz qalan ərazilərdə əvvəllər mövcud olan təhsil infrastrukturunu qoruyub saxlaya bilməmişik. Bu məktəblər qaçqın-köçkün düşərgələrində yerləşir. Biz həm də müəllim kollektivini saxlaya bilməmişik və onlar düşərgələrdə uşaqların təlim-təربiyəsi ilə məşğul olurlar. Bu doğrudan da nadir bir təcrübədir. Mən inanıram ki, bu təcrübə bütün münasibə zonalarda istifadə oluna bilər*".

Konfrans milli təhsilimizin ümumi vəziyyəti ilə bağlı YUNESKO nümayəndələrində tam təsəvvür yaratmaq, onları hərtərəfli məlumatlandırmaq, habelə perspektivdə müştərək layihələrlə çıxış etmək baxımından uğurlu nəticələrlə yadda qalmışdır. Bu mötəbər təşkilatın diqqətinin ölkəmizin təhsil problemlərinə cəlb olunması üçün həyata keçirilən tədbirlər deməyə əsas verir ki, yaxın gələcəkdə münasibətlər daha da dərinləşəcək, YUNESKO maddi və qeyri-maddi mədəni irsimizin qorunması və gələcək nəsillərə çatdırılmasında öz imkanlarından maksimum səmərəli istifadə edəcəkdir.

YUNESKO-nun Baş direktoru cənab Kojiro Matsuura Fondun prezidentinin gördüyü işlərin təkcə Azərbaycan üçün deyil, bütövlükdə dünya üçün müstəsna əhəmiyyətə malik olduğunu hər zaman xüsusi vurğulamışdır: "*Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban xanım Əliyeva on il bundan öncə Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunu yaratmış və həmin Fondun çərçivəsində böyük işlər görmüşdür. Mən onun bu sahədəki fəaliyyətini izləyir və yaxından öyrənirdim. Mən gördüm ki, bu sahədə Mehriban xanımın xidmətləri əvəzsizdir və belə qərara gəldim ki, o, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri təyin edilsin. O, bu vəzifəyə təyin olunduqdan sonra Azərbaycanda mədəniyyət sahəsində böyük işlər görmüşdür. Biz onun xüsusilə təhsilin inkişafı, eləcə də şifahi və musiqi ənənələrinin qorunması sahəsindəki fəaliyyətini xüsusi qeyd edirik*".

Təhsil sahəsində Azərbaycan-YUNESKO əməkdaşlığı başqa bir əlamətdar cəhəti ilə də mühüm aktuallıq kəsb edir. Bu da Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün, torpaqlarımızın Ermənistan silahlı birləşmələri tərəfindən işğalının Azərbaycan təhsilində yaratmış olduğu ağır problemlərin dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılmasından ibarətdir. Bütün dünyada təhsil, maarifçilik hərəkatının geniş vüsət aldığı indiki günlərimizdə Dağlıq Qarabağ probleminin mahiyyəti, miqyası barədə beynəlxalq aləmdə obyektiv təsəvvür yaratmaqdan ötrü bu məqam da təbliğati baxımdan böyük əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycan isə bu imkandan yetərinə yararlanır.

Sağlam ruh, sağlam sabah uğrunda

Heydər Əliyev Fondunun millətin fiziki və mənəvi sağlamlığı, milli-genetik ruhunun qorunması naminə həyata keçirdiyi sosialyönümlü layihələr sırasında səhiyyəyə yardım, bu sahənin infrastrukturunun yeniləşdirilməsi, vətəndaşlara göstərilən tibbi xidmətin səviyyəsinin yüksəldilməsi mühüm yer tutur. İxtisas etibarilə tibb elminin incəliklərinə dərindən bələd olan Fondun prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycan səhiyyəsində mövcud olan problemləri daha yaxşı görməklə, ictimaiyyəti həmin problemlərin həlli istiqamətində səfərbər etməyə, ələxüsus tibbi yardıma böyük ehtiyacı olan aztəminatlı vətəndaşlara yüksək diqqətlə, həssaslıqla yanaşmağa çalışır.

Azərbaycanda kimsəsiz uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş müəssisələrə sığınan körpələrin problemlərinin həlli bu gün Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın qarşıya qoyduğu əsas vəzifələrdən biridir. "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı proqramı" bilavasitə Fondun prezidentinin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə hazırlanmış, Bakıda və ətraf qəsəbələrdə yerləşən uşaq evi və internat məktəblərdə mövcud problemlər öyrənilmiş, onların aradan qaldırılması üçün konkret işlər görülmüşdür. Qısa müddətdə 12 internat məktəbi əsaslı təmir edilmiş, daha 28 analoji təhsil müəssisəsində təmir-bərpa və yenidənqurma işləri uğurla aparılır. Fond uşaq evləri və internat yetirmələrinin sosial-psixoloji reabilitasiyasına imkan yaradacaq resurs mərkəzinin yaradılması da planlaşdırılmışdır. Sözügedən proqram üzrə uşaq evləri və internat məktəblərində mövcud

problemlərin həll olunması üçün 4 əsas istiqamət müəyyən edilmişdir: texniki dəstək, təhsil, səhiyyə və ictimai fəallıq. Proqram çərçivəsində yaradılmış işçi qrupu respublikada fəaliyyət göstərən uşaq evləri və internat məktəblərindəki mövcud vəziyyətin monitorinqini apararaq uşaqların sayı, aylıq, illik dövlət təminatına daxil olan qida, geyim, texniki vəsait normativləri, ümumi şərait (təhsil, səhiyyə, yaşayış, istirahət) kimi göstəriciləri müəyyən etmişdir. Belə uşaq müəssisələrinin böyük əksəriyyətinin ilkin mərhələdə əsaslı təmirə və texniki təchizata daha çox ehtiyacı olduğu müəyyən edilmişdir. Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri Bakı və ölkəmizin əksər rayonlarındakı uşaq evlərində, internat məktəblərində şəxsən olaraq, proqramın texniki dəstək istiqaməti üzrə işlərin başlanması üçün tapşırıq vermişdir.

Heydər Əliyev Fondunun 2005-ci ildə görülmüş işlərlə bağlı yekun hesabatı "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı proqramı" çərçivəsində görülmüş işlərin real miqyasını bir daha aşkara çıxarır. Həmin proqram çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər yalnız bu kateqoriyadan olan təlim-tərbiyə müəssisələrinə texniki dəstəklə məhdudlaşmamış, yeni kitabxanalar da yaradılmışdır. Bu kitabxanalar müvafiq tədris vəsaiti və bədii ədəbiyyatla təmin olunmuş, əksər uşaq evləri və internat məktəblərində kompüter avadanlığı quraşdırılmış, sinif otaqları interaktiv təhsil üçün zəruri vasitələrlə təchiz edilmiş, bir çox internatlarda, həmçinin uşaq evlərində həkim və psixoloq otaqları yaradılmış, bu təhsil müəssisələrində qida normativlərinin dəyişdirilməsi məqsədilə təkliflər paketi hazırlanmışdır. Uşaq evlərində, internat məktəblərində tərbiyə olunan uşaqlar, qaçqın və məcburi köçkün ailələrindən olan və təhsildə fərqlənən şagirdlər üçün müxtəlif bayram şənliklərinin təşkili də xoş ənənə halını almışdır.

Mehriban xanım Əliyevanın şəxsi təşəbbüsü əsasında uşaqların asudə vaxtının və istirahətinin səmərəli təşkili məqsədi ilə, 2006-cı ildə pilot layihəsi kimi, Nizami rayonundakı 1 saylı uşaq evi üçün Şüvəlan qəsəbəsində yay düşərgəsinin yaradılması qarşıda dayanan əsas planlardan biridir. Fondun dəstəyi ilə paytaxtda inşa olunan Resurs Mərkəzində isə uşaq evlərinin, internat məktəblərinin müəllim və tərbiyəçiləri üçün müasir tədris və tərbiyə metodikasının tətbiqinə dair treninqlərin keçirilməsi mümkündür. Fondun prezidenti bu sahədə dünyanın aparıcı ölkələrinin mütərəqqi təcrübəsindən istifadə olunması zərurətini də önə çəkir. "...Konkret problemləri həll edərkən, global problemləri də unutmaq olmaz. Məsələn, uşaq evləri və internat məktəblərinin bütün sisteminin sovet pedaqogikası və təhsilin sovet sistemi ilə idarə olunması çərçivəsində yaradığımız nəzərə almaq son dərəcə vacibdir. Ona görə də digər ölkələrin təcrübəsindən faydalanmaq və istifadə etmək üçün qapıları açmaq zəruridir" - deyər o bildirir. Heydər Əliyev Fondunun YUNİSEF-lə birlikdə həyata keçirdiyi "Deinstitutlaşma proqramı" da məhz bu məqsədə xidmət edir. Mehriban xanım hesab edir ki, heç bir dövlət müəssisəsi, ən müasir, gözəl təmir olunmuş, avadanlıqla təmin edilən məktəb belə heç zaman ailə mühitini əvəz edə bilməz. Fondun ən vacib və böyük məqsədlərindən biri də bu təhsil müəssisələrindəki uşaqların ailə şəraitində tərbiyə almasıdır.

Mehriban xanımın təşəbbüsü ilə iki il əvvəl İrlandiyanın Dublin şəhərində keçirilən xəstə uşaqların idman yarışına göndərilən 7 şagirdin hamısı qızıl medalla qayıtmışdır. Ötən ilin dekabrında isə Heydər Əliyev Fondu ilə BMT-nin İnkişaf Proqramı arasında kor və zəif görən insanların informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına çıxışının təmin edilməsinə dair layihə sənədi və əməkdaşlıq sazişi də imzalanmışdır. Əgər bu gün Azərbaycanda gözdən əlil insanların sayının 40 minə çatdığını nəzərə alsaq, bu addımın əhəmiyyəti barədə geniş söhbət açmağa lüzum qalmır. Layihənin əsas məqsədi əhalinin belə qruplarının səlahiyyətlərini genişləndirmək və xüsusilə, onların məşğulluğunun artırılması sahəsində kor və görmə qabiliyyəti zəif olan insanlara yardım göstərməkdən ibarətdir.

Layihənin birinci mərhələsində gözdən əlil insanlar üçün Rəqəmsal fərqi aradan qaldırılması üzrə milli strategiya hazırlayıb həyata keçirmək məqsədi ilə Azərbaycanda həmin insanların İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları (İKT) ehtiyacı müəyyən olunacaqdır. İkinci mərhələdə texniki mütəxəssislər qrupu vasitəsilə xüsusi kompüter avadanlığını quraşdırmaq, proqram təminatını lokallaşdırmaq (tərcümə etmək), internetə çıxışı təmin etmək, tədris-təlim proqramlarını hazırlamaq üçün təhsil sahəsində yerli və xarici ekspertlərin təcrübəsindən istifadə etməkdən ötrü Model informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sinfi yaradılacaqdır. Üçüncü mərhələdə isə kor və görmə qabiliyyəti zəif olan insanlar üçün yaradılacaq kitabxana və Təlim mərkəzində onların audio materialları və Brayl şriftli kitablardan istifadə imkanları təmin olunacaqdır. Bakının Nərimanov rayonundakı Kor və zəifgörən uşaqlar üçün respublika internat məktəbi layihənin yeri kimi müəyyən edilmişdir. Hazırda burada yenidənqurma işləri aparılır və əlil insanlar burada layihənin geniş imkanlarından faydalana biləcəklər.

Fond səhiyyə sahəsində də uğurlu və əhəmiyyətli layihələr həyata keçirir. Bu baxımdan "Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı" və "Talassemiya həyat naminə" layihələri xüsusi vurğulanmalıdır. Fondun, Azərbaycan Diabet Cəmiyyətinin və Danimarkanın "Novo Nordisk" şirkətinin təşkilatçılığı ilə gerçəkləşdirilən bu layihələrlə birgə qaçqın-köçkün uşaqları, uşaq evləri və internat məktəblərinin şagirdləri üçün "Gülüstən" sarayında yeni il şənlikləri keçirilmişdir. Habelə "Talassemiya həyat naminə" layihəsi uğurla icra edilmiş, bu layihə çərçivəsində ixtisaslaşdırılmış mərkəz və qan bankı yaradılmışdır. Belə xəstələrin sayı, onların vəziyyəti ətraflı təhlil olunur, talassemiyanın müalicəsi və profilaktikası üçün milli proqramlar hazırlanır. Təkcə keçən il Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə 500-dən çox soydaşımıza bu xəstəliyə görə yardım göstərilməsi Mehriban Əliyevanın xeyirxah fəaliyyətinin nəticəsidir.

2006-cü ildə Talassemiya Mərkəzinin inşasına başlanacaq və bu ağır xəstəliyə düşmüş xəstələrin problemləri Azərbaycanda yaradılacaq Talassemiya mərkəzi çərçivəsində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən həll ediləcəkdir. Mehriban xanım Əliyeva deyir: "*Tibb işçisi kimi çox gözəl başa düşürəm ki, psixi və fiziki qüsurları olan uşaqlar yalnız nəticədir, çox müəkkəb ictimai proseslər zəncirində axırını halqadır. Bunun arxasında yoxsulluq, zərərli adətlər və bəzən də sadəcə, müəyyən zəruri tibbi biliklərin yoxluğu dayanır. Bütün bunlar uzunmüddətli proqramların gerçəkləşdirilməsini tələb edir. Biz reallaşdırılması illərlə çəkəcək layihələrdən qorxmuruq, lakin eyni zamanda gözəl anlayırıq ki, bizdən əni tezliklə yardım və fayda gözləyirlər. Bütün bunları vəhdət halında birləşdirmək müəkkəb vəzifədir, lakin necə deyirlər, yolun öhdəsindən yolçu gələr".*

Bu yol xeyirxahlıq, mərhəmət və nəcibliyə aparın müqəddəs bir yoldur.

Sivilizasiyalarası dialoqun qədim məkanı

Bu gün bütün dünyanın kosmik informasiya əsrinə qədəm qoyması, informasiya texnologiyalarının inkişafı sahəsində əldə olunan fantastik nailiyyətlərin az qala hər gün həyatımızda hansısa dəyişikliyə gətirib çıxarması özlüyündə nə qədər mütərəqqi meyl sayılsa belə, bu inkişaf milli tarixi-mədəni irsə müəyyən təhlükə meyillərini də istisna etmir. Kütləvi mədəniyyət stereotiplərinin hakim olduğu indiki dövrdə milli ənənələrin qorunub saxlanması, ona yüksək qayğı və diqqətin göstərilməsi son dərəcə vacibdir. Bu gün YUNESKO-nun çoxsaylı vəzifələrindən biri də məhz insanın mənəvi dünyasının, milli kimliyinin qorunması məsələsidir. Planetimizdə məskunlaşmış xalqlardan hər birinin milli "Mən"ini daha parlaq əks etdirən qeyri-maddi irs incilərinin mühafizəsi də ən aktual

vəzifəyə çevrilmişdir. Azərbaycanın birinci xanımı çoxlarının hətta diqqət belə yetirmədiyi bu həssas məqamı özünəməxsus fəhm və nəcibliklə ön plana çəkir, insanları dünyanın inkişaf axarını düzgün qiymətləndirməyə çağırır: *"Bu gün biz müasir texnika və qloballaşma əsrində yaşayırıq. Fikrimcə, zamanın ən böyük təzadlarından biri ondan ibarətdir ki, əldə edilən tərəqqi, kommunikasiya imkanları insanların birləşməsinə, daha sıx ünsiyyət qurmasına şərait yaratsa da, gerçək həyatda biganlik artır, insanlar arasında uçurum artır. Bəzən nəinki bəşəriyyətin səsinə eşitmirik, hətta qonşu-qonşunu eşitmir, qardaş-qardaşa kömək əlini uzatmır. Bu gün dünyanın qarşılaşdığı ən ağır problemlərdən biri mənəvi idealların ucuşlaşması, onların saxta ideallarla əvəz edilməsidir"* - deyən Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, YUNESKO-nun Xoşməramlı Mehriban xanım Əliyeva xalqımızın yüksək əxlaqi-mənəvi dəyərlərinin hər bir ailədə qorunmasının tərəfdarı kimi çıxış edir.

YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri kimi fərqli mədəniyyətləri bir araya gətirmək missiyasını öz üzərinə götürmüş Mehriban xanım Əliyevanın bu sahədə fəaliyyəti hələ 10 il əvvələ gedib çıxır. O, hələ 1995-ci ildən "Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları" xeyriyyə fondunun rəhbəri kimi ağır böhranın girdabına sürüklənmiş milli mədəniyyətimizə yiyə durmuş, ona böyük qayğı və diqqət göstərmişdir. 1995-ci ildən üzü bəri musiqi təhsili və gələcək nəslin maarifləndirilməsi işi bu fondun daim diqqət mərkəzində olmuş, ardıcıl şəkildə təşkil edilən xeyriyyə konsertləri mədəniyyətimizin zəngin ənənələrinin qorunması işinə töhfə vermişdir. Həmin dövrdən başlayaraq Azərbaycanda musiqi gimnaziyası və musiqi məktəbi əsaslı təmir edilmiş, minlərlə yeniyetmə və gəncin, ələlxüsüs imkansız ailələrdən olan gənclərin yüksək musiqi təhsili almasına əlverişli imkan yaradılmışdır.

Mehriban xanım Əliyevanın 2004-cü ilin sentyabrında YUNESKO-nun "Xoşməramlı səfiri" seçilməsi ilə Fondun milli irsin mühafizəsi, elm və mədəniyyətin inkişafı sahəsindəki fəaliyyəti bir qədər də genişlənməmişdir. Azərbaycanın bir sıra görkəmli alimlərinin, yazıçı və bəstəkarların yubileylərinin keçirilməsi, habelə "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının 1300 illiyinin beynəlxalq miqyasda qeyd olunması, YUNESKO-nun "Dünya irs siyahısı"na İçərişəhərin Şirvanşahlar Saray Kompleksi ilə bərgəh daxil edilməsi, bu siyahıya Qobustan Qoruq Muzeyinin və Atəşgahın da daxil olması üçün ilkin sənədlərin hazırlanması bu fəaliyyətin təqdirəlayiq məqamları kimi vurğulana bilər. Fondun prezidentinin şəxsi səyləri nəticəsində Azərbaycan xalqının milli sərəvəti sayılan muğam həmin mütəbər təşkilatın vasitəsilə bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri sırasına daxil edilmişdir. Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycan muğamların öyrənilməsi və təbliği ilə bağlı fəaliyyəti onun mənəvi dəyərlərə bağlılığının və yüksək vətənpərvərliyinin bariz göstəricisidir. "Qarabağ xanəndələri" adlı nəfis albomun buraxılması da Fondun ötən illik uğurları sırasında özünəməxsus yer tutur.

Əslində, bütün Azərbaycana məxsus müğamlarımızın toplandığı alboma ad kimi niyə məhz "Qarabağ xanəndələri" ideoniminin seçilməsinin arxasında dayanan incə siyasi məqamı sezməmək mümkün deyildir. YUNESKO xətti ilə hazırlanmış alboma "Qarabağ xanəndələri" adının seçilməsi ilə bütün dünyaya Qarabağın əzəli və əbədi Azərbaycan torpağı olduğu, muğamın isə bu torpağın dünyaya bəxş etdiyi nadir sənət nümunəsi sayıldığı nümayiş etdirilmişdir. Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi altında "Qarabağ" kitabının çapa hazırlanması Azərbaycanın, Qarabağın tarixi keçmişinin öyrənilməsi və təbliği baxımından son dərəcə böyük əhəmiyyət daşıyır. Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə dahi Azərbaycan bəstəkarı Uzeyir Hacıbəyovun bütün əsərlərinin yenidən çap olunması ilə yanaşı, onların SD və DVD-də buraxılması layihəsinin həyata keçirilməsi, "Qarabağ xanəndələri" albomunun ardınca yeni muğam layihələrini üzərində işlərin davam etdirilməsi, Azərbaycan, ümumilikdə ümumtürk musiqi sənətinin əhəmiyyətinə görə muğamdan əsla geri qalmayan başqa

bir qolu, aşiq sənətinə də diqqətin artırılması, bu sənətin YUNESKO-nun qeyri-maddi irs siyahısına salınması yönündə ortaya qoyulan səylər də YUNESKO ilə əməkdaşlıq çərçivəsində görülən işlərin bir hissəsi kimi nəzərdən keçirilə bilər. 2005-ci il avqustun 24-də isə YUNESKO-nun baş katibinin iştirakı ilə Bakıda Beynəlxalq Muğam mərkəzinin təməli qoyulmuşdur. Qısa müddətdən sonra bu mədəniyyət məbədinin qapıları bütün muğamsevərlərin üzünə açılacaqdır.

Mehriban xanım Əliyevanın rəhbəri olduğu Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu dünyanın bu mütəbər mədəniyyət qurumu ilə əməkdaşlıq çərçivəsində ölkəmizdəki tarixi abidələrin qorunması üçün həyata keçirilən tədbirlərdə də fəal iştirak edir. Gəncə şəhərində Cavadxan türbəsinin, Comərd Qəssab məqbərəsinin, Bakının Şüvəlan qəsəbəsində yerləşən Pirhəsən ziyarətgahının bərpası, Abdulla Şaiqin ev-muzeyinin təmiri buna parlaq nümunədir. YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri Azərbaycanın tanınmış oğul və qızlarının adı ilə bağlı tarixi abidələrin bərpasını yalnız keçmişə hörmət və tarixi həqiqətin bərpası kimi deyil, eyni zamanda gənc nəsli milli-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etməyin əsas elementi, azərbaycançılıq ideologiyasının inkişafı kimi qiymətləndirir: *"Biz ölkənin maraq dairəsində baş verən hadisələri diqqətlə izləyir və yaranan problemlərin həlli üçün bütün səyləri göstəririk. Mən Azərbaycanın tanınmış oğul və qızlarının adı ilə bağlı tarixi abidələrin bərpasını yalnız keçmişə hörmət və tarixi həqiqətin bərpası kimi deyil, eyni zamanda gənc nəsli milli-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etməyin əsas elementi, Heydər Əliyevin "azərbaycançılıq" ideologiyasının inkişafı kimi qiymətləndirirəm"*.

Mehriban xanım Əliyevanın Bakıda "Qafqaz xalq ənənələri evi"nin yaradılması ilə bağlı YUNESKO qarşısında irəli sürdüyü təşəbbüsü də olduqca təqdirəlayiqdir. Belə bir qurumun təşkili Qafqaz xalqlarına məxsus mədəni irsin qorunması, təbliği baxımından böyük faydalar vəd edir. Bu təşəbbüs eyni zamanda həm də böyük siyasi əhəmiyyətə malikdir. "Qafqaz xalq ənənələri evi"nin yaradılması Avropa Birliyinin təşəbbüsü ilə Qafqaz regionunda həyata keçirilən "Yeni Qonşuluq Siyasəti"nin icrasına müəyyən töhfə verməklə bərabər, həm də zaman-zaman Azərbaycanın mədəniyyət incilərini oğurlayıb öz adlarına çıxan ermənilərin mənfur hərəkətlərinin qarşısını alacaqdır.

Geostrateji mövqeyinə görə Azərbaycan iki dünyagörüşünün, iki həyat tərzinin, iki mədəniyyətin qovuşduğu məkanda yerləşmişdir. Belə bir məkanda yaşayan insanlar bu təmasın tək cə coğrafi deyil, həm də mənəvi təzahürünü, Qərb və Şərq mədəniyyətinin dialoqunu gündəlik həyatımızda hiss etməkdədirlər. Maraqlı cəhət burasındadır ki, dünyanın ən müxtəlif qütblərində siyasi qarşıdurmalara çevrilən bu dialoq Azərbaycan mədəniyyətində hər hansı çatışmazlıqlara səbəb olmamış, əksinə, bu məmləkətdə bənzərsiz bir mədəni mühit formalaşdırmışdır. Çünki əsrlərdən üzü bəri yol gələn, zaman-zaman saf çeşmə kimi daha da durulan, cilalanan zəngin Azərbaycan mədəniyyəti bütün kənar müdaxilələrə sinə gərmək gücündədir. Azərbaycan malik olduğu mədəni potensialla bu dialoqda öz sözünü deyir və mövqeyini sübuta yetirir.

Azərbaycanın qədim ənənələrini, tarixi İpək yolunun regiondakı rolunu nəzərə alan Latin Mədəniyyəti Akademiyasının 2006-cı il aprelin 19-da Bakıda keçirilmiş sayca XIII konfransının gedişi bu realığı bir daha təsdiqləmiş, respublikamızın sivilizasiyalarası dialoqun mərkəzinə çevrildiyini nümayiş etdirmişdir. 30-dan artıq latın mənşəli görkəmli mədəniyyət və ədəbiyyat xadiminin iştirakı ilə Heydər Əliyev Fondunda keçirilən konfransda çıxış edən YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva demişdir: *"Bu gün biz sivilizasiyalararası dialoqun keçmişindən söhbət açaraq xüsusi vurğulamalıyıq ki, qədim və çox zəngin yunan-Roma sivilizasiyasının ilk varisi məhz Şərq olubdur. Müsəlman renessansı kimi*

tarixə düşən bu dövrdə müsəlman ölkələrində ən mütərəqqi, ən qabaqcıl ideyalar yaradılıb, inkişaf etdirilibdir. Şərq alimlərinin və filosoflarının əsərləri ilə zənginləşən bu irs orta əsrlərdə yenidən Avropaya qaytarılıbdir. Bütün Şərqin, müsəlman aləminin bu irsin qorunmasındakı rolu əvəzsizdir. 2006-cı ildə konfransın məhz Bakı şəhərində keçirilməsini ölkəmizin mədəniyyətlərarası dialoq səviyyəsində çox müsbət təcrübə toplanması ilə əlaqələndiririk. Həqiqətən də əsrlər boyu Böyük İpək Yolu üstündə yerləşən ölkəmiz çox yüksək tolerantlığa malik və müxtəlif mədəniyyətləri birləşdirən bir məkan kimi tanınır. Bu bizim qürur duyduğumuz uğurumuz, keçmişimizdir və inanırıq ki, gələcəkdə də bu sahədə Azərbaycan öz müsbət rolunu oynayacaqdır”.

Azərbaycan xalqı bütün zamanlarda özünün zəkali, nəcib və xeyirxah qadınları ilə fərəh düymüş, iftixar etmişdir. Tarixin müxtəlif mərhələlərində xanımlarımız həm də fədakarlıq, mətinlik rəmzi kimi öz adlarını ədəbi salnamələrə, eposlara yazmışlar. Bu gün də qadınlarımız müstəqil Azərbaycanın daha da inkişafı, dövlətçilik ənənələrinin möhkəmlənməsi, dünya miqyasında tanınması naminə əzmlə çalışırlar. Azərbaycan qadını üçün səciyyəvi olan bu humanizm, qayğıkeşlik və insanpərvərlik kimi ali keyfiyyətlərin bariz təəcəssümünü biz bu gün Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın təmsalında müşahidə edirik. İnsanı riqqətə gətirən əsas məqam bundan ibarətdir ki, onun gördüyü böyük işlərin hamısı səmimiyyətə, Azərbaycana və azərbaycanlılara intəhasız məhəbbətdən qidalanan can yangısına və təmənnəsizlığa söykənir. *“İstər YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri, istərsə də Heydər Əliyev Fondunun prezidenti kimi mənə ehtiyac olduğumu hiss edirəm. Mənim adıma hər gün 200-dən çox məktub gəlir. Onların heç biri diqqətsiz qalmır. Mən konkret iş görmək, konkret insanlara kömək etmək istəyirəm. Konkret problemləri həll etmək, yardım edə bildikdə sevinc hissi keçirmək və səndən asılı olmayan səbəblər üzündən nəşə edə bilmədikdə təəssüflənmək, qəzavü-qədər, sağalmaz xəstəlik qarşısında bütün gücsüzlüyümü dərk edərkən əziyyət çəkmək, xilas edilmiş bir uşağın təbəssümünü gördükdə isə bir daha sevinmək istəyirəm. Bu, mənim seçimidir”* - deyən Mehriban xanım Əliyeva ulularımızın bizə ərməğan etdiyi xeyirxahlıq, yaxşılıq, şəfqət və mərhəmət kimi ali mənəvi dəyərləri öz fəaliyyətində yaşatmaqla, şüurlu həyatını millət yolunda şam kimi əridən maarifpərvər ziyalılarımız, nurlu insanlarımız tək uğurlu bir seçimdə və yoldadır.

Bu yol ulu öndərimiz Heydər Əliyevin müəyyənləşdirliyi, onun layiqli siyasi davamçısı - Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi yoldur. Bu seçim əbədi liderimizin strateji siyasət kursunun həyata keçirilməsinə dəstək verməyə, bu siyasətin hər bir vətəndaşın həyatında, rifahında və xoşbəxtliyində öz konkret töhfələri ilə iştirakına yönəlmişdir.

06.08.2006

Первая леди: Символ благородства и доброты

Свидетельница веков – древняя история, сохранила в своей вечной памяти немало интересного о героизме тюркских женщин, их мудрости, верности семье, нежности к детям, проницательном уме, стойкости и непоколебимости, любви к Родине. Не удивительно, что им посвящены многие эпосы, об их мужестве слагали легенды, поэты писали тюркским женщинам самые лучшие стихи, восторгаясь их красотой, околдованные их чарами. В судьбе тюркских народов, занимавших огромные территории от далекой Маньчжурии, Сибири до берегов Средиземного моря, смелых и отчаянных, храбрых ищидов женщины играли не последнюю роль.

Голос истории

Азербайджанские тюрки вписали немало героических страниц в историю. В летописи мужества древних предков повествуется и о наших отважных женщинах. Читая азербайджанские народные сказки, особенно дастан “Китаби Дэдэ Горгуд”, перед глазами оживает сама история. Видим на коне наших прапрабабушек, сражающихся с врагом.

В отличие от великого баснописца И. Крылова, писавшего, что “тому в истории мы тьму примеров ищем”, у нас чуть иначе ситуация: таких примеров в нашей истории действительно тьма. В VI веке до н.э. поход иранского шаха Кира остановила мудрая правительница Томрис, разбив его войска, победив самого властелина Ирана. Как писал великий поэт Низами Гянджеви, ум и мудрость правительницы Барды-Нушабы, перевесили военную силу Александра Македонского. Когда в 65 г. до н.э. войска римского полководца Помпея вторглись в Азербайджан, они встретили отчаянное сопротивление, и женщины в этих сражениях, как и мужчины, защищали Родину. Древнеримский историк Аппиан писал: “Среди раненых бойцов были и женщины”.

В становлении нашего народа как совершенного этноса, в формировании государственного устройства, женщины сыграли большую роль, имена многих попали на страницы истории. Азербайджан гордится своими поэтессами, в Стране огней много женщин, заслуживших признание – как государственных деятельниц, так и сказавших свое слово в культуре и искусстве. Супруга Шамсадина Эльдегиза – Момина хатун, жена правителя государства Аггойунлу – Сара хатун, дочь шаха Исмаила Хатаи – Мэхинбану Султаным ханум и десятки других женщин из высшего света активно помогали в государственных и дипломатических делах государям – мужьям, братьям и сыновьям.

В войне 1915-1922 гг., когда решалась судьба Турции, женщины встали плечом к плечу с мужьями, братьями и сыновьями. Об их смелости Ататюрк говорил: “Поле брани – для

мужчин. Но если над Родиной сгущаются тучи, тюрчанки там, где их мужа – на поле боя”.

Азербайджанский народ всегда гордился и славился своими дочерьми - умными, мудрыми, высокоинтеллектуальными. Они вписали свои имена в скрижали истории как символ самоотверженности и стойкости. Наши женщины проявляют активность и трудятся на благо развития Азербайджана, признания древней Страны огней в мире. Признаем, что эти особенности и качества азербайджанской женщины сегодня наблюдаем в образе Первой леди страны Мехрибан Алиевой – супруги Президента Азербайджана Ильхама Алиева.

Философия доброты

Разумеется, быть членом семьи исторической личности мирового масштаба Гейдара Алиева - большая ответственность. Кстати, еще несколько лет назад в интервью популярному российскому изданию – “Независимой газете”, общенациональный лидер отметил особенности этого статуса. В этом смысле ответственность удваивается: быть невестой великого Гейдара Алиева и женой президента страны.

Обращение граждан к Мехрибан Алиевой с проблемами, неучтенными властными структурами, убедительно свидетельствует, что сегодня только она для многих единственная надежда и опора. Да, Первую леди Азербайджана десятки тысяч граждан считают родной и близкой. Непосредственное участие в решении актуальных социальных проблем сближает ее с народом. Сегодня в мире немало первых леди. Но далеко не все они используют свой статус на пользу общества. Что нужно для этого? Оказывается, секрет прост: надо быть внимательным, проявлять человечность, милосердие, заботу, и, наконец, доброту. Все эти принципы, фактически слагаемые успеха статуса первой леди, отражены в деятельности Мехрибан ханум.

Она сохранила в себе благородство, порядочность, нравственную чистоту, присущие свекрови - Зарифе ханум Алиевой – основательнице офтальмологии в Азербайджане, первой азербайджанке, удостоенной премией Академии медицинских наук СССР им. академика М. Авербаха; матери - Анде ханум Имангулиевой – видному востоковеду, исследователю творчества арабских ученых Амин ар-Рейхани, Джубрана Халила Джубрани, эмигрировавших в Америку, а также живого классика новой арабской филологии, писателя и критика М. Нуайме.

Президент Фонда Гейдара Алиева, Фонда друзей азербайджанской культуры, посол доброй воли UNESCO, лавный редактор издающегося на трех языках журнала “Ирс” (“Наследие”), пропагандирующего в мире культуру, искусство и литературу Азербайджана, президент федерации гимнастики и депутат Милли Меджлиса Мехрибан ханум все возможности, интеллект и способности, если так можно сказать, мобилизовала на благо народа, улучшения жизни граждан. Ни для кого не секрет, что в этом направлении первая леди трудится настойчиво. Это приносит плоды, и примеров - сотни. Так, подготовленная Фондом Гейдара Алиева программа знакомства со школами-интернатами Баку и детдомами представляет важное значение с точки зрения общественной поддержки осуществляемой в этом направлении государственной политике. В соответствии с Программой, сведения о школах-интернатах и детдомах обобщаются в Фонде Гейдара Алиева и на их основе будет разработана 5-летняя Программа развития школ-интернатов и детдомов.

Согласно Программе, будут реализованы мероприятия, охватывающие образование, здравоохранение, гуманитарные и другие сферы. Все эти проекты и добрые начинания – личная инициатива Мехрибан ханум. Направленные по ее инициативе 2 года назад в Дублин, на соревнования среди больных детей, 7 азербайджанских школьников вернулись на Родину с золотыми медалями. Одно из направлений деятельности президента Фонда, посла доброй воли UNESCO – оказание помощи уязвимым членам общества, наиболее нуждающимся в защите, - детям и подросткам в школах-интернатах и детдомах, детям беженцев и вынужденных переселенцев, больным детям.

За короткое время, что действует Фонд, в решении данного вопроса проделана значительная работа. Перечислим лишь некоторые мероприятия. Проведен конкурс рисунков “Я люблю детей”, на День знаний детям маленьким беженцам и вынужденным переселенцам переданы школьные принадлежности, совместно с Диабетическим Обществом Азербайджана и Датской компанией Novo Nordisc осуществлен проект “Больше заботы детям-диабетикам”, детям беженцев и вынужденных переселенцев устроены праздники встречи Нового года во Дворце “Гюлистан”, реализован проект “Жизнь без талассемии”, в рамках проекта созданы специализированный центр и банк крови.

Сегодня в программу деятельности Мехрибан ханум входят техническое обеспечение учреждений образования, здравоохранения, школ-интернатов и детдомов. Кстати, для выпускников этих учебных заведений ведутся работы по созданию Ресурсного центра при Фонде Гейдара Алиева. В рамках Программы намечено проведение мероприятий экологического и социального характера, а также фестивалей, выставок, концертов, открытие “Прямой линии” по телефону. Для освещения выполнения Программы в ряде популярных СМИ открыты рубрики, на телеканалах и радио подготовлены рекламы, создан веб-сайт. В связи с этим в 9 школах ведется капитальный ремонт, во многих учебных заведениях улучшаются условия учебы. Глава Фонда призывает государственные структуры, граждан не оставаться равнодушными к судьбам детей, по воле обстоятельств лишенных семейного очага, материнской ласки.

Возглавляемый Мехрибан ханум Фонд друзей азербайджанской культуры, внес оживление в культурную жизнь страны, дал надежду на возрождение давно забытых традиций. По инициативе Фонда учреждены годовые премии по нескольким номинациям. Разумеется, перечисленное вновь убеждает и доказывает, насколько гуманным общественным деятелем является Мехрибан ханум. Первая леди играет исключительную роль в наполнении новым смыслом дошедшего до нас сквозь века, испытанного временем понятия благородства, передаче этого ценного нравственного наследия будущим поколениям.

Первая леди своего народа

В лице Мехрибан ханум в истории Азербайджана статус первой леди формируется впервые.

Например, инициатором и создателем института “первой леди” в Турции и единственным на сегодня активным его представителем является Сямра Озал - супруга президента Тургута Озала, “хозяйка” правительственной резиденции “Чанкая кешко” в 1989-1993 гг. Привнесла в политическую элиту своей страны западный стиль, она на людях ходила под руку с мужем,

через телевидение доводила до общественности беседы с супругом. Ее деятельность перешагнула далеко за рамки общества, она стала его достоянием. Как руководитель стамбульской организации партии “Ана Вэтен”, Сямра Озал активна в политике, самостоятельно отправлялась в зарубежные поездки, методом народной дипломатии пропагандировала политику своей страны и ее руководителя.

Институт “первой леди” в Азербайджане начал формироваться после октябрьских событий 2003 г. Обратив внимание на историю независимого Азербайджана, заметим, что неактивность “первой леди” того времени во многом объяснялась субъективным отношением к этому статусу их мужей – руководителей страны, их неверной оценкой значимости этого статуса для общества. Кроме того, в годы советской власти личности представляли не себя, а единую идеологию и поэтому “первые леди” оставались в тени.

В Азербайджане формирование института “первой леди” связано с именем Мехрибан Алиевой. Приукрасив имидж “первой леди” западным стилем, она утвердилась в этом статусе. Именно благодаря усилиям Мехрибан ханум, эта сфера привлекла внимание общественности. Будем прагматичными: можно смело утверждать, что в формировании за рубежом положительного имиджа президента страны господина Ильхама Алиева не последняя роль принадлежит его супруге.

Активное участие первой леди как президента Фонда друзей азербайджанской культуры и Фонда Гейдара Алиева в решении социальных проблем страны – строительстве средних школ, развитии детдомов и школ-интернатов, защите детей-диабетиков и талассемиков, играет важное значение в формировании политического имиджа президента Ильхама Алиева. Кстати, эти шаги невольно привели к созданию и собственного политического имиджа самой Мехрибан ханум. Правда, в одном из интервью она сказала, что *“Я не занимаюсь политикой. Моя цель – помочь людям”*.

Между тем, в обществе открыто говорят о политических перспективах первой леди. Впрочем, почему бы и нет? До каких пор мы должны относиться к понятию “политика” только с позиции ура-патриотизма, площадной эйфории, ложного пафоса... Современное мышление, новый, горизонтальный уровень общественных отношений требуют подхода к политике с точки зрения менеджера. Политик не должен строить планы, как объегорить народ и нажить на нем. Напротив, обязан подумать, что сможет дать ему, как сможет облегчить жизнь своих граждан. Именно тезис президента Ильхама Алиева – *“Подлинная политика – в проведении реальной, конкретной работы”*, разбил сложившуюся десятилетиями консервативную политическую конъюнктуру, внес в подходе к политике свод новых критериев. В этом плане его супруга служит народу и тем самым преподает наглядный урок армии многочисленных партийных функционеров. Нам нужны именно такие люди, хотя и не называющие себя политиками.

“История сама определяет место каждого в жизни и его судьбу. Так что, не бывает больших и малых ролей. Для написания книги жизни тебе достаточно осознанной ответственности. В этой книге каждый представляет себя как создателя или разрушителя мироздания”. Кто автор этих слов о смысле, мудрости и философии жизни? Наверняка, светлые мысли принадлежат человеку, имеющему достаточный опыт жизни, четкое представление о превратностях судьбы, ее неожиданных “сюрпризах”. Автор этих по-философски глубоких, логически последовательных и публицистически насыщенных высказываний опи-

56

рается на реальность. Потому что эти искренние слова основываются на искреннюю, конкретную и целенаправленную деятельность. За мыслями стоят конкретные дела.

Автор этих строк – Первая леди Азербайджана Мехрибан Алиева. Пройденный путь, активная общественная деятельность дает ей моральное право размышлять о времени, жизни и судьбе. А путь этот сложен, разносторонен, многолик и многогранен. **Эта жизнь стала свидетелем сложного времени для семьи Алиевых в конце 80-х годов прошлого века. Репрессии, преследования не смогли ее сломать, разбить – семья стойко перенесла все удары судьбы, выстояла, возродилась, стала символом гордости и достоинства.**

Будучи невесткой одного из патриархов мировой политики, ханум Алиева четко понимала, что является современником величайшей личности, имя которого давно вошло в анналы истории. Заботы по дому и детьми не помешали ей пройти эту школу, в своеобразной форме воспользоваться этим источником мудрости. Судьба послала ей исторический шанс и она не могла им не воспользоваться. Результат сегодня налицо.

Покровитель духовной культуры

Азербайджанская культура, сползавшая с конца 80-х годов в пучину забвения, нуждалась в безвозмездном внимании и заботе. И нашелся такой меценат, скорее, ангел-хранитель! С помощью Мехрибан Алиевой, выступившей инициатором создания в 1995 г. благотворительного Фонда друзей азербайджанской культуры, за короткое время ситуация резко изменилась в лучшую сторону; достигнуты заслуживающие внимание результаты, свидетельствующие о будущих крупных проектах в области культуры.

С приходом к руководству Фондом Мехрибан ханум, дела пошли в гору. Активная работа Фонда дала дополнительный толчок к выходу национальной культуры из кризиса. Скромность – жизненное кредо, одна из характерных особенностей Мехрибан ханум как руководителя. Впрочем, об этом подробнее говорит сама первая леди: *“Всю жизнь хотела, чтобы сделанное мною доброе дело не бросалось в глаза. К сожалению, теперь я лишена этой возможности. В статусе первой леди не могу проводить мероприятие, которое не вызвало бы внимание общественности. Честно говоря, для меня, как человека, равнодушного к показухе, это достаточно трудно”*.

Учредив в 1996 г. с целью пропаганды национальной культуры журнал “Азербайджан-Ирс” на азербайджанском, английском и русском языках, первая леди сделала еще один уверенный шаг в информировании мировой общественности правды о древней Стране огня. На страницах журнала опубликовано немало интересных материалов о нашей культуре, актуальных проблемах страны, общества. Деятельность Мехрибан ханум по исследованию жемчужины нашей музыки – мугамов, может стать темой отдельного исследования.

Как президент Фонда друзей азербайджанской культуры, Мехрибан ханум пропагандирует за рубежом нашу историю и уникальные образцы культуры. Благодаря этой деятельности, сегодня в западном общественном истеблишменте Мехрибан ханум воспринимается как меценат и благотворитель. Приведем пример, не требующий комментария. Все телеэкраны показали страшный кадр: мальчик под ногами сумасшедшей толпы во время октябрьских событий 2003 г. Мехрибан ханум, как мать и врач, не могла остаться равнодушной к судьбе ребенка. Первая леди страны навестила раненого мальчика, взяла на себя все расходы по его

57

лечению. Общество восприняло этот шаг как логическое продолжение гуманной общественной деятельности Мехрибан ханум. Хотя его мать была среди несогласных с предварительными результатами президентских выборов и пришла на площадь Азадлыг именно с этой целью. Этот смелый шаг Мехрибан ханум привнес гуманистический настрой в политически накаленное общество. Она доказала, что материнская ответственность стоит выше политических амбиции, интересов отдельных структур. Высокую гуманность она проявила и во время аварии на станции метро “Баки Совети”, оказав помощь раненым.

После избрания послом доброй воли UNESCO, деятельность Первой леди в этом направлении обрела более последовательный и эффективный характер. Вызывает гордость, что UNESCO считает азербайджанский мугам мировым наследием. Мехрибан Алиева, продолжая традиции меценатства, опекает наши древние мугамы. Примером может служить издание альбома “Гарабаг ханэндэлери”. Многих интересовал один вопрос: “Почему альбом так назван? Ведь мугамы – это достояние всего Азербайджана...”. Вот именно, здесь есть одна маленькая и приятная тайна. Назвав альбом “Гарабаг ханэндэлери”, мы всему миру доказали, что Карабах древняя, вечная и неразрывная часть Азербайджана, а мугам – чудо, внеземная, божественная музыка, подаренная этой землей всему миру. Конечно, альбом “Гарабаг ханэндэлери” не был рядовым проектом. Более того, он имел национально-политический смысл и стал еще одним сильным ударом по армянской пропаганде.

Следующий шаг Мехрибан ханум – подготовка к печати под ее руководством книги “Карабах”, привлек внимание общественности как проявление должного внимания к изучению истории и пропаганде Азербайджана, Карабаха. Еще один проект близится к завершению. В нем предусмотрено издание всех произведений гениального композитора Узеира Гаджибекова, в т.ч. на CD и DVD.

Можно провести такую параллель: **Мехрибан ханум проводит в области культуры политику, аналогичную той, которую осуществляет президент Ильхам Алиев в социально-экономической сфере.**

Внимание образованию и есть забота о поколении

Возглавляемый Первой леди Фонд Гейдара Алиева занимается решением проблем беженцев и вынужденных переселенцев, детдомов и школ-интернатов, страдающих различными недугами больных. “Программа развития детдомов и школ-интернатов” разработана непосредственно по инициативе и под руководством президента Фонда Мехрибан Алиевой. Изучены и приняты конкретные меры для устранения проблем в детдомах и школах-интернатов в Баку и пригородных поселках. В этом смысле запомнился конкурс детских рисунков на тему “Я люблю Азербайджан”. Можно уверенно сказать, что конкурс стал примером для подражания другим структурам, как следует заботиться о детях, лишенных родительской ласки, с ограниченными физическими возможностями, а также беженцев и переселенцев, изгнанных из родных мест в результате агрессии Армении против Азербайджана.

Среди проектов Фонда в области здравоохранения особо выделим заботу о больных талассемией. В стране ведется их учет, контролируется состояние, готовятся национальные

программы по лечению и профилактике больных. Только в прошлом году при поддержке Фонда более 500 больным оказана помощь. Все это – результат благотворительной деятельности президента Фонда.

В числе основных направлений благотворительной и общественной деятельности Мехрибан ханум образование и здравоохранение занимают особое место. Руководствуясь идеей общенационального лидера Гейдара Алиева о том, что **“Будущее Азербайджана – за образованными людьми”**, Первая леди уделяет серьезное значение образованию. Думаю, не стоит повторять, насколько необходимо проявлять заботу к этой сфере с точки зрения будущего страны. Развитие образования, организация учебно-воспитательного процесса на высоком уровне, проведение конкретных и целенаправленных работ для подготовки детей достойными гражданами в будущем – все это исходит от патриотизма. Только это чувство может подвигнуть человека на выполнение сложных, но важных с точки зрения будущего своей страны дел. Конкретные шаги в сфере образования свидетельствуют о гражданской позиции президента Фонда Гейдара Алиева.

Посол доброй воли

Не случайно президент UNESCO Коиширо Мацуура отметил, что *“... деятельность Мехрибан Алиевой представляет особое значение не только для Азербайджана, но и всего мира. Первая леди Азербайджана 10 лет назад создала Фонд друзей азербайджанской культуры. Я внимательно наблюдал, изучал ее работу и пришел к мнению назначить Мехрибан ханум послом доброй воли UNESCO”*.

Это высокое доверие главы самой авторитетной в мире структуры в сфере культуры можно расценить и как успех Азербайджана. Это случилось год назад. За это время Мехрибан ханум в новом и почетном статусе проделала большую работу в области культуры. После возвращения к власти общенационального лидера Гейдара Алиева открылась новая страница в отношениях Азербайджана с UNESCO, а после избрания первой леди послом доброй воли они вступили в качественно новый этап. За прошедшие 12 лет контакты Азербайджана с UNESCO запомнились целым рядом мероприятий.

Избрание первой леди послом доброй воли вдвойне приятно для Ильхама Алиева – как президента Азербайджана, так и супруга Мехрибан ханум. Он считает, что первая леди достойна этого звания: *“Она всегда отличалась добрым отношением к людям, искренностью. Это – отличительная черта ее характера. Уверен, на новом посту она будет активна и внесет вклад в наше общее дело”*.

Период деятельности Мехрибан ханум в статусе посла доброй воли, отношения Азербайджана с UNESCO наполнились новым содержанием, стали более интенсивными. Знаменательным событием в истории двусторонних контактов стали последовательные и принципиальные инициативы Мехрибан ханум по сохранению и защите мугамов, включенных в список шедевров устного и нематериального наследия человечества. Результатом этих усилий стала закладка в Баку здания Международного мугамного центра с участием генерального директора UNESCO.

Посол доброй воли Мехрибан Алиева – инициатор и организатор контактов Азербайджана с UNESCO также и в сфере образования. Так, 24-го августа прошлого года во Дворце “Гюлистан” по ее инициативе состоялась II конференция “UNESCO –Азербайджан: мост в будущее”. В истории UNESCO это первый форум, посвященный одной стране. В области образования Азербайджан сотрудничает с UNESCO по нескольким направлениям.

II конференция “UNESCO –Азербайджан: мост в будущее” определила основные направления этих отношений. Так, выступая на форуме, Мехрибан ханум сообщила о проблемах национальной образовательной системы, проинформировала участников конференции о реформах в данной сфере. Самый главный успех конференции в следующем – Мехрибан ханум вновь довела до сведения генерального директора UNESCO и членов делегации проблему непосредственного влияния Карабахского конфликта на проблемы образования в Азербайджане: *“Мы сохранили образовательную структуру на оккупированных территориях – школы находятся в лагерях для беженцев и переселенцев. Мы смогли сохранить преподавательский состав, они продолжают заниматься воспитанием и обучением детей. Это действительно уникальная в мире практика. Уверена, она может применяться во всех конфликтных зонах”*.

Историческая миссия. А может предназначение судьбы?

До сих пор звания посла доброй воли UNESCO удостоивались известные в мире личности. В их числе – всемирно известный виолончелист, наш земляк Мстислав Ростропович, актриса Клаудиа Кардинале, принцесса Марокко Лалла Марьям, президент Литвы Валдис Адамкус, супруга великого герцога Люксембурга Мария Тереза. Отрадно, что в этом почетном ряду есть и наш представитель. Присуждение Мехрибан Алиевой статуса посла доброй воли должно быть расценено как признание в мире международного авторитета Азербайджана.

Задумываясь о смысле жизни, судьбе, своем назначении в этом мире, каждый задает себе примерно следующий вопрос: “Зачем я живу?”. Разумеется, ответы бывают разные. Счастлив тот, кого не застал врасплох этот вопрос, кто не пасует перед ним.

В Коране есть сура “Знак времени”, где говорится о нашем предназначении:

Уверь, что человек
всегда убыток терпит,
Помимо тех, кто верует,
Деянья добрые творит,
Заповедает истину средь братьев
И к терпеливой стойкости зовет.

Счастлив тот, как говорится в священном писании, кто деянья добрые творит и об этом знают многие. Мехрибан ханум из тех, кто сеет разумное и доброе.

Она не ограничилась статусом первой леди Азербайджана. Как патриотка своей страны, заботливая мать, активный общественный деятель, она стала прообразом доброты, благород-

ства, не осталась равнодушной к проблемам народа. Мехрибан ханум пробуждает в сердцах людей доброту, искренность, веру в лучшее. Она заботится о здоровье и образовании детей, как меценат, помогает развитию и расцвету культуры. Деятельность Мехрибан ханум за последние годы можно сравнить с работой крупного и универсального Министерства. Если в ведомствах трудятся сотни, тысяча людей, то Первая леди страны справляется с таким грузом одна!

Вникая в суть философии доброты, служению народу, беззаветной любви к Родине, тайное становится явным: ведь невестка очага Гейдара Алиева, мать, воспитывающая его внуков, и не может быть другой.

02.2006

Sülh və xoşbəxtlik səfiri

Cəmi bir əsr əvvəl dünyada gedən inkişaf proseslərini, xalqların tərəqqiyə qovuşmasını "öz qövminin cəhalət girdabından" izləyən aydın insanların ümumi qüssəsi idi bu misra: Yox millətimin xətti bu imzalar içində...

Cəmi bir əsr əvvəl kimsə Azərbaycanda öz işi, nüfuzu ilə bütün dünyada səs salan bir qurumun olacağını güman etsəydi, bu, hər kəsə şirin bir rəya kimi görünərdi.

Cəmi bir əsr keçdi aradan...

İndi o rəya da gerçəkdir, millətlərin imzası içində parlayan imzamız da.

Və indi bundan ən çox sevinən də, yəqin ki, zamanında ömrünü bu xalqın tərəqqisi yolunda şam kimi əridib, öz ictimai kədərini bu cür misralarda ifadə etmiş müttəfəkkirlərimizin müqəddəs ruhudur...

62 **G**ündən-günə beynəlxalq nüfuzu güclənən, dünyanın siyasi xəritəsində mövqeyi möhkəmlənən Azərbaycan dövlətinin uğurları ilə həmahəng Heydər Əliyev Fondu da beynəlxalq sahədə fəaliyyətini getdikcə genişləndirir.

Hazırda Fondun ABŞ, Rusiya Federasiyası, Rumıniya və Türkiyədə nümayəndəlikləri fəaliyyət göstərir. Rusiya Federasiyasındakı nümayəndəlik 2007-ci ilin may ayında Moskvada açılmışdır. Bu, Heydər Əliyev Fondunun ölkə hüduqlarından kənarında fəaliyyətə başlamış ilk nümayəndəliyidir. Fondun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın rəhbərlik etdiyi bu qurum mədəni və sosialyönümlü layihələr həyata keçirir. Təhsil, gənclərlə iş nümayəndəliyinin xüsusilə önəm verdiyi əsas istiqamətlərdən biridir. Fondun dəstəyi ilə indiyə qədər Rusiyanın bir sıra nüfuzlu ali məktəblərində Azərbaycan klubları yaradılmışdır. Azərbaycan mədəniyyətinin təbliğində mühüm rol oynayan belə klubların yaradılması davamlı şəkildə aparılır. Böyük Vətən müharibəsi veteranlarına xüsusi qayğı göstərən Fondun Rusiya Federasiyasındakı nümayəndəliyi Rusiya və Azərbaycan veteranlarının görüşünü keçirmiş, "Şöhrət" muzeyinə xatirə hədiyyələri təqdim etmişdir.

Nümayəndəlik əlil və valideyn qayğısından məhrum olan uşaqları da diqqətsiz qoymur, onlar üçün müxtəlif tədbirlər reallaşdırır, bayram günlərində mərasimlər təşkil edir. Nümayəndəliyinin fəaliyyətinin genişləndirilməsi məqsədilə Leyla Əliyeva Rusiyanın müxtəlif vilayətlərinə səfər edir, burada yaşayan və təhsil alan azərbaycanlı gənclərin problemləri ilə maraqlanır, onların həlli üçün müəyyən tədbirlər görür, yerli təşkilatlarla əməkdaşlığı qaydaya salır. Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə Moskvada ölkəmizin zəngin və qədim mədəniyyətini, ənənələrini və müasir nailiyyətlərini tərənnüm edən "Baku" jurnalının nəşrə başlaması Fondun Rusiyadakı nümayəndəliyinin həyata keçirdiyi ən önəmli tədbirlərdəndir.

2008-ci ilin fevral ayında nümayəndəliyin "Zəifşəidənlər dünyası" Ümumrusiya İctimai Gənclər Təşkilatı ilə birgə 300 əlil uşaq üçün təşkil etdiyi xeyriyyə aksiyası Moskva ictimaiyyəti arasında geniş rezonans doğurmuşdur. Həmin ayda Heydər Əliyev Fondunun Rusiya Federasiyasındakı nümayəndəliyinin, Rusiyanın Azərbaycan Gənclər Təşkilatının və ali məktəblərdəki Azərbaycan

klublarının birgə səyi ilə "Xocalı. 16 il sonra" mövzusunda keçirilmiş elmi-praktik konfrans xalqımızın yaşadığı Xocalı faciəsi haqqında Rusiya ictimaiyyətinə geniş məlumat vermişdir.

Fond 2007-ci ilin oktyabrında Rusiyanın birinci xanımının himayəsi ilə Rus Dilinin İnkişafı Mərkəzi tərəfindən Moskvada təşkil edilmiş "BibliObraz-2007" Beynəlxalq Festivalında iştirak etmiş, festivala maraqlı və əhatəli proqram təqdim edən Heydər Əliyev Fondu sərgi ekspozisiyaları və müxtəlif guşələr vasitəsilə tamaşaçıları Azərbaycanın zəngin mədəniyyəti ilə yaxından tanış etməyə nail olmuşdur. Həmçinin Fondun Rusiyanın "Uralsib" maliyyə korporasiyası ilə əməkdaşlığı çərçivəsində Bakıda serebral ific xəstəliyindən əziyyət çəkən uşaqların müasir metodlarla müayinə və müalicəsinə, cəmiyyətə inteqrasiyasına imkan yaradacaq Uşaq Serebral İflici Reabilitasiya Mərkəzi inşa edilmişdir.

Moskvada Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin açılması da Heydər Əliyev Fondunun beynəlxalq miqyasda əldə etdiyi nailiyyətlərdən biridir. Bu, MDB ölkələrində yaradılmış ilk belə mədəniyyət mərkəzidir.

Rumıniyadakı nümayəndəliyin açılışı isə 2007-ci ilin sentyabrında Azərbaycan və Rumıniya prezidentlərinin iştirakı ilə keçirilmişdir. Nümayəndəlik Kluj şəhərindəki yeganə ahıllar evinə, Buxarest şəhərində yerləşən uşaq evinə, Konstans və Məcidyyə şəhərlərində yoxsul və kimsəsizlərə sosial yardımlar göstərir. 2008-ci ilin iyulunda Heydər Əliyev Fondunun Rumıniyadakı nümayəndəliyi və Azərbaycan Respublikasının bu ölkədəki səfirliyinin əməkdaşları daşqından ağır zərər çəkmiş Suçəava bölgəsinə səfər etmiş, yerli əhaliyə ərzaq, geyim və dərman preparatları ilə yardım göstərmişlər.

Ümumiyyətlə, yarandığı ildən etibarən nümayəndəlik Rumıniyanın Mədəniyyət Nazirliyi, Kluj Dövlət Universiteti, Konstans Dövlət Universiteti, Buxarest Dövlət Universiteti, UNICEF-in Rumıniya nümayəndəliyi, Oradea şəhərində Uşaq Protezləri klinikası, Beynəlxalq Uşaq və Ailə Fondu, "Prison Fellowship" Fondu, "Omenia" Xeyriyyəlik Fondu kimi nüfuzlu təşkilatlarla əməkdaşlıq edir. Heydər Əliyev Fondunun Rumıniya nümayəndəliyi Lulia Haşdeu adına Milli Kolleca kompyuter avadanlıqları hədiyyə etmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun ABŞ-dakı nümayəndəliyi isə 2008-ci ilin avqustunda fəaliyyətə başlamışdır. Həmin il Kanadanın Niaqara-on-de-Leyk şəhərində keçirilən Niaqara Beynəlxalq Kamera Musiqisi Festivalı çərçivəsində nümayəndəliyin dəstəyi ilə Azərbaycan muğamına həsr edilmiş təqdimat və konsert keçirilmişdir. Heydər Əliyev Fondunun hər bir nümayəndəliyi təmsil olunduqları ölkələrin ictimai həyatında fəal rol oynamağa çalışır. Bir neçə il əvvəl yaradılmış Türkiyə nümayəndəliyi də ötən müddət ərzində həyata keçirdiyi müxtəlif layihələrlə qardaş ölkədə böyük nüfuz qazanmışdır.

Fond dünyanın aparıcı beynəlxalq təşkilatları ilə əməkdaşlıq əlaqələrini də ildən-ildə inkişaf etdirir. Fond BMT-nin İnkişaf Proqramı, BMT-nin Əhali Fondu, YUNESKO, İSESKO, ABŞ-ın "Vital Voice" qeyri-hökumət humanitar təşkilatı, "Save the children" təşkilatı və digər nüfuzlu qurumlarla sıx əməkdaşlıq əlaqələrinə malikdir.

Heydər Əliyev Fondunun YUNESKO ilə əməkdaşlıq əlaqələri xüsusilə böyük əhəmiyyətə malikdir. Məlum olduğu kimi, 1946-cı ildə yaradılmış YUNESKO-nun ali məramı bütün dünya ölkələri arasında elm, təhsil və mədəniyyət körpüsü salmaq, bununla bütün dünyada sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə kömək göstərməkdir. Azərbaycan 1992-ci il 3 iyul tarixindən YUNESKO-nun üzvüdür. Bu müddət ərzində YUNESKO ilə əməkdaşlıq sahəsində bir sıra nailiyyətlər əldə edilmişdir. Mehriban xanım Əliyevanın fəaliyyəti isə Azərbaycan-YUNESKO münasibətlərini ən yüksək inkişaf səviyyəsinə yüksəltmişdir.

1995-ci ildən etibarən rəhbərlik etdiyi Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun xətti ilə müxtəlif məzmunlu mədəniyyət tədbirləri təşkil etməklə, Mehriban xanım Əliyeva ölkəmizin mədəni irsinin təbliğinin, onun milli və regional səviyyələrdə mühafizəsinin təmin olunması sahəsində böyük xidmətlər göstərmişdir. Bu xidmətlərin xoş nəticəsi kimi, 2004-cü ilin sentyabrında Mehriban Əliyeva ənənəvi musiqinin, ədəbiyyat və poeziyanın inkişafına verdiyi töhfələrə, musiqi təhsili və dünya mədəniyyətlərinin mübadiləsi sahəsindəki xidmətlərinə və YUNESKO-nun ideyalarına göstərdiyi sadıqlığa görə bu təşkilatın şifahi ənənələr və musiqi ənənələri sahəsində xoşməramlı səfiri adına layiq görülmüşdür.

YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri statusunu əldə etmək sıradan bir titulun daşıyıcısı olmaq deyil, keçmişə ehtiram, gələcəyə isə böyük ümidlərlə bu günün müxtəlif mədəniyyətləri, sivilizasiyaları arasında dialoq, anlaşma əldə etməklə dünyanın xilası uğrunda çalışanların ön cərgəsində dayanmaqdır.

YUNESKO-nun xoşməramlı səfirləri tanınmış vəkillərdən ibarət olan, dünyanın bu nüfuzlu qurumunun ideallarını öz adları və nüfuzları vasitəsilə təbliğ edən görkəmli bir qrupdur. Bu xüsusi şəxslər YUNESKO-nun işini, missiyasını yayır, təbliğ edirlər. Onlar dünyanın diqqətini YUNESKO-nun işinə cəlb edilməsinə kömək üçün öz istedad və statuslarından istifadə etməyə razılıq vermişlər. YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri adı da dünyanın humanist idealların gerçəkləşməsində böyük xidmətləri olan nüfuzlu şəxsiyyətlərini bir araya toplamaq, onlarla əməkdaşlıq etmək məqsədi ilə təsis edilmişdir. YUNESKO-nun fəaliyyəti görkəmli bir qrup olan və dünyanın diqqətini bu təşkilatın işinə cəlb edilməsinə kömək etmək üçün öz istedad və statuslarından istifadə etməyə razılıq vermiş xoşməramlı səfirlər tərəfindən yayılır və təbliğ edilir. Bu xüsusi şəxslər - YUNESKO-nun xoşməramlı səfirləri dünyanın bütün nöqtələrini təmsil etməklə ən müxtəlif şəxsi və ixtisas göstəricilərinə malikdirlər. Bu şəxsləri əlaqələndirən bir öhdəlik də var – onların hər biri həmrəylik məsuliyyəti daşıyaraq bərabər, ümumi dünyamızın vəziyyətini yaxşılaşdırmaq üçün tədbirlər görmək səlahiyyətindədir. Onları, sülh, ədalət, həmrəylik və qarşılıqlı anlaşma kimi meyarların qorunması naminə YUNESKO-nun missiyasını dünyanın hər yerində insanların qəlblərinə və şüurlarına aşılamaq vəzifəsi birləşdirir.

Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın ölkəmizdə apardığı ictimai fəaliyyətin beynəlxalq miqyasda qiymətləndirilməsi nəticəsində verilmiş bu statusun şərəf və nüfuz çəkisini müəyyənləşdirmək üçün, zənnimizcə, YUNESKO-nun daha bir neçə xoşməramlı səfirinin adlarını çəkmək kifayət edər: dünya şöhrətli musiqiçilər Monserrat Kabalye, Mstislav Rostropoviç, fransız kosmonavtı Patrik Bodri, İordaniya şahzadəsi Firyal, məşhur afrikalı alim Modibo Diarra, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin deputatı, tanınmış musiqiçi və bəstəkar Ömər Zülfi Livanelli, tanınmış fransız musiqiçisi Jan Mişel Jar, ispaniyalı səyahətçi-alim Kitin Minyos, Fransanın nəhəng "L'Oreal" şirkətinin baş direktorunun xanımı Kristina Ouen-Cons, iş adamı Şeyx Həsən Şakir, Rusiyanın tanınmış rəssamı Zurab Sereteli, Latin Amerikasının təmsilçisi xanım Mariya de Lurdes Exidiyo Vilella. YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri ifadəsinin arxasında narahat, ziddiyyətli dünyanın insanlarını mənən yaxşılaşdırmaq, gözəlləşdirmək, əsrlərin miras qoyduğu mənəvi və mədəni sərəvətləri daim yaşıatmaq amalı durur.

YUNESKO-nun xoşməramlı səfirləri ailəsində artıq öz yerini tutmuş Mehriban xanım Əliyevanın Vətənimiz üçün gördüyü işlərin mahiyyəti, bəlkə də, hələ tam dərk edilmir. Lakin tarixdə elə hadisələr olur ki, onların tarixi dəyəri təkcə gələcək nəsillərə ünvanlanmır, əksinə, elə ilk gündən müəyyənləşir. Azərbaycanın tarixində ilk xoşməramlı səfir Mehriban xanım Əliyevanın

Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun prezidenti kimi çoxşaxəli və çoxillik fəaliyyəti məhz belə bir tarixi dəyərə malikdir.

Azərbaycanı çox vaxt Qərblə Şərq arasında körpü adlandırıldığı yada salan xoşməramlı səfir bunun hələ tarixi Böyük İpək yolu dövründən ölkəmizin əlverişli coğrafi-siyasi mövqeyi ilə bağlı olduğunu bildirmişdir: "Azərbaycan özünün çoxəsrlik tarixi boyunca təkcə nəqliyyat dəhlizi kimi deyil, həm də mədəniyyətlərin dialoqunda öz sözünü deməyə qadir olan bir ölkə kimi tanınır. Mən fəxr edirəm ki, ölkəmizdə tamamilə bənzərsiz bir mədəni məkan yaranmışdır. Biz öz mədəniyyətimizin, adət-ənənələrimizin, tarixi irsimizin təkrar olunmaz incilərini qoruyub saxlayaraq, dünya mədəniyyətinin nümunələrini qəbul edə bilməmişik. Bu gün biz müxtəlif xalqların mədəniyyət elementləri ilə milli mədəniyyətimizin tərkib hissəsi arasında oxşarlığın şahidi oluruq. Bu isə heç də təsadüfi deyildir. Belə ki, bu proseslərin arxasında öz tolerantlığı, xeyirxahlığı, öyrənib-öyrətmək bacarığı ilə seçilən və mədəniyyətlər arasında körpülər yaradan azərbaycanlıların neçə-neçə nəsli durur".

Dünyanın ən nüfuzlu mədəniyyət qurumunun Mehriban Əliyevaya göstərdiyi bu yüksək etimad təbii ki, təkcə bir fərdin deyil, ümumilikdə bizim hər birimizin uğurumuz olmaqla bərabər, həm də dünyanın Mehriban xanım Əliyevanın təmsalında bütün Azərbaycan xalqına, milli mədəniyyətimizə, folklorumuza, tariximizə, dilimizə, incəsənətimizə göstərdiyi diqqətin ifadəsidir. Bu təyinat eyni zamanda Mehriban Əliyevanın təmsalında Azərbaycan qadınının öz fədakarlığını və bacarığını beynəlxalq miqyasda təsdiq etməsinə daha bir əyani sübut sayıla bilər. Ən nəhayət, bu ad Mehriban xanım Əliyevanın şifahi irsin və musiqi yaradıcılığı irsinin qorunub saxlanması, inkişafı sahəsində ortaya qoyduğu zəhmətin xoş bəhrəsidir.

Mehriban xanım Əliyevanın YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri təyin edilməsindən sonra bu mötəbər beynəlxalq təşkilatla Azərbaycan arasındakı münasibətlər yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. Onun xoşməramlı səfir kimi fəaliyyəti Azərbaycanla YUNESKO arasındakı münasibətlərin inkişafını müəyyən edən bir sıra əlamətdar məqamlarla yadda qalmışdır.

Ötən illər ərzində YUNESKO çərçivəsində Azərbaycanın bir sıra görkəmli şəxsiyyətlərinin yubileyləri yüksək səviyyədə qeyd edilmiş, mədəniyyət, təhsil və s. sahələrdə çoxsaylı birgə layihələr uğurla icra edilmişdir. Ali məktəblərimizdə YUNESKO kafedralarının sayının artırılması, "Təhsil hamı üçün" proqramı, "Assosiativ məktəblər", texniki-peşə sahəsində görülən işlər, inkluziv təhsil layihəsi və s. bu əməkdaşlığın xoş bəhrələridir.

Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə YUNESKO-nun Beynəlxalq Bioetika Komitəsinin 18-ci sessiyasının Bakıda keçirilməsi də qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq münasibətlərinin nəticəsidir. Sessiyada ənənəvi tibbin etik təsirləri, Şərqi Avropada bioetika, bioetika sahəsində YUNESKO bəyannamələrinin icrası kimi məsələlər müzakirə edilmiş, bu sahədə mövcud problemlər ətrafında geniş müzakirələr aparılmışdır.

2006-cı ilin iyununda Vaşinqton Elmlər Akademiyası ilə birgə Bakıda təşkil edilmiş "Orta əsr əlyazmalarında tibb və əcazılıq" mövzusunda I Beynəlxalq Konfrans və həmin konfrans zamanı Fondun dəstəyi ilə Əlyazmalar İnstitutunda saxlanılan qədim təbabətə dair 3 nadir tibb əlyazmasının YUNESKO-nun Dünya Yaddaşı Proqramının beynəlxalq siyahısına daxil edilməsi də Azərbaycan-YUNESKO əlaqələrinin mühüm hadisələrindəndir. Qeyd edək ki, bu əhəmiyyətli tədbirin davamı kimi Heydər Əliyev Fondu ilə ABŞ Konqresinin kitabxanası arasında əməkdaşlığa dair memorandum imzalanmışdır. Əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycanda əlyazmaların rəqəmsal formata çevrilməsi üçün birgə işlər aparılmış, bu əlyazmaların dünya rəqəmsal kitabxanasının

saytında yerləşdirilməsi istiqqamətində müvafiq addımlar atılmışdır. İndi təkcə, Azərbaycan mütəxəssisləri deyil, ümumilikdə dünya ictimaiyyəti bu əlyazmalardan istifadə edə biləcəkdir.

Fondun həyata keçirdiyi məqsədyönlü fəaliyyətin müqabilində nailiyyətlərin bir-birini əvəzləməsinin nəticəsi olaraq Azərbaycan 2011-ci ildə YUNESKO Baş Konfransının vitse-prezidenti seçildi. Ölkəmizin Almaniya, ABŞ, Çin, Fransa kimi dünyanın aparıcı dövlətləri ilə bir sırada YUNESKO-nun ən mötəbər və mühüm qurumuna vitse-prezident seçilməsi Azərbaycanda bütün sahələrdə gedən inkişafın və birinci xanımın, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın yüksək fəaliyyəti sayəsində ölkəmizlə qurum arasında yaranmış əlaqələrin bariz göstəricisidir.

Heydər Əliyev Fondunun BMT İnkişaf Proqramı ilə birgə həyata keçirdiyi “Kor və zəif görün uşaqlar üçün İKT-yə çıxışın təmin edilməsi” layihəsi barədə geniş məlumat verilmişdir. Fond BMT-nin Əhali Fondu (UNFPA) ilə də əməkdaşlıq əlaqələrini getdikcə inkişaf etdirir. 2008-ci ilin yanvarından başlayaraq bu əməkdaşlıq çərçivəsində “XXI əsrdə qadınlara qarşı zorakılıq əleyhinə” layihə həyata keçirilir. Layihənin əsas məqsədi əhalinin maarifləndirilməsi, qadın və uşaqların məişət zorakılığından müdafiə olunması, erkən nikahların qarşısının alınması və ailədə baş verən zorakılığın uşaqlara təsirinə yol verilməməsidir.

Heydər Əliyev Fondu YUNİSEF-lə əməkdaşlıq sahəsində də bir sıra ciddi uğurlara imza atmışdır. YUNİSEF-lə birgə reallaşdırılan çoxsaylı layihələr sırasında de-institutlaşma proqramının əhəmiyyətini xüsusi vurğulamaq istərdik. Fondun təşəbbüsünü yüksək dəyərləndirən hökumət uşaqların ailələrə verilməsi ilə bağlı dövlət proqramı hazırlamışdır. Cənab İlham Əliyevin 2006-cı il martın 29-da təsdiqlədiyi “Azərbaycan Respublikasında dövlət uşaq müəssisələrindən uşaqların ailələrə verilməsi (deinstitutionalizasiya) və alternativ qayğı Dövlət Proqramı”nın məqsədi uşaq müəssisələrindəki uşaqların ailələrə verilməsini təmin etmək və onların həmin müəssisələrə verilməsinə şərait yaradan amilləri aradan qaldırmaqdan ibarətdir. Proqram eyni zamanda xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların sağlam cəmiyyətə qovuşmasını, isti ailə mühiti ilə əhatə olunmasını nəzərdə tutur. Hazırda 2006-2015-ci illəri əhatə edən bu proqram çərçivəsində böyük işlər həyata keçirilir. Yaxın 3-5 ildə ölkədə 45 uşaq müəssisəsinin transformasiyası planlaşdırılır.

Fondla BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı arasında əməkdaşlıq əlaqələri də getdikcə öz real nəticələrini verir. Yuxarıda sadalananlardan əlavə, Heydər Əliyev Fondu dünyanın 150-dən çox ölkəsinin 5 milyondan artıq qadınını öz ətrafında birləşdirən ABŞ-ın “Vital Voice” qeyri-hökumət humanitar təşkilatı və “Uşaqların xilas” (Save the Children) təşkilatı ilə də sıx əməkdaşlıq münasibətlərindədir.

Heydər Əliyev Fondunun İslam Konfransı Təşkilatının İslam Ölkələri Elm, Təhsil və Mədəniyyət Təşkilatı (İSESCO) ilə əlaqələri də yüksək səviyyədə inkişaf etmiş və bir sıra tarixi faktlarla əlamətdarlıq qazanmışdır. Sivilizasiyalararası dialoq da daxil olmaqla, müxtəlif sahələrdə genişmiqyaslı və fədakar fəaliyyətinə, qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara diqqətinə, onların yaşayış şəraitinin yaxşılaşmasına, təhsilə, həmçinin islam aləmində görülən işlərə böyük dəstəyinə görə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva 2006-cı il noyabrın 24-də İSESCO-nun xoşməramlı səfiri adına layiq görülmüşdür.

2007-ci ildə Heydər Əliyev Fondu ilə İSESCO arasında imzalanmış yeni əməkdaşlıq sənədində elm, mədəniyyət, təhsil sahəsində əlaqələrin inkişafı, birgə layihələrin işlənilməsi, fəaliyyətin əlaqələndirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. 2007-ci ilin noyabrında Bakıda İslam Konfransı Təşkilatının Dialoq və Əməkdaşlıq Naminə Gənclər Forumu ilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən

təşkil olunmuş “Gənclər sivilizasiyaların alyansı naminə” konfransı keçirilmiş, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva təhsil, elm, gənclər, mədəniyyətlərarası dialoq sahəsində və Azərbaycan mədəniyyətinin dünyada təbliğində xidmətlərinə görə İslam Konfransı Gənclər Forumunun “Gəncliyin inkişafı uğrunda Qlobal Səfir” adına layiq görülmüşdür. Şərqi Asiya və Qərbi ölkələrindən, habelə İslam Konfransı Təşkilatından gənclərin iştirak etdiyi beynəlxalq konfrans günlərində elm, mədəniyyət və sosial sahələrdə müxtəlif sivilizasiyaların tarixi, qarşılıqlı münasibətləri, onların siyasi və sosial-mədəni aspektləri haqqında məruzələr dinlənmişdir.

2008-ci ilin 10-11 iyun tarixlərində isə Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü, YUNESKO-nun və İSESCO-nun dəstəyi ilə Bakıda “Mədəniyyətlərarası dialoqda qadınların rolunun genişləndirilməsi” mövzusunda Beynəlxalq Forum keçirilmişdir. Beynəlxalq Forumun sonunda qəbul edilmiş Bakı Bəyannaməsində dünya dövlətləri münasibətlərin həllində və sülhməramlı proseslərdə qərarların qəbulunda qadınların iştirakının artırılmasına çağırılmışdır.

Beynəlxalq forumda iştirak edən İKT Baş Katibi E.İhsanoğlu humanitar sahədəki fəaliyyətinə görə Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevaya “İKT-nin humanitar məsələlər üzrə xüsusi elçisi” statusuna dair diplom təqdim etmişdir. Əlamətdardır ki, İslam ölkələrinin daxil olduğu təşkilatın bu yüksək adlarına layiq görülən ilk qadın məhz Azərbaycan qadınıdır.

Mehriban xanım Əliyeva nəcib əməllərinə görə layiq görüldüyü çoxsaylı beynəlxalq mükafatlar, fəxri adlar, təltiflər, Onun şəxsinə ümumilikdə Azərbaycan qadınına verilən yüksək qiymətdir. Nəcib işə beynəlxalq rəğbətə ifadəsi olan bu təltif və mükafatların sırası isə kifayət qədər genişdir. Hələ 2005-ci ilin iyun ayında xeyriyyəçilik fəaliyyətinə, eləcə də Rusiya və Azərbaycan xalqları arasında dostluğun möhkəmlənməsi sahəsində xidmətlərinə görə Mehriban xanım Rusiyanın “Yüzlüyün mesenatları” Beynəlxalq Xeyriyyə Fondunun “**Yaqut Xaç**” ordeni ilə təltif olunmuşdur.

Azərbaycanın birinci xanımı Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı İcraiyyə Komitəsinin 2007-ci il yanvarın 29-da Cenevrədə keçirilən 120-ci sessiyasının yekdil qərarı ilə ana, uşaq, ailə sağlamlığının qorunması və möhkəmlənməsi işində xüsusi xidmətlərinə görə mükafata, həmçinin genişmiqyaslı xeyriyyəçilik fəaliyyətinə görə 2007-ci ilin mayında Rusiyada “**Qızıl ürək**” beynəlxalq mükafatına layiq görülmüşdür. Həmin il mayın 17-də Cenevrədə isə Dünya Səhiyyə Təşkilatının ali orqanı olan Dünya Səhiyyə Assambleyasının 60-cı sessiyasında Azərbaycanda səhiyyənin inkişafında, yeni xəstəxanaların açılmasında, onların müasir avadanlıqla təchiz edilməsində Mehriban xanım Əliyevanın gördüyü işlər xüsusi vurğulanmış və ona İhsan Doğramacı Ali Sağlamlıq Fondunun mükafatı təqdim edilmişdir.

Polşanın “**Xidmətlərə görə**” Böyük Komandor Xaçı ordeni, Azərbaycanın qadın ictimaiyyətinin “**Qadın və inkişaf**” mükafatı və digər ödüllər də Onun layiq görüldüyü mükafatlar cərgəsindədir. 2009-cu ildə isə Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycanda ən böyük mükafatlardan sayılan “**Heydər Əliyev Ordeni**” ilə təltif edilmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti 2010-cu ildə iki mötəbər mükafata - Fransa dövlətinin “**Şərəf Legionu**” ordeninə və YUNESKO-nun “**Qızıl Motsart**” medalına layiq görülmüşdür. Bununla yanaşı, Mehriban xanım Əliyeva “**Türk Dünyasına xidmət**” mükafatını, Krans Montana Forumunun Qızıl medalını almışdır.

İTERPOL-un 2011-ci ildə təsis etdiyi — “Daha təhlükəsiz dünyanın yaradılmasında xidmətə görə” yadigar medalının bütün dünyada ilk dəfə olaraq Mehriban xanım Əliyevaya təqdim olunması da onun gördüyü işlərə verilən diqqətin parlaq bir nümunəsi böyük tarixi əhəmiyyətə malikdir.

Heydər Əliyev Fondunun prezidentinə humanitar fəaliyyət sahəsindəki xidmətlərinə görə MDB-nin **“Birliyin ulduzları”** mükafatı da təqdim edilmişdir. Bu yüksək mükafat MDB iştirakçısı olan dövlətlərin Humanitar Əməkdaşlıq Şurası və MDB iştirakçısı olan ölkələrin Dövlətlərarası Humanitar Əməkdaşlıq Fondu tərəfindən təsis edilmişdir. **“Birlik ulduzları”** dövlətlərarası mükafatı hər il elm, təhsil, mədəniyyət və incəsənət sahələrində böyük uğur və töhfələrə, dünya nailiyyətləri səviyyəsinə uyğun olan və MDB ölkələrinin humanitar əməkdaşlığına şərait yaradan humanitar fəaliyyətə görə verilir.

Mehriban xanım Əliyevaya məzunu olduğu İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin fəxri professoru adı da verilmişdir. O, eyni zamanda Türkiyənin nüfuzlu **“Ekovitrin”** jurnalı tərəfindən keçirilmiş rəy sorğusunun nəticələrinə əsasən **“İlin birinci xanımı”** (First lady) seçilmişdir. Jurnalda Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın tərcümeyi-halı, ictimai-siyasi fəaliyyəti, indiyədək layiq görüldüyü mükafatlar, ölkəmizlə bağlı həqiqətlərin təbliği sahəsindəki xidmətləri barədə yazı da verilmişdir.

Ümumiyyətlə, dünyanın əksər nüfuzlu mətbu orqanlarında Fondun reallaşdırdığı layihələrlə bağlı tez-tez dərc olunan və böyük əks-səda doğuran materiallar Mehriban xanım Əliyevanın fəaliyyətinin beynəlxalq aləmdə nə qədər diqqətlə izləndiyini və böyük rəğbətlə qarşılandığını göstərir.

Mətbuat zamanın özü haqqında salnaməsidir. Əgər zaman özünün bütün dünyanı əhatə edən tarixi salnaməsində bir Azərbaycan qadını haqqında ən böyük rəğbət dolu duyğularla söhbət açırsa, deməli, xalq olaraq milli xoşbəxtliyimiz haqqında düşünməyə dəyər.

08.2012

Mehriban Əliyeva belə deyir:

“İstər YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri, istərsə də Heydər Əliyev Fondunun prezidenti kimi mənə ehtiyac olduğunu hiss edirəm. Mənim adıma hər gün 200-dən çox məktub gəlir. Onların heç biri diqqətsiz qalmır. Mən konkret iş görmək, konkret insanlara kömək etmək istəyirəm. Konkret problemləri həll etmək, yardım edə bildikdə sevinc hissi keçirmək və səndən asılı olmayan səbəblər üzündən nəşə edə bilmədikdə təəssüflənmək, qəzavü-qədər, sağalmaz xəstəlik qarşısında bütün gücsüzlüyünü dərk edərkən əziyyət çəkmək, xilas edilmiş bir uşağın təbəssümünü gördükdə isə bir daha sevinmək istəyirəm. Bu, mənim seçimimdir”.

“Bu gün biz sivilizasiyalararası dialoqun keçmişindən söhbət açaraq xüsusi vurğulamalıyıq ki, qədim və çox zəngin yunan-Roma sivilizasiyasının ilk varisi məhz Şərqlədir. Müsəlman renessansı kimi tarixə düşən bu dövrdə müsəlman ölkələrində ən müxtəlif, ən qabaqcıl ideyalar yaradılıb, inkişaf etdirilibdir. Şərqlə alimlərinin və filosoflarının əsərləri ilə zənginləşən bu irs orta əsrlərdə yenidən Avropaya qaytarılıbdir. Bütün Şərqlə, müsəlman aləminin bu irsin qorunmasındakı rolu əvəzsizdir. 2006-cı ildə konfransın məhz Bakı şəhərində keçirilməsini ölkəmizin mədəniyyətlərarası dialoq səviyyəsində çox müsbət təcrübə toplanması ilə əlaqələndiririk. Həqiqətən də əsrlər boyu Böyük İpək Yolu üstündə yerləşən ölkəmiz çox yüksək toleranlığa malik və müxtəlif mədəniyyətləri birləşdirən bir məkan kimi tanınır. Bu bizim qürur duyduğumuz uğurumuz, keçmişimizdir və inanıram ki, gələcəkdə də bu sahədə Azərbaycan öz müsbət rolunu oynayacaqdır”.

“Biz ölkənin maraq dairəsində baş verən hadisələri diqqətlə izləyir və yaranan problemlərin həlli üçün bütün səyləri göstəririk. Mən Azərbaycanın tanınmış oğul və qızlarının adı ilə bağlı tarixi abidələrin bərpasını yalnız keçmişə hörmət və tarixi həqiqətin bərpası kimi deyil, eyni zamanda gənc nəsli milli-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etməyin əsas elementi, Heydər Əliyevin «azərbaycançılıq» ideologiyasının inkişafı kimi qiymətləndirirəm”.

“Bu gün biz müasir texnika və qloballaşma əsrində yaşayırıq. Fikrimcə, zamanın ən böyük təzaadlarından biri ondan ibarətdir ki, əldə edilən tərəqqi, kommunikasiya imkanları insanların birləşməsinə, daha sıx ünsiyyət qurmasına şərait yaratsa da, gerçək həyatda biganlik artır, insanlar arasında uçurum artır. Bəzən nəinki bəşəriyyətin səsinə eşitmirik, hətta qonşu-qonşumu eşitmirik, qardaş-qardaşa kömək əlini uzatmırıq. Bu gün dünyanın qarşılaşdığı ən ağır problemlərdən biri mədəni idealların ucuzlaşması, onların saxta ideallarla əvəz edilməsidir”.

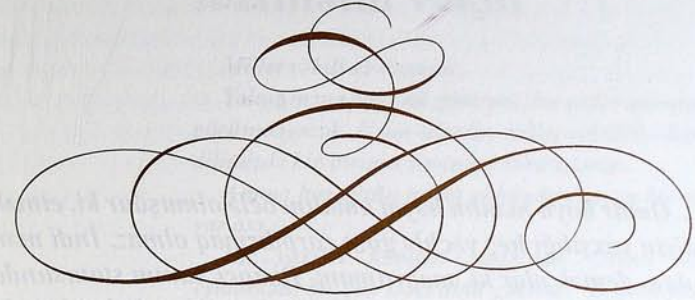
“Ölkənin birinci xanımı olmaq asan deyil. Tədrisən kameralar, sənə zillənən baxışlara öyrəşirsən. Bunu öz həyat atributun kimi qəbul edirsən. Ölkə prezidentinin həyat yoldaşı olmaq elə onun özü qədər məsuliyyətli bir işdir. Bu, doğrudan çətin işdir. Bunu başa düşmək vacibdir ki, sən yalnızca özünü və ailəni yox, həm də haradasa öz ölkəni təmsil edirsən. Sözlər, hərəkətlər, davranış hamısı yerində olmalıdır. Xoşbəxtlikdən mən hələ uşaqlıqdan öz valideynlərimə, ailəmə layiq övlad olmağa çalışmışam. Bu gün belə bir məsuliyyət bizim uşaqlarımızın üzərinə düşür və mən fəxr edirəm ki, onlar şərəflə bu cür asan olmayan bir işin öhdəsindən gəlirlər”.

“...Konkret problemləri həll edərkən, global problemləri də unutmaq olmaz. Məsələn, uşaq evləri və internat məktəblərinin bütün sisteminin sovet pedaqogikası və təhsilin sovet sistemi ilə idarə olunması çərçivəsində yarandığını nəzərə almaq son dərəcə vacibdir. Ona görə də digər ölkələrin təcrübəsindən faydalanmaq və istifadə etmək üçün qapıları açmaq zəruridir”.

“Bizim məqsədimiz muğamı qorumaq, inkişaf etdirmək, muğamın gözəlliyini, onun dərin fəlsəfəsini gələcək nəsillərə çatdırmaqdır. ...Muğam hər bir azərbaycanlının genetik kodudur. Hətta müəyyən səbəblər üzündən muğamı hələ başa düşməyən və dinləməyən, amma buna hökmən, mütləq gəlib çıxacaq ən gənc azərbaycanlının da genetik kodudur”.

“Hər bir musiqi əsəri incəsənət nümunəsidir. Incəsənət isə ictimai şüur formalarından olmaqla bəşəriyyətin mənəvi mədəniyyətinin tərkib hissəsi, aləmi praktik-mənəvi qavramanın spesifik növü kimi şərh edilir. Incəsənət birbaşa əxlaqla bağlı dəyərdir. Incəsənət insanların estetik ideallarının və zövqlərinin, gözəllik və ülvilik haqqında təsəvvürlərinin formalaşmasında fəal iştirak edir və bununla da gerçəkliyi yalnız əks etdirmir, həm də onu dəyişdirir”.

“Tibb işçisi kimi çox gözəl başa düşürəm ki, psixi və fiziki qüsurları olan uşaqlar yalnız nəticədir, çox mürəkkəb ictimai proseslər zəncirində axırıncı halqadır. Bunun arxasında yoxsulluq, zərərli adətlər və bəzən də sadəcə, müəyyən zəruri tibbi biliklərin yoxluğu dayanır. Bütün bunlar uzunmüddətli proqramların gerçəkləşdirilməsini tələb edir. Biz reallaşdırılması illərlə çəkəcək layihələrdən qorxmuruq, lakin eyni zamanda gözəl anlayırıq ki, bizdən ani tezliklə yardım və fayda gözləyirlər. Bütün bunları vəhdət halında birləşdirmək mürəkkəb vəzifədir, lakin necə deyərlər, yolun öhdəsindən yolçu gələr”.

Birinci xanım

"...Ömür boyu mənim həyat amalım belə olmuşdur ki, etmək istədiyini yaxşılığı heç vəchlə gözə çarpdırmaq olmaz. İndi mən bundan, demək olar ki, məhrumam. Birinci xanım statusunda mən elə bir xeyriyyə aksiyası keçirə bilmirəm ki, o, ictimaiyyətin diqqətini cəlb etməsin. Bu isə özünü göstərməkdən tamamilə uzaq adam kimi mənə kifayət qədər çətin olur".

Mehriban Əliyeva

Millətin vəkili

Millət vəkili və deputat...

Yalnız məna yükünü götürsək, bu sözlər arasında ciddi bir fərq görünməyəcək. Uzun illərdir, millət vəkili ilə deputat kəlmələri dilimizdə bir-birinin sinonimi kimi işlənir...

Amma hər sözün məna yükündən başqa bir mənəvi çəkisi də var axı...

Bir vaxtlar kiminsə haqqında "insan adam" ifadəsini eşidərkən, bu çox təəccüblü gələrdi. Zaman keçdikcə anladım ki, bütün xəlg olunmuşların ümumi nişanəsi olan adam sözü ilə, əməllərinin insanlığın ən üst mərtəbəsinə ucaldığı insan arasındakı fərq elə bu ucalığın özü boydur.

Fikrimcə, kiminsə deputat kimi təqdim olunması da, daha çox, rəsmi statusun ifadəsindən o yana getmir.

Millət vəkili təqdimatını haqq etməkdən ötrü isə, rəsmi status hələ çox azdır. Bundan ötrü o statusun müəyyən etdiyi ağır məsuliyyəti də dərk etməlisən. Sözün gerçək mənasında öz millətinin vəkilinə çevrilməlisən.

Bunu isə ancaq vətənə, xalqa, ümumilikdə insanlığa sevgi dolu bir ürəyə sahib şəxsiyyətlər bacarar...

Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyeva millətin vəkili statusunu hələ illər öncə Azərbaycanı, milli mədəniyyətimizi bütün dünyada ləyaqətlə təmsil etdiyi 90-cı illərin ortalarından qazanmışdı. 2005-ci ilin parlament seçkiləri ərəfəsində isə xoş məramlar elçisinin Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı seçilməsi ümumilikdə Azərbaycan cəmiyyətinin xoş arzusu idi.

Hər bir seçici Mehriban xanıma məhz özünün təmsil etdiyi seçki dairəsinin deputatı kimi görməyi arzulayırdı. Azərbaycan Prezidenti ilə birgə ölkəmizin ayrı-ayrı regionlarına baş çəkərkən bu diləyi Onun özünə yetirənlər də minlərlə idi. Mehriban xanım Əliyevanın təmsil olunduğu Yeni Azərbaycan Partiyası isə partiyanın vahid siyahısında Mehriban xanım Əliyevanın namizədliyini 14 sayılı Xəzər rayon ikinci seçki dairəsindən irəli sürdü. Bakıətrafı ərazidə yerləşən bu dairənin seçilməsi bir sıra obyektiv amillərə söykənirdi.

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra Bakıətrafı yaşayış məntəqələrində yaranan ciddi sosial problemlər uzun illərdən bəri öz həllini gözləyən məsələlərdən sayılırdı. Ulu öndər Heydər Əliyevin məqsədyönlü siyasəti nəticəsində bu problemlərin həlli istiqamətində əsaslı addımlar atılsa da, müəyyən çətinliklər hələ də qalırdı.

Cənab İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildikdən sonra Bakıətrafı qəsəbələrdəki mövcud problemlərin həlli hökumətin sosial siyasət kursunun əsas prioritetlərindən biri kimi gündəmə gətirildi. Təkcə 2004-2005-ci illər ərzində Azərbaycan Prezidentinin ayırdığı böyük vəsait hesabına paytaxtın bütün kənd və qəsəbələrinə müasir standartlara uyğun yollar

çəkildi. Bu ərazidə mövcud olan məktəblərin, uşaq bağçalarının müəyyən hissəsi daxili imkanlar hesabına əsaslı təmir edildi.

Azərbaycan Prezidentinin sədrliyi ilə 2005-ci ilin 2 noyabrında Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində şəhəratrafi kənd və qəsəbələrin sosial-iqtisadi inkişafına dair müşavirə keçirildi. Şəhəratrafi qəsəbələrdən olan ağsaqqalların, ziyalılarnın, dövlət rəsmilərinin, yerli bələdiyyələrin nümayəndələrinin iştirak etdiyi müşavirədə insanları narahat edən ən başlıca sosial problemlər ətrafında müzakirələr aparıldı. Müvafiq strukturların rəhbərlərinə Bakıətrafi kənd və qəsəbələrin sosial-iqtisadi inkişafı məqsədilə geniş, konkret, real dövlət proqramının icrası barədə tapşırıqlar verildi. Bu tapşırıqların icrası mühüm nəticələrlə müşayiət olundu. Bakıətrafi kənd və qəsəbələrə xas spesifik xüsusiyyətləri nəzərə alaraq bu əraziyə aid ayrıca dövlət proqramı hazırlandı. Proqramda, ilk növbədə, insanları daha çox narahat edən sosial problemlərə diqqət yönəldi. Ərazidə yeni yollar salındı. Səhiyyə müəssisələrinin, məktəblərin, uşaq bağçalarının təmiri geniş vüsət aldı. Elektrik stansiyaları tikilərək istifadəyə verildi. Paytaxtın kənd və qəsəbələrinin qaz, elektrik enerjisi, su təchizatı yaxşılaşdırıldı. Bölgədə yeni məktəblər, uşaq bağçaları, səhiyyə müəssisələri inşa edildi.

Son illər ən müxtəlif sosial layihələr həyata keçirməklə vətəndaşların problemlərinin həllinə yardımçı olan Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın Milli Məclisdə məhz bu ərazini təmsil etməsi isə Bakıətrafi qəsəbələrin sosial çətinliklərinin daha tez və kompleks şəkildə aradan qalxmasına geniş imkanlar yaratmış oldu.

2005-ci ilə qədər də Fond bir sıra ölkə miqyaslı layihələrlə yanaşı, ayrı-ayrı regionlara aid konkret sosial problemlərin həlli, o cümlədən müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkün ailələrinin yaşayış şəraitinin, su, elektrik təminatının yaxşılaşdırılması, qəsəbələrin abadlaşdırılması, avtomobil yollarının çəkilməsi, parkların, yaşıllıqların salınması sahəsində zəngin təcrübə toplamışdı. Qaradağ rayonu Lökbatan qəsəbəsində 20 min sakinin su təminatının yaxşılaşdırılmasına imkan verən su kəmərinin çəkilişini, Şamaxı şəhərində müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkün ailələri üçün 16 mənzilli yaşayış binasının inşasını buna nümunə göstərmək olar. Eyni zamanda, deputatlığa namizədliyi irəli sürülənə qədər də Mehriban xanım Əliyeva Bakıətrafi kənd və qəsəbələrdə olmuş, ayrı-ayrı təhsil, səhiyyə müəssisələrinə baş çəkmişdir. Onun təşəbbüsü ilə hazırlanıb həyata keçirilən sosial yönümlü proqramlar bu və ya digər dərəcədə həmin qəsəbələrə də əhatə etmişdir. Deputatlığa namizədliyi irəli sürüldükdən sonra seçkiqabağı təşviqat dövründə Mehriban xanım Əliyeva bir daha həmin qəsəbələrə baş çəkərək yerli sakinlərlə görüşüb mövcud problemləri, onların həlli yollarını müəyyənləşdirdi. Mehriban xanım o görüşlərdə seçicilərinə hər hansı vədlər vermədi. Yalnız seçiciləri ilə birgə söylər nəticəsində bu problemlərin böyük əksəriyyətini aradan qaldırmağın mümkünlüyünə yüksək inamını ifadə etdi.

Şəxsiyyətinə olan xalq inamının ifadəsi kimi 6 noyabr 2005-ci il parlament seçkələrində 14 saylı Xəzər rayon ikinci seçki dairəsi seçicilərinin mütləq əksəriyyəti məhz Ona səs verdi. Mehriban xanım Əliyeva seçkidə 92.12 faiz səs toplamaqla, seçici dəstəyinin miqyasına görə respublika üzrə bütün namizədlərdən önə çıxdı.

O, vətəndaşların inamını sadıqlığını millət vəkili statusunda bir daha nümayiş etdirdi. Seçki kampaniyası dövründə vətəndaşların dilə gətirdikləri problemlər tədricən aradan qaldırıldı. Gənc nəslin təhsilinə, təlim-tərbiyəsinə xüsusi fikir verən Mehriban xanım Əliyevanın dəstəyi sayəsində Xəzər rayonunun müxtəlif kənd və qəsəbələrində ən müasir standartlara cavab verən yeni məktəblər, uşaq bağçaları tikildi, yaxud mövcud təlim-tərbiyə müəssisələri əsaslı şəkildə təmir edilərək istifadəyə verildi.

Eyni zamanda növbəti mərhələdə təhsilin özünün keyfiyyətinin artırılması ən vacib vəzifə kimi qarşıya qoyuldu və buna doğru ardıcıl addımlar atılmağa başladı. Mehriban xanım Əliyeva bu barədə fikirlərini belə ifadə etmişdir: *"Əgər biz bundan əvvəl məktəblərin maddi-texniki bazasını möhkəmləndirirdiksə, növbəti mərhələdə gərək təhsilin keyfiyyətini düşünək. Gərək bizim uşaqlar məktəblərdə ən yüksək təhsil alsınlar. Buna görə bütün məktəblər kompyuterlə təmin olunmalıdır. Dünya təhsil sistemində ən müasir nə varsa biz onu tətbiq etməliyik"*.

Rayondakı tibb müəssisələrinin də maddi-texniki bazası yaxşılaşdırıldı. Rayon ərazisindəki ayrı-ayrı qəsəbələrdə yeni tibb müəssisələri, müalicə-diaqnostika mərkəzləri inşa edildi. Əhaliyə səhiyyə xidmətinin səviyyəsi yüksəldildi. Rayonda uşaq sağlamlıq və diaqnostika mərkəzlərinin yaradılması, orta ixtisaslı kadrlara olan ciddi ehtiyacın aradan qaldırılması üçün rayonda tibb məktəbinin açılması, Mərdəkan xəstəxanasında infeksiyon şöbənin yaradılması, Mərdəkan və Şüvəlandakı keçmiş yay uşaq istirahət düşərgələrinin fəaliyyətinin bərpası rayonun qəsəbə və kəndlərini birləşdirən yolların sahmana salınması, nəqliyyat, su, qaz çatışmazlığı və s. bu problemlərin aradan qaldırılması yönündə görülən işlər Mehriban xanım Əliyevanın deputatlıq fəaliyyəti dövründə öz seçicilərinə böyük töhfələri kimi tarixə yazılmışdır.

Bu illər ərzində Heydər Əliyev Fondunun həyata keçirdiyi infrastruktur layihələri nəticəsində Xəzər rayonunun Zirə, Binə, Türkan, Qala və digər qəsəbələrinə yollar çəkildi, Binə qəsəbəsində yardımçı stansiya yenidən quruldu, qəsəbələrin su təchizatı yaxşılaşdırıldı, parkların salınması həyata keçirildi.

2007-ci ilin Novruz bayramı ərəfəsində fond paytaxt Bakı ətrafındakı Qala qəsəbəsində istifadəsiz 8 hektar sahədə 9 min həmişəyaşıl tingin əkilməsi ilə "Hərəməz bir ağac əkək!" layihəsinə start verdi. Qısa zamanda respublikanın bütün şəhər, qəsəbə və kəndlərində vətəndaşlar, ayrı-ayrı kollektivlər bu çağırışa qoşularaq yaşıllaşdırma kampaniyasına başladılar. Ətraf mühitin sağlamlaşdırılmasına, təmiz hava, təmiz ekologiyaya töhfə olan layihə çərçivəsində respublikanın bütün guşələrində yüz minlərlə yeni ağac əkildi, təzə parklar, bağlar, yaşıl xiyabanlar salındı. Təşəbbüsün hər il mövsümü olaraq davam etdirilməsi artıq ənənəvi hal almışdır.

Mehriban xanımın diqqət və qayğısı nəticəsində rayon ərazisindəki dini və tarixi-mədəniyyət obyektlərinin ətraf ərazisi abadlaşdırdı, yaşıllıqlar salındı, insanların asudə vaxtlarını səmərəli keçirməsi üçün parklarda lazımi şərait təmin olundu. O, Xəzər rayon seçicilərinin parlamentdəki təmsilçisi kimi Xəzər rayon sahibkarlarının da böyük hamisinə çevrildi, onun diqqət və qayğısı bu ərazidə özəl sektorun daha da inkişafına təkan verdi.

Eyni zamanda rayon ağsaqqallarının təşəbbüsü və Mehriban xanım Əliyevanın dəstəyi ilə digər rayonlarımız üçün də nümunə sayıla biləcək maraqlı bir layihənin gerçəkləşməsi mümkün oldu. Bu layihə Xəzər Rayonunun İnkişafı Fondunun yaradılmasından ibarət idi. Heydər Əliyev Fondu ilə çox sıx əməkdaşlıq edərək müxtəlif layihələr həyata keçirən bu fond indi rayonun həyatında mühüm rol oynayan quruma çevrilmişdir.

Fikrimizcə, Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı olaraq öz seçiciləri üçün gördüyü işlərin ən təfərrüatlı hesabı Onun həmin ərazidəki müxtəlif obyektlərin açılışında, təmələqoyma mərasimlərində iştirakı, seçiciləri ilə müntəzəm görüşləri, irəli sürdüyü sosial proqramlar və onların icrası vəziyyəti ilə bağlı xəbər lentlərində oxuduğumuz məlumatlardır. Həmin məlumatların hər birini icmallaşdırmaq, konkret detallara toxunmaq istəsək, kitablara sığmayan böyük bir fəaliyyət salnaməsi alınacaqdır.

2010-cu ildə ölkəmizdə keçirilmiş dördüncü çağırış Milli Məclisə seçkilərdə seçicilərinin arzu və istəyi ilə yenidən iştirak edən Mehriban xanım Əliyeva seçki ərəfəsində Xəzər rayonunun müxtəlif kənd və qəsəbələrində onlarla görüşləri zamanı 2005-ci ildən bəri görülmüş işləri bir-bir sadalamadı. Seçicilərinin təkrar səsinə qazanmaq üçün onlara hər hansı vəd vermədi. O görüşlərdə millət vəkili-seçici münasibətlərinin məzmunu xeyli fərqli idi. Deputatlığa namizəd seçicilər qarşısına vədlərlə deyil, real əməllərlə və bu nəticə əməllərin davam etdiriləcəyinə böyük ümidlərlə çıxmışdı və nəzərdə tutulan planların həyata keçməsi üçün öz seçicilərinin dəstəyini istəyirdi. Bunlar həm də seçki qabağı kampaniya xarakteri daşıyan görüşlər deyil, Mehriban xanım Əliyevanın öz seçiciləri ilə növbəti ünsiyyəti idi. Çünki əksər deputatlardan fərqli olaraq O, öz seçiciləri ilə yalnız seçkidən-seçkiyə deyil, müntəzəm görüşür. Sırf seçicilərlə görüşmək, onların fikirləri ilə maraqlanmaq üçün nəzərdə tutulmuş tədbirlərdən əlavə, rayon ərazisində aşılışı edilən, təməli qoyulan hər bir tikili, icrası birbaşa nəzarətdə saxlanan hər bir layihə də seçicilərinin Mehriban xanım Əliyeva ilə ünsiyyətdə olmaq, onları narahat edən məsələləri, arzu və istəklərini öz deputatlarına yetirmək üçün əlverişli imkandır. İş qrafikinə gərginliyi ilə əlaqədar bu məsələdə Mehriban xanıma köməkçiləri, Heydər Əliyev Fondunun əməkdaşları da yardım edir. Onlar müntəzəm şəkildə vətəndaşlarla görüşərək müxtəlif problemlərin həllində kömək göstərirlər.

Dördüncü çağırış Milli Məclisə seçkilərdə 14 sayılı Xəzər II seçki dairəsindən deputatlığa namizəd Mehriban xanım Əliyevanın seçicilərlə görüşləri zamanı söylədiyi bu kəlmələr, insanlara təmənnəsiz xidmətin, qarşılıqlı inamın ifadəsi kimi böyük rəğbət doğurur: *"Biz beş il bundan əvvəl Xəzər rayonunun hərtərəfli inkişafı üçün zəruri olan bütün məsələləri birlikdə müzakirə etdik, problemlərlə tanış olduq və onların həlli yollarını müəyyənləşdirdik. Demək olar ki, bu 5 il ərzində çox uğurlara nail olmuşuq. bütün bu illər ərzində mən sizin dəstəyinizi çox yaxşı hiss etmişəm. Hesab edirəm ki, qazanılan uğurlar, qələbələr bizim birgə qələbələrimiz, birgə uğurlarımızdır.*

...Mən sizin məhəbbətinizi hər zaman hiss edirəm. İnanıram ki, biz bütün imkanlarımızı səfərbərliyə alıb qalan problemləri də birlikdə həll edəcəyik. Mən bütün işlərimdə sizə arxalanıram, sizin dəstəyinizi hər zaman hiss edirəm və biz bir komanda kimi çoxlu nailiyyətlər qazanmışıq. Sizin sözləriniz mənim üçün çox dəyərlidir. Doğrudan da, bu beş il ərzində mən bunu hiss etmişəm. Hər görüşdə, hər dəfə ünsiyyətdə olanda mən bu sevgini, məhəbbəti hiss edirəm. Bu, mənə güc verir. Mən imkan dairəsində çalışmışam ki, bacardığımı edim".

2010-cu il seçkilərində Mehriban xanım Əliyevanın 14 sayılı Xəzər II seçki dairəsindəki seçicilərin əvvəlki parlament seçkilərindən də çox, 94,49 faizinin səsinə qazanması da bu qarşılıqlı inamın təntənəsi, ərazidə yaşayan, ölkənin birinci xanımının onların rifahı üçün gördüyü işlərdən faydalanan vətəndaşlarımızın bütün bunlara görə öz deputatlarına bir təşəkkürü idi.

2010-cu ildən sonra da Mehriban xanım Əliyevanın dəstəyi ilə rayonda davam etdirilən layihələr, yeni məktəblərin, uşaq bağçalarının, tibb müəssisələrinin, turizm obyektlərinin inşası və yenidən qurulması, ərazidə aparılan yaşllaşdırma işləri, tarixi abidələrin bərpası, Yeni Azərbaycan Partiyası rayon təşkilatının yeni binasının açılışı, Binə qəsəbəsində FIFA standartları səviyyəsində yeni stadionun istifadəyə verilməsi və s. belə real nəticələr bu inamın təntənəsidir.

Jurnalistlərin tribunası bütün dünyada ən ədalətli tribuna sayıla bilər. Çünki jurnalistin araşdırma, təhlil meydanı obyektiv gerçəkliyin özüdür. Bu mənada hər bir millət vəkili üçün seçicilərinin etimadı ilə yanaşı, medianın onun fəallığına münasibəti də vacib şərt sayılır. Elə deputatlar olur ki, 5 il ərzindəki passivliyinə görə jurnalistlərin haqlı tənqidi ilə üzləşir. Lakin hər hansı millət vəkili üçün öz seçicilərinin rifahı naminə gördüyü ən kiçik iş, onların problemlərinə həssas münasibəti mediada

böyük rəğbətlə qarşılanır. Bu mənada Mehriban xanım Əliyevanın ötən illər ərzində jurnalistlər arasında keçirilən sorğularda "Seçicilərin hüquqlarını müdafiə edən ən fəal millət vəkili, "İlin qanunvericilik təşəbbüsü ilə ən fəal çıxış edən deputatı" nominasiyaları üzrə qalib olması dördüncü hakimiyyətin ədalət tribunəsindən Onun fəaliyyətinə verilən ən obyektiv qiymət kimi maraqla doğurmaya bilməz.

Xarici mətbuata müsahibələrinin birində "Mən siyasətlə məşğul olmuram" desə də həyata keçirdiyi xeyrixahlıq missiyası Mehriban Əliyevanın siyasi imicini də formalaşdırmaqdadır. Milli Məclisin deputatı kimi, əslində, həm də aktiv siyasətdə olan Mehriban xanımın cəmiyyətimizin inkişafı üçün gördüyü işlər ümumilikdə Azərbaycan qadınlarının da ictimai-siyasi fəallığını artırır və bu tendensiya siyasi proseslərdə milli-mənəvi dəyərlərin daha çox nəzərə alınmasına, siyasi mühitdə təmiz, saf ab-havanın qorunmasına rəvac verir.

Onun atdığı addımlar, həyata keçirdiyi mədəni-ictimai tədbirlər xalqımızın, dövlətimizin inkişafına, dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsinə, Azərbaycanın dünya birliyində öz layiqli yerini tutmasına doğru istiqamətlənmişdir. 2005-2010-cu illərdə O, parlamentdə Azərbaycan-Amerika kimi çox vacib bir Parlamentlərarası Dostluq Qrupuna rəhbərlik missiyasını uğurla həyata keçirmişdir. 2006-cı ildə ABŞ-a səfəri zamanı bu ölkənin ictimai-siyasi xadimləri ilə görüşündə Azərbaycan qadınlarının seçib-seçilmək haqqını nəinki Müsəlman Şərqi, hətta Birləşmiş Ştatların qadınlarından əvvəl 1918-ci ildə Müstəqil Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə əldə etdiyini xüsusi vurğulayan Mehriban Əliyeva o görüşlərdə yaratdığı müsbət təəssüratla Azərbaycan qadınının adını daha da ucalara qaldırmışdır. Onun ABŞ-da keçirdiyi görüşlər iki ölkə arasında əlaqələrin və əməkdaşlığın daha da genişlənməsi, Amerikanın Azərbaycanı daha yaxından tanıması, Azərbaycan həqiqətlərinin, mədəniyyətinin daha geniş təbliğ olunması baxımından mühüm nəticələrlə yadda qalmışdır.

Hazırda isə Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycan-Fransa parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri kimi Avropa ölkələrindəki yüksək nüfuzu ilə Azərbaycanın Avropa məkanına inteqrasiyası prosesinə öz dəyərləli töhfələrini verir.

İnsanlar tamamilə təbii olaraq ona humanizm simvolu kimi baxırlar. Azərbaycanın birinci xanımı üzərinə götürdüyü xoşməramlı missiya ilə həm də insan hüquqlarının qorunmasına, vətəndaş cəmiyyəti ideyalarının cəmiyyətdə daha da möhkəmlənməsinə, habelə cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi prosesinə dəstəyini əsirgəmir. Cəmiyyətdə insanpərvərlik və humanizm ideyalarının möhkəmlənməsinə çalışan Mehriban xanım Əliyevanın ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 84-cü ildönümü münasibətilə hələ 2007-ci ilin may ayında parlamentə təqdim etdiyi amnistiya aktı layihəsi ümummillə liderin humanist siyasətinə sədəqətin əyani nümayişi idi. Çünki Mehriban xanımın bu humanist addımı ulu öndərimiz Heydər Əliyevin banisi olduğu Azərbaycanın tarixi ənənələrini və müasir Avropa dəyərlərini özündə birləşdirən inkişaf modelinə əsaslanırdı.

Məlumdur ki, ulu öndər ədalətli idarəçilik sistemi yaratmadan cəmiyyətdə dövlətə etimad və inamın formalaşdırılmasını qeyri-mümkün hesab etmiş, bunun üçün, ilk növbədə, məhkəmə-hüquq sistemində dövrün tələblərinə cavab verən mütərəqqi islahatların aparılmasına nail olmuşdur. Daim yüksək humanizm, şəxsiyyətə inam və hörmət, insanpərvərlik prinsiplərini önə çəkən Heydər Əliyev Avratlantik məkana inteqrasiya yolunda bəzən cəmiyyətdə birmənalı qəbul edilməyən, ziddiyyətli fikirlər doğuran cəsarətli, bəzən də riskli addımlar atmaqdan belə çəkinməmişdir. Qanunçuluq və hüquq qaydalarının hələ tam oturmamış bir dövrdə - 1993-cü ildə ölüm hökmü cəzasının tətbiqi

üzərində moratoriumun qoyulması, 1998-ci il fevralın 10-da Şərqdə ilk dəfə olaraq bu hökmün ləğv edilməsi ulu öndərin yüksək humanizminin təzahürü idi. Azərbaycan ölüm hökmünün ləğvinə qərar verməklə, həm də Avropa Şurasına üzvlük niyyətini ortaya qoymuş və bu niyyət cəmi iki ildən sonra ölkəmizi Avropa ailəsinin tam hüquqlu üzvünə çevirmişdir.

Bununla belə, ulu öndərin cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi məqsədini önə çəkərək ölüm hökmünün ləğvi təşəbbüsünü irəli sürməsi ilk vaxtlarda cəmiyyətdə birmənalı qarşılanmırdı. Demokratik norma və dəyərlərin hələ tam bərqərar olmadığı bir şəraitdə ölüm hökmünün ləğvinin ciddi fəsadlara gətirib çıxara biləcəyi ilə bağlı pessimist fikirlərə də təsadüf edilirdi. Lakin bəzi iddiaların əksinə olaraq ölüm hökmü cəzasının ləğvi tərbiyəvi məzmun kəsb etməklə, ağır və xüsusilə, ağır cinayətlərin sayının azalmasına gətirib çıxardı.

Heydər Əliyevin ədalətli rəhbər imici, həm də onun bağışlamağı bacaran, böyük qəlbə malik, humanist və nəcib şəxsiyyət olması ilə şərtlənirdi. Ulu öndərin hər bir fərdin mənafeyinin əsas götürüldüyü hüquqi dövlət quruculuğu prinsiplərinə həssas münasibətinin əyani təcəssümü olaraq, Azərbaycanda məhkumların əfv edilməsi - bağışlanması təqdirəlayiq ənənəyə çevrilmişdir.

Ulu öndərimizin 4 may 1995-ci il tarixli fərmanı ilə Əfvətmə İnstitutunun bərpası və Prezident yanında Əfv Komissiyasının yaradılması bu istiqamətdə atılmış mühüm addım olmuşdur. Şəffaf və demokratik əsasda fəaliyyət göstərən komissiyada ictimaiyyətin müxtəlif təbəqələrinin təmsilçiliyinə lazımı şərait yaradılmış, əfv fərmanlarının imzalanması və məhkumların bağışlanması müsbət ənənəyə çevrilmişdir.

Elə ümummillə lider Heydər Əliyevi böyük şəxsiyyət və lider kimi xarakterizə edən mühüm keyfiyyətlərdən biri də məhz bu idi ki, o, günahkarı cəzalandırmağı da, şans verərək bağışlamağı, islah etməyi də bacarırdı. İnsanlara böyük sevinc bəxş edən, onlara səmimi, ulvi hisslər aşıl原因 əfv fərmanları və amnistiya aktları ümummillə lider Heydər Əliyevin xalq və dövlət maraqları naminə reallaşdırdığı misilsiz işlər sırasında daim xüsusi qeyd olunur. Ümummillə liderin qanunvericilik təşəbbüsü əsasında Milli Məclis 1996-2003-cü illərdə amnistiya haqqında 7 qanun qəbul etmiş, 21325 məhkum azadlığa buraxılmış, ümumilikdə, 78 mindən artıq məhkuma amnistiya aktları şamil edilmişdir.

Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin cəzanın humanistləşdirilməsi ilə bağlı siyasətini inamla davam etdirən Prezident İlham Əliyev də, törətdiyi əməldən səmimi peşmançılıq hissi keçirən günahkar şəxslərin islah olunaraq düz yola qayıtmasına, onların cəzaçəkmə müəssisəsindən çıxdıqdan sonra layiqli vətəndaş kimi azad cəmiyyətə qovuşmasına, bir daha cinayət əməli törətməməsinə çalışır.

Azərbaycan Prezidentinin ötən illər ərzində bir neçə dəfə əfv fərmanı imzalaması, minlərlə məhkumu cəzasının çəkilməmiş hissəsindən tam və yaxud qismən azad etməsi olduqca böyük göstəricidir. Həmin göstəriciyə görə, Azərbaycan dünyanın ən aparıcı demokratik ölkələrini də qabaqlayır. Bu, Azərbaycanda insan hüquqlarının etibarlı təminatına, cəzanın humanistləşdirilməsinə və demokratikləşməyə xidmət edən strateji siyasət kursunun layiqli davam etdirildiyini bir daha təsdiqləyir. Prezident İlham Əliyevin mütəmadi olaraq imzaladığı əfv fərmanları Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu daha da artırır. Hər bir vətəndaşın Prezidenti olduğunu əməli işi ilə sübuta yetirmiş dövlət başçısı, hətta cinayət törətmiş insanları da naümid qoymaq istəmir. Mütəmadi imzalanan əfv fərmanları həm də tək cəza məhkumlarının deyil, onların yaxınlarının, doğmalarının arzularını reallığa qovuşdurur, onların dövlət və cəmiyyət qarşısında məsuliyyət hissini artırır. Xüsusən də, törətdiyi cinayət əməlindən səmimi peşmançılıq keçirən məhkumlar, ölkə başçısının bu yüksək humanizmindən nəticə çıxarmağa, bir daha səhv yola düşməməyə çalışırlar. Müntəzəm

olaraq imzalanmış əfv fərmanları Azərbaycanın demokratik imicini daha da gücləndirməklə, rəsmi Bakının insan hüquqları üzrə ixtisaslaşmış bir sıra beynəlxalq qurumlarla, xüsusən də, ATƏT, Avropa Şurası kimi təşkilatlarla münasibətlərinin genişlənməsinə imkanlar açır.

Bu baxımdan Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə parlamentin Amnistiya aktı elan etməsi Azərbaycanın demokratik inkişafını təmin etmək məqsədilə qarşıya qoyulan strategiyanın tərkib hissəsidir. Azərbaycan dövləti bununla bir daha sübut etmişdir ki, ölkənin və onun vətəndaşlarının mənafeələrini bütün siyasi maraqların fəvqündə görür.

Hələ 2007-ci ildə amnistiya aktının qəbulu ilə bağlı Milli Məclisə müraciət edən Heydər Əliyev Fondunun prezidenti müraciətində yazmışdır: *"Bu təşəbbüsü irəli sürərək mən hesab edirəm ki, səhv etmiş, cinayət törətmiş insanlara bir daha imkan verməliyik ki, onlar azad həyata qayıtsınlar, ailələrinə, yaxınlarına qovuşsunlar, cəmiyyətdə öz yerlərini tapa bilsinlər. Ağır cinayət törətməyən insanları bağışlayaraq biz həm onları normal həyata qaytarırıq, həm də müstəqil Azərbaycanın humanizm prinsipləri əsasında inkişaf etdiyini nümayiş etdiririk. Mən əminəm ki, cəmiyyətdə bütün ağır, çətin problemləri xeyirxahlıqla, insansevərliklə, mərhəmətlə həll etməyə çalışmaq lazımdır. Bu, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasında ən əsas şərtlərdən biridir".*

Amnistiya aktına əsasən, böyük ictimai təhlükə törətməyən və az ağır bir sıra cinayətlərə görə məhkum olunmuş qadınlar, birinci qrup əlillər, 60 yaşına çatmış kişilər, cinayət törədən 18 yaşına çatmayanlar, öhdəsində (himayəsində) yetkinlik yaşına çatmayan övladı və ya birinci və ikinci qrup əlil övladı olan kişilər, Azərbaycan Respublikasının suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması uğrunda döyüşlərdə iştirak etmiş şəxslər, həmçinin bu döyüşlərdə həlak olmuş və ya itkin düşmüş şəxslərin yaxın qohumları, 1948-1953 və 1988-ci illərdə etnik təmizləmə, terrorçuluq və soyqırım siyasəti nəticəsində Ermənistandan deportasiya olunmuş, 1988-1993-cü illərdə Azərbaycan ərazisinin bir hissəsinin işğalı nəticəsində öz doğma torpaqlarından məcburi köçürülmüş, 1990-cı il 20 Yanvar faciəsində və ya Xocalı soyqırımında əlil olmuş şəxslər və ya şəhid olmuş şəxslərin yaxın qohumları, bəzi digər kateqoriyalardan olan şəxslər məhkumluq cəzasından azad edilmişlər. Amnistiya aktı nəticəsində azadlıqdan məhrum etmə qismində cəza çəkən məhkumlardan təqribən 1500 nəfər cəzaçəkmə müəssisələrindən azad edilmiş, habelə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə bağlı olmayan cəzalara məhkum olunmuş təqribən 7500 nəfər şəxs cəzasından azad edilmişdir.

Mehriban xanım 2009-cu ildə də - Novruz bayramı ərəfəsində firavanlıq, əmin-amanlıq və mərhəmət rəmzi olan bu bayram münasibətilə növbəti amnistiya təşəbbüsü irəli sürərək bununla bağlı qərar layihəsini Milli Məclisə təqdim etmişdir. Mehriban xanım Əliyeva müraciətində yazırdı: *"Azərbaycan xalqının ümummillə lideri Heydər Əliyevin zəngin irsini və siyasi məfkurəsini təşviq edən Heydər Əliyev Fondu onun sosial-iqtisadi, mədəni inkişafa, dünya birliyinə inteqrasiyaya yönəlmiş siyasətinin öyrənilməsinə və bu ideyaların həyata keçirilməsinə dəstək verir.*

Ulu öndərimizin həyata keçirdiyi dövlət siyasətinin mahiyyətini özündə əks etdirən insanpərvərlik və humanizm ideallarından çıxış edən Heydər Əliyev Fondunun başlıca məramlarından biri qayğı və yardıma ehtiyacı olanlara köməyin göstərilməsidir. Məhkum edilmiş şəxslərin və onların ailə üzvlərinin Fonda ünvanlanan müraciətləri ilə əlaqədar aparılan araşdırmalar və tədqiqatlar həmin insanlara da münasibətdə mərhəmətli olmağın zəruriliyini göstərir.

Ümummillə liderimizin humanist siyasətinə sədaqət nümayiş etdirərək firavanlıq, əmin-amanlıq və mərhəmət rəmzi olan Azərbaycan xalqının milli bayramı - Novruz bayramı münasibətilə amnistiyanın elan edilməsini təklif edirəm". Azərbaycanın birinci xanımı bu təşəbbüsün vətəndaşların qanunlara hörmət ruhunda tərbiyəsinə müsbət təsir göstərəcəyinə ümid edərək, cəzadan azad edilən

şəxslərin cəmiyyətə qayıdaraq vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasına müsbət töhfələr verəcəklərinə inanaraq, Novruz bayramı ərəfəsində məhkumların ailələrinə qovuşmalarını arzulayaraq "Novruz bayramı münasibətilə amnistiya elan edilməsi haqqında" qərar layihəsini parlamentin müzakirəsinə təqdim etmişdir.

Amnistiya aktının layihəsinə əsasən böyük ictimai təhlükə törətməyən və az ağır bir sıra cinayətlərə görə məhkum edilmiş qadınlar, cinayət törədərkən 18 yaşına çatmayanlar, birinci və ya ikinci qrup əlillər, 60 yaşına çatmış kişilər, öhdəsində yetkinlik yaşına çatmayan, yaxud birinci və ya ikinci qrup əlil övladı olanlar və bəzi digər kateqoriyalardan olan şəxslər azadlıqdan məhrum etmə cəzasından azad edilmişdir. Həmçinin azadlıqdan məhrum edilmiş və cəzalarının bitməsinə bir il qalmış qadınlar və altı ay qalmış kişilər, azadlığın mühdudlaşdırılması cəzalarının bitməsinə iki il qalmış qadınlar və bir il qalmış kişilər, islah işləri, ictimai işlər cəzalarına məhkum edilmiş bütün şəxslər, habelə cərimə cəzasına məhkum edilmiş, cəzasının çəkilməsi təxirə salınmış, şərti məhkum edilmiş və digər qruplara daxil olan bir sıra məhkumlar amnistiya tətbiq edilməklə cəzadan azad edilmişlər.

Bununla belə, cinayətlərin xarakterindən və ictimai təhlükəlilik dərəcəsindən asılı olaraq ağır və xüsusilə ağır cinayətlər, habelə xüsusilə təhlükəli residiv yaradan cinayətlər törətmiş və bəzi digər məhkumlar barəsində amnistiyanın tətbiq edilməsində məhdudiyətlər də müəyyən edilmişdir. Amnistiya aktı nəticəsində təqribən 9 min nəfər amnistiya aktının təsiri altına düşmüş, 1.700 məhkum azadlıqdan məhrum etmə yerlərindən azad edilmişdir.

Milli Məclisin deputatı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təkcə 2007 – 2009-cu illərdə iki dəfə amnistiya təşəbbüsü ilə çıxış etməsi yüksək insani dəyərlərin, mərhəmət hissinin cəmiyyətə aşılmasına, ictimai şüura hakim kəsilməsinə yönəlmişdir. O, humanizm ruhunda köklənmiş fəaliyyəti ilə daim cəmiyyəti mərhəmətə, sülhə, qarşılıqlı hörmətə səsləyir.

Zaman-zaman içimizi sızladan bəşəri dərdlərin çarəsini düşünərkən bəzən çox ifrata varırıq.

Dünyanın hansısa nöqtəsində aclıqdan, soyuqdan, xəstəlikdən ağlayan bir uşağın ovunması, öz problemləri ilə baş-başa qalmış bir insanın ayağa qaldırılması, bir taleyin dolaşığı dünyünün çözülməsi üçün sanki xariqülada qüvvənin yetişməsinə gözləməliyik.

Amma o qüvvə elə biz özümüzük. İçimizdəki sızıntınn ovunması üçün yeganə çıxış yolu qəlbimizdəndir. Yetər ki, onun qapılarını sevginin, mərhəmətin üzünə qapamayaq. Yetər ki, dünyaya sevgi dolu gözlərlə baxaq.

Mehriban xanım Əliyevanın bəşəriyyətə təlqin etdikləri də, zətan, elə bu deyilmi?!

08.2011

Xoş niyyətin işığı

Sağlamlıq hər bir insanın təbii haqqıdır. Dünyada ilk dövlətlərin meydana gəldiyi çağlardan vətəndaşların sağlamlıq hüququnun qorunması bir siyasi təsisat olaraq dövlətin əsas vəzifələrindən biri kimi müəyyən edilmişdir.

Amma insanların səhhətinin qayğısına qalmaq təkcə dövlətin missiyasıdır?!

Bəzən ətrafdakıların həssas münasibəti, onun çəkdiyi acılara etinası bir xəstəyə yüzlərlə loğmanın dava-dərmanından daha xoş təsir göstərir. Belə bir diqqət, ümumilikdə, cəmiyyətin sağlıq problemi olan insanlara münasibətinə çevrildikcə isə bu, artıq əhalinin sağlamlığı məsələsinin ictimai missiyaya çevrilməsidir. Bu, problemin ictimai səviyyədə həlli deməkdir.

Ayrı-ayrı insanların həm fiziki, həm mənəvi xilasını da elə bu mərhələdən başlanı.

Yəqin o cəmiyyətin insanı daha xoşbəxttir ki, köməyə erhtiyac duyarkən mənsub olduğu toplumda dövlət institutlarından başqa ona həyan olacaq, dar məqamda dadına yetişəcək ictimai qurumlar, ürəyi mərhəmət işığı ilə dolu insanlar tapılsın.

2004-cü il 10 may tarixində fəaliyyətə başlayıb qısa müddət ərzində böyük uğurlara imza atmış Heydər Əliyev Fondunun səhiyyə sahəsində həyata keçirdiyi layihələri, təkcə minlərlə insanın müalicəsinə sadəcə kömək kontekstində nəzərdən keçirsək, yəqin ki, bu layihələrin əhəmiyyətini kiçiltmiş olarıq. Çünki bu layihələrin icrası ilə Fondun yerinə yetirdiyi missiya, insanların xilasını ilə bərabər, cəmiyyətə mənəvi təlqinləri ilə də son dərəcə önəmlidir. Bu təlqinlər cəmiyyətdə heç bir insanın tək olmaması, hər hansı müşkül məsələnin həlli ilə bağlı başqalarından kömək istəməyə çəkinməməsi düşüncəsini aşılayır.

...Və cəmiyyət üzvləri olaraq bizləri öyrədir ki, bu ucsuz-bucaqsız dünyada kimsəni öz acıları ilə təkbəşinə buraxmamaq üçün ona hər an kömək göstərməyə hazır olmalı mərhəmət sahibləri elə biz özümüzük.

Sırr deyil ki, ictimai-iqtisadi formasiya dəyişənliyində hər bir millət müxtəlif yad təsirlərə, neqativ proseslərin hücumuna münasibətdə çox həssasdır. Bəşəri və milli ideallar, zəngin mənəvi dəyərlər ifrat praqmatikləşmiş kapital münasibətləri fonunda müəyyən aşınmaya səbəb olur, kütləvi mədəniyyət stereotipləri dominantlıq təşkil edir. Fərqli mədəniyyətlərin təması, dünya iqtisadiyyatının təmərküzləşməsi, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı bəzən mütərəqqi mahiyyətindən uzaqlaşır, milli mədəniyyətə və mənəvi dəyərlər sisteminə qarşı ciddi təhlükəyə çevrilir. Belə bir şəraitdə xalqın milli "mən"inin, mənəvi dəyərlərinin, cəmiyyətdə ədalət və insanpərvərlik kimi meyarların qorunub saxlanması məsələsi vacib və aktual problem kimi mühüm əhəmiyyət daşımağa başlayır.

Heydər Əliyev Fondu da Azərbaycan xalqının düşüncə sistemində xüsusi yer tutan mərhəmət, insanpərvərlik, xeyirxahlıq kimi ali dəyərlərə tapınaraq cəmiyyətin mənəvi saflaşmasına və yüksəlişinə, milli mədəniyyətin yad təsirlərdən qorunmasına hesablanan xoşməramlı missiya həyata keçirməkdədir.

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın qarşıya qoyduğu xeyirxah missiya yuxarı ayağa qaldırmaq, köməksizə əl tutmaq, çarəsizdə ümid yaratmaq, bir sözlə, insanlara səmimi diqqət və qayğı düşüncəsindən qaynaqlanır. Azərbaycan cəmiyyəti Heydər Əliyev Fondunun prezidentinin vətəndaşlara diqqət və qayğı nümunələri ilə zəngin olan çoxşaxəli fəaliyyətinə, o cümlədən Onun səhiyyə sahəsində irəli sürdüyü layihələrə nəzərən xeyirxah əməllərin bütün zamanlarda nə qədər vacib olduğunu bir daha dərinləndirib dərk edir.

Heydər Əliyev Fondu bu sahədə işlərə hələ fəaliyyətinin ilk günlərindən başlamış, "Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı" Fondun ictimaiyyətə təqdim etdiyi ilk layihələrdən olmuşdur. Layihə Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Diabet Cəmiyyəti və Danimarkanın "Novo Nordisk" şirkətinin birgə əməyi sayəsində təşkil edilmişdir. Bu nəcib təşəbbüsdə əsas məqsəd ictimaiyyətin, milli və xarici şirkətlərin diqqətini uşaqların sağlamlığının qorunması, Azərbaycanın diabetli uşaqlarının problemlərinin həllində Beynəlxalq Diabet Federasiyasının iştirakını fəallaşdırmaq məsələlərinə yönəltməkdən ibarətdir.

Xatırladaq ki, dünyada diabetli xəstələrin sayı ildən-ilə artır. Dünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə, hazırda 164 milyondan çox insan bu xəstəlikdən əziyyət çəkir. 2030-cu ilədək onların sayının 3,30 milyon nəfərə çatacağı proqnozlaşdırılır. Azərbaycan "Diabet haqqında" qanun qəbul edən ilk MDB ölkələrindən biridir. Azərbaycanda diabetlə mübarizəyə dair Dövlət proqramı da qəbul edilmişdir və bu proqramın maliyyələşdirilməsinə hər il dövlət büdcəsindən lazımı qədər vəsait ayrılır.

Heydər Əliyev Fondunun "Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı" layihəsini cəmiyyətə təqdim etdiyi 2004-cü ildə Azərbaycanda şəkərli diabet xəstələrindən 310 nəfərini 14 yaşınadək uşaqlar təşkil edirdi. Bu xeyirxah layihənin icrasına başlanıldıqdan sonra ictimaiyyətin, müvafiq dövlət qurumlarının, milli və xarici şirkətlərin, Beynəlxalq Diabet Federasiyasının Azərbaycanın diabetli uşaqlarının problemlərinin həllinə diqqəti xeyli artmış, layihə cəmiyyətdə geniş əks-səda doğurmuşdur. Bu müddətdə qeydiyyata olan azyaşlı xəstələrin Danimarkanın "Novo Nordisk" şirkətinin istehsalı olan ən müasir insulin preparatları və preparatların orqanizmə daha ağırsız və dəqiq yeridilməsinə imkan verən inyeksiya üçün iynələr təmin olunması istiqamətində mühüm işlər görülmüş, həm də bu tədbirlər Azərbaycanın bütün bölgələrini əhatə etmişdir.

"Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı" layihəsi çərçivəsində Heydər Əliyev Fondu BMT Baş Məclisinin qərarı ilə qeyd olunan 14 noyabr - Ümumdünya Diabet günündən başlayaraq humanitar aksiyaları bu gün də mütəmadi qaydada davam etdirir. Dünyada ən yüksək keyfiyyətli insulin istehsalçısı olan şirkətlərlə ilə 2004-cü ildən başlanmış fəal tərəfdaşlıq fəaliyyəti Azərbaycanda qeydiyyata olan uşaq və yeniyetmələrin insulin probleminin həllinə imkan verir. Diabetdən əziyyət çəkən uşaq və böyüklərin indi insulin, digər dərmanlar və qlükometr sarıdan hər hansı korluğu yoxdur.

Fondun dəstəyi ilə uşaqlar üçün gastroenteroloji sanatoriya, psixonevroloji mərkəz də istifadəyə verilmişdir. Eyni zamanda, şəkərli diabet xəstəliyindən əziyyət çəkən uşaqların psixososial reabilitasiyasının təmin olunması, onlarda özünəinam, özünümüdafiə, özünütəsadıq xüsusiyyətlərinin inkişaf etdirilməsi məqsədilə yay düşərgələrinin və digər bu kimi humanitar aksiyaların təşkili mütəmadi xarakter daşımışdır.

"Diabetlə yaşayıb, diabetə qalib gəlmək" devizi altında təşkil edilən bu cür tədbirlərin önəmli cəhətlərindən biri də uşaqlarda müvafiq psixoloji əlaqə, tolerant, münaqişəsiz davranış vərdişləri, özünün və ətrafında olan digər insanların vəziyyətini təhlil edərək anlamaq qabiliyyəti və ən nəhayət şəkərli diabet xəstəliyi ilə əlaqədar yaşanan vəziyyətin tənzimlənməsində və idarə edilməsində müəyyən vərdişlərin aşılanmasıdır.

Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Talassemiyaşız həyat naminə" layihəsi də öz əhəmiyyətinə görə səhiyyə tariximizin ən önəmli hadisələrindən biri kimi xatırlanacaqdır. Talassemiya xəstəliyinə qarşı mübarizə üzrə əsas fəaliyyət prinsipləri Heydər Əliyev Fondunun 7 fevral 2005-ci il tarixində bu mövzuda keçirdiyi "dəyirmi masa"da açıqlanmışdır. Tədbirə qatılan müxtəlif beynəlxalq səhiyyə təşkilatlarının, ölkəmizdə fəaliyyət göstərən diplomatik korpusun, iri yerli və xarici şirkətlərin nümayəndələri, beynəlxalq ekspertlərlə birgə problemdən çıxış yolları axtarılmışdır.

Həmin tədbirdə Mehriban Əliyevanın səsləndirdiyi aşağıdakı fikirlər bu ümumi bəlanın həlli üçün imkanların birləşdirilməsindən ötrü cəmiyyətə ünvanlanmış bir çağırış idi: *"Xəstəlik böyük-küçük tanınmasa da, uşaqların əzabı daha ağırdır. Amma dünyada bu xəstəlikdən tamamilə sağalan insanlar var. Ona görə çox böyük işlər görmək lazımdır və bunun öhdəsindən yalnız birlikdə gəlmək olar"*.

Məlumat üçün bildirək ki, Azərbaycanda talassemiya haqqında ilk məlumatlar keçən əsrin 50-ci illərinə təsadüf edir. Əfsuslar olsun ki, respublikamızın bir sıra rayonlarında talassemiya geninin yayılma tezliyi dünya üzrə rekord göstəriciyə çatır. Talassemiya daşıyıcılarının əhalinin sayına görə orta nisbəti 8 faizə bərabərdir. Yəni, faktiki olaraq respublikamızın hər 12 sakinindən biri bu patoloji genin daşıyıcısıdır. Hər il 200-ə qədər böyük Betatalassemiya xəstə uşaq anadan olur. Yaşayan böyük talassemiya xəstələrinin sayı ildə beş mindən artıqdır. Əslində, bu rəqəmlər daha da yüksək ola bilər. Çünki ölkəmizin əksər ucqar rayonlarında talassemiya diaqnozu qoyulmur, anadan olan uşaq xüsusi müayinələrdən keçmir, əfsuslar olsun, həyatının ilk illərində vəfat edir və ölümünün səbəbi də bilinmir. Dünya səhiyyə təşkilatının proqnozuna görə, Azərbaycanda talassemiyanın profilaktikası lazımcı təşkil edilməyəydi, bu xəstəliyə düçar olmuş xəstələrin sayı 45 il ərzində 16 minə çata bilərdi.

Bu qorxulu perspektivin baş verməməsi üçün, həmin tədbirdə irəli sürülən təklifləri də nəzərə almaqla Heydər Əliyev Fondu talassemiya xəstəliyinə qarşı mübarizə sahəsində xüsusi proqram hazırlamış, ictimaiyyətin, xarici ölkələrin və Beynəlxalq Talassemiya Federasiyasının diqqəti bu problemin həlli yollarının araşdırılmasına cəlb edilmişdir. Azərbaycanda talassemiya xəstəliyinin müalicəsi və diaqnostikası məqsədi ilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən ixtisaslaşdırılmış mərkəz tikilərək 2009-cu ildə istifadəyə verilmişdir. Bakının mərkəzində ucalan Talassemiya Mərkəzi yüzrlə Azərbaycan körpəsini həyata qaytaran şəfqət məkanına çevrilmişdir.

Ümumi sahəsi 7 min 720 kvadratmetr olan mərkəz binası xüsusi qaydada inşa edilib. Bina tam hermetikdir, xarici divarları isti və soyuğa qarşı izolə olunub. Binanın interyerinə və dizaynına xüsusi diqqət yetirilib, bu zaman həkimlərin, memarların, dizaynerlərin və psixoloqların məsləhətləri nəzərə alınıb. Mərkəz üçün seçilən antibakterioloji ləvazimat xəstələrin yaşı nəzərə alınmaqla, əlvan rəngli və müsbət enerji verən dizayna uyğunlaşdırılıb.

Tibb işçilərinin rahat və yüksək səviyyədə xidmət göstərmələri, xəstələrin müayinə və müalicəsinin aparılması ardıcılığı nəzərə alınaraq otaqların təyinatına, həmçinin, mərtəbələr üzrə bölüşdürülməsinə diqqət yetirilib. Xəstələr müasir palatalarda müalicə alır. Reanimasiya palatalarının və əməliyyat otağının yerləşdiyi hissəni laminar hava ilə təmin etmək üçün xüsusi havalandırma sistemi quraşdırılıb.

Ən müasir avadanlıqların quraşdırıldığı mərkəzin istifadəyə verilməsi sayəsində Azərbaycanda ixtisaslaşdırılmış tibb ocağının və qan bankının yaradılması, talassemianın yayılmasının qarşısını almaqdan ötrü əhalinin maarifləndirilməsi və talassemiya ilə mübarizə aparan bir sıra dövlətlərlə əməkdaşlığın genişləndirilməsi, ölkəmizdə bu sahədə yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması sahəsində mühüm nəticələr əldə edilmişdir. Yaxın gələcəkdə burada talassemianın radikal müalicəsi üsulunun tətbiqi də nəzərdə tutulur. Bu isə xəstənin tam sağlması deməkdir.

Hazırda mərkəz gün ərzində 30-40 xəstə qəbul edir. Burada quraşdırılmış avadanlıq müalicənin ən yüksək səviyyədə aparılmasına şərait yaradır. Azərbaycandakı talassemiyalı xəstələrdən 60 faizdən çoxu bu səhiyyə ocağında daimi müalicə olunur. Beynəlxalq standartlara tam cavab verən mərkəzin laboratoriyasında qan qrupunu avtomatik təyin edən müasir aparat və digər zəruri avadanlıq quraşdırılmışdır. Burada donordardan götürülən qan dərhal müayinə olunur.

Talassemiyadan əziyyət çəkən uşaqların təhlükəsiz və keyfiyyətli qanla təminatı üçün ölkəmizdə könüllü donor xidmətinin inkişaf etdirilməsi də Heydər Əliyev Fondunun bu sahədə apardığı işlərin, cəmiyyətə ünvanlanmış çağırışın müsbət nəticəsidir. Azərbaycandakı bir sıra dövlət və özəl qurumlarda "Donor günü"nin müəyyənləşməsi, həmin təşkilatlarda çalışan şəxslərdən bir qrupunun talassemiyalı uşaqların yaşaması naminə könüllü qanvermə aksiyasında iştirakı son illərdə rəğbət doğuran ənənəyə çevrilmişdir. Bütün bunlar Heydər Əliyev Fondu tərəfindən irəli sürülmüş təşəbbüslərin cəmiyyətdə getdikcə daha böyük dəstək almasının, ayrı-ayrı sosial qrupların bu təşəbbüslərin icrası prosesinin sadəcə müşahidəçiləri deyil, həm də fəal iştirakçıları olmağa can atmasının göstəricisidir.

Uşaqlarla bağlı humanitar layihələrdə fəal iştirakına görə ABŞ-ın "Uşaqların Xərcəng və Qan Fondu"nun "Key to Life" – "Həyata Açar" yüksək mükafatına layiq görülən Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, İDEA (International Dialogue for Environmental Action) - Ətraf Mühitin Mühafizəsi üzrə Beynəlxalq Dialoq təşəbbüsünün təsisçisi Leyla Əliyeva mükafatın 2011-ci ilin noyabrından Nyu-York şəhərində keçirilən təqdimat mərasimində Heydər Əliyev Fondunun bu sahədə gördüyü işləri belə əsaslandırmışdır: *"Mənim təmsil etdiyim təşkilat - Heydər Əliyev Fondu təkcə Azərbaycanda deyil, bütün dünyada bu xəstəliklərin qarşısının alınması üçün çalışır. Biz "Talassemiyasız həyat naminə" səhiyyə təşəbbüsümüzlə 2009-cu ildə bölgənin ən iri talassemiya mərkəzini açmışıq. Ən son texnologiyalarla təchiz olunan bu mərkəzdə xəstələr pulsuz müalicə alırlar. Mərkəz, həmçinin mütləq olaraq qan köçürmələri və ölkənin müxtəlif bölgələrində qanvermə kampaniyaları həyata keçirir, diabet xəstəliyindən əziyyət çəkən 14 yaşından az olan uşaqları pulsuz insulinnə və iynələrlə təchiz edir. Siz, həyatı sapdan asılı olan uşağı görəndə,*

həyatda nəyin vacib olduğunu anlayırımsız. Biz, bu həyatları xilas edə biliriksə, bundan vacib nə ola bilər?"

Heydər Əliyev Fondunun bu problemə xüsusi diqqət yetirməsi ölkəmizdə talassemiyalı uşaqlara göstərilən xüsusi qayğı, onların başqa ölkələrdəki kimi tam dəyərli həyat sürməsinə və cəmiyyətə inteqrasiya olunmasına böyük əminlik deməkdir.

Mehriban xanım Əliyevanın dünyanın bir sıra nüfuzlu tibb şirkətləri ilə fəal əməkdaşlığı, Azərbaycanın birinci xanımının beynəlxalq nüfuzu sayəsində Fonda çoxsaylı müasir tibbi avadanlıqların hədiyyə edilməsi də nəcib təşəbbüslərə verilən dəstək kimi diqqəti çəkir. Bu dəstək çərçivəsində indiyə qədər Fonda xeyli sayda böyrək hemodializ aparatları, endoskopik cihazlar və digər avadanlıqlar bağışlanmış, Bakıda və regionlardakı tibb müəssisələrində quraşdırılan bu avadanlıqlar böyrək xəstəliyindən əziyyət çəkən vətəndaşlarımızın problemini xeyli azaltmışdır. Belə ki, Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə mərkəzdə və regionlarda hemodializ mərkəzləri yaradılmış, xəstələrin bu mərkəzlərdə intensiv müalicə almaları təmin edilmişdir. Belə xəstələrə bütün dərman preparatları, müalicə pulsuz olaraq həyata keçirilir. Böyrək çatışmazlığından əziyyət çəkən hər hansı vətəndaş əgər bu mərkəzlər qurulana qədər ayda bir neçə dəfə paytaxta gəlmək məcburiyyətində idisə, artıq buna heç bir ehtiyac yoxdur.

Hər hansı bədbəxt hadisə nəticəsində ziyan çəkmiş insanların müalicəsinə kömək göstərilməsi də Heydər Əliyev Fondunun əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biridir. 2004-cü ildə Bakı metropoliteninin "İçərişəhər" stansiyasında baş vermiş qəzada xəsarət almış bütün insanların müalicəsi ilə bağlı bütün xərcləri Heydər Əliyev Fondu öz üzərinə götürmüş, Fondun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva yaralılara şəxsən baş çəkərək onların tibbi reabilitasiyasına kömək göstərmişdir.

2007-ci ildə Yasamal rayonunda tikilməkdə olan çoxmərtəbəli yaşayış binasının uçması nəticəsində bədən xəsarəti almış insanların müalicəsinə də Heydər Əliyev Fondu tərəfindən lazımı kömək göstərilmişdir. Belə ki, hadisənin baş verməsi bədərə xəbər yayılan ilk saatlardan Heydər Əliyev Fondunun əməkdaşları Fondun prezidenti, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə hadisə yerinə gəlmiş, qəza nəticəsində yaralananların yerləşdirildiyi Klinik Tibbi Mərkəzə, Travmatologiya və Ortopediya İnstitutuna gedərək xəsarət alanlara ilkin tibbi yardımın təşkili ilə yaxından maraqlanmış, müvafiq kömək göstərmişlər.

Ölkəmizdə səhiyyə infrastrukturunun müasirləşdirilməsi məqsədilə Azərbaycan dövləti tərəfindən həyata keçirilən ardıcıl tədbirlərə dəstək olaraq Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bu sahədə görülən işlər də xalqımızın sağlamlığı qayğısına hesablanmış xeyirxah məqsədlər kimi böyük maraq doğurur. Bu illər ərzində bilavasitə Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü və yaxından dəstəyi sayəsində Uşaq Psixonevroloji Mərkəzi yaradılmış, mərkəzdə və yerlərdə çoxlu sayda xəstəxanalar, poliklinikalar, ambulator məntəqələr, sanatoriya binaları tikilmiş, yaxud müasir səviyyədə təmir edilib lazımı avadanlıqlarla komplektləşdirilərək əhalinin istifadəsinə verilmişdir.

Bakı şəhəri Neftçilər Xəstəxanasında Cərrahiyyə və Orqan Transplantologiya Mərkəzinin əsaslı təmirdən və mükəmməl texniki təchizatdan sonra istifadəyə verilməsi də Heydər Əliyev Fondunun Azərbaycanın səhiyyə infrastrukturuna mühüm töhfəsidir. Ən müasir tibbi avadanlıqla təchiz olunmuş mərkəzin Qafqaz və Orta Asiya məkanında analoqu yoxdur. 2008-ci ildən fəaliyyət göstərən Cərrahiyyə və Orqan Transplantologiya Mərkəzində indiyədək onlarla xəstəyə qaraciyər və böyrək köçürülməsi əməliyyatı uğurla həyata keçirilmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun mərkəzə hədiyyə etdiyi "CUSA Excel" avadanlığı əməliyyatların uğurla aparılmasına geniş imkanlar açmışdır. Bu nadir avadanlıq ultrason və aspirator funksiyaları nəticəsində qaraciyər transplantasiyası zamanı cərrahiyyə proseduru asanlaşdırır və toxumaların zədələnməsinin qarşısını alır.

Fondun dəstəyi ilə mərkəzdə indiyədək minlərlə pasiyent müayinə olunmuş, yüzlərlə xəstə üzərində açıq ürək əməliyyatı aparılmışdır. Əməliyyatların böyük hissəsinin regionlarda icra edilməsi xüsusilə böyük fərəh doğuran haldır. Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə xəstəxananın Ürək-Damar Cərrahiyyəsi Mərkəzi regionlardakı bütün müalicə diaqnostika mərkəzlərində müxtəlif ürək qüsurlarından əziyyət çəkən xəstələri əməliyyat edərək onların normal həyata qayıtmalarını təmin etmişdir. Uğurlu ürək əməliyyatlarından biri də Azərbaycanın cəbhə bölgəsində - Füzuli rayonunun Bəhmənli qəsəbəsində aparılmışdır.

Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və dəstəyi ilə Azərbaycanda Azərbaycan-Almaniya Cərrahiyyə Günlərinin keçirilməsi də vətəndaşlarımızın sağlam həyata qaytarılmasına xidmət edən xoş bir ənənəyə çevrilmişdir. Tədbir zamanı respublikanın müxtəlif klinikalarında çalışan 250-yə yaxın cərrah, endoskopist və əməliyyatlarda iştirak edən tibb bacıları üçün məruzələr, treninqlər və birbaşa yayımla nümunəvi əməliyyatlar həyata keçirilmişdir. Yüzlərlə xəstənin almaniyalı mütəxəssislər tərəfindən təmənnəsiz müayinəsi və müalicəsi aparılmışdır. Heydər Əliyev Fonduna müraciət edəcək xəstələrin davamlı olaraq Almaniyanın aparıcı universitetlərinin klinikalarının mütəxəssisləri tərəfindən teletəbət vasitəsilə təmənnəsiz konsultasiya olunması barədə razılaşmanın əldə olunması, ağır xəstələrin cərrahi və terapevtik müalicəsi üçün Almaniya xüsusi həkim briqadalarının müntəzəm surətdə Azərbaycana ezam olunması bu nəci bənzərənən xoş nəticələridir.

Ötən illər ərzində yüzlərlə Azərbaycan vətəndaşının müxtəlif xəstəliklərdən müalicə olunmaq üçün xarici ölkələrin nüfuzlu klinikalarına göndərilməsi, on minlərlə insana pulsuz tibbi yardım göstərilməsi, Bakıda və respublikamızın digər regionlarında aparılan çətin cərrahiyyə əməliyyatları sayəsində minlərlə körpə və yaşlı insanın həyata qaytarılması da Heydər Əliyev Fondunun sırf səhiyyə sahəsində gördüyü işlərin yalnız müəyyən bir hissəsidir.

Amma Fond bu nəticələrlə kifayətlənmir, nəinki Azərbaycanda, ümumən bütün dünyada yaşayan soydaşlarımızın müalicə ilə bağlı problemlərinə fəal şəkildə kömək göstərir. Fondun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə "Qanın milləti yoxdur!", "Sağlam olmağın yəqin et, xəstəliyə "Yox" de!" devizi altında həyata keçirilən aksiyalar bu qəbildəndir. Bu aksiyalar pasiyentlərin pulsuz müayinəsinə, gənc həkimlər arasında təcrübə mübadiləsinin aparılmasına böyük kömək göstərir.

Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə Rusiyanın Smolensk vilayətində keçirilən "İÇV/QİÇS-ə qarşı birlikdə" adlı aksiya da ümumbəşəri problemin həllinə yönəlməklə böyük maraq doğurmuşdur. Aksiya çərçivəsində Smolensk köçürmə mərkəzində "Qanın milləti yoxdur" devizi altında qanvermə kampaniyası da keçirilmiş, ümumbəşəri problemlərin həllinə istiqamətlənən, təməlinə insan amili dayanan, hər bir insanın cəmiyyət üçün nə qədər yararlı, onun sağlamlığının nə qədər vacib olması ideyasını təlqin edən bu tədbirlər hər kəs tərəfindən rəğbətlə qarşılanmışdır.

Azərbaycanda və ümumilikdə dünyada insanların böyük sevgisini qazanmış Heydər Əliyev Fondu bu gün də yeni-yeni layihələrin icrasını davam etdirir və bu layihələrin mühüm bir hissəsi yenə insanların sağlamlığı ilə bağlıdır. Bütün bunlar hər hansı siyasi-sosial öhdəlik xarakteri

daşmayıb, ətrafdakı insanların problemlərinə biganə yanaşmayıb sadəcə olaraq bacarmayan və başqalarını da belə biganəlikdən çəkinməyə çağıran şəxsiyyətlərin xoş niyyətidir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev öz çıxışlarından birində bunu belə xarakterizə etmişdir: "Heydər Əliyev Fondu sübut etdi ki, əgər istək olarsa, əgər iradə olarsa və əgər xoş niyyət olarsa, istənilən sahədə istənilən məsələ həll oluna bilər. Bu fondun çoxşaxəli fəaliyyətini əgər bir sözlə xarakterizə etmək mümkündürsə, mən "Xoş niyyət" deyərdim. Çünki bütün sahələrdə biz bunu görürük".

Və bu xoş niyyət təkcə ayrı-ayrı fərdləri həyata qaytarmır. Qəlblərdə yandırdığı mərhəmət çırağı ilə ruhumuzu aydınlığa çıxarır.

12.2012

Üstünlük yolu

İnsan təbiəti məlumatlarla idarə edir.

Ətraf aləmin sərt çılğınlıqlarının ram olunması, təbiətdəki hər şeyin insan idarəsinə boyun əyməsi Adəm övladının fiziki imkanlarının qüdrəti deyil. Şüurlu varlığın informasiya toplamaq, onlarla işləmək, öz addımlarını informasiyalardan çıxan nəticələrə uyğunlaşdırmaq ustalığının gücüdür.

Bu mənada, informasiyalı olmaq, gerçəkdən, hakimlik etmək deməkdir.

Zaman keçdikcə, biz informasiyanın daha çox hakimlik etməyə başladığı, bambaşqa bir dünyada yaşamağa başlayırıq.

Elə bir dünyada ki, dövlətlərin öz əsgərlərinin sayı, hərbi arsenalının qüdrəti ilə öyündüyü vaxtlar çoxdan onun keçmişinə qalıb.

Belə bir dünyada istənilən cəmiyyətin inkişaf səviyyəsini müəyyən eləməkdən ötrü indi bir əsas meyar var: informasiya

88 **İ**nformasiyalı cəmiyyət termini ilk dəfə gündəmə gətiriləndə hələ 1994-cü il idi. Məşhur T.Banqemanın öz məruzəsində səsləndirdiyi bu termin o vaxtdan bəri bütün dünyada ümumişlək leksik vahidə çevrilib.

Nədir informasiyalı cəmiyyət?! Onun başlıca şərtləri, prinsipləri nədən ibarətdir?!

Mahiyyət etibarilə informasiya cəmiyyəti yaşından, dilindən, dinindən, irqindən, sosial və siyasi mənsubiyyətindən, həmçinin zaman və məkandan asılı olmayaraq, bütün insanların informasiya, bilik tələbatının ödənməsini, onlar arasında sosial kommunikasiya mühitinin yaradılmasını, bilik və düşüncələrinin, istədikləri məlumatın ictimaiyyətə çatdırılmasını nəzərdə tutur.

Belə bir cəmiyyətin məqsədi informasiya bolluğunun yaradılması hesabına bir tərəfdən, bəşəriyyət qarşısında duran problemlərin həllidirsə, digər tərəfdən də cəmiyyətin inkişafının təmin olunmasıdır.

2003-cü il fevral ayının 17-də imzalanmış "Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya-kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiya (2003-2012-ci illər)" ölkəmizdə bu sahənin sürətli inkişafına güclü təkan vermişdir. Cənubi Qafqaz regionunda ilk dəfə olaraq qəbul edilmiş bu qlobal strategiya Azərbaycanın İKT sahəsinə xüsusi diqqətini cəmiyyətimizə və bütün dünyaya bəyan etmişdir.

Bu siyasəti uğurla davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi inkişaf strategiyasında da ölkəmizdə müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına aparıcı iqtisadiyyatın formalaşdırılması aparıcı xətt təşkil edir.

"Azərbaycan 2020: inkişaf konsepsiyası"nda da ölkəmizdə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı, innovativ sahibkarlığın dəstəklənməsi, İT şirkətlərinə imtiyazlı və münbit biznes mühitinin yaradılması, bu yolla ölkədə yeni sahibkarlığın inkişafının gücləndirilməsi əsas məsələlər kimi nəzərdə tutulur. Biliklər iqtisadiyyatının inkişafı istiqamətində daha bir addım

Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatına çox sürətlə inteqrasiya etdiyi bir zamanda texnoparkların yaradılmasıdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasında kosmik sənayenin yaradılması və telekommunikasiya peyklərinin orbitə çıxarılması haqqında" 4 noyabr 2008-ci il tarixli sərəncamı üzrə görülən ardıcıl işlərin nəticəsi kimi isə 8 fevral 2013-cü il tarixində ölkəmizin müasir tarixinin ən önəmli hadisələrindən biri baş vermişdir. Bu tarixdə müstəqil Azərbaycan dövlətinin ilk peyki orbitə buraxılmışdır.

İKT sektorunun gələcəyi üçün insan resurslarının inkişafı da zəruri şərtidir. İKT üzrə ixtisaslı kadr hazırlığı məqsədilə dünyanın bir neçə tanınmış informasiya texnologiyaları universitetləri ilə əlaqələr qurulmuş, eyni zamanda 2013-cü ildə ölkəmizdə İnformasiya Texnologiyaları Universiteti yaradılmışdır.

Qarşıdakı illərdə Azərbaycanın dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrindən birinə çevrilməsi, siyasi və iqtisadi cəhətdən daha da qüdrətli olması üçün möhkəm baza, güclü iqtisadi, texnoloji potensial və kifayət qədər maliyyə imkanları mövcuddur. Təbii ki, Azərbaycanın hərtərəfli, dinamik və davamlı inkişafında informasiya texnologiyalarının rolu getdikcə artacaqdır. Belə bir zamanda Azərbaycanda informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının inkişafına verilən kiçik bir dəstək də ölkəmizin tərəqqisinə doğru atılmış böyük bir addım deməkdir.

Bu amili nəzərə alaraq Heydər Əliyev Fondu Azərbaycanda informasiya texnologiyalarının inkişafı, informasiyalı cəmiyyətin bərqərar olması istiqamətində də bir sıra layihələr həyata keçirir.

Belə layihələrdən biri həcminə və keyfiyyətinə görə ölkədə analoqu olmayan "Azərbaycan" informasiya portalının yaradılması layihəsidir. Sözügedən layihə internet reallığının həyatımızın ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrildiyi indiki günlərdə Azərbaycan mədəniyyətinə ən böyük töhfə sayıla bilər. Bu layihənin reallaşmasına Azərbaycanın aparıcı mütəxəssisləri cəlb edilmiş, çoxsaylı arxivlərdən, kitabxanalardan və dövlət müəssisələrindən toplanmış dəyərli materiallar, sənədli bilgilər burada öz əksini tapmışdır.

Portalın üzərində işə başlamazdan əvvəl Fondun mütəxəssisləri "Azərbaycan və internet" mövzusunda araşdırma aparmışlar. Azərbaycanın dünya informasiya məkanına inteqrasiya olunması, Azərbaycan dilində internet resursları ilə maraqlanmışlar.

Belə bir layihə bir sıra ehtiyaclardan qaynaqlanırdı. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının artıq Azərbaycanda özünə yer tutması, internetin ölkəmizdə dinamik sürətlə inkişaf etməsi, yeni texnologiyalarla məşğul olan təşkilatların sayının günbəgün çoxalması, son dərəcə mütərəqi hal kimi qiymətləndirilsə də, bu sahədə müəyyən nöqsanlar da olmamış deyil.

Şəbəkənin abbreviaturası ilə bağlı problemlər, yüksək səviyyəli axtarış sistemlərinin olmaması, saytların yeni informasiyalarla təmin edilməməsi, konkret bir problemə həsr olunmuş saytlarla yanaşı, çox formal, müasir tələblərə cavab verməyən saytlar da vardır. Ölkəmizin beynəlxalq imicinə zərbə vuran, böhtan, yalan yayan, yanlış mövqeli, o cümlədən xalqımızın ən böyük problemi olan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi barədə Ermənistanın mövqeyini əks etdirən külli miqdarda müxtəlif dilli saytlar da mövcuddur.

İnternet istifadəçilərinə yaxşı məlumdur ki, hər bir istifadəçi internetin köməyi ilə hər hansı ölkə, tarixi hadisə, şəxsiyyət və s. haqqında məlumat əldə etmək istəyərkən ilk növbədə müvafiq axtarış sisteminə uyğun açar sözü daxil edir, yaxud, həmin ölkənin, tarixi faktın, şəxsiyyətin adına

uyğun domenlərdən istifadə edir. Əfsuslar olsun ki, erməni lobbisi hələ ötən əsrin 90-cı illərinin ortalarından bu sahədə də Azərbaycana qarşı tərxiat yolu tutmuşdur.

Xarici ölkələrdə yaşayan erməni əsilli biznesmenlər Azərbaycana aid bir sıra regionların adlarını ikinci dərəcəli domen adları kimi qeydiyyatdan keçirərək bu adlardan tərxiat məqsədilə istifadə etməkdədirlər.

Bu cür faktların ortaya çıxmasını Azərbaycan dövlətinin fəaliyyətsizliyi, informasiya müharibəsinin zəif təşkili kimi dəyərləndirmək düzgün olmazdı. Nəzərə almaq lazımdır ki, internetin Azərbaycanın ictimai həyatına hələ yenidən daxil olduğu təxminən 10-15 il əvvəl erməni lobbisi dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində artıq çoxdan bu imkanlara sahib idi və erməni lobbisi domen adlarının informasiya müharibəsində yaradacağı gələcək perspektivi qabaqcadan görürdü. Onu da qeyd etməliyik ki, oxşar problem təkcə Azərbaycan üçün xarakterik deyildir. Domen adlarının seçilməsi və qeydiyyata alınması istiqamətində, bəzi domen zonalarındakı liberal məhdudiyyətlər nəzərə alınmazsa, demək olar ki, tam sərbəstlik və bu sərbəstliyin bir çox işbazlar üçün yaratdığı imkanlar bir sıra kommertiya qurumlarının, intellektual mülkiyyət sahiblərinin də əsaslı narahatlığına səbəb olur.

Belə bir vəziyyətdə informasiya hücumlarının qarşısını almağın ən düzgün yolu Azərbaycanın öz informasiya resurslarını genişləndirməsi və təkmilləşdirməsidir. Yəni, Azərbaycanda yüksək keyfiyyətli yeni saytların yaradılması, orada ölkəmiz haqqında ətraflı məlumatların yerləşdirilməsi problemdən ən yaxşı çıxış yoludur.

Elə məhz buna görə Heydər Əliyev Fondu "Azərbaycan" portalının yaradılmasını çox zəruri saymış və ölkə ictimaiyyəti bunu vaxtında atılmış bir addım kimi qiymətləndirmişdir. Ölkəmizin ən qədim tarixindən tutmuş bugünkü reallığına qədər bütün dövrləri özündə əks etdirən bu portal çox problemlərin həllində mühüm rol oynayır. Azərbaycan, ingilis və rus dillərində tərtib olunan portalın digər dillərdə də variantları hazırlanmaqdadır.

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının əhəmiyyəti Heydər Əliyev Fondunun inşa etdiyi yeni məktəblərdə də nəzərə alınır. Bu məktəblərin hər birinin müasir kompüter avadanlıqları ilə təmin edilməsi, təhsil layihələrinin əsas prinsiplərindən biridir. Təsədüfi deyil ki, Fondun Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızın istifadəsinə verdiyi təhsil müəssisələrindən biri də məhz informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində ixtisaslaşmışdır.

Heydər Əliyev Fondunun informasiya-kommunikasiya əhəmiyyətli İKT layihələrindən biri də "Kor və zəif görən uşaqlar üçün İKT-yə çıxışın təmin edilməsi" layihəsidir.

Fond bu layihəni BMT ilə birgə reallaşdırmışdır. Belə ki, 2005-ci ilin dekabrında Heydər Əliyev Fondu BMT İnkişaf Proqramı ilə "Kor və zəif görən uşaqlar üçün İKT-yə çıxışın təmin edilməsi" layihəsi üzrə əməkdaşlıq sazişi imzalamışdır. Nəzərə alsaq ki, bu gün Azərbaycanda gözdən əlil insanların sayı 40 minə çatır, o zaman bu addımın əhəmiyyəti barədə geniş söhbət açmağa lüzum qalmır. Əhalinin belə qruplarının səlahiyyətlərini genişləndirmək və xüsusilə, onların məşğulluğunun artırılması sahəsində kor və görmə qabiliyyəti zəif olan insanlara yardım göstərmək layihənin əsas məqsədidir.

Gözdən əlil insanlar üçün rəqəmsal fərqi aradan qaldırılması üzrə milli strategiya hazırlayır həyata keçirmək məqsədi ilə Azərbaycanda həmin insanların İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyalarına (İKT) ehtiyacının müəyyən olunması layihənin birinci mərhələsi olmuşdur. İkinci mərhələdə texniki mütəxəssislər qrupu vasitəsilə proqram təminatını lokaşdırmaq

(tərcümə etmək), internetə çıxışı təmin etmək, xüsusi kompüter avadanlığı quraşdırmaq, tədris-təlim proqramları hazırlamaq üçün təhsil sahəsində yerli və xarici ekspertlərin təcrübəsindən istifadə etmək üçün model informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sinfi yaradılmışdır. Kor və görmə qabiliyyəti zəif olan insanlar üçün yaradılan kitabxana və təlim mərkəzində onların audio materiallar və Brayl şriftli kitablardan istifadə imkanlarının təmin olunması işi də layihənin üçüncü mərhələsi kimi uğurla başa çatdırılmışdır.

Layihənin icrası Bakının Nərimanov rayonundakı Kor və zəifgörən uşaqlar üçün respublika internat məktəbində həyata keçirildiyi üçün burada yenidənqurma işləri aparılmışdır. Layihənin gerçəkləşdirilməsi məqsədilə xüsusi işçi qrupu yaradılmış, onun tərkibinə milli koordinator, menecer, beynəlxalq ekspert, milli ekspert, texniki ekspert, treninqlər üzrə ekspert və layihə köməkçisi daxil edilmişdir. Layihə çərçivəsində kor və görmə qabiliyyəti zəif olan adamların İKT ehtiyaclarına dair sorğu keçirilmiş, onlara yardım edən dövlət və qeyri-hökumət təşkilatları ilə müzakirələr aparılmış, məsləhət üçün beynəlxalq ekspertlər dəvət edilmiş, alınmalı olan avadanlıq və proqram təminatının texniki parametrləri müəyyənləşdirilmişdir. Bundan əlavə, fəaliyyət planı hazırlanmış və texniki məsələlər üzrə Milli Ekspertlərin Məşvərət Şurası təsis edilmişdir.

Layihə ekspertləri kor və zəif görmə qabiliyyəti olan adamların təhsil və məşğulluq probleminin optimal həll variantlarını müəyyənləşdirmək məqsədilə cəmiyyətə inteqrasiya sahəsində aparıcı ölkələrin təcrübəsini öyrənmiş, xarici ölkələrdən xüsusi avadanlıqların - xüsusilə, orqanayzer, videolayt, printer və monitorların alınaraq ölkəmizə gətirilməsi təmin edilmişdir.

Yada salaq ki, bu qurğular sırasından, videolayt - qurğunun obyektivinə düşən təsviri dəfələrlə böyütməyə imkan verən çoxfunksiyalı köməkçidir. Kitabsevər -kompakt - kompüterin mürəkkəb idarə olunmasını öyrənməkdə maraqlı olmayan oxucular üçün nəzərdə tutulub. O, kitabxanaların oxu zallarında istifadə üçün idealdir. İstifadəçilərə Braylla nəşr edilmiş kitablara oxumağa imkan verir. Bunun üçün adi kitabı skanerin üzərinə qoymaq lazımdır. 10-20 saniyədən sonra "kitabsevər" mətni oxumağa başlayacaq.

İnternat-məktəbin şagirdlərilə yanaşı, kor və görmə qabiliyyəti zəif olan başqa yaş kategoriyasının nümayəndələri də internetdən istifadə edə bilər. Həmçinin kompüterdən istifadənin təhlükəsizliyi təmin edilib, bina xüsusi mebel ilə təchiz olunub və müşayiət edənlər üçün xüsusi gözləmə zalı ayrılib.

Burada Brayl şriftləri ilə Azərbaycan, rus və ingilis dillərində olan istənilən kitabı, kompüterin yaddaşına köçürüb oxumaq, səsləndirib dinləmək mümkündür. Eyni zamanda, musiqiyə qulaq asmaq, internetə girmək, məktublaşmaq, 100 min səhifəlik materialı yaddaşda saxlamaq, surətini çıxarmaq, SMS göndərmək olar.

Layihə Təhsil, Səhiyyə, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi nazirlikləri, Korlar Cəmiyyəti kimi dövlət və ictimai qurumlarla, həmçinin bir sıra beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq şəraitində gerçəkləşmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun bu sahədə gördüyü işlərin nəticələrini xarici tərəfdaşlar da təqdir edir. BMT İnkişaf Proqramının Azərbaycandakı daimi nümayəndəsinin müavini Devid Ayzenberqin fikirləri bu baxımdan maraqlıdır: "Biz Heydər Əliyev Fondunun rəhbər rolunu və mövqeyindən olduqca razıyıq, həmçinin Azərbaycan hökumətinin kor və zəif görmə qabiliyyəti olan şəxslərin informasiyalı cəmiyyətə çıxışla təmin edilməsi sahəsindəki səylərini dəstəkləyirik, çünki kompüterdən istifadə və internetə çıxış onların sosial inteqrasiya və məşğulluq imkanlarını genişləndirəcək, eləcə də həyat səviyyələrini xeyli artırmağa köməklik göstərəcək".

Heydər Əliyev Fondunun həyata keçirdiyi bu layihə mahiyyət etibarilə son dərəcə nəcib bir missiyaya xidmət edir. Müəyyən fiziki əngəlləri olan insanların cəmiyyətə reabilitasiyası məsələsi bu gün dünyanın əksər inkişaf etmiş ölkələri kimi Azərbaycan üçün də aktualdır.

Bu kateqoriyadan olan kəslərin cəmiyyətdə özlərini rahat, hamı kimi hiss etmələrinin ən əsas yolu isə, onların işlə təminatından, özlərini başqaları üçün gərəkli hiss etmələrinə şərait yaratmaqdan ibarətdir.

Hazırda informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının əksər fəaliyyət sahələrində geniş tətbiqi bu sahədə imkanları xeyli artırır. Yəni, əlilliyi olan hər bir şəxs bu texnologiyaları mükəmməl mənimsəməklə iş həyatında böyük uğurlar qazana, hətta tam sağlam insanlara belə örnək ola bilər.

“Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa görə, bütün müəssisələrdə iş yerlərinin 5 faizi xüsusi imtiyazı olan şəxslərə, o cümlədən fiziki əngəlli şəxslərə ayrılmalıdır. Onlar da həkim və ya tibbi ekspert komissiyasının verdiyi rəyə əsasən, əmək qabiliyyəti çatan və səhhətinə zərər vurmeyən işlərdə çalışa bilərlər. Lakin qanunvericiliyin yaratdığı bu imkanın real həyatda öz geniş tətbiqini tapmasından ötrü, bu insanların informasiyalı cəmiyyətə çıxış imkanlarını artırmaq, onların öz sağlınq durumlarına müvafiq müəyyən peşələrə yiyələnməsi barədə düşünmək lazımdır.

Heydər Əliyev Fondunun məhdud fiziki imkanlı şəxslər üçün həyata keçirdiyi layihələrin də əsas məqsədi onlara bu sahədə yardım göstərməkdir. Fondun bu layihələri regionlarda da gerçəkləşdirməsi xüsusilə böyük rəğbət doğurur. Çünki məhdud fiziki imkanlara malik şəxslərin cəmiyyətə uyğunlaşması məsələsi, onların işlə təminatı regionlar üçün xüsusilə aktualdır.

2010-cu ildə Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi və BMT-nin İnkişaf Proqramının birgə layihəsi əsasında Məhdud Fiziki İmkanlı İnsanlar üçün Naxçıvan Regional İnformasiya Mərkəzi istifadəyə verilmişdir.

Mərkəz müasir texnologiyalarla təchiz olunmuşdur. Burada oxu zalı, təlim-tədris bölməsi, audiokitabxana, ədəbiyyat fondunun audioformata çevrilməsi üçün səsyazma studiyası, internetə çıxış, internetdə informasiyanın tapılması, əldə olunması xidmətlərini təmin edən kompüter salonu vardır.

Mərkəzdə hərəsində 24 kompüter olan 2 kompüter otağı və 12 kompüterdən ibarət tədris otağı fəaliyyət göstərir. Kor və zəif görənlər üçün kompüterlərə Brayl displeyi, “video-layt” böyüdücü cihazı quraşdırılıb. Brayl displeyi görmə qabiliyyətini itirmiş insanların internetdən istifadə etməsinə tam şərait yaradır. Kor və zəif görən insanlar “Kitab həvəskarı - kompakt” oxu maşınının imkanlarından istifadə edə bilərlər. Bu qurğu vasitəsilə Azərbaycan, türk, ingilis, rus və s. dillərdə istənilən kitabı səsləndirmək mümkündür.

Əqli cəhətdən zəiflər üçün yaradılan intellektual oyunlar otağındakı kompüterlərə zehni inkişaf etdirən oyunlar daxil edilib. Mərkəzin kitabxanasında görmə qabiliyyətini itirmiş insanlar üçün 1000-ə yaxın Brayl əlifbası ilə nəşr olunmuş kitab və həmçinin zəif görən insanlar üçün böyük şriftlə nəşr olunmuş kitablar vardır. Mərkəzdə yaradılan audiostudiyanın yardımı ilə kitabxana audiokitablarla təmin edilir. Mərkəzdə 60 nəfərlik kinozal, 40 nəfərlik iclas zalı yaradılmışdır. Kinozalda lal və karlar üçün subtitrlə filmlər nümayiş etdirilir. Regional İnformasiya Mərkəzinin internet saytı istifadəçilərə lazımi informasiyanı əldə etməklə yanaşı, “tanışlıq” bölməsinin köməyi ilə bir-biriləri ilə ünsiyyət qurmağa da imkan yaradır. Mərkəzin xidmətindən Naxçıvan şəhəri daxil olmaqla, muxtar respublikanın 7 rayonunda yaşayan məhdud fiziki imkanlı insanlar istifadə edə bilirlər.

Gəncə və Yevlax şəhərlərində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Məhdud Fiziki İmkanlı İnsanlar üçün Regional İnformasiya Mərkəzinin yaradılması da eyni siyasətin davamıdır. Gəncə şəhərindəki mərkəzdən Gəncə ilə yanaşı Ağstafa, Daşkəsən, Qazax, Gədəbəy, Goranboy, Samux, Tovuz, Göygöl, Şəmkir, Naftalan şəhərindən olan 60 mindən çox fiziki qüsurlu insan istifadə edə bilər. Yevlax rayonunda təşkil edilmiş mərkəz isə Yevlax və ətraf rayonlardan olan fiziki imkanlı məhdud bütün şəxslərin istifadəsindədir.

Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Azərbaycan Gözdən Əlillər Cəmiyyətinə “Mini informasiya laboratoriyası”nın hədiyyə edilməsi də bu istiqamətdə görülən işlərin davamıdır. Məlumat üçün bildirək ki, “Mini informasiya laboratoriyası”na xüsusi kompüter masası, kompüter dəsti, gözdən əlillər şəxslərə müxtəlif informasiyaları əldə etmək və ötürmək imkanı yaradan proqram sistemi daxildir.

Təşkilata təqdim olunan “Jawes For Windows” səsli proqram paketi, “Pearl” kamera-skaner, səsli kitab oxuma maşını, Brayl yazısı üçün qalın kağızları dəftər formasında tikən böyük stepler vasitəsilə dərslərdən istifadə etmək, səsli proqram ilə isə müxtəlif informasiyaları oxumaq mümkündür. Fond bu istiqamətdə tədbirləri gələcəkdə də davam etdirmək niyyətindədir.

*Bütün bunlar xüsusi diqqətə, qayğıya ehtiyacı olan insanlara sadəcə texniki dəstək deyil. *

Heydər Əliyev Fondunun ölkəmizdə informasiya kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı sahəsində atdığı addımları, sadəcə bir təşəbbüs kimi dəyərləndirmək də ədalətsizlik olardı. Bu, Azərbaycan insanını üstün bir gələcəyə aparan yoldur. İnformasiyanın və informasiyalarla iş vərdişlərinə malik hər bir insanın üstün olduğu gələcəyə...

01.2013

Uğur ilahəsi

İnsan övladı ətrafdakı ucsuz-bucaqsız dünyada öz yerini müəyyən etdiyi ilk andan onunla eyni dünyanı bölüşən başqaları ilə bağlantı qurmaq istəyib, ülfət bağlamaqdan ötrü yollar axtarıb.

Bu xoş məram zaman-zaman qanlı müharibələrə, işğallara, kına, nifrətə də səbəb olub, təəssüf ki...

Amma bəşər tarixi insanlar arasındakı bütün təmasların təkcə qan-qadalarla sonuclanmasından da ibarət deyil. Çox zaman bu təmaslar tarix boyu əldə edilmiş maddi və mənəvi nailiyyətlərin ən mükəmməl örnəklərini yaradıb.

İnsan hətta döyüş meydanlarındakı qarşılaşmalara belə yeni məzmun verməyə, bunu fəicələrə deyil, mədəniyyət hadisəsinə, ərazi işğallarına yox, fərdlərin mənəvi dünyasının genişlənməsinə, ruhun və bədənin sağlamlığına çevirməyə çalışıb.

Bu mənada idman yarışları xəlv olunmuşlar arasındakı ən gözəl ünsiyyət anıdır. Çünki bu ən keçmişin ibtidai emosionallığını da, müasirliyin mədəni dəyərlərini də eyni dərəcədə özündə əks etdirir. Sonda qalib gələnsə, konkret fərdlərdən çox, bəşəriyyətin sağlamlaşmış ruhu olur.

Min illər öncə keçirilən olimpiya oyunlarını, həmin oyunların keçirildiyi dövrlərdə müharibələrin dayandırılmasını, bütün diqqətin bu yarışlarda qarşılaşan idmançılara yönəlməsini xatırlayaq.

Bu, müharibə meydanlarındakı çarpşmaların idman arenalarına daşınması, faciə qurbanlarına tökülən göz yaşlarının zəfər sevinclərinə çevrilməsi, eyni cismi, canı, şüuru daşıyanların, eyni Tanrının yaratdıqlarının, nəhayət ki, qanlı döyüşlərdən usanıb, min bir hiylələrlə düşünülmüş silahların deyil, fərdlərin fiziki gücü ətrafında bir araya gəlmək və bununla da dünyanın ruhunu xilas etmək ehtiyacı idi. Zaman keçdikcə bu ehtiyac daha da güclənir. İdmanı bir mədəniyyət hadisəsi olaraq insan toplumları arasında dialoq anına çevirənlərin sayı qədər bu təşəbbüsün xoş nəticələrinin çevrəsi də böyüyür.

Fərdlərin və fərdlərin təşkil etdiyi cəmiyyətin inkişafı baxımından idmanın həyatımızdakı rolundan geniş söhbət açmağa lüzum yoxdur. İdmanın cəmiyyət həyatında prioritetlik qazanması, pis vərdislərdən uzaq sağlam nəslin yetişməsi, xalqın ruhunun qorunması deməkdir.

Azərbaycanın ən yeni tarixinə qısaca ekskurs edərək xatırladaq ki, uzun illər Azərbaycanda hobbii səviyyəsindən kənara çıxmayan idman məhz ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana ikinci rəhbərliyi dövründə həqiqi qiymətini almış, belə demək mümkünsə, öz səlahiyyətlərində bərpə olunmuşdur. İdman siyasəti dövlətin fəaliyyətində prioritet sahələrdən birinə çevrilmişdir.

İdmanın ideoloji-siyasi vasitə kimi güclü təsir imkanlarına malik olduğunu müdrikliklə nəzərə alan Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərliyinin bütün dövrlərində gənc nəslin fiziki kamilliyinə, sağlamlığına xidmət edən bütün zəruri tədbirləri diqqət mərkəzində saxlamışdır. "Xalqımız, millətimiz genetik xüsusiyyətlərinə görə fiziki cəhətdən sağlam insanlardan ibarət olan xalqdır, millətdir. Fiziki sağlamlıq və fiziki güc mənəvi sağlamlıqla bərabər, Azərbaycan xalqına, millətinə

xas olan xüsusiyyətdir" - deyən ümummilli lider çıxışlarında dəfələrlə vurğulamışdır ki, idmana qoyulan sərmayə Azərbaycan xalqının sağlamlığına və inamlı gələcəyinə xidmət edir. Heydər Əliyev ölkə idmanının milli məfkurə, mədəni irs və düşüncə sistemi, ən əsası, oturmuş tarixi ənənələr əsasında inkişafını özünün dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdirmişdir.

1997-ci il iyulun 31-də həmin tarixi günə qədər xeyli sönük fəaliyyət göstərən Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin Baş Məclisinin yığınaçığında o dövrdə ARDNŞ-in birinci vitse-prezidenti vəzifəsində çalışan cənab İlham Əliyevin bu qurumun prezidenti seçilməsi respublikada olimpiya hərəkatına, bütövlükdə idmanın inkişafına böyük təkan verdi. Azərbaycan idmançıları ölkəmizin idman şəərəfini ən mötəbər yarışlarda qoruyaraq vətənə medallarla dönməyə başladılar. İdmanın maddi-texniki bazasının yaradılması və bu sahədə ağırlıq mərkəzinin respublikanın regionlarına keçirilməsi son illərdə 30-a qədər müasir olimpiya idman kompleksinin tikilib istifadəyə verilməsi ilə nəticələndi.

Cənab İlham Əliyevin bir sıra beynəlxalq tədbirlərdə iştirakı, keçirdiyi səmərəli görüşlər və bu görüşlər zamanı Azərbaycanı tanımaq istiqamətində apardığı vacib təbliğat ölkəmizin həm də müsbət idman imicinin yaranmasında əvəzsiz rol oynamışdır ki, bu da müxtəlif seçimlər zamanı Avropa və Beynəlxalq Olimpiya Komitələrinin Azərbaycana idman ölkəsi olaraq üstünlük verməsi ilə nəticələnmişdir. 2003-cü ildə cənab İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsi ilə bu proses daha intensiv xarakter aldı. Son illərdə Azərbaycan təkcə idmançılarının beynəlxalq yarışlarda hamını heyrətə gətirən uğurlu çıxışları ilə deyil, həm də dünya miqyaslı mötəbər yarışların təşkilatçısı kimi tanınır. 2000-ci ildən başlayaraq respublikamızda mötəbər idman yarışları keçirilir və ölkəmizin bu sahədəki təşkilatçılıq bacarığı beynəlxalq mütəxəssislər tərəfindən təqdir olunur.

Qürur duyusu haldır ki, Azərbaycan apardığı açıq siyasət, əldə etdiyi iqtisadi qüdrət, qazandığı inam və etimad sayəsində ən müxtəlif səpkili tədbirlərin ev sahibinə çevrilməyi bacarıb. Artıq ölkəmiz bütün dünyada sülh, tərəqqi və əməkdaşlıq paytaxtı kimi tanınmaqdadır. Hər bir uğurla təşkil olunmuş belə tədbirə qatılan yüzrlə insan vətəninə döndükdən sonra Azərbaycanda gördüyü inkişaf, qonaqpərvərlik, xoş məram, əmin-amanlıq və yüksək rifah haqqında ağız dolusu danışır, ölkəmizin könüllü təbliğatçısına çevrilir.

Və bu nailiyyətlərin əldə olunmasında Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın da böyük xidmətləri vardır.

1995-ci ildə yaradılmış Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun uğurlu fəaliyyətinə paralel olaraq 2002-ci ildə Mehriban xanım Əliyevanın həm də Azərbaycan Bədii Gimnastika Federasiyasına rəhbərlik missiyasını öz üzərinə götürməsi və Azərbaycan idmançılarının bu sahədə əldə etdikləri nailiyyətlər Azərbaycan cəmiyyətinin Mehriban xanım Əliyeva haqqında təsəvvürlərini daha da mükəmməlləşdirdi, Onu cəmiyyətə daha yaxından tanıtdı.

Müsahibələrində də qeyd etdiyi kimi, Federasiyaya rəhbərlik etməyə razılıq verərkən Onun qarşıya qoyduğu məqsədlər tamamilə aydın və kifayət qədər praqmatik idi - gimnastikanı ölkəmizdə perspektivli və populyar idman növünə çevirmək.

Məlumat üçün bildirik ki, bədii gimnastika İsveçdə yaranan idman növüdür. Aktyorluq, balet, musiqi və pantomimlə birgə edilir. Bədii gimnastika turnirlərində yalnız qadın idmançılar iştirak edirlər. Bədii gimnastikada lirizm aparıcı xətdir. Burada incəlik zərifliyi, zəriflik gözəlliyi, gözəllik isə yarışın mahiyyətini tamamlayır, məğzini ifadə edir. Bədii gimnastika bir idman növü kimi 19-

cü əsrdə formalaşmağa başlayıb. Fransız fizioloqu və pedaqoqu Corc Deneni (1850-1917) qızların fiziki tərbiyəsinin elmi əsaslandırılmasında görkəmli rol oynayıb. O, sübut edib ki, dinamik təmrinlərin, əzələ dartılması və boşalması təmrinlərinin, rəqs addımlarının, müxtəlif əşyalarla (top, halqa, toppuz, lent) tapşırıqların yerinə yetirilməsi məqsədmüvafiqdir. Çünki, bu təmrinlər elastiklik, çeviklik, gözəl bədən quruluşu, cəzbedici və əsrarəngiz hərəkətlərin meydana gəlməsinə imkan yaradır.

Fransız pedaqoqu Fransua Delsart (1811-71) işə ifadəli hərəkət vərdişləri nəzəriyyəsini hazırlamışdır. Dramatik sənəti təhlil edərkən o, belə bir nəticəyə gəlmişdir ki, insanın hər bir hiss və həyəcanı bədənin müəyyən hərəkəti ilə müşayiət olunur. Deməli, hərəkəti ifadə etməklə tamaşaçıda həyəcan, təşviş təəssüratı yaratmaq olar. Delsartın yaratdığı "Bədii hərəkət qrammatikası" əsəri fiziki tərbiyə prosesində, xüsusilə musiqinin müşayiəti ilə ifa olunan kütləvi gimnastika çıxışlarının hazırlanmasında tətbiq olunmağa başlayıb. Delsartın işləyib hazırladığı idea və prinsiplər məşhur rəqqasə, həm də görkəmli şair Sergey Yeseninın həyat yoldaşı kimi xatırladığımız Aysedora Dunkanın (1878-1927) sənətində də öz əksini tapmışdır. Onun sərbəst plastika hərəkətləri üzərində qurulmuş rəqsləri və improvizasiyaları bir çox cəhətdən müasir bədii gimnastikanı xatırladırdı. Digər fransız alim Cak Dalkros tərəfindən qaydaları daha da təkmilləşdirilən bədii gimnastika keçən əsrin əvvəllərində sürətlə inkişaf etməyə başlamış, ötən əsrin 50-ci illərində artıq bu idman növü bütün dünyada populyarlıq qazanmışdır.

Azərbaycanda da bədii gimnastikanın yaranma və inkişaf tarixi keçən əsrin 40-cı illərinə təsadüf edir. Qızlardan ibarət qrup yaradan Nadejda Merkulova Azərbaycanda bu idman növünün formalaşması istiqamətində uzun müddət fəaliyyət göstərmişdir. Məhz onun rəhbərliyi altında yetişən gimnastlar ümumittifaq və beynəlxalq yarışlarda iştirak ediblər.

Lakin bu dövrlərdə Azərbaycanda bədii gimnastikanın ciddi uğurlarından söhbət açmaq, mümkün deyildi. Məlum olduğu kimi, milli ənənələrdən irəli gələrək azərbaycanlılar həmişə daha çox idmanın güləş, boks və digər bu kimi təkbaşına mübarizə növlərinə üstünlük verdiklərindən gimnastika Azərbaycanda o qədər də populyar idman növü sayılmırdı. Ona görə də bir çoxları gimnastikanı, o cümlədən bədii gimnastikanı perspektivsiz idman növü hesab edirdilər. Qızları bu idman bölmələrinə buraxmırdılar, çünki beynəlxalq yarışlarda nəinki qalib gəlməyə, heç iştirak etməyə belə ümid yox idi. Təlim-məşq toplanışları, yarışlar haqqında adi təsəvvürlər belə mövcud deyildi. Praktiki olaraq hər şeyi sıfırdan başlamaq lazım gəlirdi.

Belə bir şəraitdə Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycan Bədii Gimnastika Federasiyasının prezidenti kimi işə ən birinci həmfikir məşqçilər və inzibatçılar komandası yaratmaqdan başladı. Həqiqətən, nəticə əldə etmək əzmində olan insanları ətrafına topladı, bu sahənin peşəkarlarını cəlb etdi.

Və nəticə o qədər də gözlətmədi...

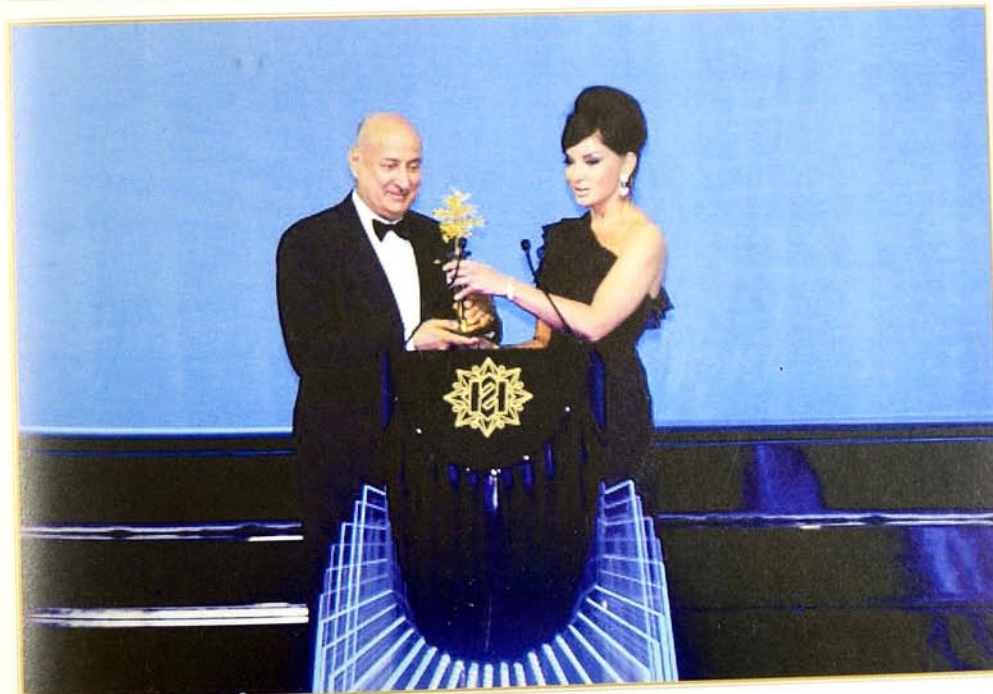
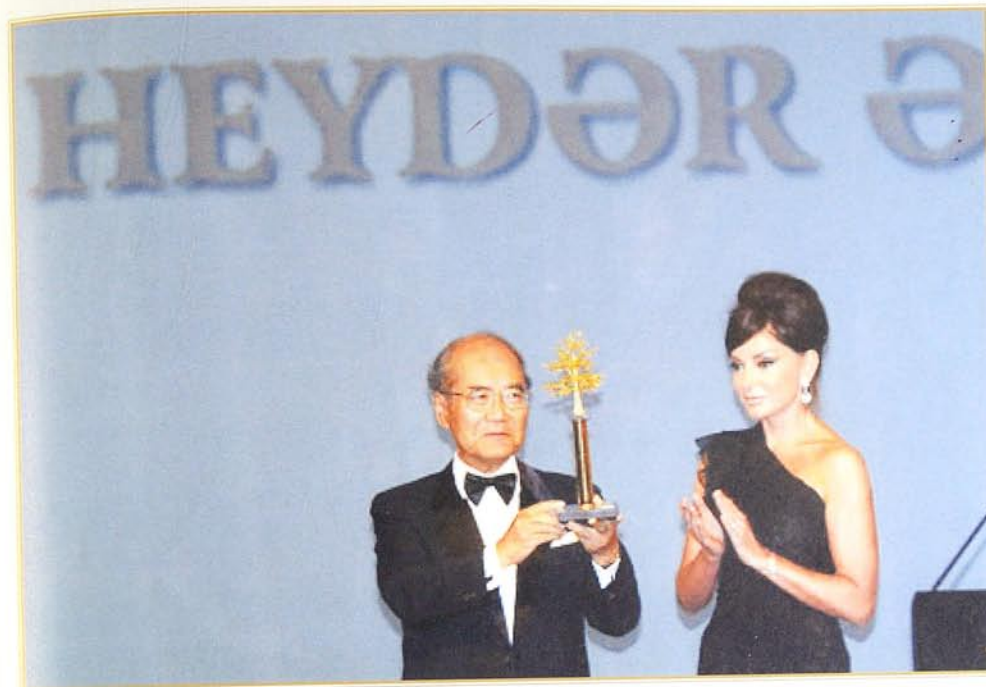
Beynəlxalq Gimnastika Federasiyası (FIG) dünya kubokunun mərhələ yarışının Azərbaycanda keçirilməsinə qərar verəndə Mehriban xanımın Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının rəhbəri kimi fəaliyyətinin cəmi 10-cu ayı idi. Ancaq təşkilatçılıq işi elə səviyyədə qurulmuşdu ki, xarici ölkələrdən gəlmiş səlahiyyət sahibləri, məşhur mütəxəssis və idmançılar Bakı turnirini dünya, Avropa çempionatları, hətta Olimpiya oyunları ilə müqayisə edirdilər.

Nəticədə dünya kubokunun daha bir mərhələ yarışının Bakıda təşkili qərara alındı. Məqsədyönlü fəaliyyət Azərbaycan paytaxtının 2005-ci il dünya çempionatına ev sahibliyi etməsinə gətirib çıxardı. Bu, Olimpiya oyunlarının proqramına daxil olan növdə Bakıda keçirilən ilk dünya çempionatı

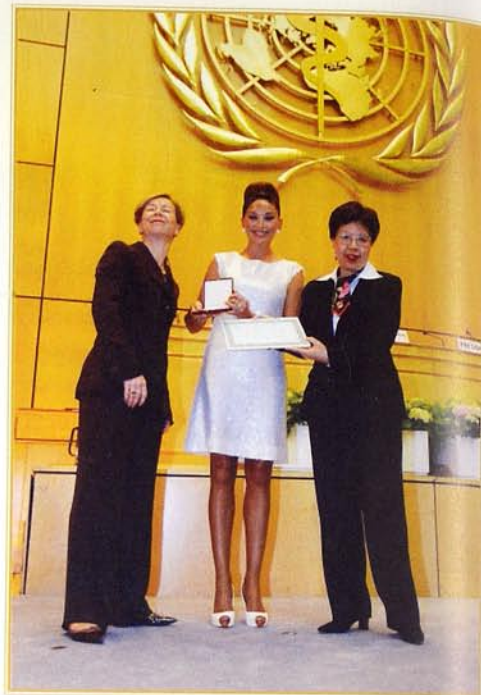

108

109

kimi Azərbaycanın idman həyatında mühüm yer tutdu. Çempionatın açılışı günü Mehriban xanım Əliyevanın qonaqları salamladığı an, səmimiyyətlə dolu, qürurlu bir səslə dediyi sözləri xatırlatmaq yerinə düşür: “Biz bu çempionatı keçirməyi arzulayırdıq və arzumuz həyata keçdi.

Onun planlı və işgüzar fəaliyyəti Beynəlxalq Gimnastika Federasiyasında da böyük rəğbət doğurmuşdur. Federasiyanın prezidenti Bruno Qrandinin çıxışından: “Bizim üçün Bakıda, Azərbaycanda – gözəl ənənələrin yaşadığı və gələcəyə qəti addımlarla irəliləyən bir ölkədə qonaq olmaq gözəl fürsətdir. Təsəvvürünüzə gətirə bilməzsiniz ki, Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Təşkilat Komitəsi dövlət orqanlarının, könüllülərin və sponsorların dəstəyi ilə dünya çempionatını texniki göstəricilər və yaradıcılıq baxımından əsl sənət əsərinə çevirmək üçün nə qədər əziyyət çəkmiş, peşəkarlıq göstərmişdir. Məhz ona görə dərin minnətdarlığımızı bildirirəm”.

Görülən işlər sayəsində tarixdə ilk dəfə olaraq, Azərbaycanlı gimnastlar 2004-cü ildə keçirilmiş Afina Olimpiadasında iştirak etmək üçün lisenziya qazandılar. 2005-ci ildə Azərbaycan ilk dəfə dünya çempionatını, 2007-ci ildə ilk Avropa birinciliyini, 2009-cu ildə isə Avropa çempionatını keçirmək hüququ qazandı. Azərbaycanlı gimnast Aliyə Qarayeva Azərbaycanın idman tarixində ilk dəfə olaraq Avropa yarışlarında qızıl medal əldə etdi. Pekində isə Azərbaycanın idmançı qızları gimnastikanın həmişə çox güclü olduğu İtaliya və Bolqarıstan kimi ölkələrin komandalarını geridə qoydular. 2012-ci ildə keçirilmiş London Yay Olimpiya oyunlarında da Azərbaycan gimnastları inkişafın ilk mərhələsi üçün, ürəkəçən nəticələr göstərdilər. Şübhə yoxdur ki, yaxın illərdə Gimnastika Federasiyası əldə edilmiş uğurlarla Azərbaycan idmanının avanqardına çevriləcək.

Ən başlıcası isə odur ki, idmanın bu növü ilə məşğul olmaq istəyən qızların gimnastika bölmələrinə kütləvi axını başlanıb. Özü də bu axın, təkə paytaxta aid deyil, eyni zamanda regionlar üçün də xarakterikdir. Bu da, ona görədir ki, yarışlarda nəinki iştirak etmək, həm də qalib gəlmək, tanınmış idmançılara çevrilmək perspektivi kifayət qədər böyükdür. Eyni zamanda, Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının iş prinsipləri, məsələlərə peşəkar yanaşma, aydın strategiya hər bir idmançının bu sahədə qalib olmaq əzmini və şansını artırır. Mərkəzdə və regionlarda idmançılar arasında bölgülər aparılır, istedadlı gənclər aşkara çıxarılır. Təkə cari il üçün deyil, növbəti illər üçün yarışlara hazırlıq gedir. Ustalıq və əminlik gündən-günə yüksəlir. Azərbaycanın istedadlı zəriflərinin dünya gimnastika aləmində çox məşhur olacaqlarına ümidlər artır. Bütün bunlar onu göstərir ki, söylər birləşdirildikdə, istək və təbii ki, dövlətin dəstəyi olduqda arzu edilən nəticələrə nail olmaq mümkündür.

Mehriban xanım Əliyevanın bu sahədə müəllifi olduğu bir yeniliyə də toxunmaq yerinə düşərdi. Məlumdur ki, bədii gimnastikada hərəkətlər musiqi ilə icra olunur. Sırr deyil ki, son illərə qədər bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da bu zaman xarici musiqilərə üstünlük verilərdi. Mehriban xanım Əliyeva isə Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının prezidenti kimi bu məsələyə də həssaslıqla yanaşmaqla Azərbaycan bəstəkarlarının klassik və müasir musiqi əsərlərindən istifadə olunmasını gündəmə gətirdi. Gimnastlarımızın kompozisiyalarında Azərbaycan musiqisindən istifadə etməsi, başqa sözlə, Azərbaycan mədəniyyətinə, incəsənətinə, milli dəyərlərə doğma münasibət bəsləməsi geniş ictimaiyyətin rəğbətini qazandı.

Yeri gəlmişkən, 2012-ci il London Olimpiya Oyunlarında iştirak edən idmançılarımızın geyimlərinin ən yüksək zövqlə hazırlanması, idmançılarımızın bu möhtəşəm idman bayramının ən dəbli görünən qonaqları olması da bu işə aylarla zəhmət sərf etmiş Mehriban xanım Əliyevanın diqqət və qayğısının, Azərbaycan sevgisinin xoş ifadəsi idi.

Ölkəmizdə gimnastikanın inkişafı üçün müvafiq infrastrukturun yaradılması istiqamətində görülən işlər də bu sahədə əldə edilmiş nailiyyətlərin tərkib hissəsidir. Bakıda ən müasir standartlara uyğun gimnastika sarayı - Milli Gimnastika Arenası tikilmişdir. Bu idman arenasının bir çox əlavə imkanları mövcuddur. Burada gimnastika idman növündən başqa, digər idman növləri üzrə yarışlar, o cümlədən müxtəlif konsertlər, mədəni tədbirlər də keçirmək mümkündür. Milli Gimnastika Arenası beynəlxalq yarışlara ev sahibliyi edərkən beynəlxalq media və sponsorlar üçün müsahibə otaqları, media nəzarəti mərkəzi və sponsor otaqlarından başlamış mətbuat otaqlarına qədər müasir dünya standartlarına uyğun idman məkanlarına qoyulan bütün tələblərə cavab verir.

Heydər Əliyev prospektində, "Koroğlu" metrostansiyası yaxınlığında tikilən Milli Gimnastika Arenasının tamaşaçı tutumu təqribən 9 min nəfərdir. Arenada keçiriləcək ilk tədbir, ilk sınaq isə, heç şübhəsiz ki, 2014-cü ildə bədii gimnastika üzrə Avropa çempionatı olacaq.

Bəli, məhz 2014-cü il...

Bu, tarixi yaxşı xatırlayaq. Çünki bu, ölkəmizin idman tarixində əlamətdar bir məqamdır...

Azərbaycan gimnastları indiyə qədər ölkəmizdə və xaricdə keçirilən möhtəşəm yarışlarda bu yarışların ön sözüünə uyğun olaraq "Tarixin canlandırdığı ritmlər"i dünyaya yaymış, bu ritmlərdə Azərbaycanın şanlı tarixinə həyat vermiş, "Bəşəri plastikanın Azərbaycan salnaməsi"ni yazmış, özündə Azərbaycan bayrağının simvollarını əks etdirən 2009-cu il Avropa çempionatının loqotipinə uyğun olaraq "Hisslər tufanı"nı sərgiləmişlər. 2014-cü ildə isə ölkəmiz Azərbaycan bədii gimnastika üzrə Avropa çempionatının üç dəfə keçirildiyi ilk şəhər olacaq. Hansı rəmzin, devizin seçilməsindən asılı olmayaraq bu fakt öz məzmununda bir həqiqəti rəmzləşdirir: Azərbaycanın gücünün, qüdrətinin, gündən-günə güclənən nüfuzunun etirafını...

İdmanın inkişafı, Olimpiya hərəkətinin geniş vüsət alması, heç şübhəsiz ki, ölkənin ümumi yüksəlişinin bir göstəricisidir. Azərbaycan artıq dünyada, sadəcə, zəngin neft-qaz ölkəsi kimi deyil, həm də sivilizasiyalararası dialoqa mühüm töhfə verən, beynəlxalq humanitar forumlara ev sahibliyi edən, tolerantlığın mərkəzinə çevrilən bir ölkə statusunda qəbul olunur. Respublikamız regionun təhlükəsizliyinə zəmanət yaradan bir güc mərkəzi kimi möhkəmlənib. İqtisadi və sosial həyatın müasir səviyyəsi, davamlı modernləşdirmə tendensiyası, yüksək mədəni ənənələrin formalaşması və inkişafı, beynəlxalq səviyyəli humanitar aksiyaların, forumların, idman yarışlarının ənənə halını alması ölkəmizin dünya sivilizasiyasına mühüm töhfə verdiyini nümayiş etdirir.

...Və elə Avropa Olimpiya Komitəsi tərəfindən 2015-ci ildə Bakıda I Avropa Oyunlarının keçirilməsi barədə qərarın qəbulu da bu gücün növbəti etirafı oldu. Ölkəmizdə "İdman ili" elan edilmiş 2012-ci il, yəqin ki, Azərbaycanın tarixində yeni bir səhifənin açılması, idman sektorunda yeni mərhələnin başlanğıc ili kimi yadda qalacaqdır. 2012-ci ilin "İdman ili" elan edilməsi barədə sərəncam imzalamış Prezidentin bu əminliyi il ərzində özünü tam doğrultdu və Azərbaycan beynəlxalq idman yarışlarında böyük nəticələr əldə etdi. Dünya və Avropa çempionatlarında, rəsmi beynəlxalq yarışlarda, ən nəhayət, London Olimpiadasında respublikamızın yüksək göstəricilər qazanması 2012-ci ilin "İdman ili" kimi təsadüfi seçilmədiyini təsdiqlədi. Ölkəmizin idmançıları London Olimpiadasında rekord sayda - 10 medal qazanmaqla Azərbaycanın dünya Olimpiya hərəkətindəki mövqeyini daha da möhkəmləndirdilər. London Yay Olimpiya Oyunlarında 10 medal qazanan idmançılarımız Azərbaycan idmanının, ölkə güləşinin gücünü bir daha dünyaya nümayiş etdirdilər.

Respublikamızın London zəfərinə dünya idman ictimaiyyətinin, beynəlxalq idman strukturlarının nüfuzlu xadimlərinin, məşhur məşqçilərin, dünya və Olimpiya çempionlarının münasibəti birmənalı oldu. Azərbaycan idmanın yüksək səviyyədə inkişaf etdiyi bir ölkədir.

Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin prezidenti Jak Roqqenin fikri isə daha konkret, lakonik idi: "Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsi başqa Olimpiya komitələri üçün örnək olmalıdır. Bu sahədə həyata keçirilən siyasətin nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycanda idmanla məşğul olmaq böyük bir amilə çevrilib".

Təbii ki, Azərbaycanın idman ölkəsi kimi şöhrətinin artması beynəlxalq idman təşkilatlarının diqqətindən kənar qala bilməzdi. Respublikamızdakı dayanıqlı siyasi sabitlik, güclü sosial-iqtisadi dinamizm, müasir infrastruktur aparıcı idman təşkilatlarının nəzərindən yayınmadı, dünya çempionatları və beynəlxalq turnirlərdə yüksək təşkilatçılığına, müasir idman komplekslərinin əlverişli vəziyyətinə görə seçilən Azərbaycana dünyanın daha bir nəhəng Olimpiya yarışı - Avropa Olimpiya Oyunlarının keçirilməsi etibar edildi. Avropa Olimpiya Komitəsi ilk Avropa Olimpiya Oyunlarının 2015-ci ildə Bakıda keçirilməsi barədə qərar qəbul verdi.

Avropa Olimpiya Komitəsinin bu tarixi qərarını Azərbaycana dünya Olimpiya hərəkətində öz yeri olan bir ölkə kimi verilmiş yüksək qiymət kimi qəbul etmək lazımdır. Komitə bu miqyasda beynəlxalq tədbirin keçirilməsində bir neçə mühüm ictimai-sosial faktorunu nəzərə alıb. İlk növbədə, Olimpiya Oyunlarının keçiriləcəyi ölkənin siyasi sabitlik göstəriciləri, sosial şəraiti, iqtisadi imkanları və idman infrastrukturunu Avropanın ali Olimpiya qurumunun başlıca önəm verdiyi əsas məsələlərdəndir. Respublikamız belə yüksək etimada indiyədək bir sıra mötəbər beynəlxalq tədbirləri ən yüksək səviyyədə təşkil etməklə nail olub. İdmanın müxtəlif sahələri üzrə ölkəmizdə Avropa və dünya çempionatları baş tutmuşdur. 9-13 may 2012-ci il tarixlərində keçirilmiş beynəlxalq velotur, 16 ölkənin futbol komandalarının iştirakı ilə təşkil edilmiş FIFA U-17 qadınlararası dünya çempionatı Azərbaycanın çoxsaylı beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi etməsi ənənəsinə sadıqlıyından xəbər verirdi.

Avropa Olimpiya Oyunları kimi beynəlxalq tədbirin keçirilməsi üçün Azərbaycanın seçilməsi isə qitə ölkələri içərisində inkişaf və sabitlik göstəricilərinə görə ən əlverişli dövlətlərdən biri olan ölkəmizə qlobal səviyyədə səmimi inamın, etibarın təsdiqi və təntənəsidir.

Bəli, Azərbaycan artıq bütün sahələrdə olduğu kimi, idmanda da sözünü deməyi bacarır. Əgər iqtisadi gücümüzü dünyaya Bakı-Ceyhan, Bakı-Ərzurum ixrac neft və qaz kəmərləri, qoşulmuş olduğumuz digər nəhəng transmilli layihələr daşıyarsa, mədəniyyətimiz, incəsənətimiz sərhədləri aşaraq dünya mədəni irsi ilə çulğaysa, daha möhkəm ülfət bağlayarsa, artıq bu gün həmin estafeti idman sahəsində də əldə etdiyimiz sabitqədəm uğurlar davam etdirir. Belə bir yaqınlıyı şərtləndirən başlıca amil isə heç şübhəsiz, Azərbaycanın davamlı inkişafını təmin edən iqtisadi qüdrətlə, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin idmanın kütləvililiyinə ayırdığı diqqət və qayğı ilə birbaşa bağlıdır.

2015-ci ildə ölkəmizdə keçiriləcək Avropa Olimpiya Oyunları son deyil, Azərbaycanın dünya idman coğrafiyasında ilbəlil strateji nüfuzunun artması digər beynəlxalq yarışların keçirilməsi üçün də yaxşı fürsət yaradır. Respublikamız 2016-cı il Dünya Şahmat Olimpiadasına ev sahibliyi edəcək və digər mötəbər beynəlxalq turnirlərin keçirilməsi üçün də ən iddialı ölkə hesab olunur. Tikintisi 2015-ci ilədək başa çatdırılacaq 65 min nəfərlik Bakı Olimpiya Stadionu respublikamızın idman və mədəniyyət infrastrukturunun ən möhtəşəm nümunəsinə çevrilərək regionda nəhəng idman obyektinə kimi xüsusi yer tutacaq.

Fərəh doğuran hal isə budur ki, I Avropa Oyunlarının 2015-ci ildə Bakı şəhərində keçirilməsi üzrə Təşkilat Komitəsinə rəhbərlik Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 17 yanvar 2013-cü il sərəncamı ilə məhz Mehriban xanım Əliyevaya həvalə edilmişdir.

Belə bir beynəlxalq idman tədbirinin ölkəmizdə keçirilməsi nə qədər qürur doğuran hadisə olsa da, bu, həm də son dərəcə böyük məsuliyyətdir. Çünki belə möhtəşəm bir idman bayramına ev sahibliyi etmək üçün lazımı təkilatı işlərin həyata keçirilməsi, qarşıda duran çoxşaxəli vəzifələrin yerinə yetirilməsi yüksək təşkilatçılıq məharəti, gərgin zəhmət, bundan daha önəmlisi isə Azərbaycana sonsuz sevgi tələb edir. Mehriban xanım Əliyeva isə Azərbaycan xalqına, dövlətinə olan sevgisini bu xalq, bu dövlət üçün gördüyü işlərlə çoxdan sübuta yetirib. O, təşkilatçısı olduğu hər hansı tədbirlə, sadəcə hər hansı vəzifə yerinə yetirmir, həm də həmin tədbirin təşkili səviyyəsi ilə ardıcılıqları üçün, bir növ, nümunə yaradır, yeni normalar, kriteriyalar müəyyənləşdirir. Şübhə etmirik ki, 2012-ci ildə Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə Bakıda təşkil edilmiş Eurovision Mahnı Müsabiqəsi kimi I Avropa Oyunları da təşkili səviyyəsinə, məzmununun mükəmməlliyinə bütün dünya üçün parlaq bir örnəyə çevriləcəkdir.

İllər öncə Azərbaycan gimnastlarının beynəlxalq yarışdakı möhtəşəm qələbələrindən sonra Azərbaycan mətbuatı Mehriban xanım Əliyevanın bu qələbələrə iştirak payını son dərəcə dəqiq müəyyənləşdirmişdi: "Bütün bu uğurların bir canlı rəhni, mənəvi anası, ilham mənbəyi var - Federasiyanın prezidenti Mehriban Əliyeva! Öz nəcibliyi, humanizmi, insanpərvərliyi, qızıl ürəyi ilə dəstək verdiyi və günü bu gün də təhsil, səhiyyə, mədəni irsin qorunması sahəsində uğurla gerçəkləşdirilən onlarla layihə kimi idmanın bu sahəsinin inkişafını da O öhdəsinə götürüb. Bu yol nəcib yoldur, Azərbaycan Prezidentinə kömək, Azərbaycan xalqına təmənnəsiz xidmət yoludur".

Bu yol Azərbaycanı tarixinin ən böyük ucalıqlarına doğru aparır...

11.2012

Bəşəri plastikanın Azərbaycan salnaməsi

Azərbaycanın bədii gimnastika üzrə yığma komandası Avropa çempionatının bürünc medalını qazandı.

Parlaq çıxışı ilə hamını heyran qoyan Aliyə Qarayeva komandamızın qələbələr "daxil"ini "qızıl"la zənginləşdirdi.

Bu ilin sentyabrında Yunanistanın Patras şəhərində bədii gimnastika üzrə keçiriləcək lisenziya xarakterli dünya çempionatında ölkəmizi dörd gimnast təmsil edəcəkdir.

Ümid edirik ki, idmançı qızlarımız Pekin Yay Olimpiya oyunlarına vəsiqə qazanmağı bacaracaq və bir ildən sonra bu zərif idman həvəskarlarını Azərbaycan himninin sədaları altında ayağa durmağa məcbur edəcəklər.

Sırf informasiya ovqatına köklənmiş bu xəbərlər son günlər ölkəmizin idman ictimaiyyətinin qürur və sevinc mənbəyinə çevrilib. Bəli, Azərbaycan artıq bütün sahələrdə olduğu kimi, idmanda da sözünü deməyi bacarır. Əgər iqtisadi gücümüzü dünyaya Bakı-Ceyhan, Bakı-Ərzurum ixrac neft və qaz kəmərləri, qoşulmuş olduğumuz digər nəhəng transmilli layihələr daşıyrsa, mədəniyyətimiz, incəsənətimiz sərhədləri aşaraq dünya mədəni irsi ilə çulğasırs, daha möhkəm ülfət bağlayırsa, artıq bu gün həmin estafeti idman sahəsində də əldə etdiyimiz sabitqədəm uğurlar davam etdirir. Belə bir yaqınlığı şərtləndirən başlıca amil isə heç şübhəsiz, Azərbaycanın davamlı inkişafını təmin edən iqtisadi qüdrətlə, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin idmanın kütləviliyinə ayırdığı diqqət və qayğı ilə birbaşa bağlıdır.

Uzun illər hobbii səviyyəsindən kənara çıxmayan idman məhz ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana ikinci rəhbərliyi dövründə həqiqi qiymətini aldı, belə demək mümkünsə, səlahiyyətlərində bərpa olundu. İdman siyasəti dövlətin fəaliyyətində prioritet sahələrdən birinə çevrildi.

İdmanın ideoloji-siyasi vasitə kimi güclü təsir imkanlarına malik olduğunu müdrikliklə nəzərə alan Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərliyinin bütün dövrlərində gənc nəslin fiziki kamilliyinə, sağlamlığına xidmət edən bütün zəruri tədbirləri diqqət mərkəzində saxlamışdır. "Xalqımız, millətimiz genetik xüsusiyyətlərinə görə fiziki cəhətdən sağlam insanlardan ibarət olan xalqdır, millətdir. Fiziki sağlamlıq və fiziki güc mənəvi sağlamlıqla bərabər, Azərbaycan xalqına, millətinə xas olan xüsusiyyətdir" - deyə ümummilli liderimiz çıxışlarında dəfələrlə vurğulamışdır ki, idmana qoyulan sərmayə Azərbaycan xalqının sağlamlığına və inamlı gələcəyinə xidmət edir. Heydər Əliyev ölkə idmanının milli məfkurə, mədəni irs və düşüncə sistemi, ən əsası, oturuşmuş tarixi ənənələr əsasında inkişafını özünün dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdirmişdir.

1997-ci il iyulun 31-də son dərəcə sönük fəaliyyət göstərən Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin Baş Məclisinin yığıncağında ARDNŞ-in birinci vitse prezidenti İlham Əliyevin bu qurumun prezidenti seçilməsi respublikada olimpiya hərəkatına, bütövlükdə idmanın inkişafına böyük təkan verdi. Azərbaycan idmançıları ölkəmizin idman şərafətini ən mötəbər yarışlarda qoruyaraq vətənə medallarla dönməyə başladılar. İdmanın maddi-texniki bazasının yaradılması

və bu sahədə ağırlıq mərkəzinin respublikanın regionlarına keçirilməsi son yeddi ildə 11 müasir olimpiya idman kompleksinin tikilib istifadəyə verilməsi və yenilərinin inşası ilə nəticələnmişdir.

Cənab İlham Əliyevin bir sıra beynəlxalq tədbirlərdə iştirakı, keçirdiyi səmərəli görüşlər və bu görüşlər zamanı Azərbaycanı tanımaq istiqamətində apardığı vacib təbliğat ölkəmizin həm də müsbət idman imicinin yaranmasında əvəzsiz rol oynamışdır ki, bu da müxtəlif seçimlər zamanı Avropa və Beynəlxalq Olimpiya Komitələrinin Azərbaycana idman ölkəsi olaraq üstünlük verməsi ilə nəticələnmişdir. İlham Əliyevin Prezident seçilməsi ilə bu proses daha intensiv xarakter almışdır. Son illərdə Azərbaycan təkcə idmançılarının beynəlxalq yarışlarda hamını heyretə gətirən uğurlu çıxışları ilə deyil, həm də dünya miqyaslı mötəbər yarışların təşkilatçısı kimi tanınır. 2000-ci ildən başlayaraq respublikamızda mötəbər idman yarışları keçirilir və ölkəmizin bu sahədəki təşkilatçılıq bacarığı beynəlxalq mütəxəssislər tərəfindən təqdir olunur.

Öyünəsi haldır ki, Azərbaycan apardığı açıq siyasət, əldə etdiyi iqtisadi qüdrət, qazandığı inam və etimad sayəsində ən müxtəlif səpkili tədbirlərin ev sahibinə çevrilməyi bacarıb. Artıq ölkəmiz bütün dünyada sülh, tərəqqi və əməkdaşlıq paytaxtı kimi tanınmaqdadır. Hər bir uğurla təşkil olunmuş belə tədbirə qatılan yüzlərlə insan vətəninə döndükdən sonra Azərbaycanda gördüyü inkişaf, qonaqpərvərlik, xoş məram, əmin-amanlıq və yüksək rifah haqqında ağızdolusu danışır, ölkəmizin könüllü təbliğatçısına çevrilir.

Bu sahədə ölkə Prezidentinin ən fəal müttəfiqi kimi çıxış edən insanlardan biri də Birinci xanım, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, Milli Məclisin deputatı, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevadır.

Vətən və xalq qarşısındakı misilsiz xidmətləri ilə ulu öndərimizin ali ideallarına layiq şəkildə fəaliyyət göstərən Heydər Əliyev Fondunun son üç illik fəaliyyəti təkcə insanlara yüksək diqqət və qayğı nümunələri ilə, habelə humanist aksiyalarla məhdudlaşmır. Azərbaycan mədəniyyətinin, incəsənətinin, musiqisinin, bir sözlə, milli irsinin dünyada təbliğ olunması, problemlərinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması Fondun apardığı çoxşaxəli fəaliyyətin mühüm istiqamətlərini təşkil edir. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın bu istiqamətdəki fəaliyyəti heç də son üç ildə görülən işlərlə məhdudlaşmır.

Fondun fəaliyyəti, eyni zamanda, bəşəriyyətin xilasına yönələn mütərəqqi idealların cəmiyyətdə möhkəm əsaslarla intişar tapmasına, fərqli sivilizasiyaların dialoquna, keçmişlə gələcək arasında möhkəm körpü salınmasına yönəlmişdir. Latın Mədəniyyəti Akademiyasının 2006-cı il aprelin 19-da Bakıda keçirilmiş XIII konfransının gedişi bunu bir daha təsdiqləmiş, respublikamızın sivilizasiyalarası dialoqun mərkəzinə çevrildiyini nümayiş etdirmişdir.

2006-cı il iyunun 13-də Bakıda keçirilmiş "Orta əsr əlyazmalarında tibb və əczaçılıq" mövzusunda I beynəlxalq konfrans da Azərbaycan həqiqətlərini dünya arenasına çıxarmaq baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etmişdir. Belə mötəbər tədbirlər Azərbaycanın beynəlxalq əməkdaşlıq mərkəzinə çevrilməsində Heydər Əliyev Fondunun da mühüm rol oynadığını təsdiqləyir.

Xanım Mehriban Əliyeva Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının prezidenti kimi də bu elitər idman növünün ölkəmizdə populyarlaşmasına və çempion "istehsal edən məhsuldar" sahəyə çevrilməsinə töhfəsini vermişdir. Artıq dörd ildir ki, gimnast qızlarımız Azərbaycanı ən mötəbər yarışlarda təmsil edirlər, adları reyting siyahılarından düşmür. Məhz Mehriban xanım Əliyevanın böyük nüfuz və fəvqəladə təşkilatçılıq bacarığı iki il əvvəl gimnastika üzrə Dünya çempionatına Bakının ev sahibliyi etməsini mümkünləşdirdi.

Bu dəfə isə ulu öndərimiz Heyrət Əliyevin adını daşıyan və dünya standartlarına uyğun şəkildə təzəcə təmirdən çıxmış İdman-Konsert Kompleksi Bədii Gimnastika üzrə 23-cü Avropa çempionatının iştirakçılarını salamladı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin də iştirak etdiyi çox möhtəşəm bir açılış mərasimi oldu. Əminliklə söyləmək olar ki, yüksək zövqlə qurulmuş verilmiş açılış mərasimini izləyən hər bir Azərbaycan vətəndaşı ölkəsindən yana bir daha qürur və iftixar hissləri yaşadı.

"Avropanın böyük bədii gimnastika ailəsini qədim Azərbaycan torpağında" salamlayaraq hamıya "Xoş gəlmisiniz!" söyləyən Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının prezidenti Mehriban Əliyeva çıxışında Bakıda keçiriləcək Avropa çempionatının 2007-ci ildə bədii gimnastika üzrə ən mühüm hadisələrdən birinə çevriləcəyini dedi: *"Bu gün Avropanın ən güclü gimnastları paytaxtımızdadır. Milyonlarla azarkeşin diqqəti paytaxtımıza yönəlibdir. Mən əminəm ki, yarışlar maraqlı və kəskin mübarizə şəraitində keçəcək və bu çempionat yadda qalan idman xatirəsinə çevriləcəkdir"*.

Avropa Gimnastika İttifaqının prezidenti Dimitrios Dimitropoulos çempionatın təşkilatçılıq işlərinin ən yüksək standartlara uyğun həyata keçirildiyindən məmnun qaldığını qeyd etmiş, AGF-in prezidenti və Avropa çempionatının planlaşdırılması və keçirilməsi üzrə Təşkilat Komitəsini sədri Mehriban Əliyevanın böyük zəhmətini qiymətləndirərək minnətdarlığını bildirmişdir.

Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin çempionatın açılış törəsinə qatılması idmana dövlət səviyyəsində qayğı və himayənin daha bir bariz ifadəsi idi. Belə bir yaxın ilgidən riqqətə gələn cənab Dimitropoulos mətbuata açıqlamasında Azərbaycan Prezidentinə yarışa göstərdiyi böyük dəstəyə görə minnətdarlığını bildirərək demişdir: *"Mən heyranam! Avropa çempionatları tarixində ilk dəfə olaraq ölkə prezidenti yarışlara təşrif buyurur. Bu cür tədbirlərin dövlət səviyyəsində dəstəklənməsi isə çox vacibdir... Əgər növbəti Avropa çempionatını harada keçirmək istədiyimizi soruşsalar, mən səmimi qəlbdən bunun yenidən Azərbaycanda təşkil olunmasını istərdim"*. Ali qonağın bu cür səmimi etirafına rəğmən AGF-in vitse prezidenti Altay Həsənov belə bir arzusunun hər iki tərəfdə olduğunu söyləmişdir. Belə ki, yarışların Bakıda keçirilməsi onun yüksək səviyyədə təşkil ediləcəyinin təminatı kimi çıxış edə bilər.

Təxminən dörd il ərzində ən elitər və zərif idman növü sayılan gimnastika üzrə bu cür uğurların qazanılması müstəsna hadisədir. Rusiya, Bolqarıstan, Almaniya kimi nəhəng "inhisarçıların" əlindən qızıl medal "qoparmaq" həqiqətən şücaətdir. Bu, asan iş deyil. Ancaq bu qələbələrin qazanılmasında idmançı qətiyyəti, zəhməti, iradəsi nə qədər böyük rol oynayarsa, sahəyə diqqət, onun maddi bazasının möhkəmləndirilməsi, ən çeşidli problemlərin anımdaca həlli də az önəm kəsb etmir. Bütün bu uğurların bir canlı rəhni, mənəvi anası, ilham mənbəyi var - Federasiyanın prezidenti Mehriban Əliyeva! Öz nəciibliyi, humanizmi, insanpərvərliyi, qızıl ürəyi ilə dəstək verdiyi və günü bu gün də təhsil, səhiyyə, mədəni irsin qorunması sahəsində uğurla gerçəkləşdirilən onlarla layihə kimi idmanın bu sahəsinin inkişafını da O öhdəsinə götürüb. Bu, yol nəcib yoldur, Azərbaycan Prezidentinə kömək, Azərbaycan xalqına təmənnsiz xidmət yoludur.

05.07.2007

Sabaha açılan qapılar

İnsan və cəmiyyət həyatında təhsil qədər ikinci bir sosial hadisə təsəvvür etmək mümkün deyil ki, əsrlər boyu qazanılan uğurların da, ağır ictimai dərdlərə düşər edən uğursuzluqların da başlıca səbəbi məhz ondan asılı olsun.

"Təhsil xalqın gələcəyidir" deyimi öz məzmununda təkcə parlaq gələcəyi vəd etmir. Fərdlərin maariflənməsi məsələsinə cəmiyyətin biganə münasibətinin illər sonra yarada biləcəyi yeni mənzərəni də indidən nişan verir.

Müasir dövrdə təhsilin əhəmiyyəti getdikcə güclənməkdədir. Çünki bir tərəfdən yeni texnologiyaların inkişafı, bu texnologiyalardan səriştəli şəkildə istifadə etməyə qabil savadlı insanlara böyük ehtiyacın olduğu yeni dünya formalaşdırır. Bir tərəfdən də, bu yeni dünyanın özünü saysız-hesabsız ziddiyyətlərlə doludur ki, insan bu ziddiyyətləri yalnız təhsilin ona verdiyi hesabına ayırd edib, müasir dünyanın doğru və yanlışları arasında düzgün seçim apara bilər.

120

Bəşəriyyətin inkişafının bütün dövrlərində öz zamanlarının böyük mütəfəkkirləri savadsızlığa bütün dünyanı təhdid edən ictimai bəla kimi yanamışlar. Fəal maarifçilik xəttinin dəstəklənməsi və təbliğini insanın ən önəmli vəzifəsinə çevirməyə can atmışlar. Tarixə nəzər salarkən bu mütəfəkkilər sırasında bütün həyatlarını ölkəmizdə maarifçilik ənənələrinin inkişafına həsr etmiş Azərbaycan ziyalılarının nurlu simalarını görürük. Xalqımızın ümummilli lideri, ulu öndər Heydər Əliyev də güclü sərkərdə, qüdrətli dövlət xadimi olmaqla bərabər, həm də böyük maarifpərvər idi.

Azərbaycanda əsrlər əvvəl təşəkkül tapmış maarifçilik ənənələri Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərlik zamanında özünün zirvə mərhələsinə yetişmişdir. Məhz ulu öndərin müəyyən etdiyi xətt hesabına təhsil Azərbaycan cəmiyyətində həyat normasına çevrilmişdir. Milli-mənəvi dəyərlərimizin ayrılmaz tərkib hissəsi kimi düşüncə sistemimizdə öz ştrixlərini yaratmışdır.

Məhz bu siyasətin uğurları sayəsində bu gün sırası azərbaycanlı təhsilsiz, ən azı yazıb-oxumağı bacarmayan insanı təsəvvür belə edə bilmir. Yəni, cəmiyyətimiz təhsilli olmağı normal insan olmaq üçün zəruri sayılan şərtlər sırasında nəzərdən keçirməkdədir.

Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi milli-dövlətçilik konsepsiyasını yüksək dinamizmlə davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi strateji inkişaf kursunun tərkib hissəsi kimi milli təhsil ənənələrimiz də getdikcə inkişaf etdirilir. Son onilliklərdə Azərbaycan vətəndaşlarının mədəni-intellektual potensialının yüksəlməsi, təhsilin keyfiyyətə dəyişərək yeni dövrün tələblərinə uyğunlaşdırılması üçün dövlət səviyyəsində müvafiq addımlar atılmış, dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin qabaqcıl təcrübəsinin Azərbaycanda da tətbiqinə başlanmışdır. Məktəblərimizin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, ən əsası isə Azərbaycanın siyasi, sosial-iqtisadi təlatümlər yaşadığı 90-cı illərin əvvəllərində çətinliklərin ən ağırını, ən dözülməzini

həyatından keçirən, amma yenə də sınıb əylməyən, yerinə yetirdiyi mənəvi vəzifənin şərəf yükünü maddiyyətə satmayan Azərbaycan müəlliminin layiq olduğu adın, nüfuzun, ucalığın yenidən özünə qaytarılması ən yeni tariximizin fərəh dolu nailiyyətləridir.

Bütün bunlarla yanaşı, bir məqamı xüsusi vurğulamağa ehtiyac var ki, müasir dünyada təhsilə, savadlılıq məsələsinə yeni baxış formalaşmaqdadır. Əgər əsrlər ərzində təhsil deyərək, fərdin yazmaq və oxumaq qabiliyyəti nəzərdə tutulurdusa, artıq müasir dünyanın şərtləri daxilində təhsil anlayışı təkcə bu qabiliyyətlərlə məhdudlaşmır. Sürətli texnoloji dəyişikliklər və qloballaşma hər bir fərd qarşısında idraki və təcrübə qabiliyyətlər tələbini aktuallaşdırır. Bu qabiliyyətləri istiqamətləndirmək, biliyi idarə və inteqrasiya etmək vəzifəsi gündən-günə daha böyük əhəmiyyət daşımağa başlayır. Ona görə də təhsil və savadlılıq probleminin tamam yeni kontekstdə şərh meylini müşahidə edirik. İndi təhsillilik dedikdə təkcə yazı və oxu bacarığı deyil, həmçinin texniki biliklər və kompüter vərdisləri, səmərəli ünsiyyət, habelə məlumatı anlama, şərh etmə və ötürmə bacarığı, sosial bilgilər və eləcə də bütün bunları praktik həyatda tətbiq etmə vərdisləri nəzərdə tutulur. Bu meyarlara cavab verməyən fərdlər öz funksiyalarını tam və səmərəli şəkildə yerinə yetirməkdə, tərəqqipərvər dünyanın insanlara bəxş etdiyi rifahdan faydalanmaqda müəyyən çətinliklərə üzləşməli olurlar. Dünyanın nüfuzlu təşkilatları tərəfindən açıqlanan hesabatlar da, təhsilin müasir insanın həyatındakı rolu barədə daha ciddi düşünməyə sövq edir. Məsələn, hesabatlara görə, hazırda təkcə Avropada 80 milyon aşağı təhsilli fəhlə var və onlar ümumi işçi qüvvəsinin üçdə birini təşkil edir. Eyni zamanda, heesablamalara görə, yaxın illərdə ibtidai təhsili olanlar yeni yaradılacaq iş yerlərinin yalnız 10 faizindən də azında çalışmaq imkanına malik olacaqlar. İş yerlərinin 50 faizi isə daha yüksək ixtisaslı işçilər tələb edəcək. Bu vəziyyət insan hüquqlarının pozulması kimi qiymətləndirilsə də, hər halda reallıqdır. Bu dəyişməz reallıq qarşısında yeganə əlac isə o reallığı dəyişməyə mənasız cəhd göstərməkdənsə, insanları bu reallığa uyğunlaşdırmaqdır.

2008-ci ildə Bakıda təşkil edilmiş "Avropada subregional çərçivədə savadlılıq problemlərinə baxış: tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması və innovativ yanaşmaların tətbiqinə dəstək" mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılarına müraciətində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bu problemə baxışlarını belə şərh etmişdir: "Qloballaşma proseslərinin getdikcə dərinləşdiyi, vahid ölkə çərçivəsindən çıxaraq ümumbəşəri dəyərə çevrildiyi bir şəraitdə savadlılıq problemi ətrafında müzakirələrin aparılması təqdirəlayiqdir. İnformasiya cəmiyyətinin qurulması yolunda uğurlu addımlar atan Azərbaycan da rastlaşdığı yeni tipli problemləri həll etməyə çalışır. ...Bu gün ölkəmizdə savadsızlıq probleminin hələ əlli il bundan əvvəl öz həllini tapdığını düşünənlər əksəriyyət təşkil edir. Qloballaşan dünyada savadlılıq anlayışının yeni mənası açıqlanır və hər bir insanın yaxın gələcəkdə istər əmək bazarında, istərsə də cəmiyyətdə ciddi problemlərlə üzləşə biləcəyindən xəbər verir. Bütün bunlar vətəndaş cəmiyyətinin bütün strukturları üçün geniş fəaliyyət dairəsi açır və insanların bütün ömür boyu təhsil almalarının zəruriliyini xüsusi vurğulayır".

Bu sahədə yerinə yetiriləsi vəzifələr isə təkcə dövlət institutlarına deyil, Azərbaycan Prezidentinin də qeyd etdiyi kimi, vətəndaş cəmiyyətinin bütün strukturlarına aid olmaqla təhsilin, savadlanmanın ümumilikdə sosial hərəkətə çevrilməsini zəruri edir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin ideyalarından yaranmış Heydər Əliyev Fondunun hər kəs üçün bərabər təhsil imkanlarının yaradılmasını, gənc nəslin zəruri biliklərə yiyələnməsini, milli təhsilimizin beynəlxalq təhsil sistemində inteqrasiyasını əsas fəaliyyət meyarlarından biri kimi seçərək qeyd edilən ictimai məqsədlərin fəal təbliğatçı və təşkilatçısı missiyasını üzərinə götürməsi də elə bu zərurətə əsaslanır.

121

Müasir dövrdə təhsil infrastrukturunu yeniləşdirmədən, müasir tipli yeni məktəblər inşa etmədən, təlim-tədris prosesinə lazımı şərait yaratmadan, dünya ölkələrinin mütərəqqi təhsil ənənələrini nəzərə almadan təhsil sahəsində qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmaq xeyli çətin görünür. Elə buna görə də Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Azərbaycan Milli Məclisinin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın bi istiqamətdə irəli sürdüyü ilk tarixi təşəbbüslərdən biri məhz “Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb” layihəsi olmuşdur.

Bu layihə ilə ictimaiyyətə ünvanlanmış əməkdaşlıq çağırışı böyük rəğbətlə qarşılanmış, qısa zamanda geniş əks-səda doğurmuşdur. Bu layihə çərçivəsində qısa müddət ərzində Azərbaycanın mərkəzi və ucqar bölgələrində minlərlə yeni məktəb binası tikilərək istifadəyə verilmişdir. Təmirə ehtiyacı olan bir sıra tədris müəssisələri müasir standartlar çərçivəsində yenidən qurulmuşdur. Məktəblər müasir avadanlıq, istilik sistemi, zəngin kitabxana, əyani vəsait və kompüterlərlə təchiz olunmuşdur.

Heydər Əliyev Fondunun ilk irimiqyaslı layihələrindən sayılan bu təşəbbüs bir məqamı ilə xüsusi maraq doğururdu. Məlum olduğu kimi, Mehriban xanım Əliyeva daşdığı bir sıra rəsmi vəzifələrlə yanaşı, həm də Azərbaycanın Birinci xanımı ictimai statusunun daşıyıcısıdır. Bu status dünyanın digər demokratik ölkələrində birinci xanımlara göstərilən münasibətdən irəli gələrək Azərbaycanda da Mehriban xanım Əliyevanın məşğul olduğu sahələrə cəmiyyətin diqqətini artırır. Onun öz fəaliyyətində Azərbaycan təhsilinin inkişafını əsas prioritetlərdən biri kimi götürməsi bu məsələnin ümumilikdə cəmiyyətin mühüm maraq predmetinə çevrilməsini və dolayısı ilə cəmiyyətin bütün təbəqələrinin təhsilimizin inkişafı naminə ictimai səfərbərliyini təmin etmişdir. Bunun göstəricisi kimi, “Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb” çağırışı Azərbaycan cəmiyyətində dərhal böyük dəstək qazanmışdır. İmkanlı adamlar, sahibkarlar, ayrı-ayrı özəl və dövlət müəssisələri, xarici ölkələrin Azərbaycandakı diplomatik korpusu, Azərbaycan diasporunun təmsilçiləri böyük həvəslə bu çağırışa qoşulmuşlar. İndiyədək dünyada bənzəri görünməmiş belə əhatəli bir layihənin reallığa çevrilməsi təkcə Azərbaycanda deyil, bütün dünyada geniş rezonans doğurmuşdur.

Mehriban xanım çıxışlarının birində bu layihənin geniş əks-səda doğurmasına münasibət bildirərək demişdir: *“Biz ilk dəfə bu proqramı təqdim edəndə dəyirmi masa keçirmişdik. Çox adam inanmırdı, şübhə ilə yanaşırdı ki, bu necə ola bilər, üç-dörd ay ərzində 132 məktəb tikiləcək, özü də əksəriyyəti ucqar rayonlarda, ölkəmizin dağlıq rayonlarında inşa olunacaqdır. Amma biz sübut etdik ki, əgər inam varsa, iradə varsa, əgər işləri düzgün qurmaq bacarığı varsa, hər bir problem çox qısa bir zamanda öz həllini tapa bilər”.*

Həqiqətən, bu layihə üzrə əldə edilən inanılmaz nəticələr sübuta yetirdi ki, aydın məqsəd, xalqın rifahına söykənən amal inam və iradə ilə birləşəndə hər bir çətinlik geridə qalır. Bütün ölkə boyu aparılan bu prosesin mənəvi-psixoloji tərəfləri işin maddi məqamlarından daha önəmlidir. Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə tikilmiş yeni məktəblər böyük fərəh hissi ilə o məktəblərə doğru tələsən Azərbaycan övladlarının gözündə qurulmuş Azərbaycan dövlətidir. Körpə vətəndaşlarımızda formalaşdırılan dövlətçilik düşüncəsi onların hissələrinə, duyğularına, arzu və ideallarına verilən stimuldur. Bu, həm də yaşın lap erkən çağlarından övladlarımıza təlqin edilən dövlətçilik məsuliyyətidir ki, bütün bunlar da Azərbaycanın gələcəyi üçün son dərəcə önəmli məqamlar kimi qiymətləndirilməlidir.

Heydər Əliyev Fondunun təhsil sahəsində böyük uğur qazanmış layihələrindən biri də “Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı” layihəsidir.

Mehriban xanım Əliyeva 2005-ci ilin əvvəlində paytaxtdakı internat məktəbləri və uşaq evlərinə baş çəkəndən sonra belə bir layihənin hazırlanıb həyata keçirilməsini məqsəduyğun hesab etmişdir. Respublikamızdakı uşaq evləri və internat məktəblərindəki mövcud problemlərin həll olunmasına yönəldilən proqram Fondun təhsil sahəsindəki fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir.

Proqram çərçivəsində yaradılmış işçi qrupu respublikada fəaliyyət göstərən uşaq evləri və internat məktəblərindəki mövcud vəziyyətin monitorinqini apararaq uşaqların sayı, aylıq, illik dövlət təminatına daxil olan qida, geyim, texniki vəsait normativləri, ümumi şərait (təhsil, səhiyyə, yaşayış, istirahət) kimi göstəriciləri müəyyən etmişdir.

İlkin mərhələdə aparılmış monitorinqdən sonra uşaq müəssisələrində təhsil və sosial sahədə problemlərin həllinə yönələn 4 mühüm istiqamət: texniki dəstək, təhsil, səhiyyə və ictimai fəallıq prioritet kimi müəyyənləşdirilmişdir. Mehriban xanım Əliyeva Bakının və ölkəmizin əksər rayonlarındakı uşaq evləri və internat məktəblərinə şəxsən baş çəkərək, bu müəssisələrin böyük qisminin yenidənqurmaya, təmirə və texniki təchizata daha çox ehtiyacının olduğunu nəzərə almaqla, texniki dəstək istiqaməti üzrə işlərə başlanılması barədə tapşırıq vermiş və bu istiqamətdə iş başlanmışdır.

50-dən çox uşaq müəssisəsində aparılan yenidənqurma və tikinti-təmir işləri zamanı onların zəruri avadanlıqla təmin edilməsi, yeni ədəbiyyatla zəngin kitabxanaların yaradılması, informasiya texnologiyalarının tətbiqi, sinif otaqlarının interaktiv təhsil üçün uyğunlaşdırılması təmin edilmişdir. Uşaq evləri və internat məktəblərinin bir çoxunda həkim və psixoloq otaqları yaradılmışdır. Bu müəssisələrdə qida normativlərinin dəyişdirilməsi məqsədi ilə təkliflər paketi hazırlanmışdır. Uşaq evlərində, internat məktəblərində tərbiyə olunan uşaqlar, qaçqın və məcburi köçkün ailələrindən olan və təhsildə fərqlənən şagirdlər üçün Heydər Əliyev Fondu tərəfindən müxtəlif bayram şənliklərinin təşkili də xoş bir ənənəyə çevrilmişdir. Fondun prezidentinin təşəbbüsü ilə uşaqların asudə vaxtının və istirahətinin səmərəli təşkili məqsədi yay düşərgələri yaradılmışdır.

Heydər Əliyev Fondunun təhsil sahəsində həyata keçirdiyi tədbirlər sırasında “Təhsilə dəstək” layihəsinin də xüsusi əhəmiyyəti vardır. Etiraf etmək lazımdır ki, təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılması nə qədər vacib olsa da, birbaşa təhsilin keyfiyyətinə təsir göstərən problemləri həll etmədən, bütün bunlar yalnız texniki mahiyyət daşıya, əsas məqsədin əldə olunmasına az təsir göstərə bilər. Bu həqiqəti nəzərə alaraq hazırlanmış “Təhsilə dəstək” layihəsi də birbaşa tədrisin keyfiyyətinə təsir göstərən problemlərin həllinə - təhsil ocaqlarının əyani vəsaitlə, şagirdlərin lazımi dərslərinə qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində doğma yurdlarından didərgin düşmüş birləşmələrinin Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində doğma yurdlarından didərgin düşmüş məcburi köçkün ailələrindən olan birinci sinif şagirdlərinə sentyabrın 15-də Fondun təşəbbüsü ilə yüksək keyfiyyətlə hazırlanmış məktəbli çantaları və dərslərinin hədiyyə edilməsi bu layihə çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlərdəndir. 2004-cü ildən başlayaraq Fond hər il qaçqın və məcburi köçkün ailələrindən olan birinci sinif şagirdlərini, eləcə də Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızı öz hədiyyələri ilə sevindirir. Rusiya Federasiyasında, Hollandiyada, Türkiyədə, Rumıniyada və digər bir sıra ölkələrdə yaşayan məktəbli soydaşlarımıza da indiyə qədər belə hədiyyələr ərməğan edilmişdir.

“Təhsilə dəstək” layihəsi çərçivəsində Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə hazırlanan plakatlar Azərbaycanın bütün ümumtəhsil məktəblərini əyani vəsaitlə təmin etməyə imkan verir. Bu plakatlar tədrisin keyfiyyətini yüksəltmək məqsədi ilə müxtəlif fənlər üzrə hazırlanır və respublikanın bütün regionlarını əhatə edən ümumtəhsil məktəblərinə paylanır.

“Təhsilə dəstək” layihəsinin əsas istiqamətlərindən biri də Azərbaycanda yaşayan milli azlıqların öz dillərində təhsil imkanlarının daha da genişləndirilməsidir. Məsələn, bu layihə çərçivəsində Qax, Balakən, Zaqatala rayonlarında gürcü dilində təhsil alan şagirdlərə bu dildə nəşr olunan yeni dərsliklər və məktəb ləvazimatı təqdim edilir.

Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə müntəzəm olaraq keçirilən fənn olimpiadaları, məktəblilər arasında inşa müsabiqələri və bu müsabiqələrin qaliblərinin Fransa, Almaniya, Niderland və Belçika kimi ölkələrə səfərlərinin təşkil edilməsi də təhsilin stimullaşdırılmasına, istedadlı vətəndaşlarımızın üzə çıxarılmasına yönələn təşəbbüslər kimi son dərəcə faydalıdır.

Uşaq tərbiyə müəssisələrinin müasir tələblər səviyyəsində yenidən qurulması da “Təhsilə dəstək” layihəsində öz əksini tapmışdır. Layihə çərçivəsində bölgələrdə və Bakı kəndlərində uşaq bağçaları əsaslı təmir olunaraq, müasir avadanlıqla təchiz edilmişdir. Əsaslı təmirdən sonra istifadəyə verilən bu cür bağçalar balacaların intellektual inkişafına böyük kömək göstərərək, Azərbaycanın işıqlı gələcəyini formalaşdırır.

Heydər Əliyev Fondunun təhsilə qayğısı təkcə Azərbaycan hüduqları ilə məhdudlaşmır. Fondun bu istiqamətdəki fəaliyyətinin coğrafiyası gündən-günə genişləyir. Artıq beynəlxalq aləmdə də nüfuzlu bir qurum kimi tanınan Fond təhsilə dəstək missiyasını bir neçə ölkədə də uğurla davam etdirir. Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlıların təhsillə bağlı problemlərinin aradan qaldırılması üçün hər il dövlət xətti ilə yanaşı, Fond tərəfindən də müəyyən təşəbbüslərin həyata keçirilməsi bu baxımdan xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Məlumdur ki, Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızın öz cəmiyyətlərində layiq olduqları mövqeyi əldə etmələri, dövlət strukturları və vətəndaş cəmiyyəti institutlarında kifayət qədər sayla təmsil olunmaları, qonşu ölkənin ictimai-siyasi həyatının hərəkətverici qüvvəsi rolunda çıxış etmələri üçün təhsil ən mühüm faktordur. Elə buna görə də Heydər Əliyev Fondu Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızın təhsil problemlərinin həllinə, onların Azərbaycan dilində təhsil almaqla yanaşı, dövlət dili olan gürcü dilinə mükəmməl yiyələnmələrinə, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları ilə iş vərdişlərini mənimsəmələrinə xüsusi diqqət yetirir.

İndiyə qədər Fondun “Təhsilə dəstək” layihəsi çərçivəsində Gürcüstanın bəzi bölgələrində də bir sıra məktəblər əsaslı şəkildə təmir edilərək istifadəyə verilmiş, tədris müəssisələrinin binaları müasir tələblərə uyğunlaşdırılmışdır. Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə Gürcüstanın Dmanisi rayonunda inşa edilərək 2008-ci ildə istifadəyə verilmiş kompyuter - tədris mərkəzinin binası da buna nümunədir. Mərkəzdəki kompüterlərin hamısı birbaşa internetə qoşulmuşdur və həm azərbaycanlı, həm də gürcü uşaqlar burada pulsuz kompyuter dərsləri keçə bilirlər. Bununla yanaşı, burada hər iki millətin uşaqları ingilis, azərbaycanlılar isə həm də gürcü dilini öyrənmək imkanına malikdirlər. Heydər Əliyev Fondu mərkəzi əyani vəsaitlər – kitablar, dərsliklər, CD və DVD-lərlə təmin etmişdir.

Ümumiyyətlə, xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan məktəblərinin hər biri Fondun xüsusi diqqətindədir. Heydər Əliyev Fondunun Rusiya Federasiyasının paytaxtında və ayrı-ayrı şəhərlərdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan məktəblərinə göstərdiyi müntəzəm qayğı da ayrıca tədqiqat mövzudur. Burada Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, Fondun Rusiya Federasiyasındakı

nümayəndəliyinin rəhbəri Leyla xanım Əliyevanın ardıcıl fəaliyyəti xüsusilə diqqəti cəlb edir. Məhz Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü və fəal rəhbərliyi ilə son illərdə Rusiyanın müxtəlif şəhərlərində Azərbaycan dilində bazar günü məktəbləri açılmışdır. Heydər Əliyev Fondu bu cür məktəblərin açılmasını təşviq edir və onların tədris ədəbiyyatı, kompüterlərlə təchiz olunmasına kömək göstərir. Fond indiyə qədər İvanovo, Tula, Tver və Surqut şəhərlərindəki bazar günü məktəblərinə kömək etmişdir.

Rusiya Federasiyasının Ulyanovsk şəhərinə əsaslı bərpa olunmuş müasir məktəb binasının hədiyyə edilməsi də Fondun həm Azərbaycan, həm də Rusiya ictimaiyyəti tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanmış təhsil layihələrindən biridir. Belə ki, “Təhsilə dəstək” layihəsi çərçivəsində Ulyanovsk şəhərindəki 78 nömrəli orta ümumtəhsil məktəbinin binası əsaslı təmir edilmiş və bu xoşməramlı addım xalqlarımız, dövlətlərimiz arasındakı münasibətlərin inkişafına böyük töhfə olmuşdur. Məktəbdə yaradılmış siniflərdə Ulyanovsk uşaqları Azərbaycan milli təbii sənətinin bəzi növlərini öyrənə bilirlər. Məktəbin kitabxanası yeni tədris vəsaitləri və digər nəşrlər hesabına zənginləşmişdir.

2008-ci ildə Pakistanın Müzəffərabad şəhərində dağıdıcı zəlzələ nəticəsində yararsız vəziyyətə düşmüş məktəbin Heydər Əliyev Fondunun “Təhsilə dəstək” layihəsi çərçivəsində yenidən tikilərək istifadəyə verilməsi də Mehriban xanım Əliyevanın yerinə yetirdiyi nəcib missiya ilə təkcə Azərbaycan cəmiyyətinə deyil, ümumilikdə bəşəriyyətə qiymətli ərməğanlarındanındır. Yada salaq ki, Pakistanın Müzəffərabad şəhərinin Rara ərazisində qızlar üçün nəzərdə tutulmuş orta məktəb binası 2005-ci ildə zəlzələdən dağılmış, məktəbin şagirdləri dərslərini çadırlarda və açıq səma altında keçmək məcburiyyətində qalmışdılar. Məhz Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə qısa müddətdə müasir tələblərə cavab verən yeni təhsil ocağı inşa edilmişdir. Məktəb yüksək səviyyəli tədrisə imkan yaradan avadanlıqla təmin olunmuş və məktəb binasının açılışı, qardaş Pakistan dövlətinin məlum bölgəsində xoş bir təhsil bayramına çevrilmişdir.

Fondun təhsil sahəsində uğurla gerçəkləşdirdiyi layihələrdən biri də məhz kitab nəşri ilə bağlıdır. Son illər bu sahədə müəyyən problemlərin olduğunu nəzərə alan Heydər Əliyev Fondu klassik yazıçı və şairlərin, o cümlədən ali məktəblər üçün dərs vəsaitlərinin mərhələlərlə yenidən nəşr olunması prosesində yaxından iştirak etməyə çalışır. Heydər Əliyev Fondu ilə Rusiyanın “Puşkin kitabxanası” arasında qurulmuş əməkdaşlıq əlaqələri də ölkəmizdə elm, təhsil və mədəniyyətin inkişafına yönələn dəyərli hadisə kimi əlamətdar olmuşdur. Bu əməkdaşlıq sayəsində Rusiyada son illər nəşr edilən müxtəlif elm sahələrinə aid minlərlə kitab və dərslik respublikamızın ali məktəblərinə təqdim edilmişdir. Mehriban xanım Əliyevanın bu sahədəki fəaliyyətini rəğbətlə qarşılayaraq bu fəaliyyətə dəstək verməyi mənəvi borc bilən bir sıra xarici təşkilat və şirkətlərin fonda hədiyyə etdikləri müxtəlif adda 10 mindən çox kitab da ölkənin ali və ümumtəhsil məktəblərinə, uşaq evlərinə, internat məktəblərinə paylanmışdır.

Ümumiyyətlə, Heydər Əliyev Fondunun təhsil sahəsində gördüyü işlərdə dünyanın bir sıra nüfuzlu qurumları ilə əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulması, təhsil problemlərinin birgə müzakirəsi mühüm yer tutur. YUNESKO ilə həyata keçirilən birgə tədbirlər bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

2004-cü il iyulun 6-da Fondun təşəbbüsü ilə Parisdə YUNESKO-nun iqamətgahında “Davamlı inkişaf üçün Azərbaycanda təhsil islahatları” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. Öldə olunmuş razılışmaya əsasən həmin ilin avqust ayında “YUNESKO - Azərbaycan: Azərbaycanın təhsil problemləri və perspektivləri” mövzusunda növbəti konfrans təşkil olunmuşdur.

Azərbaycanda təhsilin inkişafından və qarşıya çıxan problemlərdən söhbət açan fondun prezidenti, həmçinin Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasətinin təhsil sahəsində də ciddi çətinliklər, problemlər yaratdığını YUNESKO-nun baş direktorunun və tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırmışdır: *"Biz işğala məruz qalan ərazilərdə əvvəllər mövcud olan təhsil infrastrukturunu qoruyub saxlaya bilmmişik. Bu məktəblər qaçqın-köçkün düşmələrində yerləşir. Biz həm də müəllim kollektivini saxlaya bilmmişik və onlar düşmərdə uşaqların təlim-təربiyəsi ilə məşğul olurlar. Bu, doğrudan da, nadir bir təcrübədir və mən inanıram ki, bu təcrübədən bütün münaqişə zonalarında istifadə oluna bilər"*.

Bu birgə tədbirlər YUNESKO ilə Azərbaycan arasında bir neçə istiqamətdə əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafına təkan vermiş bu inkişafın təzahürləri "Təhsil hamı üçün" proqramının yerinə yetirilməsində, "Assosiativ məktəblər", texniki peşə sahəsində əməkdaşlıq, bəzi ali məktəblərdə YUNESKO kafedralarının yaradılması və digər bu kimi nailiyyətlərdə özünü göstərmişdir. Azərbaycanda təhsilin məzmunca yeniləşdirilməsi, orta ümumtəhsil məktəblərində informasiya texnologiyalarının geniş tətbiqi və digər layihələr bu nüfuzlu beynəlxalq təşkilatla ikitərəfli əməkdaşlığın xoş nəticələri kimi nəzərdən keçirilə bilər. Mehriban xanım Əliyevanın 2004-cü ilin sentyabrında YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri təyin olunması bu sahədə əlaqələrə də əlavə impulslar vermiş, strateji əhəmiyyət daşıyan müxtəlif layihələrin müştərək icrası üçün əlverişli zəmin yaratmışdır. Ötən illər ərzində YUNESKO Baş direktorunun rəhbərliyi ilə bu qurumun məsul işçiləri və ekspertləri Azərbaycanda məcburi köçkün və qaçqın ailələrində yaşayan uşaqların təhsil problemləri ilə bağlı müxtəlif layihələr işləyib hazırlamış, YUNESKO kimi geniş imkanlara malik nüfuzlu beynəlxalq təşkilat bəzi pilot layihələrinin sınaqdan keçirilmə məkanı kimi məhz Azərbaycanı seçmişdir. YUNESKO-nun Dünyada savadlılığın dəstəklənməsi üzrə "Avropada subregional çərçivədə savadlılıq problemlərinə baxış: tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması və innovativ yanaşmaların tətbiqinə dəstək" mövzusunda regional konfransının Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Bakıda keçirilməsi də öz əhəmiyyətinə görə milli təhsil tariximizin mühüm hadisələrindən olmuşdur.

Eyni zamanda 2009-cu il martın 1-də Heydər Əliyev Fondu, Fransanın Azərbaycandakı səfirliyi, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti və Təhsil Nazirliyi arasında Bakıda fransız məktəbinin tikintisi ilə əlaqədar niyyət bəyannaməsinin imzalanması və bu bəyannamə çərçivəsində görülən işlər də Azərbaycanda təhsil sahəsindəki inkişaf prosesinin daha da stimullaşdırılmasına, Azərbaycan balalarının ən yüksək səviyyədə təhsil almaq imkanının təmin edilməsinə yönəlmişdir.

Təhsildə müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi sahəsində BMT-nin İnkişaf Proqramı ilə Heydər Əliyev Fondu arasında imzalanmış saziş də bu sahədə atılan əhəmiyyətli addımlardandır. Bu sazişin nəticəsi kimi Azərbaycanda kor və görmə qabiliyyəti zəif olanların informasiya və kommunikasiya texnologiyalarına çıxışını təmin edən layihənin həyata keçirilməsinə başlanılmışdır. Heydər Əliyev Fondu xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlı tələbələrə də diqqət və qayğısını əsirgəmir.

Mehriban xanım Əliyevanın təhsil sahəsində həyata keçirdiyi ardıcıl fəaliyyətin ən mühüm məqamlarından biri isə müsəlman Şərqi üçün daim aktual olmuş qadınların təhsili məsələsi ilə bağlıdır. Bütün dünyada qazandığı yüksək nüfuzla Azərbaycan və ümumilikdə Şərq qadınının adını ucalara qaldıran Mehriban xanım bu sahədəki missiyasını təkcə özünün və həyata keçirdiyi ictimai fəaliyyətdə ən yaxın silahdaşlarından olan qız övladlarının şəxsi nümunəsi ilə məhdudlaşdırmır.

Qadınların təhsil hüquqlarının ən yüksək səviyyədə təmin olunmasını öz çıxışlarında xüsusi vurğulayır, cəmiyyətə bununla bağlı çağırışlar edir.

Azərbaycan qadınlarının 2009-cu il sentyabrın 26-da keçirilmiş III qurultayında iştirak edən Mehriban xanım qadınların təhsil hüququnun təmin olunması zərurətini bir daha önə çəkmiş, gender siyasəti sahəsində əldə olunan uğurlara rəğmən, bəzi problemləri, arxaiq təsəvvürlərdən irəli gələn qüsurlu cəhətləri də kəskin tənqid etmişdir. Xüsusən də, qadınların təhsillə bağlı problemlərini diqqətə çatdıran Mehriban xanım Əliyeva demişdir: *"Mən bu gün sizin diqqətimizi məni narahat edən iki məsələyə cəlb etmək istədim. Bunun birincisi təhsilə aiddir... Bir sıra bölgələrdə bəzi ailələr qızlarına hətta orta məktəbi bitirməyə belə, icazə vermirlər. Hesab edirlər ki, qız uşağı üçün təhsil o qədər də vacib deyil. Fikrimcə bu, dözülməz bir faktdır. ...Mən bu kürsüdə istifadə edərək, sizə müraciət edirəm və düşünürəm ki, biz bu məsələləri birgə təhlil edib, bu xoşagəlməz meyillərin qarşısını almağa çalışmalıyıq"*.

Tələqin etdiyi nəcib fikirləri, Azərbaycanda keyfiyyətli təhsilə əsaslanan sağlam ruhlu, intellektual gəncliyin yetişdirilməsi üçün fədakar fəaliyyəti ilə Mehriban xanım Əliyeva zamanında bu nailiyyətlərin kiçik bir qisminin əldə etməkdən ötrü bütün ömrünü şam kimi əritmiş mütəfəkkirlərimizə o qədər bənzəyir ki, tarixin əslində hadisələrdə deyil, şəxsiyyətlərin əməllərində təkrarlandığına inanmaya bilmürsən.

03.2010

Mehriban Əliyeva bu cür düşünür:

“Həyatda hər bir kəsin yerini və taleyini tarix müəyyən edir. Odur ki, nə böyük, nə də kiçik rollar olmur. Öz həyat kitabını yazmağa ancaq sənin şəxsi, dərk edilmiş məsuliyyətin imkan verir. Bu kitabda hər bir kəs özünü şəxsi həyatının və dünyanın qurub-yaradıcısı, yaxud dağıdıcısı kimi təcəssüm etdirir”.

“...Ömür boyu mənim həyat amalım belə olmuşdur ki, etmək istədiyini yaxşılığı heç vəchlə gözə çarpdırmaq olmaz. İndi mən bundan, demək olar ki, məhrumam. Birinci xanım statusunda mən elə bir xeyriyyə aksiyası keçirə bilmirəm ki, o, ictimaiyyətin diqqətini cəlb etməsin. Bu isə özünü göstərməkdən tamamilə uzaq adam kimi mənə kifayət qədər çətin olur”.

“... xeyriyyəçilik – insanların hər hansı direktiv və göstərişlər əsasında deyil, öz qəlbinin və vicdanının səsi ilə öz vəsaitlərini, qüvvələrini, vaxtını və enerjisini səf edərək gördüyü xeyirxah işlərdir.

Mənə belə gəlir ki, xeyriyyəçilik fəlsəfəsinin əsası, ilk növbədə, insanların yaxşılıq etməyə çalışması, başqasının dərdinə şərik olmaq, onun halına yanmaq, altruizm, ehtiyacı olanlara kömək əli uzatmaq istəyi kimi insani keyfiyyətlərin və qabiliyyətlərin fundamental xarakterinin qəbul edilməsidir”.

“*Əgər sənin əməyin yüzlərlə, minlərlə həmvətəninin ailəsinə sevinc bəxş edir, kimlərinsə sönmüş çırağına qığılcım tutur, kimlərinsə bağlı qapısına açar salır, ümidlərini pöhrələndirirsə, bundan ali, bundan faydalı işmi var?! Belə bir imkanı olan və onu tam dəyərləndirən insan isə ikiqat xoşbəxtidir. – Mən konkret iş görmək, konkret adamlara kömək etmək istəyirəm”.*

“Mənəviyyətin ali qanunlarına görə, xeyriyyəçilik fəaliyyətinin əsas motivi şəxsən özün üçün hər hansı dividendlər və ya səmərə gözləmək deyil, məhz insanlara sevgi və təmənnəsiz olaraq xeyirxah işlər görmək arzusundan ibarət olmalıdır”

“...Bəzən cəmiyyətdə insan elə bir vəziyyətdə düşür ki, bütün döyüdü qapılar onun üzünə bağlı qalır. O, öz dərdi ilə, öz problemi ilə təkbaşına qalır və ona elə gəlir ki, heç bir şey və heç kəs ona kömək edə bilməz. Bu halda, o, üzünü bizim Fonda tutur. Mən demək istəmirəm ki, biz dərhal onun bütün problemlərini həll edirik. Amma o insan burada nə biganəliklə, nə soyuq münasibətlə rastlaşmaz və hökmən onun problemlərinin həlli üçün mümkün olan bütün vasitələrdən istifadə ediləcəkdir. Yəqin ki, xeyriyyəçilik, insansevərlik, mərhəmət Azərbaycan xalqının mentalitetinə, mədəniyyətinə, əsrlər boyu formalaşan ənənələrimizə xas olan ən gözəl keyfiyyətlərdən biridir və biz bu gün Heydər Əliyev Fondu olaraq bu ənənələri davam etdirməyə çalışırıq”.

Həyat dərəsi

Mehriban Əliyeva

XX əsr Azərbaycan tarixinin önəmli, əlamətdar bir mərhələsi var: 60-cı illərin sonundan başlanan və XXI əsrə adlayan tarixi zaman. İlk baxışda quru statistika və faktlarla dolu, möhtəşəm, ziddiyyətli, enişli-yoxuşlu bir dövrün mənzərəsi yaranacaq. Lakin ikicə kəlmə söz tarix səhifələrini canlandırır, uğurları, itkiləri, tərəqqi və inkişafı onlarca müfəssəl cədvəldən, araşdırmalardan qat-qat tutumlu əks etdirə bilər. Heydər Əliyev. Tarix salnaməsinin XX əsr üçün taleyüklü səhifələrinin iştirakçısı, yaradıcısı, aparıcısı. 30 ildən artıq Azərbaycanın məsuliyyətini öz çiyinlərində daşıyan, onu bir dövlət və millət kimi tarixin sınaqlarından çıxaran Vətəndaş, Şəxsiyyət, Lider. Mənim də mənsub olduğum nəsil üçün - dünyaya 60-cı illərdə göz açanlara - o, ailə üzvü qədər yaxın və doğmadır. Və bu yaxınlıq tamamilə təbiidir.

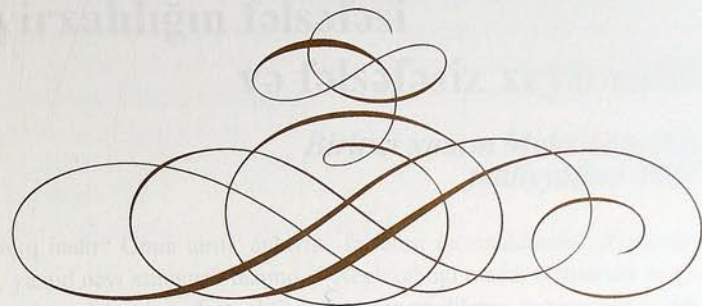
Hələ məktəb illərindən universitetə qədər, oradan da müstəqil həyata vəsiqə alanlar üçün Heydər Əliyev möhkəm iradəsi, təşkilatçılıq və dövlətçilik vərdişlərinin unikal virtuozluğu ilə heyran edən, geniş erudisiyası, qibtəediləcək işgüzarlığı, sənətə vurğunluğu və sənət adamlarına himayədarlığı ilə örnək bir lider olmaqla yanaşı, həm də bizim gündəlik həyatımızın, məişətimizin təcridilməz bir hissəsi idi.

O zamanın qanunlarına görə yaşayan bir cəmiyyətdə respublika başçısının, sözün yaxşı mənasında, millətperəst bir insan olması onun həyatının nə qədər maneələrlə, üstüörtülü təhlükələrlə, daxili sarsıntılarla dolu olduğunu göstərir. Başqa cür ola da bilməzdi! Axı Azərbaycan üçün Heydər Əliyev möhkəm sipər, dayaqdır. Bunu bizim nəslimiz 80-ci illərin sonunda Vətənin üstünü qara buludlar alanda - Qarabağ savaşında, 20 Yanvar faciəsində haqsızlıq və laqeydlik ilə üz-üzə qalanda hiss etdi. Onun Azərbaycan üçün varlığının talenin Tanrı payı olduğunu onda dərinləndirən duyduq. Hiss etdik ki, «Azərbaycan və Heydər Əliyev qırılmaz tellərdir» kəlmələrinin ifadəsi adi ritorika deyil.

Tərəqqisi üçün çalışdığı, mədəniyyəti, keçmişi ilə fəxr etdiyi, nəsillərinin gələcəyi üçün düşündüyü Vətən - Azərbaycan taleyi onun adı insan taleyi ilə əbədi olaraq bağlandı.

Hüseyn Cavid uzaq soyuq Sibirdən Vətəninə qaytaranda, dahi həmvətənlərinin xatirəsini əbədləşdirmək üçün bir-birindən əhəmiyyətli tarixi-mədəni layihələri reallaşdıranda, yüzlərlə gənci keçmiş SSRİ-nin aparıcı ali məktəblərinə oxumağa göndərəndə, mənəvi irsimizin qorunması, təbliği ilə bağlı məsələləri daim diqqət mərkəzində saxlayanda o, bizlərə «Bu Vətən sənin, mənim, hamımızındır» kəlmələrinin əsl mahiyyətini anladan həyat dərəsi keçirdi. 1993-cü ildə yenidən Azərbaycan tarixini yaradan Heydər Əliyevi dəstəkləmək üçün meydanlara yığışan, onun səsinə səs verən milyonlarla azərbaycanlı arasında biz də - dünyaya 60-cı illərdə göz açanlar da var idik.

Mənim həmyaşdılarım həyatlarındakı Heydər Əliyev mərhələsinin bu gününü yaşayır, yenə də həyat dərəsi keçir. Bu dərəsinin timsalında ruhun, iradənin gücünə, insanın məğlubedilməzliyinə inanma dərəsidir.

Böyük yolun sirdaşı

“Hər bir xalqın, hər bir millətin ən böyük sərvəti onun mədəni irsidir. Azərbaycan qədim və zəngin tarixə, mədəniyyətə malik olan bir ölkədir. Əsrlər boyu bizi bir millət kimi qoruyub saxlayan mədəni irsimiz, dilimiz, ədəbiyyatımız, poeziyamız, musiqimiz olub. Muğam isə əsl sənət incisidir. Təsadüfi deyil ki, Azərbaycan muğamı UNESCO-nun bəşəriyyətin mədəni irsinin şah əsərləri siyahısına salınıb və çox sevindirici haldır ki, artıq bu siyahıda Azərbaycan tarı və tar ifaçılığı da vardır. Bu, bizim mədəni irsimizə, mədəni irsimizin qorunmasına dünya miqyasında göstərilən diqqətin və qayğının göstəricisidir”.

Mehriban Əliyeva

Xeyirxahlığın fəlsəfəsi və fəlsəfəsiz xeyirxahlıq

*Birinci xanım Mehriban Əliyevanın
fəaliyyətinə ithaf edirəm*

Xeyirxahlıq nədir? Onun tərfi, anlayışı, fəlsəfəsi mövcuddurmu? Xeyirxah olmaq üçün nə etmək, yaxud nəyi etməmək lazımdır? Xeyirxahlığı maddi ölçüsündə zənginlik şərtləndirir, yoxsa bu mənəvi məziyyətdir, ruhani ehtiyacdır, qannan, iliknən, tərbiyəynən süzülüb gələn genetik yaddaşın bir qəlpəsidir?

Hər nədirsə, təşnə insanın dodaqları gözü qurumuş bulaqdan umsuq düşdüyü kimi, hamının gözlədiyi bir mətəhdır, tərifə, təhlilə, sübuta ehtiyacı olmayan bir mənəvi özünüfədə forması, davranış tövrüdür.

Xeyirxahlıq həm də yaxşılıqdır, mayası insana məhəbbətlə yoğrulmuş humanizmdir, nəciblik, mərhəmət, şəfqət və alicənablıqdır. Məhz bütün bu mənəvi dəyərləri özündə birləşdirməyi bacarmış şəxs Tanrının dərgahında kamil insan sayıla bilər.

Xeyirxahlıq barədə dünya mütəfəkkirlərinin çox qiymətli fikirləri var. Hələ məşhur ispan dramaturqu Servantes deyirdi ki, *xeyirxahlıq- artığı ziyan verməyən bir əməldir*. Həzrət Əlidən (ə.s.) də bir iqtibas gətirmək yerinə düşərdi: - *Dörd şeydən ikisini yadda saxlayın, ikisini umudun-deyib əleyhüssələm. - Sizə olunan yaxşılığı unutmayın, etdiyiniz yaxşılığı yaddan çıxarmın. Sizə olunmuş pisliliyi umudun, etdiyinizi yaddan çıxarmayın.*

Əgər birinci halda xeyirxahlıq bir nəticə, nəcib sosial akt kimi təbliğ olunursa, ikinci nöqtəyə-nəzər daha çox bu hərəkətin dərin mənəvi-fəlsəfi saxlanclarından xəbər verir, təvazökarlıq, alicənablıq kimi məziyyət cizgilərini, ümumbəşəri əxlaq, etika və nəzakət normalarını təşviq edir.

Xeyirxah olmaq üçün insana nə lazımdır? Bəziləri ilkin şərt kimi maddi imkanı göstərirlər. Müvafiq mənəb sahibliyini də variant kimi nəzərdən keçirənlər az deyil. Millətin ac-yalavacına, qaçqın-köçkününə əl uzatmaqdan söhbət düşəndə Müqəddəs Qurandan misal çəkərək - *əvvəl evin içi, sonra çölü* – deyən ələ imkanlı adamlar görmüşük ki...

Amma düşünürük ki, xeyirxah olmaq üçün insan ilk növbədə mənən zəngin, böyük ürək sahibi olmalıdır. Elədiyi yaxşılığı ögey-doğmalığ qoymadan, təmənnə-minnət gözləmədən, Allah rızasına eləməlidir.

Bu, hər bəndəyə qismət olmayan ilahi bir qabiliyyətdir. İmkanlı kəslər var ki, Tanrı onu xeyirxah olmaq səadətindən məhrum edib. Çörəyi yeyilmir, suyu boğazdan keçmir, əməlinin urvatı, parasının bərəkəti bilinmir.

Maraqlıdır, bəlkə də təəssüfdoğurandır ki, bizdə imkanlı adamlar daha çox şou əhlinə “əl tutmağı” xoşlayırlar. Bəli, ciddi sənətkarlara da deyil, məhz şou əhlinə. Özü də qadınlara... bir də ekranın rənginə uyğunlaşmış kişilərə. Səhnəyə təzəcə ayaq basmış “ətcəbala”lara “atalıq” qayğısı göstərən vəzifə sahibləri var ki, sonradan onların “professional” inkişafının da qayğısına qalırlar. Bahalı avtomobillər, zinət əşyaları, villalar... Amma bir soruşan gərək, öz əhlikef “damazlıqlarından” savayı hansısa savadlı bir gəncin də xaricdə təhsil almasına kömək ediblərimi? Əsla! Bir yetimə

əl uzadıb, bir çarəsizə həyan durublarını? Bilmərrə! Bir alimin ideyalarının gerçəkləşməsinə, bir yzıcının kitabının nəşrinə dəstək veriblərimi? Qətiyyənlər!

Əcnəbi müğənnilərə 20 min avro luq çanta, 100 min dollarlıq mikrofon bağışlayan, oğlanlar var ki, xalqı üçün iki daşı üst-üstə qoymayıblar.

Belə çıxmırmı ki, ötən əsrin əvvəllərində yaşamış mesenatlarımız o qədər sadələvh, yəni “hərif” imişlər ki, milyonlarla pul xərcləyib özgə uşaqlarını xaricdə təhsil almağa göndərirdilər?!

Bunca sadələvhlüyün birca “bəraəti” vardı – bu adamlar millətini sevir və onun gələcəyini düşünürdülər.

Bugünkü imkanlıları “sələflərindən” fərqləndirən də məhz bu məqamdır; biri millətini, o biri isə ailəsini çox sevir. Biri Azərbaycanı, o biri isə bu coğrafiyanın hündür barı ilə çəpərlənmiş, sadəcə, ona məxsus həyatını sevir.

Əfsuslar olsun ki, bizdəki imkanlıların bir qismi “kütbeyin, əfəl olsun, ancaq özümünkü olsun” kimi çürük təfəkkürlə “işığı” yalnız öz ətraflarına “saçmağı” prinsipləşdirib. Hacı Zeynalabdin Tağıyev, Müsa Nağıyev ... də milyonçu idilər. Amma ən sifətəsi Azərbaycanlı idilər. Millət yolunda pul xərcləməyi bu millətin gələcəyinə sərmayə qoymağa bərabər bir iş hesab edirdilər. Bugünkü milyonçular isə sələflərinin xələfi ola bilmirlər. Bacarmırlar. Görünür, mənəvi-əxlaqi dəyərlər, təfəkkür, istedadla yanaşı, xeyirxahlıq, mərhəmət kimi hissələr də genlərdə kodlaşmış irsən keçə bilmək xassəsinə malik imiş. Belə isə, heyif bugünümüzə, təəssüf sabahımıza!

Dünyanın iki ən zəngin insanı – amerikalı milyarder-filantropolar Bill Qeyts və Uorren Baffet öz varidatlarının əhəmiyyətli bir hissəsini xeyriyyə dərnəklərinə bağışlayıblar. Planetin üçüncü ən zəngin şəxsi, meksikalı Karlos Slim hər il ölkəsində humanitar məqsədlə layihələrə 5 milyard dollar vəsait ayırır, 160 min nəfərdən artıq tələbə onun təqaüdü ilə təhsil alır. Belə misalların sayını artırmaq da olar. Xeyirxah əməlləri ilə bütün Türk dünyasının zinətinə çevrilmiş, ulu öndərimiz Heydər Əliyevin yaxın dostu İhsan Doğramacının nümunəsini xatırlamaq kifayətdir.

Dəbdəbəli imarətlər, bahalı avtomobil və yaxtalar heç vaxt və heç kimin insanlıq meyarına çevrilməyib. İnsanın zinəti onun ağılı, savadı, tərbiyə və əxlaqı, dəyəri isə əməlləridir. Əgər xeyriyyəçilərin sayını ölkədəki imkanlı adamların kəmiyyəti ilə müqayisə etsək, Azərbaycan bu sandan bəxti gətirməyən ölkələrin sırasında yer alacaq. Bəs görəsən bizə mane olan nədir?

Xeyirxahlıqla xeyriyyəçilik anlayışlarını semantik-lingvistik “ekspertizadan” keçirsək, cüzi fərqlə təxminən eyni mənəni verəcək. İnsanın imkanı məhdud, lakin xeyirxah niyyəti bir boy yüksək ola bilər. Yəni, maddi sıxıntı heç vəchlə mənəvi zənginliyə kölgə sala bilməz. Xeyriyyəçilik isə müəyyən mənada altruizmlə bağlıdır və onu isbatlamağın yolu mütləq fərdin maddi imkanlarından keçir. Ancaq bu o demək də deyil ki, hər maddi imkanı bol adam xeyriyyəçiliklə məşğul olmağa qabildir.

Amma nə yaxşı olardı!.. Ölkəmizdə zəngin adam çoxdur. İş adamı da, məmuru da. Doğrusu da, oğrusu da. Və onsuz da xalq öz “qəhrəmanlarını” tanıyır, kimin nə ilə “nəfəs” aldığıni yaxşı bilir. Nə olaydı, belələri Allahın dərgahında günahlarını “yumaq” üçün bir kimsəsizə əl tutaydılar, acın qarını doyuraydılar, fağıra pasiban olub, yol tikib, su çəkib, savab iş görəydilər... Söhbət ondan gedir ki, xeyriyyəçilik pul kisəsinin qalınlığı ilə deyil, ürəyin genişliyi ilə ölçülən bir jestdir, keyfiyyətdir göstəricisidir.

Bəs indiyədək bizdə çatışmayan nə idi?

Xeyriyyəçilik institutunun, bu sahədə kütləvi təşəbbüsün olmaması!

Azərbaycanın Birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva belə bir xeyriyyəçilik institutunun təməlini qoydu, ilk addımı atdı. Mehriban xanımın zaman etibarilə qısa müddət ərzində Azərbaycan mədəniyyəti, incəsənəti, təhsil və səhiyyəsi üçün etdiklərini yalnız universal bir nazirliyin öhdəsindən gələ biləcəyi iş həcmi ilə müqayisə etmək mümkündür. Kimsəsiz uşaqlar üçün valideyn qayğısını, ana nəvazisini əvəz edən uşaq evlərinin yenidənqurulması, onların bugünkü siması mesenatlığın əməli təcəssümü olmaqla qalmayıb, həm də mənəvi zənginliyin, nəəciblik və alicənablığın bariz təzahürünə çevrilmişdir.

İnsanlıq naminə həyata keçirdiyi əməlləri ilə YUNESKO və İSESKO kimi nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların xoşməramlı səfiri titulunu qazanmış Mehriban xanım Əliyevanın xeyriyyəçiliklə bağlı düşüncələri fəlsəfiliyini saxlamaqla yanaşı, həm də daha praktiki, əlçatandır: “... xeyriyyəçilik – insanların hər hansı direktiv və göstərişlər əsasında deyil, öz qəlbinin və vicdanının səsi ilə öz vəsaitlərini, qüvvələrini, vaxtını və enerjisini sərf edərək gördüyü xeyirxah işlərdir.

Mənə belə gəlir ki, xeyriyyəçilik fəlsəfəsinin əsası, ilk növbədə, insanların yaxşılıq etməyə çalışması, başqasının dərdinə şərik olmaq, onun halına yanmaq, altruizm, ehtiyacı olanlara kömək əli uzatmaq istəyi kimi insani keyfiyyətlərin və qabiliyyətlərin fundamental xarakterinin qəbul edilməsidir”.

Azərbaycan çapında xeyriyyəçilikdən söhbət düşəndə ilk öncə Mehriban xanımı düşünürük. Bir gülnən də bahar olarmış. O bunu sübut etməyi bacardı.

Xeyirxahlığın bir hüdudu, belə deyək, dayanacağı varmı?

Məgər insanın arzu və istəklərini qapalı bir hücrəyə həbs etmək mümkündürmü? Nəcibliyin, mərhəmətin, şəfqətin çərçivəsi, qoruq-qaytanı mövcuddurmu? Vücudu, fitrəti əməlpərvərlikdən, insankəşlikdən yoxlanmış birinə - Bəsdir! Dayan, dur, əl saxla! – deyə bilərsənmi?

- Əl tutmaq əlidən qalıb! Verən əlin usanmasın! Allah min əvəzini versin! – kimi kəlmələr xalqımızın milli-əxlaqi keyfiyyətlərindən süzülüb gələn şükranlıq, alqış nidalarıdır.

Dini əxlaqda xeyirxahlıq Tanrı ilə qovuşmaq, ruhun xilas edilməsi, rəhmillik, bir sözlə, qəlbində Allah sevgisi gözdirən hər bir şəxsin can atdığı ali dəyərlər anlamına gəlir. Dini təsəvvürdən kənar da yüksək əxlaqi dəyərlər dedikdə humanizm, ədalət və məhəbbət nəzərdə tutulur.

Həzrəti-Mühəmməd (s)-dən - İnsanların ən sevimlisi kimdir? – deyə soruşduqda belə cavab vermişdi: “İnsanlara fayda verən xalqın ən sevimlisidir”.

XIV Dalay Lama “Xeyirxahlıq siyasəti” toplusunda deyir ki, dinə inanmaq və inanmamaq mümkündür, insanın yenidən dünyaya gələ biləcəyi fərziyyəsinə inanmaq da olar, inanmamaq da. Fəqət elə bir insan yoxdur ki, xeyirxahlıq və mərhəməti dəyərləndirə bilməsin.

Əxlaqi təfəkkürdə əsil xeyirxahlıq hamı üçün- həm bütövlükdə bəşəriyyət, həm də ayrılıqda hər bir individə yönəlik aktdır. Lakin tələb, arzu və fərdi qənaətlərin toqquşduğu dünyada bu xeyirxahlıq abstrakt görünür. Hamı üçün ideal xeyirxahlıq bəşəriyyətin hərəkət istiqamətini göstərən ideyadır.

Bu bir həqiqətdir ki, cəmiyyətdə xeyriyyəçilik sisteminin bir sosial instituta çevrilməsi, filantropiyanın mənəvi-mədəni təməlinin formalaşması mənəvi-psixoloji ab-havanın münbitləşməsinə, insanların qarşılıqlı münasibətlərinin humanistləşməsinə, səmimiyyət və həssaslıq mühitinin yaranmasına da müsbət təsirini göstərir. Bu statusunda xeyriyyəçilik bir ictimai-bioloji reanimator funksiyası daşıyır.

Tarix özünü tanıyıb anladığı gündən bəri böyük pullar heç kimə böyük xoşbəxtlik bəxş etməyib. Pul kütləsinin çoxluğu problemlərin də çoxluğunu şərtləndirib. Hacı Qaralar, Qarpaqonlar ədəbiyyatda gülüş və satira, həyatda isə kinayə və sarkazm hədəfi olublar. Sərvəti ilə deyil, xeyirxah əməlləri ilə zəngin olanlar isə əbədiyaşarlıq və ehtiram qazanıblar.

Azərbaycanda da imkanlı, pullu adamlar çoxdur...

30.09.2010

Böyük yolun sirdaşı

Yol anlayışı hər bir millətin təfəkküründə məxsusi ictimai mahiyyəti, siqlət və ehtivasi nöqtəyi-nəzərindən fəlsəfi dərinliyi olan bir məfhumdur. Onun əhəmiyyət və məna əlvanlığı birbaşa təyinatını, yəni ilk öncə, bir kommunikasiya vasitəsi olduğunu çoxdan arxa plana çəkib. – Qardaşın necə adamdır? – Bilmirəm, yoldaşlığım olmayıb! – Bu, bir el məsəlidir və yol yoldaşlığının necə məhrəm, müstəsna bir münasibət olduğunu, insan xarakter və davranışının ən dərin laylarına “artezian vuran” bir meyar olduğunu isbatlayır. Doğrudan da, hədəfdəki məqsədin böyük ya kiçikliyindən, görülcək işlərin vəzn və sanbalından asılı olmayaraq yolçusuna çevrildiyin yolda məhz kiminlə yoldaşlıq edəcəyinin bəlkə də təleyüklü əhəmiyyəti var.

Qələbənin rəhni

Azərbaycan tarixin dan yerindən boy götürüb üzü bəri gələn, yaşı minilliklərlə ölçülən, qəzavü-qədərlə dolu keşməkeşli bir yolun yolçusudur. Bu çətin yolda Tanrı xalqımıza bolluca qeyrət, təpər, səbrlə yanaşı, cəsur sərkərdələr, müdrik hökmdarlar, bugünün lüğəvi söz imkanları ilə ifadə etsək, liderlər, öndərlər bəxş edib. Və bütöv bir millətin, dövlətin tarixlə paralel addımlaması, ona yoldaşlıq etməsi, hardasa, həmin liderlərin də xidməti sayıla bilər. Ən yeni tariximizin ulu öndər Heydər Əliyevdən sonra adını dövlətin və vətəndaşların tarixi yaddaşına həkk etmiş lideri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevdir.

15 oktyabr prezident seçkilərində layiqli və şərəfli bir qələbəyə imza atmış İlham Əliyev təkcə məqsədinin mənsub olduğu xalqın rifah halının yüksəldilməsi, vətəndaşı və rəhbəri olduğu dövlətin möhkəmlənməsi, ölkəsinin iqtisadi və siyasi qüdrətinin artması olduğunu ötən beş ildə altından imza atdığı cahanşümul sayıla biləcək əməlləri, titanik zəmətinin bəhrələri ilə sübut etdi. Tarixin bu son dərəcə mürəkkəb və məsuliyyətli zaman kəsiyi ölkənin tərcümeyi halında tükənməz əzm, iradə və qətiyyətin, eləcə də coşqun quruculuq və yaradıcılıq şövqünün real və qürurverici bəhrələri ilə yadda qaldı. İctimai həyatın elə bir sahəsini tapmaq, mənəvi-intellektual sferanın elə bir istiqamətini göstərmək, iqtisadi infrastrukturun elə bir prioritetini nişan vermək mümkün deyil ki, bütövlükdə cəmiyyətin bütün sferalarını çulğamış ümumi inkişaf ahəngindən kənar qalmış olsun.

Daxili və xarici siyasət, sənaye və aqrar sektor, sosial-mədəni həyat, iqtisadi islahatlar, informasiya texnologiyaları, idman və olimpiya hərəkatı, gənclik və gender problemləri, uşaq siyasəti, enerji və ərzaq təhlükəsizliyi məsələləri, beynəlxalq miqyaslı nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizləri, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, işsizlik, yoxsulluq, kadr və intellektual kapital qayğıları, vətəndaş cəmiyyəti, Qarabağ munaqişəsi, işsizlik, yoxsulluq, kadr və intellektual kapital qayğıları, vətəndaş cəmiyyəti, demokratiya, cəmiyyətin modernləşməsi, siyasi konsolidasiya və s. – cənab İlham Əliyevin prezident kimi məşğul olduğu işlərin əhatəsini və ünvanlarını ehtiva edən, belə demək mümkünsə, siyasi-coğrafi xəritədir. Və bir dövlət başçısı kimi onun ötən beş ildə həyata keçirdiyi işlərin miqdar,

miqyas və çəkisinə nəzər atdıqda, bir adamın təkbəşinə bunca işin öhdəsindən necə gəldiyi rəğbət qarışıq heyrat doğurur.

Müasir idarəçilik elminin lider tipi ilə bağlı irəli sürdüyü və qətiyyətlə müdafiə etdiyi tələblər sırasında özünü daha qabarıq şəkildə anons edən və Azərbaycan Prezidentinin iş üslubunda təcəssümünü tapmış üçməqam vardır: dövlət həyatı üçün taleyüklü prioritetlərin müəyyənəşdirilməsi, onların ümumiləşdirilərək vəzifə şəklində qarşıya qoyulması və bu vəzifələrin icrasına nəzarət. Hər bir fəaliyyətin əlifbası olmağa iddia edə biləcək bu üçbucağın cənab İlham Əliyevin iş prinsipinə çevrilməsi ölkə həyatında con beş ildə həyata keçirilmiş bütün irili-xırdalı layihələrin universal açana çevrilmişdir.

Heç şübhəsiz, hər bir iqtisadi, siyasi, ictimai və mədəni təşəbbüsün arxasında hər nə qədər perspektivlə süslənsə belə insan əməyi, konkret fərdlərin əzmi, kollektiv şücaət durur. Bu baxımdan ölkə prezidenti mobil, zirək, intizamlı komandaya malik olsa da, dövlət hakimiyyəti, iqtisadi və siyasi sferaları əhatə edən bütün ideya və təşəbbüslərin generatoru kimi məhz özü çıxış edir. Lakin cəmiyyət həyatı, bəllidir ki, yalnız bu sahələrin varlığı ilə məhdudlaşmır. Humanitar sahədə də çox böyük problemlər layı mövcuddur ki, onların həlli, təbii ki, hər bir ölkədə rifah və inkişafın birbaşa göstəricisi, indikatoru sayılır. Artıq beşinci ildir ki, bu sferada qalaqlanmış problemləri ulu öndər Heydər Əliyevin adını daşıyan Fond həll etməklə məşğuldur.

Xeyrxahlığa bələnmiş yol

2003-cü il dekabrın 12-si. Çoxları üçün həmin gün saatın əqrəbləri dayanıb durdu. Kamanından çıxmış zaman qınındaca donub qaldı. Vaxt öz hesabını xatirələrə köçürdü, yaddaşlardakı ən həzin, ən ulvi, bol işığı ilə içimizi nura boyayan xatirələr oldu həmdərimiz. Həmin gün bütöv bir tarixə, epoxaya yoldaşlıq etmiş, yeni Azərbaycana həqiqi müstəqilliyinin dadını, barını tamsındırmış, kəsalət və rəzillik girdabına yuvarlanmış bir məmləkəti çiçəklənən, qüdrətli, beynəlxalq aləmdə sözünün sanbalı, özünün prinsipial mövqeyi olan dövlətə çevirmiş siyasət və hakimiyyət ustası, vətəndaşlıq və şəxsiyyət etalonu Heydər Əliyev əbədiyyətə qovuşdu. Ulu öndər Azərbaycan üçün bütöv bir ömrə bəs edəcək qədər iş görmüşdü. Fəqət, görəcəyi işlər daha çoxdu. Və həmin arzuları, planları çinləyib həyata keçirəcək bir şəxsə əşhadü-ehtiyac vardı. Elə bir şəxsə ki, Heydər Əliyevə munis olmuş olsun, həyatın bütün ağrı-acılarında yanında olmuş olsun, onun fenomenal məziyyətlərinin ən yaxın və ehtirassız şahidinə çevrilsin, bu insanın Vətənlə, Millətlə, Xalqla bağlı arzularının adı tərcümanına deyil, alovlu tərənnümçüsünə çevrilməyi bacarsın. Həmin məsuliyyəti, şərəfli, eyni zamanda ağır vəzifəni öz üzərinə Mehriban Əliyevə götürdü. Ulu öndərin gəlini, Prezidentin ömür-gün yoldaşı, ölkənin Birinci ledisi, timsalında bütün dünyanın Şərq gözəlliyi haqqında təsəvvürlərini yerbəyer edən xanım.

- XX əsrdə Azərbaycan tarixinin önəmli, əlamətdar bir mərhələsi var: 60-cı illərin sonundan başlanan və XXI əsrə adlayan tarixi zaman. İlk baxışda quru statistika və faktlarla dolu, möhtəşəm, ziddiyyətli, enişli-yoxuşlu bir dövrün mənzərəsi yaranacaq. Lakin ikicə kəlmə söz tarix səhifələrini canlandırır uğurları, itkiləri, tərəqqi və inkişafı onlarca müfəssəl cədvəldən, araşdırmalardan qat-qat tutumlu əks etdirə bilər – Heydər Əliyev. Tarix səhifəsinin XX əsr üçün taleyüklü səhifələrinin iştirakçısı, yaradıcısı, aparıcısı. 30 ildən artıq Azərbaycanın məsuliyyətini öz çiyinlərində daşıyan, onu bir dövlət və millət kimi tarixin sınaqlarından çıxaran Vətəndaş, Şəxsiyyət, Lider.

Heydər Əliyev dühasına belə bir tarixi-fəlsəfi yanaşma Mehriban xanım Əliyevaya məxsusdur. O, ulu öndərin məhz Tanrı və Tarix tərəfindən missiyalandırıldığını, miras qoyduğu zəngin irsin araşdırılmağa ehtiyacının olduğunu dərk edirdi. Birinci xanımın rəhbərliyi ilə 2004-cü il mayın 10-da fəaliyyətə başlayan Heydər Əliyev Fondu öncə humanitar və sosial sahədə layihələrin həyata keçirilməsi ilə məşğul olmağa başladı. Bu fəaliyyətin miqyas və səmərəsini yalnız şəxsi "Eqo"nun, fərasət və enerjinin təsdiqinə cəhd kimi səciyyələndirənlər, heç şübhəsiz, yanılırlar. Heydər Əliyevin yarımçıq qalmış məram və arzularının davamı kimi dəyərləndirmə də bu fəaliyyətin ictimai mündəricə və mahiyyətinin tam əhatə etməkdə acizdir. Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə Fondun fəaliyyətinin bir məqsədi də məhz 2003-cü ilin prezident seçkilərində qalib gələrək Vətənə, Dövlətə, Xalqa sədaqət andı içən cənab İlham Əliyevə ulu öndərin başlamış olduğu işləri davam etdirməkdə yadımçıq olmaqdı. Çünki qarşıdakı beş ildə Prezidentin hər gün, hər an etibarlı, zərif olduğu qədər də möhkəm, vəfalı bir çiyinə ehtiyacı olacaqdı.

Zaman sınaq, mənzilbaşı imtahanıdır. Və 2008-ci ilin prezident seçkilərinin yüksəkliyindən üzünəsağı – beş ildə qazanılmış uğurların xronologiyasına nəzər atdıqda, iki məqama həm təəccüblənir, həm də heyratlanırsən: bir Heydər Əliyev Fondunun dəstək, iştirak və müəllifliyi ilə görülmüş işlərin miqyas, əhəmiyyət və sanbalına, digər tərəfdən isə həyata vəsiqə qazanmış bütün bu işlərin həqiqi memarının – Mehriban xanım Əliyevanın tükənməz enerjisi və quruculuq şövqünə, nəciblik və xeyrxahlığının, mərhəmət və səfətinin hüdudsuzluğuna. Hər biri ayrı-ayrı ünvan tapmış sosial proqramlar, humanitar layihələr, beynəlxalq tədbirlər bütövlükdə Azərbaycana, onun vətəndaşına məhəbbətdən rüşəlanıb, bu ölkənin müsbət imicinin formalaşmasına xidmət edir.

Böyük əməllərin sadə fəlsəfəsi

– Əgər sənin əməyin yüzlərlə, minlərlə həmvətəninin ailəsinə sevinc bəxş edir, kimlərsə sönmüş çirağına qığılcım tutur, kimlərsə bağlı qapısına açar salır, ümidlərini pöhrələndirirsə, bundan ali, bundan faydalı işmi var?! Belə bir imkanı olan və onu tam dəyərləndirən insan isə ikiqat xoşbəxtdir. – *Mən konkret iş görmək, konkret adamlara kömək etmək istəyirəm* – Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyevanın bu istəyi ölkə Prezidenti zati-aliləri İlham Əliyevin – *Əsil siyasət- real, konkret iş görməkdən ibarətdir* – tezisi ilə ruhən və felən səsləşir. Hər iki çağırışın kökündə, mayasında qərar tutan başlıca qayə isə xalqın, insanların rifahı naminə faydalı iş görməkdən ibarətdir.

Fond fəaliyyətə başladığı ilk gündən sosial proqramların həlli ilə məşğul olmağa başladı. Zira, bu sahə dövlət başçısının özünün də bəyan etdiyi kimi, qarşıdakı beş il üçün fəaliyyətinin əsas prioritetini təşkil edirdi. Həmin dövrdə cəmiyyətin sosial payğıları şumlanmamış, fəqət qayğıkeş və şəfalı ələ möhtac bir tarlanı xatırladırdı. Qaçqın və məcburi köçkünlərin, internat və uşaq evlərinin, müxtəlif xəstəliklərdən əziyyət çəkən insanların problemləri radikal müdaxilə tələb edirdi. Belə ki, cəmiyyət həyatındakı sosial patologiyalar öz bənlərində insanlara xas bioloji mənşəli patologiyalardan daha çox və fərqli neqativlər daşıyırlar. Və Birinci ledi ixtisasca həkim olduğuna, alim kimi isə sosial mərzələrin məhz tibbi-fəlsəfi mahiyyəti ilə maraqlandığına görə həmin problemlərin həlli ilə ciddi və məhsuldar şəkildə məşğul olmağa başladı.

Heydər Əliyev Fondunun hesabına ötən dövrdə Şamaxı şəhərində məskunlaşmış müvəqqəti köçkün ailələri üçün 16 mənzilli bina əsaslı təmir olunaraq ev əşyaları və avadanlıqla təmin edilmiş, Qaradağ rayonunun Lökbatan qəsəbəsində 20 min sakinin su təminatını yaxşılaşdırmağa

imkan verən boru kəməri çəkilməmişdir. Hər il kimsəsiz, qaçqın və köçkün ailələrindən olan uşaqlar üçün möhtəşəm Yeni il və Novruz şənlikləri təşkil edilir. Mehriban Əliyeva Milli Məclisin deputatı kimi namizədliyinin irəli sürüldüyü Əzizbəyov rayonunda çox böyük işlər görmüşdür. Əzizbəyov rayonu Bakı kəndlərindən ibarət bir rayondur və sirr deyil ki, paytaxtın, necə deyərlər, bir addımlığında yerləşsələr də, bu yaşayış məskənlərinin problemləri respublikanın hər hansı bir kənd rayonundakından az deyildi. Üç il ərzində həmin kəndlərdə həyata keçirilən infrastruktur layihələri, tikilən tibb müəssisələri, istifadəyə verilən mədəni obyektlər, yeni təhsil ocaqları, açılan iş yerləri istənilən şəhərin qiblə və nümunə örnəyi olmağa layiqdir.

Ulu öndərin yaşıllığa, ağaclara, paytaxtın zümrüd libasına qısqanc və məhrəmanə münasibəti dillərdə rəvayətə çevrilib. Bu sevgiyə bir vəfa nümunəsi olaraq inişil Novruz ərəfəsində fondun təşəbbüsü ilə Bakı ətrafında 20 min ədəd həmişəyaşıl tingin əkilməsi ilə "Hərəmiş bir ağac əkək!" layihəsi respublikanın bütün bölgələrinə yayıldı və hamı tərəfindən Heydər Əliyevin çağırışına dəstək, xatirəsinə şükranlıq kimi dəyərləndirildi.

Cənab İlham Əliyev hakimiyyətin fəaliyyətinin sosial yönümlü olduğunu, vətəndaşların rifah və güzəranının dövlətin diqqət ayırdığı prioritet məsələlər cərgəsində dayandığını həmişə bəyan etmiş və bu çağırışını hökumətin konkret addımları ilə əyaniləşdirmişdir. Ötən beş ildə cəmiyyətin ən müxtəlif təbəqələrini ehtiva edən insanların pensiya və müavinətlərinin, maaşlarının, imtiyaz və güzəştlərinin artırılması sahəsində konkret işlər görülmüşdür. Uşaqların keyfiyyətli təhsil, böyüklərin peşəkar tibbi yardım alması üçün 1600 məktəb, 240 tibb müəssisəsi tikilərək istifadəyə verilmişdir.

Millətin gələcəyinin maarifdə, təhsildə, elmdə olduğunu bilən Mehriban xanım Əliyeva bu sahədə ulu öndərin nəsihət, tövsiyə və bütövlükdə irsinə dəyər əlaməti olaraq "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb proqramı" və "Təhsilə dəstək" adlı möhtəşəm layihələri cəmiyyətə təqdim etdi. Həmin layihələrin pillə-pillə həyata keçirilməsi bir tərəfdən Prezident İlham Əliyevin bu sahə ilə bağlı qayğı yükünün əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması, dövlət başçısının humanitar siyasətinə fəal dəstək demək idisə, digər tərəfdən də sivil qurumların konkret infrastrukturların inkişafına yardım etməklə bilavasitə xalqa xidmət göstərdikləri barədə ictimaiyyətə ünvanlanmış mesaj idi. Layihənin əsas məqsədi müasir dövrdə tədrisin keyfiyyət və səviyyəsinin yüksəldilməsində məxsusi əhəmiyyət kəsb edən yeni məktəb binalarının tikintisi, təmirə ehtiyacı olanların yenidənqurulması idi. Respublikanın demək olar ki, bütün coğrafiyasını əhatə edən proqram çərçivəsində 200-dən artıq məktəb tikilərək müasir avadanlıq və ləvazimatlarla təchiz edilmiş, dərəcəli tədris müəssisələrində laboratoriya və kompüter otaqları, idman zalı, yeməcxana və s. inşa olunmuşdur. Ötən müddət ərzində 820 yerlik beş internat məktəbi, 6138 yerlik səkkiz ümumtəhsil məktəbi, 230 yerlik üç uşaq bağçası və bir yay düşərgəsi yenidən qurularaq şagirdlərin istifadəsinə verilmişdir. Artıq hər il birinci sinfə gedən 100 mindən artıq şagird məktəbə Heydər Əliyev Fondunun hədiyyəsi olan çanta ilə gedir.

Sosial sferanın mühüm sahə olduğunu xanım M.Əliyevanın özü bu cür ifadə edir: "...Müasir Azərbaycan sosial dövlətdir, onun siyasəti vətəndaşların layiqli həyatını və sərbəst inkişafını təmin edən şərait yaradılmasına yönəlmişdir. Azərbaycan dövləti qəti şəkildə bazar iqtisadiyyatının daha da inkişaf etməsinə yönəlmiş istiqaməti saxlamaqla yanaşı, sosial siyasətin prioritetliyini təmin etməyə çalışır. İndi dövlət sosial yönümlü proqramlara və layihələrə getdikcə daha çox maliyyə vəsaitləri sərf edir".

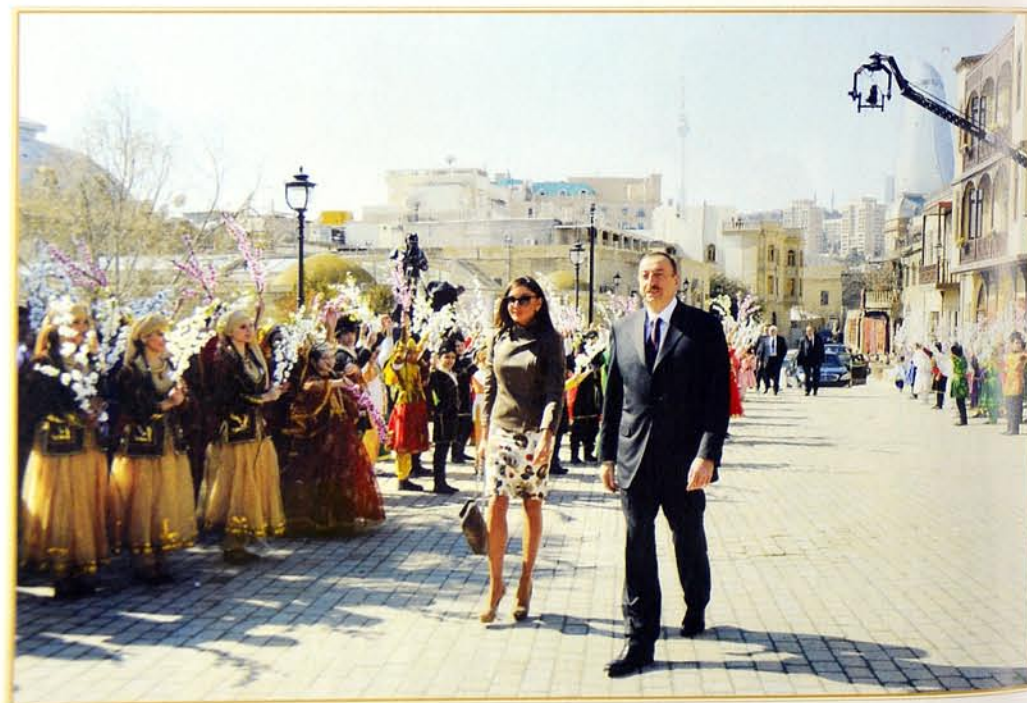
Böyük yolun sirdaşı

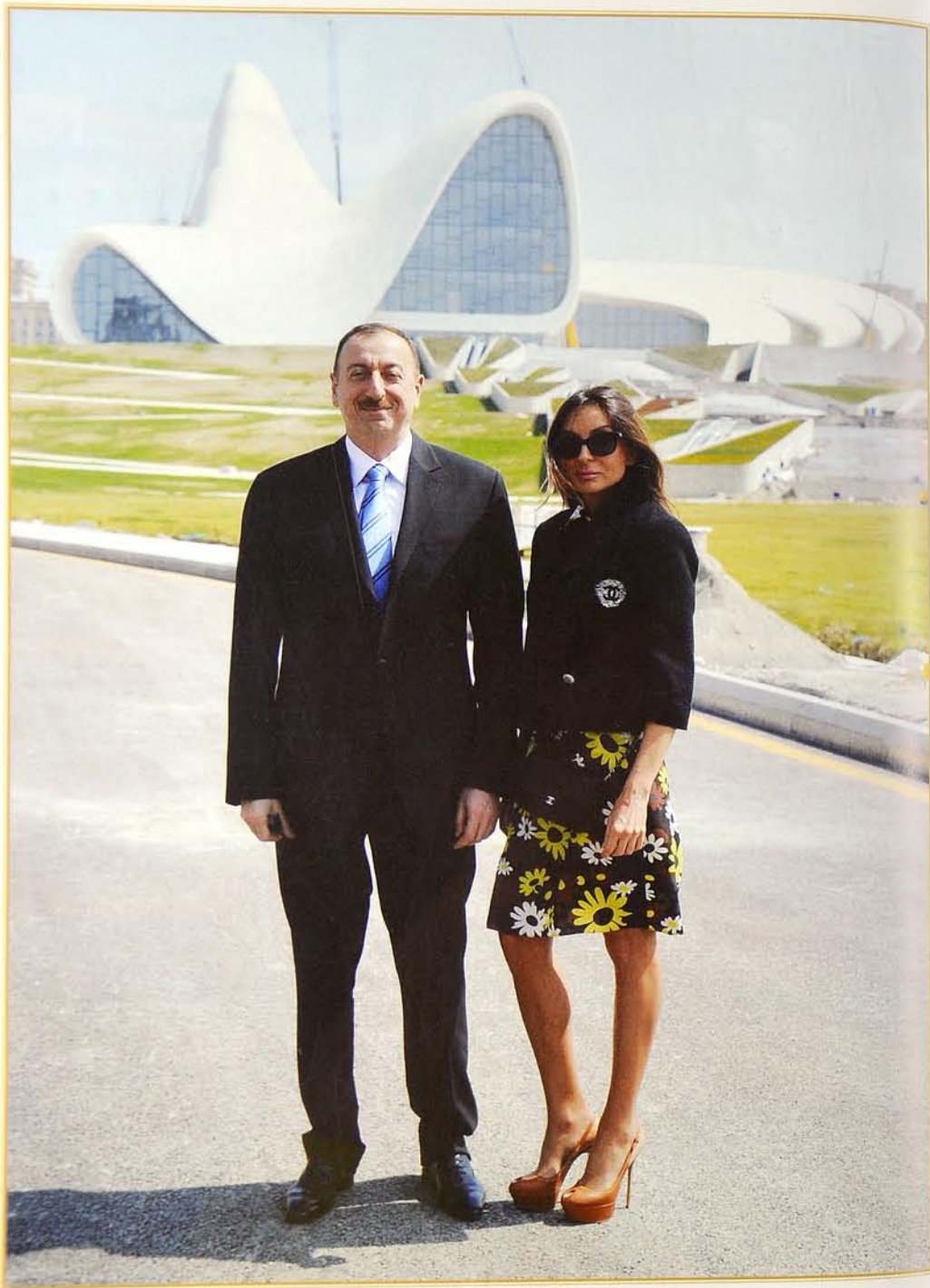

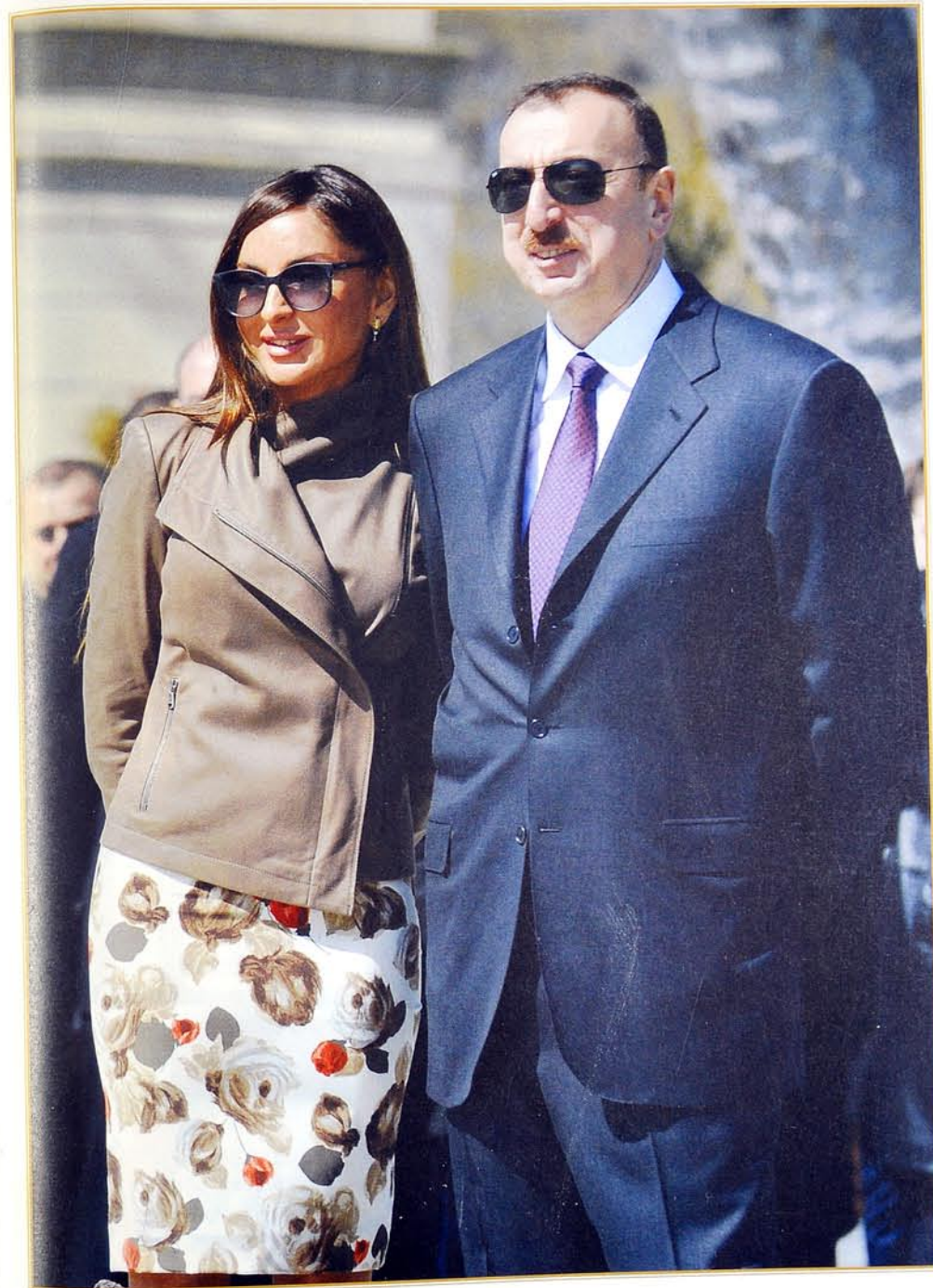

154

155

Şəfqət ilahəsi

Fondun "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı proqramı" layihəsi çərçivəsində gördüyü işlər Mehriban xanım Əliyevanın bir azərbaycanlı qadın, millətini sevmə vətəndaş, nəhayət, ana kimi necə böyük və çətin bir mənəvi-ictimai missiyanı üzərinə götürdüyündən soraq verir. Taleyin hökmü ilə valideyn himayəsindən, ana nəvazisindən, ata nəsihətindən iraq düşmüş binəsinə uşaqların böyüyərək ulu öndər Heydər Əliyevin təbirincə desək, vətənə oğul, cəmiyyətə vətəndaş kimi yetişməsi üçün görülən işlərin maddi tərəfi bir yana, mənəvi ödəncini ifadə etmək, savabını müəyyənləşdirmək hər hansı bir rəqəmin belə zorlanacağı işdir. Məgər insanın içindən, qəlbinin ən mübhəm hücrələrində qərar tutmuş Tanrı sevgisindən süzülüb gələn xeyirxahlığın, əliaçıqlığın bir formulu, yaxud həddüdləri mövcuddurmu?

Proqram çərçivəsində indiyədək 30-dan artıq uşaq evi və internat məktəbində təmir və yenidənqurma işləri aparılmış, bu müəssisələrin kimsəsiz uşaqlara doğma ocağı, böyük və mehriban bir ailəni xatırlada bilməsi üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Üç ildir ki, Fond qarşısına nəcib bir məqsəd qoymuşdur - ailə qayğısından məhrum uşaqların ailələrə verilməsi ilə uşaqların müdafiəsi sahəsində pozitiv islahatların həyata keçirilməsi. Bu təşəbbüs artıq institusional təsbitini də tapmışdır. Belə ki, Prezident İlham Əliyevin 29 mart 2006-cı il tarixli Sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasında dövlət uşaq müəssisələrindən uşaqların ailələrə verilməsi (deinstitutionalizasiya) və alternativ qayğı Dövlət Proqramı (2006-2015-ci illər)" təsdiq edilmiş və həmin sənəddə dövlətin bu sahədəki məqsəd və strategiyası açıqlanmışdır.

Yaxın günlərimizdə "Hər uşağın ailəyə ehtiyacı var" milli məlumatlandırma kampaniyasına çevrilmiş və müxtəlif dövlət, qeyri-hökumət, eləcə də beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən dəstəklənən həmin layihə milli-strateji maraqlar kəsb edən məsələlərdə Fondla rəsmi hakimiyyətin eyni məxrəclərdən çıxış etdiyini göstərir.

Ümummillə liderin adını daşıyan Fond, bütövlükdə, uşaq səhiyyəsi problemləri ilə də sıx məşğul olur. 2004-cü il dekabrın 4-də bu qəbildən ilk "Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı" layihəsi Azərbaycan Diabet Cəmiyyəti və Danimarkanın "Novo Nordisk" dərman preparatları şirkəti ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilir. Məqsəd beynəlxalq səhiyyə təşkilatlarının diqqətini ölkəmizdəki bu problemə cəlb etmək və onların dəstəyinə nail olmaqdır.

2005-ci ilin fevralında isə Fondun ikinci – "Talassemiyaş həyat uğrunda" layihəsi ölkə və dünya səhiyyə ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırıldı. Azərbaycanda qan azlığından əziyyət çəkən uşaqlar az deyil və zəruri müdaxilə olmazsa, onların sayı daha da arta bilər. Ölkə səhiyyəsi üçün aktual olan bu problemi həll etmək məqsədilə Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü və dəstəyi ilə Bakıda ən müasir tibbi avadanlıqlarla təchiz edilmiş Talassemiya Diaqnostika Mərkəzi inşa olunmuşdur.

Uşaqlara qayğı hər bir cəmiyyətin nəticə etibarilə öz gələcəyinə qayğısidir. Potensial intellektual kapitalla qoyulan etibarlı sərmayədir. Azərbaycanda dövlət uşaq siyasətinin əsası ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş, bu vacib sosial seqmentdəki fəaliyyətin hüquqi tənzimlənməsi məqsədilə müvafiq qanunlar qəbul edilmişdir. Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev də xüsusi istedadla malik, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan, habelə aztəminatlı ailələrdə yaşayan uşaqlardan qayğı və himayəsini əsirgəməmiş, bu məsələni dövlətin strateji prioritetləri siyahısına daxil etmişdir. Əlamətdardır ki, dövlətin uşaq siyasətinin həyata keçirilməsi ilə yenə də ölkənin Birinci xanımı

Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi altında Heydər Əliyev Fondu yaxından məşğul olur. Nəticə göz qabağındadır – Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə 2009-cu il “Uşaq ili” elan olunmuşdur.

Mədəni irsin himayədarı

Hər bir xalqı dünya xalqları içərisində fərqləndirən, iqtisadi göstərici və urbanist nailiyyətlərin birtipli və bıqdırıcı kakafoniyasında əriyib itməyə qoymayan bütöv bir amillər, yaxud nəsnələr məcmuyu mövcuddur. Və həmin səbəblər şəridində, heç şübhəsiz, millətin milli-mənəvi dəyərlərindən su içən, etik-əxlaqi və fəlsəfi-estetik düşüncə və görüşləri üzərində pərvəriş tapan mədəni irsi, incəsənəti, əqli-intellektual sərvəti mühüm yer tutur. Azərbaycan bu sarıdan bəxti gətirmiş ölkələr sırasındadır, desək, yanlışdır. Mədəni sərvəti hardasa mineral sərvətlərlə də müqayisə etmək mümkündür. Biri yerin təkində, əlçatmaz qatlarında gizlənibsə, digəri millətin təfəkküründə, təxəyyülündə, gen yaddaşında süxurlaşib. “İstehlakçısına”, xiridarına qismət olmaq üçün hər ikisinin onları üzə çıxaracaq, cılalayıb təqdim edəcək bir insana ehtiyacları var. Zaman-zaman hər millətin içindən belə bir mesenatlığa çiyin verəcək şəxslər yetişib. Azərbaycan təmsalında ötən əsrin əvvəllərində bu cür adamlar barmaqla sayılacaq qədər olsalar da, yüzilin sonunda bu sıra tam seyrəlmişdi.

1995-ci ildə Mehriban xanım Əliyevanın yaratdığı “Azərbaycan Mədəniyyətinin dostları” Fondu mövcud boşluğu dolduran ilk qaranquş oldu. Fondun məqsədi Azərbaycan mədəniyyətini dünyaya tanımaq və təbliğ etmək tidi. Sırr deyil ki, siyasətçilərin, diplomatların açma bilmədikləri qapılara mədəni əməkdaşlıq, bu məxrəcdə ərsəyə gələn təmaslar çox tez açar tapa bilir. Bu mənada ölkənin Birinci xanımı Heydər Əliyev Fondunun prezidenti və Milli Məclisin deputatı kimi dövlət başçısı İlham Əliyevin siyasi-diplomatik cəbhədə əldə etdiyi uğurların daxilinə özünün beynəlxalq mədəni-humanitar əməkdaşlıq sahəsində əldə etdiyi sanballı nailiyyətləri əlavə etdi. Rəsmi və qeyri-rəsmi statuslu iki nəfərin fəaliyyətinin məhsuldar tandemi kimi ortaya çıxan belə bir əməkdaşlıq örnəyi nəticə etibarilə Azərbaycanın müsbət imicinə, pozitiv renoresinə işləyən çox tutarlı və təkzibedilməz zəmindir.

Tarixən qısa müddət ərzində Mehriban xanım Əliyeva milli musiqimizin tacı sayılan muğamın dirçəldilməsinə, onun dünya mədəni irsləri ailəsinə qəbul edilməsinə nail oldu. Fond muğama dəstək olan bir neçə diqqətəlayiq layihə- “Muğam-İrs”, “Muğam-Dəstgah”, “Muğam dünyası”, “Muğam ensiklopediyası”, “Muğam-internet”, Muğam-antologiya” layihələrini həyata keçirdi. Fondun prezidentinin təşəbbüsü ilə YUNESKO tərəfindən Azərbaycan muğamının bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri siyahısına daxil edilməsi, muğamın təbliği, inkişafı və qorunması məqsədilə paytaxtımızın ən gözəgəlimli bir guşəsində Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin inşa olunması Mehriban xanımın adını milli musiqi mədəniyyətimizin hamisi və xeyirxahları siyahısının önünə yazmışdır.

Məhz belə bir geniş diapozonlu və məqsədyönlü fəaliyyət, çağlayan enerji xanım M.Əliyevanın YUNESKO kimi nüfuzlu beynəlxalq təşkilatın Xoşməramlı səfiri təyin edilməsini səbəbləndirmişdir. 2006-cı ildə isə o, 51 müsəlman dövlətinin təmsil olunduğu nüfuzlu İSESKO – İslam Ölkələri Elm, Təhsil və Mədəniyyət Təşkilatının ilk qadın xoşməramlı səfiri seçilmişdir. Bununla da Heydər Əliyev Fondunun prezidentinin fəaliyyət miqyası, bu fəaliyyətin coğrafiyası genişlənməmiş, təbiri caizsə, planetar xarakter almışdır. Tanrının cismani və mənəvi gözəlliyin yeganə nüsxədə

xalq etdiyi bu xeyirxahlıq və mərhəmət elçisini artıq başqa ölkələrdə də səbirsizliklə gözləyirlər. Bir sıra xarici ölkələrdə həyata keçirdiyi layihələr Fondun beynəlxalq aləmdə artan nüfuzunun bariz göstəricisidir. Belə bir sayğı nümunəsi kimi Pakistan İslam Respublikasının zəlzələdən zərər çəkmiş Müzəffərabad şəhərində inşa olunmuş müasir məktəb binasını, Fransanın Versal sarayında dünya mədəni irsi siyahısına salınmış iki nadir heykəlin bərpasını, Gürcüstan paytaxtında yaşayıb yaratmış görkəmli Azərbaycan şair, mütəfəkkir və siyasi xadimləri Mirzə Şəfi Vazeh, Mirzə Fətəli Axundov və Fətəli xan Xoyskiyə aid xatirə abidələrinin yenidən qurulmasını və s. göstərmək olar.

Son illər iqtisadiyyatın sürətli inkişafı, ictimai-siyasi sabitlik, ölkənin artan nüfuzu Azərbaycanı bir sıra regional və beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərin paytaxtına çevirmişdir. Gələn qonaqlar rəsmi tədbirlərdə iştirak etməklə yanaşı, ölkədəki inkişaf proseslərini şəxsən izləmək imkanı əldə edirlər. Heydər Əliyev Fondunun beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində ev sahibliyi etdiyi tədbirlər də bu sıradan istisna deyil. Fondun dəstəyi ilə Bakıda və Parisdə dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyovun 120 illik, kimyaçı alim, akademik Yusif Məmmədliyəv və görkəmli ədəbiyyatşünas alim, yazıçı Mir Cəlal Paşayevin 100 illik yubileyi böyük təntənə ilə qeyd olunmuşdur. Dünya şöhrətli musiqiçilər Mstislav Rostropoviç və Dmitri Şostakoviçin yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq festivallar keçirilmişdir.

“YUNESKO-Azərbaycan: gələcəyə körpü”, “Avrasiyada mədəniyyət müxtəlifliyi: Azərbaycan-sivilizasiyalararası dialoqun keçmişi və bu günü”, “Orta əsr əlyazmalarında tibb və əczaçılıq” və s. tədbirlərdə Azərbaycanın təhsil sistemində aparılan islahatlar, tarixi və mədəni ənənələri, tolerantlıq, dini etiqad azadlığı, irsə münasibət məsələləri müzakirə predmetinə çevrilmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, Milli Məclisin deputatı, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, eyni zamanda Birinci xanım kimi ölkə Prezidentini müşayiət edərkən qatıldığı bütün tədbir və mərasimlərdə, keçirdiyi yüksək səviyyəli görüşlərdə Mehriban xanımın kifayət qədər ciddi ictimai xadim kimi qəbul edilməsi onun artıq beynəlxalq hədudları fəth etməkdə olan ictimai fəaliyyətinə və şəxsi personasına verilən yüksək qiymətin təzahürüdür. Əlamətdar, eyni zamanda qürurverici faktır ki, belə bir ali qiymət təkcə elə isimləri bir dünyaya yetə biləcək siyasi liderlərin, ictimai xadimlərin, görkəmli elm, sənət adamları və beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərinin dilindən səslənir. Auditoriya və formatından asılı olmayaraq iştirak etdiyi bütün tədbirlərdə Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycan həqiqətlərini, Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin birmənalı və qətiyyətli mövqeyini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün xitabət kürsüsündən siyasətçi fəhmi, diplomat məharəti ilə istifadə edir.

Ölkəmizdə, eləcə də onun hədudlarından çox-çox uzaqlarda apardığı səmərəli xeyriyyəçilik fəaliyyətinə görə Mehriban xanım Əliyeva “Əsrin xeyriyyəçiləri” beynəlxalq fondunun “Yaqut xaç” ordeninə layiq görülmüş, bəşəriyyətin ali ideallarına xidmətdə qazandığı görkəmli nailiyyətlərə görə isə beynəlxalq “Qızıl ürək” mükafatı ilə təltif olunmuşdur.

İnsan qəlblərinin mühəndisi

Mərhəmət olmayan yerdə şəfqət, nəcabət olmayan yerdə nəciblik, kübarlıq olmayan yerdə alicənablıq arama. Bu dəyərlər toxum deyil ki, yerə atasan, cücərə. İrsən keçməlidir, genetik yaddaşda kodlaşdırılmalıdır, insanın amalı, məramı ilə dikte olunan gündəlik mənəvi ehtiyaca, ali olduğu qədər də adi davranış normasına çevrilməlidir. Məhz belə bir ruhani harmoniya yarandıqda

fərdin ən ali və ülvi mənəvi-əxlaqi çağırışlarla müşayiət olunan xeyirxahlığı konkret konturlar kəsb edir, istəkdən bir addım önə keçib ünvanlaşır.

Xeyirxahlığı heç vəchlə səxavət və maddi zənginliklə bağlamaq olmaz. Məgər Azərbaycanda milyonlara sahib olsa da üç çəpər o yana məhrumiyət girdabında çabalayan qonşusuna bir abbası qiyməyən adamlar azdırmı?! Belələrinin zəti, mayası natamam olduğu üçün maddi ölçüsündə zənginliyi mənəvi zənginliyə çevirə, mərhəmətin, yaxşılığın, xeyirxahlığın bəxş etdiyi ruhani zövqü yaşaya bilmirlər.

Bu mənada Heydər Əliyev Fondu böyük xeyirxahlıq məbədidir. Niyəti, məramı, amalı insanlara, Azərbaycana təmənnəsiz sevgidən yığılmış ümid qapısıdır. Bu qapını döyənlər, bu ocağa pənah gətirənlər heç vaxt naümid qayıtmayıblar. Fondun yaradılmasında ümdə məqsəd Heydər Əliyev irsinin yaşadılması idi. Əgər ulu öndərin siyasi-dövlətçilik irsinin tək varisi cənab İlham Əliyevdirsə, zəngin mənəvi irsinin sadıq daşıyıcısı və qoruyucusu Mehriban xanım Əliyevadır. Birinci xanımın gördüyü işlər ona görə əzəmətlidir, möhtəşəmdir ki, daxilindəki mərhəmət və şəfqət ziyası ilə yuyunaraq Azərbaycanın ümummillə liderinin arzu və istəklərinin gerçəkləşdirilməsinə, Prezident İlham Əliyevin xalqına verdiyi vədlərin həyata keçirilməsinə xidmət edir.

Birinci xanımın qənaətinə, xeyriyyəçilik fəlsəfəsinin əsası, ilk növbədə, insanların yaxşılaşdırılmasına çalışması, başqasının dərdinə şərik olmaq, onun halına yanmaq, altruizm, ehtiyacı olanlara kömək əli uzatmaq istəyi kimi insani keyfiyyətlərin və qabiliyyətlərin fundamental xarakterinin qəbul edilməsidir.

Elə buradaca kübar və ziyalı bir ailənin, çevrənin tərbiyəsinin təzahürü kimi təvazökar və alicənab bir mövqe, həyat prinsipi ilə baş-baş qalırıq: "Mənəviyyətin ali qanunlarına görə, xeyriyyəçilik fəaliyyətinin əsas motivi şəxsən özün üçün hər hansı dividendlər və ya səmərə gözləmək deyil, məhz insanlara sevgi və təmənnəsiz olaraq xeyirxah işlər görmək arzusundan ibarət olmalıdır". Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, Milli Məclisin deputatı, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyeva bu cür düşüncəyə və bu ali ideallara söykənərək çalışır. Həmin çalışmalarımsa bircə ünvanı var – Azərbaycan!

24.01.2009

Haqqa tapındıran...

Dünya insan övladı üçün bir səsdən başladı...

Varlığın sərhədləri genişləndi bununla...

İnsan öz həyəcanını, sevincini, acısını, sevgisini, nifrətini ifadə etməkdən ötrü indi güclü bir vasitə tapmışdı.

Xəlf olunmuşlar arasındakı ilk bağlantılar da dünyada ilk insan səsinin eşidildiyi yerdə quruldu.

İnsan insana səsləndi, insan insanın səsinə səs verdi.

Səsə insanın ruhu hopdu, təfəkkürü qarışdı.

...Və beləcə dünyanın yaddaşı yazıldı.

Sözün yaranmasına hələ min illər vardı.

Səslərin sözlərə, sözlərin səsə yazıya çevrilməsindən ötrü zaman min illərin üstündən adlamalı idi və akladı.

Vaxt o illərin üzərindən keçib bu günkü səslə, sözlü, yazılı dünyaya yetişdi.

Səs, Söz, Yazı...

Bu gün onların üçü də bir aradadır.

Amma bu gün də səs sözün və yazının əcdadıdır, ağsaqqalıdır, onların ikisinin də fəvqündədir. Çünki səs yaddaşı daha etibarlıdır. Onu təhrif etmək mümkünsüzdür. Bir də, səsin milliyyəti olmaz, dünyada ilk ilk insan hənirtisinin eşidildiyi məqamdan bəri o bütün bəşəriyyətə ün salır...

Yalnız onu səsləndirən xalqların ruhu var səsin min bir çalarında.

O xalqların keçdiyi ömür var, yaratdığı tarix var...

Onun hər guşəsi bir xatirə, bir canlı kitab,

Keçilən yolları hərdən bizə andırdı muğam...

Muğam da, aşıq musiqisi də Azərbaycan xalqının ruhunun hopduğu, yaddaşının ilmələndiyi müqəddəs səsdir. Ona görə hər qulaq asdığımızda xatirələr bizi ağışına alıb aparır. Real dünyamızdan uzaqlaşmış, onun günahlardan arı, saf, bir qədər həzin, bir qədər döyüşkən, bir qədər kədərli, bir qədər şux və bütün bunlara birgə son dərəcə munis dünyasına qarışıq, yenidən reallığa qayıdanda isə ruhumuzda mütləq o səmavi dünyadan gətirdiyimiz nələrsə olur.

Musiqinin insan ruhunu təzələməsi də elə buna deyirlər.

Fikrimizcə, bu qeydlərdən sonra Heydər Əliyev Fondunun ruhunun əlavə şərhinə ehtiyac qalmır. Yalnız bir məqamı vurğulamalıyıq ki, Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycan milli musiqisinin inkişafı və bütün dünyada təbliği ilə bağlı gördüyü işlər Heydər Əliyev Fondunun yarandığı dövrdən xeyli əvvələ təsadüf edir.

Hələ 1995-ci ildə yaradılmış Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun və "Azərbaycan – İrs" jurnalının fəaliyyəti dövründə bu sahədə bir sıra mühüm işlər görülmüş, xüsusilə də muğam musiqisi ilə bağlı qədim ənənələrin gücləndirilməsi istiqamətində bəzi addımlar atılmışdır.

Etiraf etməliyə ki, mədəniyyət tariximizin müəyyən bir dövründə muğam musiqisinə münasibət bir o qədər də qənaətbəxş səviyyədə deyildi. Sovet rejiminin ilk illərindəki “sus, ey tar!” və “oxu, tar!” məfkurələri arasındakı savaşa tariximizin bəlli parçası kimi yadda qalıb.

Sovet dövrünün sonrakı illərində muğama münasibəti müəyyən qədər dəyişmək mümkün oldu. Bu dəyişimin də, bütün ruhu ilə Azərbaycan milli ənənələrinə bağlı, ümummilli lider Heydər Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi ötən əsrin 70-ci illərindən başlaması, heç də təsadüfi deyildir.

Məhz 70-ci illərin əvvəllərində Sovet İttifaqında YUNESCO-nun himayəsi altında keçirilən ənənəvi beynəlxalq musiqi festivallarında Qərb dünyası Azərbaycan muğam sənətini “kəşf etdi”. O vaxtdan Azərbaycan muğamı dünya mədəniyyəti məkanına daxil olmağa başladı. 1971-ci ildə YUNESCO 50 albomdan ibarət olan “Dünya ənənəvi musiqisinin antologiyası” kolleksiyasına “Şərqi musiqi antologiyası” seriyasında çıxan “Azərbaycan musiqisi” vollarını daxil etdi. 1975-ci ildə isə Azərbaycan muğamları yenə də YUNESCO tərəfindən “Musiqi mənbələri” seriyasında buraxıldı. Maraqlı bir fakt; Azərbaycan muğamı həmin illərdə dünya şöhrətli rejissor Tarkovskinin bütün dünya ekranlarını dolaşan “Stalker” filmində də səsləndirilmişdi.

Azərbaycanda muğam sənətinin inkişafının növbəti mərhələsi də Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonrakı dövrə təsadüf edir. Mehriban xanım Əliyevanın irəli sürdüyü təşəbbüslər isə bu sahədə misilsiz nəticələrin əldə olunmasına şərait yaratmış oldu. Muğam sənətinin inkişafını dövlətin bu sahəyə diqqət və qayğısı çərçivəsindən çıxararaq ümumilikdə cəmiyyətin münasibət dəyişikliyinə çevirdi. Azərbaycan cəmiyyəti necə bir sərvətə sahib olduğunu sanki bir daha kəşf edərək, yenidən muğama onun sirtinə, sehrinə, möcüzəsinə tapındı.

“Azərbaycanın zəngin mədəniyyətinin və tarixinin ən gözəl incilərindən olan muğam sənəti bizim milli sərvətimizdir. Muğam Azərbaycan xalqına xas olan ən gözəl xüsusiyyətlərin daşıyıcısıdır. Torpağa, köklərə bağlılıq, vətənpərvərlik, milli layəqət hissi, qonaqpərvərlik, xeyirxahlıq, mərhəmət, emosional zənginlik - bütün bu hisslər muğam fəlsəfəsinin əsasında” deyə bu sərvətə ən layiqli qiyməti verən Mehriban xanım Əliyeva 2004-cü ildə YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri seçildikdən sonra onun bu istiqamətdə gördüyü işlər daha ardıcıl xarakter aldı. Muğam sənətinin inkişafı sahəsində bir sıra layihələr həyata keçirildi. Bu istiqamətdə ilk nailiyyətlərdən biri kimi “Qarabağ xanəndələri” adlı albom nəfis tərtibatla dinləyicilərin ixtiyarına verildi.

“Qarabağ xanəndələri” albomu Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları və Heydər Əliyev Fondlarının həyata keçirdiyi “Muğam-irs” layihəsinin ilk albomu idi. Albomun təqdimat mərasimində Mehriban xanım demişdir: *“Mən inanıram ki, bu albomla tanış olanda hiss etmişiniz ki, biz onu nə qədər məsuliyyətlə, digər tərəfdən də böyük məhəbbətlə hazırlamışıq. Heç də təsadüfi deyil ki, bizim ilk layihəmiz Qarabağ xanəndələrinə həsr olunmuşdur. Biz Qarabağ torpağının acısını, Azərbaycanın haqq səsinə muğam vasitəsilə bütün dünyaya çatdırırıq”.*

Bu albom ilk dəfə YUNESKO-nun Baş qərargahında bu təşkilatın xoşməramlı səfirlərinin illik toplantısında təqdim olunmuş, çox böyük diqqət və maraqla qarşılanmışdı.

Mehriban xanım Əliyevanın fikrincə, muğam təkəcə Azərbaycanın yox, ümumilikdə bütün dünyanın sərvətidir: *“Bizim məqsədimiz muğamı qorumaq, inkişaf etdirmək, muğamın gözəlliyini, onun dərin fəlsəfəsini gələcək nəsillərə çatdırmaqdır. ...Muğam hər bir azərbaycanlının genetik kodudur. Hətta müəyyən səbəblər üzündən muğamı hələ başa düşməyən və dinləməyən, amma buna hökmən, mütləq gəlib çıxacaq ən gənc azərbaycanlının da genetik kodudur”.*

“Qarabağ xanəndələri” albomunda 24 sənətçinin muğam ifaları toplanmışdır. Şərqi əvəzsiz ifaçılardan Cabbar Qaryağdıoğlunun, Keçəçi oğlu Məhəmmədin, Məşədi Məhəmməd

Fərzəliyevin, Məcid Behbudovun, Seyid Şuşinskinin, Xan Şuşinskinin, İslam Abdullayevin, Bülbülün, Zülfü Adıgözəlovun, Əbülfət Əliyevin ifasında səslənən bənzərsiz muğam sənəti nümunələri bütün dinləyicilərin zövqünü oxşayır. Muğam ustalarının ürəkləri riqqətə gətirən ifası layihə çərçivəsində “Salmamə” studiyasında rejissor Xamis Muradovun rəhbərliyi ilə hazırlanmış sənədli filmin kadrlarının nümayişi ilə müşayiət olunur. Belə nadir sənətkarlar yetirən Azərbaycan torpağının misilsiz gözəllikləri bir daha göz önündə canlanır. Bizləri yağlı tapdağında, işğal altında olan doğma torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda mübarizəyə səsləyir.

Əslində bütün Azərbaycana məxsus müğamlarımızın toplandığı alboma ad kimi niyə məhz “Qarabağ xanəndələri” adının seçilməsinin arxasında dayanan incə siyasi məqamı sezməmək mümkün deyil. YUNESKO xətti ilə hazırlanmış alboma “Qarabağ xanəndələri” adının seçilməsi ilə bütün dünyaya Qarabağın əzəli və əbədi Azərbaycan torpağı olduğu, muğamın isə bu torpağın dünyaya bəxş etdiyi nadir sənət nümunəsi sayıldığı nümayiş etdirilir.

Mehriban Əliyevanın rəhbərliyi altında hazırlanan bu layihə Azərbaycanın, Qarabağın tarixi keçmişinin öyrənilməsi və təbliği baxımından son dərəcə böyük əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycanda bir neçə muğam məktəbinin olduğunu və Qarabağ muğam məktəbinin də aparıcı muğam məktəblərindən sayıldığını diqqətə çatdıran Mehriban xanım Əliyeva bu məktəbin hazırda böyük təhlükə qarşısında olduğunu, bu janrın gənc ifaçılarının sayının xeyli azaldığını bildirir. Bu mənada “Qarabağ xanəndələri” layihəsi əslində həm də siyasi bir layihədir və bu layihənin siyasi əhəmiyyətini Heydər Əliyev Fondunun prezidentinin ayrı-ayrı çıxışlarından görmək olar: **“Balaca muğam ifaçılarını, adətən, “Qarabağ bülbülləri” adlandırırlar. Bu gün Qarabağın sakinləri olan məcburi köçkünlərin düşürgələrində böyüyən uşaqlar daha muğam oxumurlar, onların arasında belə Qarabağ bülbülləri son dərəcə azdır. Oxumaq üçün onlara Qarabağ dağları, Qarabağ təbiəti, Qarabağ torpağı lazımdır. Azərbaycan mədəniyyətinin Üzeyir Hacıbəyov və Bülbül kimi belə böyük korifeylərinin Şuşada doğulduqlarını demək kifayətdir. Bax, beləcə, sırf musiqi layihəsindən siyasi layihə yarandı”.**

Heydər Əliyev Fondunun muğamın qorunması və təbliği istiqamətindəki növbəti uğurlu layihələr “Azərbaycan muğamı” interaktiv audiovizual multimedia toplusu və “Muğam aləmi” toplusunun nəşridir.

Fondun “Azərbaycan muğamları” layihəsi çərçivəsində tədris vəsaiti kimi təqdim olunan “Azərbaycan muğamı” multimedia toplusu musiqi irsimizin ən qiymətli incisi olan muğamın növlərini, janrlarını, mənşəyini, quruluşunu, musiqi məzmununu və kompozisiya xüsusiyyətlərini ətraflı şərh edir. “Azərbaycan muğamı” interaktiv audiovizual multimedia toplusu isə 8 diskdən ibarətdir, toplu Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanmışdır.

Dərs vəsaiti kimi nəzərdə tutulmuş birinci disk 6 bölmədən - “Muğamlar”, “Muğam notları”, “Simfonik muğamlar”, “Milli musiqi alətləri”, “Şəxsiyyətlər” və “Lügət” bölmələrindən ibarətdir. “Muğamlar” bölməsində muğam dəstgahları, kiçik həcmli muğamlar, zərb muğamlar, “Muğam notları” bölməsində Azərbaycanın 7 əsas muğamının notları təqdim olunur. Azərbaycanın simfonik muğamları haqqında ümumi məlumat, Fikrət Əmirov və Niyazinin simfonik muğamları “Simfonik muğamlar” bölməsində yerləşir. “Milli musiqi alətləri” bölməsində qədim musiqi alətlərimizin interaktiv mündəricatı təqdim edilir, hər bir alət haqqında ətraflı məlumat verilir. “Şəxsiyyətlər” bölməsində Azərbaycan muğam sənətində sözünü demiş sənətkarların və bu sahədə tədqiqat aparınların, muğamın inkişafına böyük dəstək olan insanların, alimlərin, musiqi xadimlərinin həyatı və yaradıcılığı barədə məlumat vardır. “Lügət” bölməsində muğam sənətinə aid 300-ə yaxın sözün izahı verilmişdir.

İkinci və üçüncü disk "Muğam dəstgahları" adlanır. İkinci diskdə "Rast", "Şur", "Çahargah", üçüncü diskdə isə "Segah", "Şüştər", "Bayatı-Şiraz" və "Humayun" muğamları yazılmışdır. Bu disklərdə hər bir muğamın şöbə və guşələri təqdim olunur. Kiçik həcmli "Qatar", "Rəhab", "Şahnaz" və "Bayatı-kürd" muğamları dördüncü diskdədir.

Beşinci diskdə zərb muğamları - "Mənsuriyyə", "Heyratı", "Simayi-şəms", "Heydəri", "Ovşarı", "Mani", "Arazbarı", "Qarabağ" şikəstəsi və "Kəsmə" şikəstə zərb muğamları yer almışdır.

Altıncı və yeddinci disklərdə Azərbaycanın Cabbar Qaryağdıoğlu, Keçəçioğlu Məhəmməd, Seyid Şuşinski, Bülbül, Zülfi Adıgözəlov, Xan Şuşinski, Yavər Kələntərli, Həqiqət Rzayeva, Mütəllim Mütəllimov, Hacıbaba Hüseynov, Sara Qədimova, yeddinci diskdə Əbülfət Əliyev, Fatma Mehraliyeva, Qulu Əsgərov, Yaqub Məmmədov, Əlibaba Məmmədov, Rübabə Muradova, İslam Rzayev, Qədir Rüstəmov, Arif Babayev və Alim Qasımov kimi ustad sənətkarlarının ifaları təqdim olunur.

Səkkizinci diskdə Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestrinin ifasında Fikrət Əmirovun "Gülüstan-Bayatı-Şiraz", "Kürd ovşarı", "Şur" və Niyazinin "Rast" simfonik muğamları yazılmışdır.

"Muğam aləmi" toplusu isə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO-nun və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2009-cu ilin martında Bakıda keçirilmiş Beynəlxalq Muğam Festivalına həsr olunmuşdur. Toplu Azərbaycan, rus, ingilis dillərindəki kitab və Azərbaycan muğam operalarının, simfonik muğamların, klassik Azərbaycan muğamlarının, tanınmış xarici musiqiçilərin çıxışlarının və etnocaz nümunələrinin toplandığı 33 DVD-dən ibarətdir.

Beynəlxalq festivalın materiallarını özündə əks etdirən "Muğam aləmi" nəşri Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanımın sözləri ilə başlayır. Maraqlı fotosəkillərlə zəngin olan nəşrdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və YUNESKO-nun ovaxtkı baş direktoru Koşiyo Matsuuranın festivalın açılış mərasimindəki çıxışlarına, habelə Mehriban xanımın festival çərçivəsində beynəlxalq elmi simpoziumdakı çıxışına da yer verilmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun bu sahədə həyata keçirdiyi ən əhəmiyyətli layihələrdən biri isə Azərbaycan muğamına həsr olunmuş xüsusi ensiklopediyanın nəşrindən ibarətdir. Bu ensiklopediyanın ilk nəşri ölkəmizin musiqi və elmi ictimaiyyəti tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanmış, Azərbaycan muğamının qorunub saxlanması, inkişafı və daha geniş şöhrət tapması üçün əlverişli zəmin yaratmışdır.

İki cildə ibarət olan bu ensiklopediya həm muğamla bağlı ətraflı məlumatları özündə cəmləşdirir, həm də Azərbaycan muğamlarını müxtəlif musiqiçilərin ifasında təqdim edir. Keçən əsrin əvvəllərində ilk dəfə lentə alınmış muğamlardan tutmuş 2007-ci il muğam müsabiqəsinin qaliblərinin çıxışlarına qədər olan yazılar 125 diskdən ibarət bir külliyyat təşkil edərək həqiqətən də ensiklopedik xarakter daşıyır. Burada təmsil olunan ustad və gənc xanəndələrin yaradıcılığı, muğam dəstgahları və digər əsərlər ilk dəfədir ki, bir yerdə toplanaraq qədim muğam irsimizin dolğun mənzərəsini yaradır.

Muğam ensiklopediyasının hər bir cildi, əslində, müstəqil ensiklopediyadır. Qeyd etmək lazımdır ki, muğam özü-özlüyündə elmi və nəzəri təhlil üçün olduqca mürəkkəb bir obyektədir. Onun nota alınması cəhdlərindən tutmuş, muğam ifaçılığı üzrə kanonik dərslik yaratmaq arzularının gerçəkləşməsinədək musiqiçilərin hansı obyektiv çətinliklərlə qarşılaşdığı hamıya bəllidir. Muğamın ovsununa düşmüş əcnəbi musiqişünasların onun rəşadətli təhlil üsulları ilə tədqiqinin

mümkün olmaması barədə döna-döna söylədikləri fikirlər də mütəxəssislərə yaxşı məlumdur. Məhz bu səbəbdən də oxucunun diqqətinə sanki iki ensiklopediya təqdim edilmişdir. Onlardan biri elmi tədqiqatların bəhrəsi, digəri isə Azərbaycan muğam ustalarının yaratdığı dəyərli musiqi xəzinəsidir.

Ensiklopediya ilə bərabər XX əsr ərzində səslənən və ensiklopediyaya daxil ediləcək bir çox muğamların lent yazıları da bərpa edilməkdədir. Muğam haqqında elm də mütəmadi olaraq maraqlı tədqiqatlar nəticəsində zənginləşir. Hər axşam ölkəmizin konsert salonlarında, toy məclislərində, el şənliklərində səslənən muğamlar yeni çalarlarla öz sirlərini bizə açır. Bütün bunlar, sözsüz ki, ensiklopediyanın növbəti nəşrlərində öz əksini tapacaqdır.

Ensiklopediyanın istifadəçilərinə müraciətini Mehriban xanım Əliyeva ensiklopediyaya daxil olan ifaların sayının gündən-günə artması, Azərbaycan muğamının öz qədim ənənələrini saxlayaraq yeni səslər, yeni ifalar, yeni yanaşmalarla yeni bir mərhələyə qədəm qoyması arzusu ilə tamamlayır. Bu arzu Azərbaycan xalqına milli mədəniyyətinə ürəkdən bağlı olan vətənpərvər bir insanın tək səmimi istəyinə yox, həm də bu arzunu gerçəkləşdirəcək üçün həyata keçirdiyi real fəaliyyətə əsaslanır.

Azərbaycanın muğam ənənələrinin nəsillərdən-nəsillərə ötürülməsi, gənc nəslin nümayəndələri arasında səsinin, avazının qüdrəti ilə bu sahənin ustalarına çevrilə biləcək yeni səslərin tapılması üçün Heydər Əliyev Fondunun təşkil etdiyi muğam müsabiqələri, beynəlxalq festivallar da son dərəcə önəmlidir. 2005-ci ildə görkəmli Azərbaycan bəstəkarı Üzeyir Hacıbəylinin anadan olmasının 120 illik yubileyi münasibətilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən keçirilən muğam müsabiqəsi Azərbaycan tamaşaçıları ilə yanaşı, xaricdə yaşayan soydaşlarımız tərəfindən də böyük rəğbətlə qarşılandı. Qədim muğam sənətinin qorunub saxlanması, zəngin tarixə malik ifaçılıq sənətinin gələcək nəsillərə çatdırılması, yeni ifaçılar nəslinin yetişdirilməsi məqsədi ilə muğam müsabiqələrinin keçirilməsini Fond növbəti dövrlərdə də davam etdirməkdədir.

Milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və Azərbaycan mədəniyyətinin təbliği sahəsində həyata keçirilmiş layihələr arasında Azərbaycan muğamının dünyada geniş təbliği məqsədi ilə Bakı şəhərində Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin yaradılması da Azərbaycanın mədəniyyət tarixinin XXI əsrin əvvəllərinə aid mərhələsində baş vermiş ən möhtəşəm hadisələrdən biridir.

Paytaxtımızın ən görməli yerlərindən birində, xüsusi memarlıq üslubunda inşa edilmiş bu musiqi məbədi Mehriban xanım Əliyevanın səyi nəticəsində YUNESKO tərəfindən bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri siyahısına daxil edilmiş Azərbaycan muğamının inkişafına və dünyada geniş təbliğinə imkan yaradır.

2005-ci ilin aqvuştunda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və YUNESKO-nun Baş direktoru cənab Koşiyo Matsuuranın iştirakı ilə əsas qoyulan Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin 2008-ci ilin dekabr ayında təntənəli açılış mərasimi olmuşdur. Mərkəzdə gənc ifaçılar Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin gözəl nümunəsi olan muğam sənətinin incəliklərinə yiyələnirlər. Mərkəzdə dünya ictimaiyyətinin diqqətini Azərbaycan muğam sənətinə cəlb etməyi bacarmış görkəmli muğam ustalarının konsertləri, muğam gecələri, beynəlxalq konfrans və festivallar təşkil olunur.

Regionlarda da Muğam Mərkəzlərinin yaradılmasına dəstək verən Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə 2008-ci ildə Ağcabədi şəhərində Qarabağ Muğam Mərkəzi inşa olunmuş, beləliklə zəngin muğam ənənələrinə malik Qarabağ bölgəsində bu ənənələrin qorunub saxlanmasına doğru ciddi bir addım atılmışdır.

2009-cu il martın 18-25 tarixlərində isə Bakıda Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və təşkilatı dəstəyi ilə dünyada ilk dəfə olaraq "Muğam aləmi" Beynəlxalq Muğam Festivalı keçirildi. Mehriban

xanım Əliyevanın böyük səyi və səmərəli işgüzarlığı sayəsində reallaşan bu festivalın təşkilatçıları sırasında Heydər Əliyev Fondu ilə yanaşı Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi də vardı. "Muğam aləmi" (18-25 mart 2009-cu il) Beynəlxalq festivalı çərçivəsində iki tədbir keçirildi. Bunlardan biri 18-20 mart 2009-cu il tarixində Azərbaycan Tarixi Muzeyində təşkil edilən Beynəlxalq elmi simpozium, digəri isə 22-24 mart 2009-cu il tarixində Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrında düzənlənən Beynəlxalq muğam müsabiqəsi idi.

Festivalın açılış mərasimində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin nitqi tarixi məqamları ilə yaddaqalandır. Mərasimdəki nitqində cənab İlham Əliyev demişdir: "Azərbaycanı muğamsız və muğamı Azərbaycansız təsəvvür etmək mümkün deyildir. Təsadüfi deyil ki, birinci beynəlxalq muğam festivalı məhz Azərbaycanda, bu gözəl Muğam Mərkəzində keçirilir... Muğam Mərkəzi bütün muğamsevərləri sevindirəcək. Sözün əsl mənasında muğam evinə çevriləcək və belə gözəl tədbirlərin keçirilməsi Azərbaycanda gözəl ənənəyə imza atacaqdır... Muğam insanları, xalqları birləşdirir. 17 ölkədən 150-dən çox qonaq bu tədbirlərdə fəal iştirak edəcəkdir. Muğam məhəbbət sənətidir, muğam dostluq sənətidir, ümid edirəm ki, bu gözəl yeni ənənə daim yaşayacaq və Azərbaycanda muğam festivallarının keçirilməsi davam edəcəkdir".

"Muğam aləmi" Beynəlxalq elmi simpoziumunda 17 ölkədən 80 məruzə dinlənildi. Dünyanı Azərbaycan, ABŞ, Almaniya, Böyük Britaniya, Çin, Fransa, İran, İtaliya, Kanada, Macarıstan, Niderland, Özbəkistan, Rusiya, Suriya, Tacikistan, Tunis və Türkiyə ölkələri təmsil edirdilər.

Beynəlxalq muğam müsabiqəsinə isə Azərbaycan, İran, Misir, Tacikistan, Özbəkistan, Qazaxıstan, Mərakeş, İraq, Türkiyə, Almaniya, ABŞ ölkələrindən 20 gənc xanəndə qatılmışdı. Bu müsabiqə təkcə bir sənət yarışması deyil, həm də dünya muğamının təntənəsi idi. Azərbaycanlı gənc ifaçılar bir daha təsdiqlədilər ki, Azərbaycan muğamları bütün muğamların şahıdır.

11 ölkədən gəlmiş 20 istedadlı ifaçının çıxışı alqışlarla qarşılandı. Ən çox da diqqəti cəkmək müxtəlif dilli ifaçıların öz repertuarında "Qarabağ şikəstəsi"ni səsləndirməsi idi. Butun bu həyəcanlı və sevincli, füsunkar və ecazkar təntənələr kimi yaddaşlara hopan bayram milli mədəniyyətimizin faktına çevrildi, tarixilik qazandı. Eyni zamanda dünya mədəniyyətinin bəşəri tədbiri kimi təsdiqləndi. Bu festival muğam irsinin əsas özünəməxsus dəyərlərindən birinin sehrli-mistik və sənət növü olmasını, başqa sözlə, muğamın ikili təbiətini, Azərbaycan muğamının dünyada ilk dəfə və son dərəcə yüksək zərifliklə iki başlanğıcı paralel şəkildə müəyyən səviyyəyə qaldırdığını sübuta yetirdi.

Məlum olduğu kimi, muğam sənəti insanlar arasında paralel şəkildə üç cəhəti birləşdirir: a) çox güclü əlaqə-rabitə yaradır; b) fəal informasiya verir və onu ötürür; c) ruhları qidalandırır, yüksək zövq verir. Dünyada ilk dəfə Azərbaycanda dahi Üzeyir bəy Hacıbəyli "Azərbaycan musiqisinin əsasları" kimi fundamental əsərini yaratdı, muğamı nota saldı. Bununla da çox qədim sənət növü olan muğam dünya institusional mədəniyyətinin məkanına daxil oldu. Bundan sonra uzun illər lazım gəldi ki, muğam sənəti dünya mədəniyyətinə, incəsənətinə, musiqi aləminə daxil olsun. Bakıda keçirilən "Muğam aləmi" Beynəlxalq muğam festivalı bu bəşəri missiyanı dünya məkanında şərafət və hünərvərliklə reallaşdırdı.

Dünyada "Şorq muğamı" adlı estetik anlayış və örnəyin mövcudluğunu sənətsünaslar da təsdiqləyirlər. Bakıda keçirilən "Muğam aləmi" Beynəlxalq muğam festivalı muğam sənətinin vahid təməlini və onun milli formalarının əlvanlığını, inkişafda olan ənənələrini parlaqlıqla nümayiş

etdirdi. Bu ənənələrin forma zənginliyini, təzahür vasitələrinin müxtəlifliyini bariz şəkildə, həm elmi, həm də yaradıcı prinsiplərdə dünyaya göstərdi.

Muğam ta qədimlərdən iki əsas növə ayrılır: instrumental növ və vokal növ. Bakıda keçirilən "Muğam aləmi" Beynəlxalq muğam festivalı bu iki növün həm bədii-estetik, həm də elmi-nəzəri əsaslarının zənginliyini təsdiqlədi. Bu sahədə Azərbaycanın öncüllüyü dünya sənətçiləri tərəfindən etiraf olundu.

Heydər Əliyev Fondunun "Muğam-Dəstgah" layihəsində məqsəd isə muğam-dəstgahların konsertlərdən birbaşa yazıya alınması və gələcək nəsillər üçün qorunub saxlanmasından ibarətdir. Fondun bu sahədə daha bir layihəsi də "Muğam-Internet" layihəsidir. Bu layihə üzrə internetdə muğamla bağlı audio və video materialları özündə ehtiva edən muğam-portal yaradılmışdır. "Muğam-Antologiya" layihəsi çərçivəsində isə muğamla bağlı zəngin nəzəri musiqi irsinin qiymətli nümunələrindən Səfiəddin Urməvinin, Fəthullah Şirvaninin və digər görkəmli müəlliflərin əsərləri işıq üzünə görmüşdür.

Heydər Əliyev Fondunun muğam layihələrinin sayının məhz yeddi olması təsadüfi deyildir. Bu rəqəmin kodlaşmış simvol olması tarixlər boyu qədim xalqların, o cümlədən azərbaycanlıların mifologiyasında, qayaüstü yazılarında, bədii düşüncə məhsullarında, folklorunda təsdiqini tapmışdır. Atmosferin 7 qatı, Günəş sisteminin 7 planeti, yeddi rəng, yeddi səs, yeddi ilmə, "yeddi gün-yeddi gecə gedilən yol", Koroğlunun yeddi min yeddi yüz yetmiş yeddi dəlisi, yeddirəngli göy qurşağı, Şərqi yeddi sayda əsas muğam-məqamları və bu silsilə Heydər Əliyev Fondunun 7 muğam layihəsi ilə davam etdi.

Muğamın "dünya mədəniyyətinin şah əsəri" statusunu təsbit etmək, onun qiymətini və dəyərini hər zaman uca tutmaq, muğamı canlı ifadə qorumaq, yaşatmaq və təbliğ etmək, elmin müasir tələbləri ilə araşdırmaq məqsədilə görülən işlərdən biri də Mehriban xanım Əliyevanın baş redaktorluğu ilə işıq üzünə görən beynəlxalq "Muğam" jurnalıdır. Azərbaycan, ingilis və rus dillərində nəşr olunan "Muğam" jurnalının təsisçisi Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondudur. Jurnalın ön sözündə Mehriban xanım Əliyeva yazır: "Diqqətinizə təqdim olunan jurnal adı nəşrlərdən biri deyil. Ona qeyri-adilik verən, onu digərlərindən özünəməxsusluğu ilə fərqləndirən başlıca cəhət bu jurnalın bütövlükdə muğam sənətinə, muğam aləminə və muğam fenomeninə həsr olunması ilə bağlıdır. Məhz bu səbəbdən belə bir jurnalın nəşrə hazırlanması prosesi də qeyri-adi olmuşdur. Muğam ətrafında aparılan müzakirələr bu işin ayrılmaz tərkib hissəsini təşkil edir. İncəliklərə varmadan yalnız onu qeyd etmək kifayətdir ki, bu jurnalın konsepsiyası kəskin diskussiyalar nəticəsində yaranmışdır. Həmin konsepsiyaya əsasən, yaranacaq jurnal nə sırf elmi nəşr olmalı, nə də ki, həddən ziyadə populyar bir toplu xarakteri daşmalıdır."

Muğamın elmi cəhətdən araşdırılması jurnalın əsas məqsədlərindən biridir. "Muğam" jurnalının nəşri yalnız müasir Azərbaycan mədəniyyətində deyil, ümumən müasir dünya mədəniyyətində önəmli hadisəyə çevrilmişdir.

Hər bir musiqi əsəri incəsənət nümunəsidir. İncəsənət isə ictimai şüur formalarından olmaqla bəşəriyyətin mənəvi mədəniyyətinin tərkib hissəsi, aləmi praktik-mənəvi qavramanın spesifik növü kimi şərh edilir. İncəsənət birbaşa əlaqla bağlı dəyərdir. İncəsənət insanların estetik ideallarının və zövqlərinin, gözəllik və ülvilik haqqında təsəvvürlərinin formalaşmasında fəal iştirak edir və bununla da gerçəkliyi yalnız əks etdirmir, həm də onu dəyişdirir. Bu baxımdan, Azərbaycan incəsənətinin ən qədim növlərindən olan aşiq sənətinin də xalqımızın mənəvi dünyasında özünəməxsus rolu vardır və məzmununda türk təfəkkürünü, türk dünyagörüşünü, ruh fəlsəfəsini əks etdirən bu sinkretik

sənət növü də Heydər Əliyev Fondunun diqqətindən kənar qalmamışdır. Məhz Heydər Əliyev Fondunun aşiq sənətinin inkişafı, tarixin ən qədim qatlarından Azərbaycan xalqının bu sahədə yaratdığı zəngin milli sərvətin qorunaraq bütün dünyada təbliği istiqamətində həyata keçirdiyi məqsədyönlü tədbirlərin məntiqi nəticəsi kimi, Azərbaycanın aşiq sənəti YUNESKO-nun Qeyri-maddi-mədəni irs siyahısına daxil edilmiş, bu hadisə aşiq sənətinin Azərbaycan mədəni irsinin ən qədim nümunələrindən biri olduğunu beynəlxalq səviyyədə bir daha təsdiqləmişdir.

Mehriban xanım Əliyevanın yüksək diqqət və qayğısı sayəsində Azərbaycan aşiq sənətinin YUNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edilməsi aşiq sənətinin inkişafında yeni mərhələ açmışdır. Fond hazırda yazılı və şifahi ədəbiyyatımızın görkəmli nümayəndələrindən olan aşıqlarımızın irsinin qorunması, üzə çıxarılması, bərpası, "Azərbaycan aşıqları ensiklopediyası"nın yaradılması, disklərin yenidən çapa hazırlanması, üzünün köçürülməsi, aşıqların xüsusi geyimlərinin hazırlanması kimi tədbirlərə də dəstəyini əsirgəmir.

Musiqinin həyatımızda nə demək olduğunu bəzən fərqlənə belə varmırıq. Amma insanın ilk vətənidir musiqi...

Dünyaya gələn bir körpənin, hansı coğrafiyaya, hansı milli dəyərlərə aidiyyətini onun beşiyi başında həzin bir musiqi üstündə səslənən laylanın ruhu müəyyənləşdirir. Bu mənada musiqi bizim milli taleyimizdir.

Heydər Əliyev Fondu bizlərə öz taleyimizin dəyərini bilməyi öyrədir.

08.2010

Yalnız mədəniyyət...

Soyuq müharibə başa çatandan və SSRİ kimi böyük hərbi qüdrətə malik imperiya darmadağın olandan sonra bütün dünya anladı ki, daha zaman o zaman deyil...

Silahlarla təsir etmək dövrü geridə qalıb...

Adəm övladının döyüşmək üçün ilk dəfə əlinə daş parçası aldığı gündən bəri vaxtla birgə yol gələn bu arxaiik üsulu hansı yeni formanın əvəz edəcəyi sualı üzərində isə çox da baş sındırmağa gərək yox idi...

...Silahlarla qorxutmaq yolu indi öz yerini, başqalarını dəyər və ideyalarla, mədəniyyətlə yola gətirmək qabiliyyətinə vermişdi. Dövrümüzün ən görkəmli fikir adamlarından birinin dünyanın bu yeni mənzərəsinin təsvirini verən əsərini məhz "Sivilizasiyaların toqquşması" adlandırması da təsadüfi deyil.

Belə bir zamanda mədəniyyət diplomatiyası milli maraqların təbliği, münasibətlərin qurulması, anlaşmanın əldə olunması üçün beynəlxalq münasibətlərin çox önəmli amili rolunda çıxış edir. Bu bərdə tədqiqat əsərlərində də qeyd edildiyi kimi, mədəniyyət diplomatiyası mədəniyyətlər arasında mübadilə və ünsiyyətlərin təşəbbüsçüsü olmaq, yaxud bu prosesa kömək göstərməkdir.

Mədəniyyət diplomatiyasından müxtəlif səbəb və vasitələrlə istifadə edilə bilər. Dövlət və hökumət təşkilatlarının, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının, ayrılıqda fərdlərin, özəl şirkətlərin hər biri mədəniyyət diplomatiyasına öz töhfələrini vermək iqtidarındadır. Azərbaycanın Şərq və Qərbi mədəniyyətləri arasında tutduğu mövqe, bu iki dünyanın zəngin mədəni irsinə sahibliyi mədəniyyət diplomatiyasında ölkəmizin önəmli son dərəcə artırır. Azərbaycanın birinci xanımı, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu da yarandığı vaxtdan bəri digər sahələrdəki nailiyyətləri ilə yanaşı, bütün dünyada mədəniyyət diplomatiyasının da mükəmməl örnəyini yaratmaqdadır.

Məlumdur ki, Heydər Əliyev Fondunun başlıca məramlarından biri Ulu Öndərin mənəvi irsinin, ideyalarının öyrənilməsi və təbliğidir. Bir çox tədqiqatçılar bu məqsədin Heydər Əliyev Fondunun mədəniyyət diplomatiyası sahəsindəki novatorluğu kimi qiymətləndirirlər. Fond xalqın mədəni və mənəvi dəyərlərini özündə təcəssüm etdirən bir şəxsiyyəti təbliğ etməklə, əslində, bütünlükdə Azərbaycan xalqının dəyərlərini təbliğ edir. Çünki, Heydər Əliyev elə bir şəxsiyyətdir ki, Azərbaycan xalqının bütün mədəni dəyərlərini öz şəxsiyyətində və fəaliyyətində əks etdirir. Başqa sözlə, Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının həm də mədəniyyət və mənəvi dəyərlərinin təcəssümüdür. Buna görə də Heydər Əliyev şəxsiyyətini təbliğ etmək eyni dərəcədə Azərbaycan mədəniyyətini təbliğ etmək, onu dünyada tanıtdırmaq və beləliklə, xalqın öz Liderinə olan beynəlxalq rəğbət və ehtiramdan ölkənin dünya birliyinə inteqrasiyasında və Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında bəhrələnmək deməkdir.

Bir məqamı xüsusi vurğulayaq ki, Heydər Əliyev Fondu Azərbaycanda mədəniyyət diplomatiyasını mütəşəkkil, sistemli, təşkilatlanmış, müasir dövrün çağırışlarına uyğun, ən əsası isə

təkcə lokal çərçivədə deyil, qlobal miqyasda həyata keçirən ilk və ən böyük təşkilatdır. Bu mənada Heydər Əliyev Fondunun sırf bu sahədəki fəaliyyətini bir çoxları Almaniyanın Höte İnstitutu və ya Böyük Britaniyanın Britaniya Şurası kimi təşkilatlarla müqayisə edirlər. Adı çəkilən qurumlar kimi bu Fond da təkcə Azərbaycanın deyil, Şərqi dünyasının mühüm simvollarından birinə, milli dəyərlərinin əsas təbliğatçısına çevrilmişdir.

Təqribən bir əsrlik təcrübəyə və tarixə malik olan, üstəlik dünyanın ən qabaqçıl ölkələrini, ən zəngin milli dövlətçilik ənənələrini təmsil edən bu təşkilatlardan yeganə fərqi budur ki, Heydər Əliyev Fondu mədəniyyət diplomatiyasındakı uğurlarına cəmi bir neçə il ərzində nail olmuşdur. Qısa müddət ərzində mədəniyyət diplomatiyasına və mədəniyyətlərarası dialoqa töhfələr verən, Qafqazda və keçmiş sovet məkanında analoqu olmayan uğurlu layihələri ilə bütün dünyada tanınmışdır.

Heydər Əliyev Fondu mədəniyyət diplomatiyasını Azərbaycan mədəniyyətinin geniş təbliği, ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artırılmasına yardım göstərilməsi, ölkə həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, xarici ölkələrin təhsil müəssisələri, QHT-ləri və digər fond və təşkilatları ilə əməkdaşlığın inkişafı, beynəlxalq konfranslar və seminarların təşkili, elmi və təhsil mübadilələrinin reallaşdırılması və digər bu kimi səmərəli yollarla həyata keçirir.

Bütün bunlar sadəcə, formal xarakter daşımayıb. İndiyə qədər Fondun bu məqsədlərin hər birinin aid olduğu sahələrlə bağlı çox ciddi və genişmiqyaslı beynəlxalq layihə və proqramları, konfrans və toplantıları ilə yadda qalmışdır. Parisdə Versal Sarayının parkında yerləşən abidələrin bərpası, Strasburqda Müqəddəs Məryəm kafedral kilsəsinin yenidən qurulmasına olan yardım, Pakistanda zəlzələdən zərər çəkən qızlar məktəbinin yenidən inşası, Hollandiya, Rusiya, Gürcüstan, Rumıniya, Misir və digər ölkələrdə təhsil ocaqlarının müasirləşdirilməsinə kömək, Afrika ölkələrinin qeyri-maddi mədəni irsinin qorunmasına yardım, Qəbələ Beynəlxalq Musiqi Festivalının təşkili, Avroviziya musiqi yarışmasında Azərbaycanın iştirakına dəstək və s. buna parlaq nümunədir.

Bütün bunlar sivilizasiyalar arasında dialoq örnəyi kimi bütün dünyada təqdir olunur. Ümumiyyətlə, son illər sivilizasiyalararası dialoq mövzusu ilə bağlı beynəlxalq məkanda aparılan fəal diskussiyalar, müxtəlif ölkələrdə keçirilən beynəlxalq konfranslar, simpoziumlar, XXI əsrdə sivilizasiyalararası dialoq ideyasının nə qədər mühüm aktualıq kəsb etməsindən xəbər verir. Çünki bunun əks halı sivilizasiyalar arasında savaşıdır ki, bu da dünyamızın sonu demək olardı.

Ona görə də bu məsələ BMT, UNESCO, digər beynəlxalq təşkilatlar və bir çox dövlət başçıları tərəfindən də dəfələrlə gündəmə gətirilmiş, qlobal problemlərin bütün dünya xalqlarının birgə səyləri ilə həll edilməsi zərurəti vurğulanmış, sülh və əmin-amanlıq, mədəniyyətlərin qarşılıqlı surətdə zənginləşməsi üçün belə bir dialoqun qaçılmaz olduğu göstərilmişdir.

Lakin ən önəmli məsələ "sivilizasiyalararası" dedikdə hansı sivilizasiyaların nəzərdə tutulması məsələsidir. Bir çox hallarda söhbət Şərqi və Qərbi, digər hallarda İslam və Xristian sivilizasiyalarından gedir. Bu gün qarşıda dayanan ən mühüm məsələ isə bu iki sivilizasiya arasında dialoq mühiti yaratmaq, onlara aid ən mütərəqqi dəyərlərin qarşılıqlı mübadiləsinə təmin etməkdən ibarətdir.

Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti sayəsində Azərbaycan çoxdan bu proseslərin fəal iştirakçısıdır. Bu məsələyə münasibətini Ulu Öndər zamanında belə ifadə etmişdir: "Avropa ölkələri ilə münasibətlərin inkişafında qədim "İpək yolu"nun bərpasını nəzərdə tutan TRASEKA proqramının həyata keçirilməsinə başlanılması mühüm yer tutur. Bu nəhəng nəqliyyat dəhlizinin mərkəzində yerləşən ölkə kimi Azərbaycan Şərqi və Qərbi qovuşmasında mühüm rol oynayır." İndi Azərbaycanda bu strateji kurs Prezident İlham Əliyev tərəfindən inamla davam etdirilməkdədir.

Son vaxtlaradək Azərbaycanın coğrafi mövqeyi Qədim İpək yolunun bərpasında oynaya biləcək strateji rol, beynəlxalq neft-qaz kamərlərinin və dəmir yollarının Azərbaycandan keçməsi və s. bu kimi amillərə istinadla belə bir fikir səslənirdi ki, ölkəmiz Şərqi ilə Qərbi arasında körpüdür. Lakin Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, indi Azərbaycanın iqtisadiyyatı və elmi-mədəni potensialı elə bir səviyyəyə çatmışdır ki, biz daha sadəcə olaraq iki sivilizasiya arasında körpü rolunu oynamırıq; biz bu sivilizasiyaların hər ikisinin daşıyıcısı olmaqla onların vəhdətini təcəssüm etdiririk. Son illərdə qazanılmış böyük iqtisadi nailiyyətlər Azərbaycana özünün beynəlxalq mövqeyini möhkəmləndirmək, Şərqi ilə Qərbi arasında tutduğu əlverişli coğrafi vəziyyətdən daha optimal surətdə istifadə etmək imkanı vermişdir.

Əslində, Azərbaycanın Qərbi - Şərqi dialoqunda iştirakının hələ ötən əsrin 70-ci illərinin sonlarından başladığını söyləmək üçün müəyyən əsaslar vardır. Sadəcə olaraq, XX əsrin 70-80-ci illərində bu yeni tendensiyanın mahiyyətini və üstün istiqamətlərini, bəlkə də, çox az adam görə bilirdi. Bu yenilik, ilk növbədə mədəniyyət müstəvisində baş verən qlobal proseslərin siyasi müstəvidə təzahüründən ibarət idi. Azərbaycan əsrlər boyu bir Şərqi ölkəsi kimi mövcud olduğundan, azərbaycanlı alimlər SSRİ-də aparılan tədqiqatların əsasən şərqşünaslıq aspektlərinə cəlb edilirdilər; qərbşünaslıq və xüsusən Şərqi-Qərbi münasibətlərinin tədqiqi isə alimlərimiz üçün bir növ yasaq mövzu idi. Belə bir dövrdə - XX əsrin 70-ci illərində Azərbaycanda ilk dəfə görkəmli şərqşünas alim Aida İmanquliyeva öz elmi mühitinin ətalətini dəf edərək və öz zəmanəsini qabaqlayaraq, olduqca aktual, gələcəyə yönəlmiş bu mövzu ətrafında ciddi araşdırmalar apardı. O, problemin elə aspektlərini ön plana çəkdi ki, onlar təkcə Azərbaycanda yox, bütün dünyada ancaq 90-cı illərin axırlarında, iki əsrin qovuşuğunda aktuallaşmış olacaqdı.

Siyasi və iqtisadi müstəvidə bu tendensiyanı dünyada ilk dəfə nəzərə alan və Böyük İpək yolunun bərpası ideyasını irəli sürən ümummillə lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 8-9 sentyabr 1998-ci ildə 32 dövlət başçısının iştirakı ilə Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda isə bir sıra planetar miqyaslı strateji layihələrə start verildi. 2001-ci il isə YUNESKO tərəfindən "Sivilizasiyaların dialoqu" ili adlandırıldı.

Və nəhayət, bu problem Mehriban xanım Əliyevanın məqsədyönlü təşəbbüsləri əsasında Heydər Əliyev Fondunun apardığı fəaliyyət nəticəsində bir daha aktuallaşdı və bu dəfə də ölkəmiz bu dialoqda təşəbbüskar və aparıcı tərəf kimi çıxış etdi. Məhz bu fəaliyyət sayəsində Bakı 2009-cu ildə bütövlükdə İslam mədəniyyətinin paytaxtı elan olundu. Şərqlə Qərbi birləşdirən İpək yolunun bərpası işinin təməli Bakıda qoyulduğu kimi, şəhərimiz dünyanın hər iki qütbünün dəyərlərini əks etdirən incəsənət bayramları, beynəlxalq elmi konfranslar üçün də mədəni-mənəvi məbədə çevrildi.

Tarix üçün yada salaq ki, Bakı şəhərinin 2009-cu ildə "İslam mədəniyyətinin paytaxtı" elan edilməsi barədə qərar İslam Konfransı Təşkilatının üzvü olan dövlətlərin mədəniyyət nazirlərinin 2007-ci il noyabrın 21-dən 23-dək Liviyanın Tripoli şəhərində "İslam dünyasında mədəniyyət siyasətləri: keçmişə əsaslanaraq gələcəyin formalaşdırılması" mövzusunda keçirilmiş V konfransında qəbul olunmuşdu.

"Bakı İslam mədəniyyətinin paytaxtı-2009" mədəniyyət ilinin təntənəli açılış mərasimində Avropa və İslam ölkələrinin mədəniyyət nazirləri, İSESKO-nun baş direktoru Əbdüləziz bin Osman əl-Tüveycri və digər şəxslər iştirak etmişlər. Mədəniyyət ili çərçivəsində ölkəmizdə ümumilikdə 500-dən çox tədbir keçirilmişdir. Bu tədbirlər sırasında Azərbaycana həsr olunmuş sənədli filmün nümayişi, "Qədim Bakı" kitabının təqdimatı, Azərbaycan incəsənət ustalarının iştirakı ilə konsertlər, Beynəlxalq muğam festivalı və digər tədbirlər mühüm yer tutur. "Bakı İslam mədəniyyətinin

paytaxtı-2009" internet saytının açılışı isə bu möhtəşəm tədbirlərin bütün dünyaya çatdırılmasına xidmət etmişdir.

"Bakı İslam mədəniyyətinin paytaxtı-2009" mədəniyyət ili çərçivəsində keçirilmiş silsilə tədbirlər bir daha Azərbaycanı bütün dünyada tanıtmış, İslam ölkələrinin yaxından iştirak etdikləri bu tədbirlər İSESKO tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmişdir. İl ərzində Azərbaycanda doqquz ölkənin mədəniyyət günləri təşkil edilmiş, eyni zamanda dünyanın bir çox dövlətlərində Azərbaycan mədəniyyətinin, incəsənətinin təbliği ilə bağlı layihələr həyata keçirilmişdir.

10 iyun 2008-ci ildə Bakıda "Mədəniyyətlərarası dialoqda qadınların rolunun genişlənməsi" mövzusunda keçirilən Beynəlxalq forumdakı çıxışında isə Mehriban xanım Əliyeva bu sahədə qarşıda duran vəzifələrə toxunarkən demişdir: "Görəsən, sivilizasiyalara, xalqlara və ayrı-ayrı insanlara bir-birini eşitməyə, anlamağa nə mane olur və nə kömək ola bilər?"

Əlamətdar haldır ki, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Şərqi və Qərbi sülh və şəfqət elçisi Mehriban xanım sadəcə sual qoymaqla kifayətlənmir; o özünün artıq beynəlxalq miqyas almış geniş və çoxcəhətli fəaliyyəti ilə bu suala həm də cavab verir, sivilizasiyalar arasında qarşılıqlı anlaşma yaradılması istiqamətində ciddi əməli addımlar atır. O, dünyanın 10-a yaxın ölkəsinin birinci xanımlarının və planetin 60-dan çox ölkəsindən gəlmiş lider qadınların iştirakı ilə "Mədəniyyətlərarası dialoqda qadınların rolunun genişləndirilməsi" adlı beynəlxalq konfransın həm təşəbbüsçüsü, həm də təşkilatçısı olmuşdur. Dünyanın iki önəmli təşkilatı, YUNESKO və İSESKO-nu da bu böyük tədbirə cəlb edərək dünyamızın gələcəyi üçün ən önəmli məsələ olan mədəniyyətlərarası dialoqda qadınların rolunun genişləndirilməsinin vacibliyini və əldə edilə biləcək nailiyyətləri bir platforma kimi ortaya qoymuşdur. Afrikadan tutmuş Avropaya, Asiyadan tutmuş Amerikaya və İslam ölkələrinə qədər bir çox ölkənin birinci xanımlarının və dünyanın 6 qitəsindən gələn, öz ölkələrinin ictimai-siyasi, mədəni həyatında böyük rol oynayan qadınların, İslam Konfransı Təşkilatının baş katibi Ekmeleddin İhsanoğlunun rəhbərliyi ilə təşkilat rəsmilərinin, Avropa Şurası rəsmilərinin və dünyanın bir çox nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarından olan təmsilçilərin iştirakı ilə keçən müzakirələrdə qonaqlar Azərbaycanın bir türk və müsəlman ölkəsi kimi mədəniyyətlər və sivilizasiyalararası dialoqla bağlı gördüyü böyük işlərlə tanış olmaqla yanaşı, Bakının Qərblə müsəlman dünyası arasında önəmli bir qapı kimi oynaya biləcəyi böyük rolu xüsusi vurğulamışlar. Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə 2010-cu il iyunun 29-30-da Bakıda keçirilmiş və Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr olunmuş "Qloballaşma şəraitində mədəniyyətlərin dialoqu" Forumu da bütün dünyada sivilizasiyalar arasında dialoqa öz dəyərli töhfələri ilə yadda qalmışdır.

Mehriban xanım öz fəaliyyəti ilə həm də mədəniyyətlər və sivilizasiyalararası dialoqa necə nail olmağın yolunu göstərir. Məlumdur ki, maddi mədəniyyətin, elmin, texnologiyanın, iqtisadiyyatın, fiziki sağlamlığın, idmanın prioritetliyinə əsaslanan Qərb sivilizasiyası və mənəvi mədəniyyətin, əxlaqın, dini dəyərlərin prioritetliyinə əsaslanan Şərq sivilizasiyası ancaq bir-birini qarşılıqlı surətdə tamamladıqda onun kamil insanın formalaşmasındakı rolu haqqında söhbət açmaq olar.

Cəmiyyət həyatında elmlə yanaşı, əxlaq və din də həlledici rol oynayır. Ruhun sağlamlığı isə təkcə bilik üzərində qurula bilmir. Burada inam, etiqad da eyni dərəcədə önəmlidir. Bütün bu cəhətlər ilk növbədə təhsil strategiyasında öz əksini tapır. Son dövrlərdə Azərbaycanda məktəblərə dövlət qayğısının artması da bu baxımdan kifayət qədər qanunauyğun tendensiyadır. Siyasi və iqtisadi kursun prioritetliyini önə çəkən, ölkənin davamlı inkişafını təmin etmək üçün möhkəm iqtisadi baza yaradan İlham Əliyevin quruculuq fəaliyyəti ölkənin birinci xanımlarının mədəni-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması, inkişaf etdirilməsi və dünya ictimaiyyətinə çatdırılması

sahəsində gördüyü böyük işlərlə tamamlanır ki, bu da Azərbaycanın hərtərəfli və ahəngdar tərəqqisinə xidmət edir.

Sivilizasiyalar arasında dialoqun ən mühüm problemlərindən biri də multikulturalizmdir. Son illərin ən funksional terminlərindən olan multikulturalizm anlayış baxımından, əslində, qədimlərə gedir. Bu anlayışın mahiyyətində cəmiyyəti daha çox ədalət, mərhəmət kimi ümumbəşəri ideyalara təşviq etmək cəhdləri də var. Multikulturalizm elə bir siyasətdir ki, o, mədəni plüralizmi qəbul edir və onun inkişafına şərait yaradır. Bu, ölkə əhalisinin etnik irqi və dini müxtəlifliyindən asılı olmayaraq, onların hamısının hüquq və azadlıqlarına hörmətlə əlaqədardır. Multikultural cəmiyyətdə hər bir vətəndaş öz mədəniyyətini, dilini, ənənəsini, etnik və dini dəyərlərini inkişaf etdirmək, ana dilində məktəb açmaq, qəzet və jurnal dərc etdirmək sahələrində bərabər hüquqlara malikdir. Multikulturalizm siyasəti assimilyasiyanı inkar edən inteqrasiyaya aparır. Məhz buna görə də bu siyasəti təkcə siyasi elita deyil, eyni zamanda millətin yüksək vəzifə tutmayan digər nümayəndələri ilə yanaşı, həm də milli və dini azlıqlar da dəstəkləyirlər.

Mədəni bərabərliyin təmin edilməsi, tolerantlığın inkişafında mühüm rol oynayan multikulturalizm sivilizasiyalar arasında dialoqu gücləndirir, ayrı-seçkiliyin qarşısını alır, fərqli mədəniyyətləri təmsil edən xalqların sülh şəraitində birgəyaşayışına müsbət təsir göstərir. Bu baxımdan, müsir anlamda multikulturalizm hər hansı ölkədə mədəniyyətlərin qarşılıqlı təsirində müəyyən müsbət nəticələrin nail olunmasına yönəlmiş demokratik dövlət strategiyasıdır. Multikulturalizm hamı tərəfindən tanınan, müxtəlif mədəniyyətlərə tolerant münasibətə əsaslanan dinc, yanaşı yaşama prinsipidir. Müxtəlif xalqların, millətlərin, dinlərin xüsusiyyətlərinə tolerant münasibətin azərbaycanlıların mentalitetinə xas bir dəyər olduğunu nəzərə alsaq, fərqli baxışlara, adətlərə, vərdislərə dözümlülük mövqeyini özündə ehtiva edən multikulturalizmin Azərbaycan üçün xüsusi əhəmiyyətini dərk etmək çətin deyildir.

Dünyanın çoxmillətli dövlətlərindən olan Azərbaycan dövləti hər bir azərbaycanlının vətənidir. Azərbaycan Respublikasında kompakt şəkildə müxtəlif etnosların nümayəndələri yaşayır və onların hər biri öz maddi və mənəvi mədəniyyətini, dilini, tarixi yaddaşını, mentalitetini, etnik özünüdərk etmə və etnopsixologiyasını qoruyub saxlayan unikal xüsusiyyətlərin daşıyıcılarıdır. Ölkəmizdə müxtəlif dinlərə, millətlərə, etnik azlıqlara məxsus xalqlar sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşayır. Dövlət onlara öz adət-ənənələrini, dillərini qoruyub saxlamaq üçün bütün şəraiti yaradır. Etnik azlıqlara da tam bərabər mədəni hüquqlar və ölkənin mədəni irsindən istifadə hüququ verilmişdir.

Etnik azlıqların kompakt yaşadığı yerlərdə ümumtəhsil məktəblərinin ibtidai siniflərində doğma dil tədris olunur: müvafiq dillərdə tədris proqramları və dərs vəsaitləri, folklor və şeir məcmuələri, bədii ədəbiyyat nəşr olunur; qəzet və jurnallar çıxır, dövlət milli teatrları və bədii öz-fəaliyyət kollektivləri fəaliyyət göstərir. Beləliklə, respublikada müxtəlif etnik qrupların mövcudluğu üçün bütün mümkün şərait yaradılmışdır. Lakin burada, bir məqmu qeyd etmək lazımdır ki, bizim ölkəmizdə mədəni müxtəliflik etnik azlıqların sadəcə cəmlənməsi kimi başa düşülmür, Azərbaycan ümummilli həmrəyliyin inkişafı üçün əlverişli mühitdir. Başqa sözlə, etnik, dini və digər mənsubiyyətdən asılı olmayaraq ərazisində məskunlaşan hər bir vətəndaş Azərbaycanın sərəvətidir.

Multikulturalizmin alternativinin özünüdərk olduğunu bəyan edən Azərbaycan Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində deymişdir: "Multikulturalizm başqa xalqın nümayəndəsinə hörmət, başqa dinə hörmətdir. Öz dininə hörmət başqa dinə hörmətdən başlayır. Multikulturalizm ayrı-

seçkililiyə yol vermir, əksinə bütün xalqları birləşdirir. Eyni zamanda, hər bir ölkənin öz qaydaları, öz ənənələri vardır. Azərbaycanda yaşayan xalqlar əsrlər boyu multikulturalizm şəraitində yaşayıblar”.

Azərbaycan isə son illərdə bu sahədə aparılan müzakirələrin sadəcə iştirakçısı qismində çıxış etmir, eyni zamanda bəşəriyyətin gələcək inkişafı naminə mədəniyyətlərarası, konfessiyalararası və sivilizasiyalararası dialoq üçün real imkan və mexanizmlərin müəyyən edilməsinə xidmət göstərən bu cür müzakirələrin təşəbbüskarı və təşkilatçısı missiyasını yerinə yetirir.

2011 və 2012-ci illərin oktyabrında paytaxtımızda keçirilən 1-ci və 2-ci Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumları müxtəlif ölkələrin dövlət siyasətində multikulturalizmin mövqe və imkanlarının bir daha təhlilinə, etnik və mədəni özünüdərk arasında azad seçimin təmin olunmasına, azadlıq, bərabərlik və dözümlülük kimi təməl dəyərlərin cəmiyyətdə bərqərar olmasına yönələn qlobal miqyaslı tədbirlər olaraq, dünyanın ən yeni tarixinə əhəmiyyətli hadisə kimi daxil olmuşdur.

Bütün bu nailiyyətlərin əldə olunmasında, bəşəriyyət üçün müstəsna əhəmiyyət kəsb edən bu cür təşəbbüslərin irəli sürülməsi və uğurla reallaşmasında, heç şübhəsiz ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə yanaşı, Mehriban xanım Əliyevanın da müstəsna xidmətləri vardır və bu məqama xarici mətbuat da xüsusi diqqət yetirir. Amerika Birləşmiş Ştatlarının nüfuzlu “Washington Times” qəzetinin Onun haqqında dərc etdirdiyi məqalədə oxuyuruq: *“Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva müsəlman dünyası qadınları üçün ən yaxşı nümunədir!”*

Multikulturalizm bir siyasət kimi öz mahiyyəti baxımından tolerantlıqla da sıx bağlıdır. O, müxtəlif mədəniyyətlərin paralel şəkildə yaşamasını qəbul edən tolerant cəmiyyətin başlıca xüsusiyyətlərindən biridir. Tolerant cəmiyyətdə multikulturalizm mədəniyyətlərin qarşılıqlı surətdə zənginləşməsinə, xalqları birləşdirən mədəniyyətin formalaşmasına səbəb olur ki, bu da insanların gələcək mədəni birliyi məqsədilə bir mədəniyyətin digər mədəniyyətə inteqrasiya prosesi ilə əlaqədardır.

Ölkə daxilində, eləcə də beynəlxalq arenada mədəniyyətlərarası ünsiyyətin tarazlı şəkildə qurulmasında, üç dini dövrdən – zərdüştlük, xristianlıq və islamdan keçən və öz şüuruna bunları həkk etdirən Azərbaycan xalqının tarixi yaddaşı vacib rol oynayır. Azərbaycanda dinlərarası dialoq və tolerantlığın dünyanın bir çox polietnik regionları üçün nümunə olan xüsusi modeli qurulmuşdur. Dövlət-din münasibətlərinin müasir Azərbaycan modeli çərçivəsində, bütün dinlər qanun qarşısında bərabər status almışlar. Ölkə vətəndaşlarının böyük əksəriyyətini təşkil edən müsəlmanların hüquqlarını təmin etməklə yanaşı, dövlət respublika ərazisində yayılan bütün ənənəvi dinlərə qayğı göstərir.

Təsədüfi deyil ki, bu gün bütün dünyanın böyük din xadimləri də özünü artıq tolerantlığın ideoloji mərkəzi və praktik təəcəssümü kimi təsdiq etmiş olan Bakıda toplaşır və dinlərin dialoqu çərçivəsində və bununla həm də sivilizasiyaların qarşılıqlı anlaşması istiqamətində səmərəli iş aparırlar.

Bu gün Azərbaycan təkcə Şərqdən Qərbə və Qərbdən Şərqə gedən yolların baş keçidi deyil, habelə siyasi və iqtisadi maraqların, dinlərin, mədəniyyətlərin, sivilizasiyaların da qovuşduğu məkan, qarşılıqlı tamamlanma və vəhdət rəmzidir.

Ölkəmizdə tolerantlıq ənənələrinin qorunması işinə xüsusi əhəmiyyət verən Heydər Əliyev Fondu “Tolerantlığın ünvanı - Azərbaycan” layihəsini həyata keçirir. “Tolerantlığın ünvanı - Azərbaycan” layihəsi çərçivəsində Bakıdakı Pravoslav kilsəsində təmir-bərpa işləri aparılmış, eyni zamanda “Or-Avner” Beynəlxalq Fondu ilə birgə Bakıda yaşayan yəhudi uşaqları üçün 600 yerlik təhsil mərkəzi inşa edilmişdir. 2006-cı ildə Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə bərpa işləri

aparılmış dini abidələrdən biri də Binə qəsəbəsindəki Möhsün Səlim məscididir. Binə qəsəbəsində yerləşən Möhsün Səlim məscidinin qəza vəziyyətində olması barədə qəsəbə ağısaqqallarının müraciətindən sonra bina memarlıq üslubu qorunub saxlanılmaqla əsaslı təmir edilmişdir. Eyni zamanda, 2006-cı ildə Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Gəncə şəhərindəki Həzrəti Zeynəb məscidi yenidən qurulmuş, Buzovna qəsəbəsindəki Cümə məscidində də yenidənqurma işləri uğurla başa çatdırılmışdır.

2008-ci ilin sentyabrında Heydər Əliyev Fondu və Roma Katolik dini icması arasında anlaşma memorandumu imzalanmışdır. Sənəddə müəyyənləşdirilmiş sahələr üzrə inkişaf, yenidənqurma layihələrinin gerçəkləşdirilməsi, sosial və dini təyinatlı obyektlərə yardımla yanaşı, Azərbaycanda məskunlaşan xalqların etnomədəni komponentlərinin inkişafına yönələn tədbirlərin həyata keçirilməsi də nəzərdə tutulmuşdur. İlk əməkdaşlıq çərçivəsində Fond tərəfindən Bakıdakı Müqəddəs Məryəm kilsəsinin asma tavan şüşələri dini mövzuda və klassik vitraj texnikasında işlənmiş bədii şüşələrlə əvəz edilmiş, eyni zamanda, məbədin fasadında keramik panno yerləşdirilmişdir. Fond bu kimi tədbirləri ardıcıl olaraq davam etdirməkdədir.

Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyi də həyata keçirdiyi çoxşaxəli fəaliyyətində mədəniyyətlərarası dialoq, tolerantlıq, multikulturalizm məsələlərinə xüsusi diqqət yetirir. Buna nümunə olaraq, Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin rəhbəri Leyla xanım Əliyevanın dəstəyi ilə Moskvada “Qloballaşma şəraitində mədəniyyətlərin dialoqu. Bakı forumu” kitabının çapdan çıxması məhz Azərbaycan reallıqlarını özündə ehtiva edən fakt kimi böyük diqqət və maraqla qarşılanmışdır. Fəaliyyət coğrafiyasını daim genişləndirən qurumun təmsilçiləri, eyni zamanda, Leyla xanımın rəhbəri olduğu Rusiya Azərbaycanlıları Gənclər Təşkilatında təmsil olunan azərbaycanlı gənclər klubları eyni missiyanı təkcə Moskvada deyil, Sankt-Peterburqda, Arxangelsk, Tver, İvanov, Yekaterinburq və digər regionlarda da uğurla yerinə yetirməkdədirlər.

2012-ci il noyabrın 8-də Londonda, Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə keçirilən “Avropa multikulturalizminin perspektivləri: Dinlərarası dialoq və dini tolerantlığın Azərbaycan modeli” mövzusunda konfrans isə Azərbaycanın bütün dünyada sülhün, firavanlığın təmsil olunması yönündə həyata keçirdiyi siyasətə daha bir töhfə olmuşdur. Şübhəsiz ki, Heydər Əliyev Fondu gələcək fəaliyyəti ilə bu sahədə indiyə qədər əldə edilmiş bəşəri nailiyyətlərin sırasını daha da zənginləşdirəcəkdir.

Bir vaxtlar böyük Cavid yazırdı:

*“Turana qılıncdan daha kəskin ulu qüvvət,
Yalnız mədəniyyət, mədəniyyət, mədəniyyət”.*

*Bir zamanlar böyük mütfəkkirin
xəyallarında qurduğu, mədəniyyətin hakim
olacağı düzənli bir dünyaya doğru ilk böyük
addımların doğma Azərbaycanımızdan
başlanması isə izahı sözlərlə mümkünə bir
hissdir.*

*“Sürüklənən bəşəriyyətin qadınla
yüksəlişi” anı kimi...*

Həqiqətdə deyirlər:

“Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban xanım Əliyeva on il bundan öncə Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunu yaratmış və həmin Fondun çərçivəsində böyük işlər görülmüşdür. Mən onun bu sahədəki fəaliyyətini izləyir və yaxından öyrənirdim. Mən gördüm ki, bu sahədə Mehriban xanımın xidmətləri əvəzsizdir və belə qərara gəldim ki, o, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri təyin edilsin. Bu hadisə bir il bundan əvvəl baş verdi. O, bu vəzifəyə təyin olunduqdan sonra Azərbaycanda mədəniyyət sahəsində böyük işlər görmüşdür. Biz onun xüsusilə şifahi və musiqi ənənələrinin qorunması sahəsindəki fəaliyyətini qeyd edirik”.

*Koşiuro Matsuura,
YUNESKO-nun Baş direktoru*

*“Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva müsəlman dünyası qadınları
üçün ən yaxşı nümunədir!”*

“Washington Times”, ABŞ

“Mehriban xanım Xoşməramlı səfir adını daşımağa layiqdir. Çünki o həmişə insanlara xoş münasibəti, xoş niyyəti ilə seçilib. Bu onun xasiyyətinin fərqləndirici cəhətidir. Əminəm ki, bu yeni işdə də fəal çalışacaq və fəaliyyəti ilə ümumi məqsədlərimizə töhfəsini əsirgəməyəcək”.

*İlham Əliyev,
Azərbaycan Prezidenti*

*“Mehriban Əliyeva – cəmiyyətin həyatında müsbət dəyişikliklər etməyi bacaran,
mühüm əhəmiyyət kəsb edən məsələlərə dair prinsipial mövqə tutan xanımdır”*

*Dure Nəcəf,
“Daily Times”, Pakistan*

“Heydər Əliyev Fondunun yaradılması Azərbaycan xalqının böyük oğlu Heydər Əliyevin xatirəsinə hörmət və ehtiramın təbii ifadəsidir. Fonda ölkənin birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etməsi də təbiiidir. Bir qayda olaraq

birinci xanımlar xeyriyyə fondları və humanitar fondlar yaradırlar, bu mənada Heydər Əliyev Fondu bugünkü beynəlxalq ənənələrə uyğundur. Mənim fikrimcə, bu fond bugünkü Azərbaycan haqqında dünyanı məlumatlandırmaqla Azərbaycan üçün və Azərbaycan xalqı üçün çox mühüm iş görür”.

*Mixail Şvıdkoy,
RF Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi*

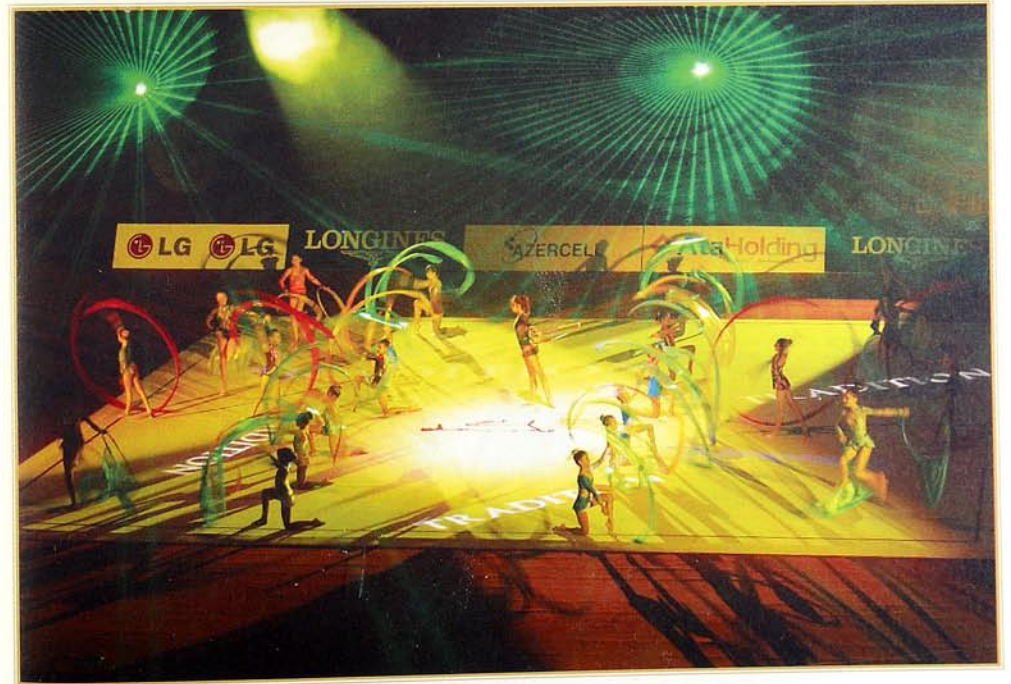

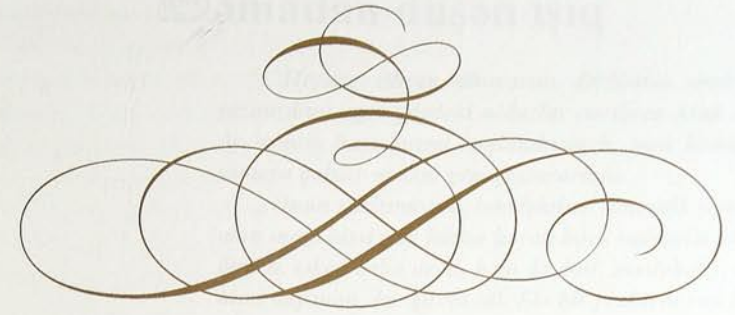

S əmadan *düşən işıq*

“Mən indi başa düşürəm ki, nə qədər böyük bir insana yaxın olmuşam və nə qədər böyük bir insanla söhbətlərim olub. Hətta onunla beş dəqiqə söhbət edənlər belə ondan çox qiymətli dərs ala bilirdilər. Amma mən onu hər gün görürdüm. Bu, heç nə ilə müqayisə olunmayacaq böyük təcrübə idi. Ən təəccüblüsü də bu idi o, heç vaxt sənəin nə etməli olduğunu demirdi, istəyirdi ki, sən həmişə özün qərar qəbul edəsən. Mən onu səhv etməyən və hər zaman çətin vəziyyətdən çıxış yolu tapan bir şəxsiyyət kimi tanımışam. Onun üçün qeyri-mümkün heç nə olmamışdır. Buna görə də düşünürəm ki, nəyəsə inanırsan və nəyisə çox arzulayırsansa ona nail olacaqsan”.

Leyla Əliyeva

Səmadan düşən işıq

“...Heydər Əliyev dünyasını dəyişəndə mən bu sətirləri yazmışdım: əgər göydəki ulduzlar nərdivan kimi düzülseydi və Ay mənim baxışlarımı işıqlandırsaydı, mən həmin nərdivanla səmaya qalxar və səni geri qaytarardım.

...Onun xarizmasına, intellektinə, fantastik siyasi duyumuna olan inam hissi onu bütün həyatı boyu müşayiət edirdi. Məndən ötrü o, təkcə baba deyil, həm də dost, məsləhətçi, arxamda dağ kimi dayanan bir qüvvə idi. Elə bir problem yox idi ki, Heydər Əliyev onu həll edə bilməsin. Ətrafımdakı bütün insanlar kimi mən də hələ uşaq yaşlarımdan onun gücünü hiss edir, hiss edirdim ki, bu, nə isə qeyri-adi, kosmik qüvvədir.

...Onunla əlaqənin qorunub saxlanması hissi bizim hər birimizin - onun sevdiyi insanların və onu sevən insanların daxilində dərin kök salmışdır, bu hiss bizi dəstəkləyir və irəliləyən doğru hərəkət etməyimizə kömək edir”.

Bu cümlələr Azərbaycan ictimaiyyəti qarşısında ilk kövrək addımlarını əziz babasının, Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, Ulu Öndər Heydər Əliyevin doğma əllərindən yarısaraq atan Leylanın – Leyla xanım Əliyevanın bölüşdüyü münis və ülvi duyğulardır.

Əbədiyyət ucalığına yüksəlmiş doğma insanı göydəki ulduzları nərdivana çevirməklə yenidən cahana qaytarmaq arzusu öz mümkünsüzlüyü ilə şair ruhlu qızın kövrək misralarına sığındı. Əvəzində, Ayın baxışlarına saldıği işıq Ona əziz babası ilə səmavi əlaqənin yolunu aydınlattı: Heydər Əliyev ideyalarının davamçısı olmaq...

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, Fondun Rusiya nümayəndəliyinin rəhbəri, Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının rəhbəri Leyla xanım Əliyeva öz fəaliyyəti ilə bu ideyalara sadiqliyini illərdir sübuta yetirməkdədir...

Məlum olduğu kimi, Heydər Əliyev Fondunun ən müxtəlif sferalarda həyata keçirdiyi proqramların irəliləyişini təmin edən əsas mexanizm vətəndaş diplomatiyasıdır. Rusiyada bu diplomatiyanın siması və bilavasitə icraçısı Leyla Əliyevadır. Heydər Əliyev Fondunun ölkə hədudlarından kənardakı ilk nümayəndəliyinin məhz Rusiyada açılması da səbəbsiz deyildir. Məlumdur ki, Azərbaycanla Rusiyanı təxminən iki əsrə yaxın ortaq tarixi keçmiş, bu keçmişin formalaşdırdığı ənənə və dəyərlər bağlayır. Şimal qonşumuzla qaaşılıqlı hörmətə əsaslanan mehriban dostluq münasibətlərinin bu dəyərlər üzərində inkişafı hər iki ölkə üçün çox mühümdür. Rusiya ilə əlaqələrin genişləndirilməsinin vacibliyinə toxunan Leyla Əliyeva da Fondun ilk nümayəndəliyinin Rusiyada açılmasını məhz bu prizmadan qiymətləndirir: “Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyəti genişlənilir və bütün dünyanı əhatə etməyə başlayır, lakin Rusiya ilə əlaqələr xüsusi əhəmiyyət kəsb

edir. Biz fondun fəaliyyətinin təkcə Azərbaycanla məhdudlaşa bilməyəcəyini və onun öz əhatə dairəsini genişləndirməli olduğunu başa düşəndə, təbii ki, əməkdaşlıq üçün ilk məkanlardan biri Rusiya oldu”.

Leyla Əliyevanın rəhbərliyi ilə Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyi 2007-ci ilin mayından – fəaliyyətə başladığı ilk dövrdən Azərbaycan milli-mənəvi dəyərlərinin, mədəniyyətinin, incəsənətinin, ədəbiyyatının təbliği, diaspor hərəkatının genişləndirilməsi istiqamətində böyük işlərə imza atmışdır. Yerinə yetirdiyi nəcib missiya ilə Azərbaycan və şimal qonşumuz arasında körpüyə çevrilmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin yerinə yetirdiyi nəcib missiyalardan biri bu ölkədə həyata keçirilən xeyriyyə tədbirləridir. Bununla fondun nümayəndəliyi Rusiyada Azərbaycanın dini-mədəni tolerantlığa malik olması obrazının bərpasına xüsusi diqqət yetirdiyini əyani nümayiş etdirir. Fond Rusiyanın yetim uşaqlar üçün olan internat məktəblərinə yardım göstərir, əlil uşaqlara xeyriyyə aksiyaları keçirir. Bütün bunları nümayəndəlik təkcə federal icra hakimiyyətləri və qanunvericilik hakimiyyəti səviyyəsində deyil, həm də federasiya subyektlərinin nümayəndələri ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq mühitində edir və bu əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da inkişafına səy göstərir. Fondun nümayəndəliyinin rəhbərliyi Sankt-Peterburq, Tver, İvanovo və Tula vilayətlərinin rəhbərliyi ilə səmərəli əlaqələr qurmuşdur. Rusiya hakimiyyətinin və biznesinin digər regional elitası ilə də münasibətlər yaradılmışdır. Bu kontekstdə Azərbaycan diplomatiyasının mövqeyi baxımından Qarabağ münaqişəsi haqqında məlumatların yayılması kimi çox mühüm məqamı da xatırlatmamaq olmaz. Fondun nümayəndəliyi Azərbaycanın ən yeni tarixinin həm kədərli, həm də təntənəli məqamları ilə əlaqədar genişmiqyaslı aksiyalara, təşkil etdiyi tədbirlərə Rusiya siyasi elitasının nümayəndələrini də dəvət edir. Bütün bunlar isə həmin tədbirlərdə Rusiya cəmiyyətinin elitar kəsimini təmsil edən ziyalıların da etiraf etdikləri kimi müstəqil Azərbaycan Respublikasının Rusiya cəmiyyətində pozitiv obrazının yaradılması baxımından son dərəcə müsbət faktlardır. Onların fikrincə, Leyla xanım Əliyevanın təvazökarcasına, siyasiləşdirmədən ölkənin çox yaxşı imicini yaratması, mədəniyyətlə bağlı tədbirlər, konsertlər, sərgilər keçirməsi, siyasi xarakter daşımasa da, əslində, böyük siyasi əhəmiyyətə malikdir. Çünki, Azərbaycanın Rusiyada imici mədəni bilik vasitəsilə formalaşır. İnsanlar ölkəni hansısa doğru-yanlış stereotiplər prizmasında deyil, ölkəmizin yetirdiyi dahi musiqiçilərin, aktyorların, rejissorların yaratdığı pozitiv təsəvvürlə qəbul edirlər. Fondun Rusiya nümayəndəliyinin federal qəzetlərlə əməkdaşlığı getdikcə genişlənir, Leyla xanım Əliyevanın Rusiya jurnalistlərinin ölkəmizə mətbuat turunu təşkil etməsi də ötən illərin diqqətçəkən faktlarındanır.

Azərbaycan nəşrlərinin Rusiyada geniş yayılmasında da Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyi mühüm rol oynamaqdadır. Elə bunun nəticəsidir ki, məşhur Rusiya Dövlət Kitabxanası (keçmiş Lenin adına kitabxana) Heydər Əliyev Fondunun nəşr etdirdiyi Azərbaycan kitabları ilə zənginləşib. Fondun Rusiya Federasiyasındakı nümayəndəliyinin rəhbəri Leyla Əliyeva kitabxanaya Azərbaycan dilində xeyli kitab hədiyyə edib. Bu kitablar Şərq ədəbiyyatı salonundakı xüsusi Azərbaycan nəşrləri sərgisinə əlavə olunub. Xüsusən internetin və elektron KİV-in inkişaf etdiyi, bədii ədəbiyyatın arxa plana keçmək təhlükəsi ilə üzləşdiyi indiki vaxtlarda bunlar son dərəcə vacib addımlardır. Bu cür gözəl kitabxanalar sayəsində gənclər kitab oxumağı davam etdirir və həyatda ən böyük bilikləri kitablardan alırlar.

Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə yaradılmış “AMOR Liqası” çərçivəsində Moskvada təhsil alan azərbaycanlı tələbələr arasında “Nə? Harada? Nə vaxt?” yarışmasının təşkili gənclərin intellektual inkişafına əsaslanan faydalı bir ənənənin əsasını qoymuşdur.

Heydər Əliyev Fondunun Rusiyadakı nümayəndəliyinin sifarişi ilə əfsanəvi Azərbaycan geoloqu, Sibir neftinin ilk kəşfiyyatçısı Fərman Salmanovun büstünün hazırlanması da Azərbaycanın təbliği baxımından böyük əhəmiyyətə malikdir. Büst üzərində tanınmış heykəltəraş Y.Neyman çalışmışdır. O, ümummilli lider Heydər Əliyevin Sankt-Peterburqdakı Qoroxovaya küçəsi, 6 nömrəli evin (ulu öndər 1949-1950-ci illərdə burada oxumuşdur) fasadında qoyulmuş bərelyefinin də müəllifidir.

Leyla xanım Leninqradın müdafiəsi zamanı həlak olmuş azərbaycanlı döyüşçülərin xatirə lövhəsinin yaradılması təşəbbüsünü də irəli sürmüş, abidənin yaradılması layihəsi Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin hamiliyi altında Leninqrad vilayəti hökumətinin dəstəyi ilə həyata keçirilmişdir.

Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin gördüyü işlər sırasında dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvinin 870 illik yubileyi münasibətilə onun adını daşıyan bağın təntənəli açılışı faktını xüsusi qeyd etmək istərdik. Bu, Heydər Əliyev Fondu ilə Sankt-Peterburq administrasiyasının birgə layihəsidir. Fondun nümayəndəliyinin hamiliyi ilə bağda qranitdən nadir skamyalar və Nizaminin əsərlərindən fraqmentlər təsvir olunmuş pannolar qurulmuş, şairin abidəsi bərpa olunmuşdur. Sankt-Peterburq qubernatorunun qərarı ilə bu gözəl bağa Nizami Gəncəvinin adı verilmişdir. Bu bağ Azərbaycan və Rusiya arasında olan dostluğu, yaxşı münasibətləri təcəssüm etdirir.

Leyla Əliyevanın Azərbaycanı Rusiya sosiomədəni məkanına gənc və müasir ölkə kimi təqdim edən “Bakı” aylıq jurnalını nəşr etdirməsi də Azərbaycanın təbliğində müstəsna rola malikdir. 2007-ci ildə nəfis tərtibatlı “Bakı” jurnalının təqdimatı Rusiyada mühüm bir mədəniyyət hadisəsi kimi qarşılanmışdır. “Bakı” jurnalının məram və məqsədləri baş redaktor Leyla Əliyevanın bu nəşr haqqında fikirlərində öz əksini tapır: “Biz bu jurnal vasitəsilə şəhərimizin bütün gözəlliklərini və hərəratını oxuculara çatdırmağa çalışmışıq. Bakı deyəndə, gözlərimiz önündə mülayim iqlimli, günəşli bir şəhər, onun zəngin mədəniyyəti və qədim tarixi canlanır. Güman edirəm ki, bu jurnal Azərbaycanla Rusiya arasında dostluğun möhkəmlənməsinə, mədəni dialoqun inkişafına kömək edəcəkdir. Ümidvaram ki, xalqların qarşılıqlı sevgisindən, tarixindən və dostluğundan bəhs edən bu jurnalı hamı məmnuniyyətlə oxuyacaqdır. Bu jurnal siyasi nəşr deyil, burada, əsasən, mədəniyyət, tarix, müxtəlif maraqlı şəxsiyyətlər haqqında söhbət açılır və başlıca vəzifə ondan ibarətdir ki, bu nəşr Azərbaycanı sevmən, ölkəmiz haqqında daha çox məlumat əldə etmək istəyən hər kəs üçün maraqlı olsun”.

Həqiqətən, fəaliyyətdən qısa müddət keçməsinə rəğmən, “Bakı” jurnalı Azərbaycan və Rusiya arasında mədəni dialoqun inkişafında mühüm rol oynaya bilib. Artıq “Bakı” jurnalı təkcə Rusiyada yox, bütün MDB məkanında, o cümlədən dünyanın digər bir sıra ölkələrində də kifayət qədər populyardır.

Leyla xanım Əliyevanın fəaliyyətinin əsas istiqamətləndən birini isə Rusiyada yaşayan, təhsil alan azərbaycanlı gənclərlə iş təşkil edir. O, gəncləri Rusiya Federasiyasının ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etməyə, Rusiya cəmiyyətinə daha sıx inteqrasiyaya və bununla bərabər, Azərbaycanın milli mədəniyyətinə qayğıkeşliklə yanaşmağa, onu qoruyub saxlamağa və yaymağa çağırır. Bu

mənada, Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin rəhbəri Leyla xanım Əliyevanın Rusiyanın Azərbaycanlı Gənclər Təşkilatının (RAGT) sədri seçilməsi qonşu ölkədə yaşayan azərbaycanlı gənclərin təşkilatlanmasında yeni mərhələnin başlanğıcı kimi qiymətləndirilməlidir.

Bu təşkilatın təməli 2007-ci il noyabrın 28-də Heydər Əliyev Fondunun Rusiyadakı nümayəndəliyində Azərbaycan diasporu və azərbaycanlı gənclərlə görüşdə qoyulmuş, 2009-cu ildə isə rəsmən elan edilən qurum Rusiyada yaşayan gənc azərbaycanlıların birlik, bərabərlik arzusundan pərvəriş tapmışdır.

Bu təşkilat gənclərin təkcə Moskvada deyil, həm də müxtəlif regionlarda fəaliyyət göstərən təşəbbüs qruplarını özündə sıx birləşdirib. Leyla Əliyevanın gənc azərbaycanlıları birləşdirməyi və onlara başçılıq etməyi qərara alması, onun həm bir şəxsiyyət kimi, həm də öz xalqının övladı kimi yüksək sosial və vətəndaş məsuliyyətindən xəbər verirdi.

RAGT yarandığı gündən özünü müasir cəmiyyətin işgüzar və lazımlı strukturu kimi təqdim edə bilmişdir. Bu təşkilatda təmsil olunan gənclər Heydər Əliyev Fondunun və onun Rusiya nümayəndəliyinin bütün təşəbbüslərini dəstəkləyir, gənclərlə bağlı müxtəlif layihələrin icrasında öz səylərini əsirgəmir. Bununla yanaşı, RAGT nümayəndələri Rusiya tələbələri birliyinə fəal inteqrasiya etməyə çalışır, təhsil aldıkları ali məktəbləri müxtəlif tədbirlərdə uğurla təmsil edirlər. Digər tərəfdən, fondun nümayəndəliyi Rusiya və Azərbaycanın ali məktəbləri arasında əlaqələrin qurulmasına kömək göstərir, Rusiya məktəbliləri və tələbələrinin Azərbaycanla və Azərbaycan gənclərinin Rusiya ilə tanışlığı formatında mədəni mübadilə proqramlarının həyata keçirilməsi istiqamətində zəruri addımlar atırlar. Bütün bunlar həm də Rusiya və Azərbaycan arasında etnik submədəniyyətin məhdudiyətlər çərçivəsini aradan qaldıran körpünün salınmasında Leyla Əliyevanın əvəzsiz xidmətləridir.

RAGT öz coğrafiyasını ildən-ildə genişləndirir. İndi azərbaycanlı gənclər klubları təkcə Moskvada və Sankt-Peterburqda deyil, Arxangelsk, Tver, İvanov, Yekaterinburq və ümumilikdə 60-dan artıq regionda da mövcuddur. Təşkilat gənclərin həyatının bütün istiqamətlərini - idman, səhiyyə, təhsil və mədəniyyəti əhatə etməyə çalışır. Qurumun mühüm layihələrindən biri və ən başlıca aksiyası "Xocalıya ədalət" beynəlxalq kampaniyasıdır. Kampaniyanın məqsədi Xocalı faciəsi haqqında həqiqətləri dünya ictimaiyyətinə çatdırmaqdır ki, bu çərçivədə görülmüş işlər haqqında digər bölmələrdə müfəssəl məlumat veriləcəkdir.

Qurum təhsilə və Azərbaycanın təbliğinə böyük diqqət yetirir. RAGT Rusiya gənclərini, o cümlədən, bu ölkədə yaşayan Azərbaycan gənclərini Azərbaycanın tarixi, mədəniyyəti və ədəbiyyatı ilə getdikcə daha yaxından tanış edir. Rusiyada təhsil alan və təhsildə xüsusi fərqlənən tələbələrə RAGT-in "Əlaçı mükafatı" təqdim olunur.

Sevindirici haldır ki, Rusiyanın bir çox regionlarında Azərbaycan bazar günü məktəbləri açılır. Kitabxanalarda Azərbaycan otaqları təşkil edilir. Burada təkcə Azərbaycan gənclərinin nümayəndələrinə deyil, həm də maraqlanan bütün şəxslərə Azərbaycan haqqında informasiya təqdim olunur. Bununla yanaşı, RAGT sağlamlığa və sağlam həyat tərzinə böyük diqqət ayırır. Artıq bir neçə ildir keçirilən "Qanın milləti yoxdur" aksiyası çərçivəsində qurumun könüllüləri ehtiyacı olan bütün şəxslərə təmənnsiz qan verirlər. Bu aksiya təkcə Moskvanı deyil, Rusiya Federasiyasının regionlarını da əhatə edir. RAGT, həmçinin, "Sağlamlığına əmin ol - xəstəliyə "YOX" de" aksiyası da təşkil edir. Bu aksiya çərçivəsində bütün arzu edənlər pulsuz müayinə olunurlar. Qurumun Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İCV/QİÇS üzrə birgə proqramı layihəsi

çərçivəsində RAGT-in fəalları universitet və məktəblərdə QİÇS-ə dair maarifləndirmə işləri aparır, narkotiklərin, tütünün zərərindən söz açır, habelə, müvafiq leksiyalarla regionları dolaşırlar. RAGT-in əsas prioritetlərindən biri də idman sahəsidir. Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə artıq bir neçə ildir ki, Heydər Əliyev Kuboku uğrunda mini-futbol çempionatı keçirilir. Artıq çempionat iştirakçılarının sayı getdikcə çoxalır və regionların nümayəndələri də bu çempionata qoşulurlar.

Hər il müqəddəs Ramazan bayramında Leyla xanım Əliyeva tərəfindən Moskvada iftar süfrələrinin təşkili də xoş bir ənənəyə çevrilib. Azərbaycan diasporunun nümayəndələrinin, oruc tutan azərbaycanlı gənclərin, müxtəlif millətlərdən olan qonaqların iştirak etdiyi bu tədbirlər, təkcə dini mərasim kimi deyil, maraqlı mədəniyyət hadisələri kimi yadda qalır. İftarda Azərbaycan haqqında film nümayiş etdirilir, bütün gecə boyu milli musiqi səsləndirilir. İftar mərasiminin keçirildiyi çadırın önündə Azərbaycan rəssamlarının yaratdıqları əsərlərdən - Bakının görüntüləri, Azərbaycanın füsunkar təbiəti və tarixi abidələri təsvir edilmiş rəsmlərdən ibarət sərgi təşkil olunur. "Baku", "AMOR", "İrs" jurnallarının nüsxələri, Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Azərbaycan haqqında nəşr olunmuş yeni çap məhsulu, ölkəmizdən bəhs edən multimedia diskləri və Azərbaycanın gözəl görüntülərini əks etdirən açıqcaqlar paylanır.

Dünya dövlətlərinə inteqrasiyada maraqlı olan qurum sivilizasiyaların və mədəniyyətlərin yaxınlaşmasına, beynəlxalq gənclər dialoquna, habelə, Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin möhkəmlənməsinə doğru addımlarını davam etdirir. Bütün bu cəhdlər öz nəticəsini verir. Moskvada Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinin dəstəyi ilə "Qloballaşma şəraitində mədəniyyətlərin dialoqu. Bakı forumu" kitabının çapdan çıxması da məhz Azərbaycan realitələrini özündə ehtiva edən nümunədir. Kitaba ön sözlərində Leyla xanım Əliyeva qeyd edir ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev Rusiya ilə münasibətlərin Azərbaycan üçün çox əhəmiyyətli olmasına əmin idi. Bu münasibətlər həm iqtisadi, həm siyasi, həm də mədəni baxımdan mühümdür. "*...Azərbaycanın Ümummilli Lideri həmişə əmin idi ki, sivilizasiyalararası münasibətləri mədəniyyətlərin dialoqu, kommunikasiyaların transmədəni formaları dövrü əvəzləməlidir*".

RAGT-in qısa müddət ərzində əldə etdiyi müstəsna uğurlar, onun beynəlxalq proseslərə inteqrasiyası, heç şübhəsiz ki, Leyla xanım Əliyevanın məqsədyönlü fəaliyyətinin nəticəsidir. Rəhbərlik etdiyi qurumun sivilizasiyaların və mədəniyyətlərin yaxınlaşmasına, beynəlxalq gənclər dialoquna, habelə, Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin möhkəmlənməsinə müsbət töhfəsi beynəlxalq aləmin diqqətindədir. Bu gün RAGT-in fəaliyyəti və onun rəhbəri Leyla Əliyevanın təşkilatçılıq istedadı ən yüksək səviyyədə öz layiqli qiymətini alır. RAGT olduqca lazımlı və faydalı fəaliyyət formalarından istifadə edərək, mədəni-maarif və sosial layihələr vasitəsilə vətəndaşlıq şüurunun inkişafına şərait yaradır.

"Gənclər Sivilizasiyaların Alyansı uğrunda" Qlobal Hərəkətin yaradılması və inkişafı ideyasının reallaşması isə Leyla xanım Əliyevanın şəxsiyyətində ümumən Azərbaycan gəncliyinin ötən illərdə əldə etdiyi ən ciddi nailiyyətlərdəndir. Ümumilikdə, bütün Azərbaycan gəncləri məhz Azərbaycan təmsilçisi Leyla xanım Əliyevanın Sivilizasiyalar Alyansının Gənclər Məsləhət Şurasına seçilməsi və İslam Konfransı Təşkilatının 57 ölkəsini burada layiqincə təmsil etməsi faktı ilə qürur duyurlar. Bu təşəbbüsün uğur qazanması həm Azərbaycan, həm də Rusiya üçün maraqlıdır.

Gənclər Forumunun baş əlaqələndiricisi kimi Leyla xanımın fəaliyyəti 2007-ci ildən başlanır. Bu illər ərzində O gənc peşəkarlardan ibarət komandası ilə birgə, forumun strukturunu möhkəmlətməklə bərabər, bir sıra iri tədbirlərin və çoxsaylı layihələrin həyata keçirilməsinə nail olmuşdur. Azərbaycan gəncləri İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının üzvü olan ölkələr arasında coğrafi

əhatəsinə görə ən fəal gənclərdir. Azərbaycanda çoxsaylı etnoslar və dinlər dinc yanaşı yaşayır və bizim ölkədəki tolerantlıq mühiti qürur duymağa və təqdir edilməyə layiq nümunədir. Gənclər Forumundakı fəaliyyət kontekstində 2011-ci il aprel ayında Bakıda Sivilizasiyaların Alyansı uğrunda Qlobal Gənclər Hərəkatının birinci qurultayının keçirilməsi ilə yadda qalmışdır. Bir neçə illik iş nəticəsində Qlobal Gənclər Hərəkatının təsis edilməsi və onu institusionallaşdırılması mümkün olmuşdur. Ümumiyyətlə, Gənclər Forumu dünyada ən fəal gənclik qurumlarından biridir və bir sıra təşəbbüslərdə yaxından iştirak edir. Forum çərçivəsində - 10 gənc müsəlman mükafatı da təsis edilmişdir. Bu mükafat gənc nəslin yaratıcı və maraqlı ideyalarının populyarlaşdırılmasına real töhfədir və İslam dünyasının gəncləri arasında fəallığı stimullaşdırır. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Gənclər Forumu çərçivəsində tələbə mübadiləsi proqramı da həyata keçirilir. Bu proqram təşkilatə dinamizm gətirir, onun fasiləsiz inkişafını təmin edir.

Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Bakıda "İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ölkələrinin Gənc İş Adamları Şəbəkəsi"nin təsis edilməsi də dövrümüzün son dərəcə əhəmiyyətli hadisələrindəndir. Şəbəkə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv ölkələrdə fəaliyyət göstərən gənc iş adamları üçün birgə fəaliyyət üzrə platforma rolunu oynamaqla, onların arasında biznes sahəsində məlumat və təcrübə mübadiləsinin, qlobal səviyyədə innovativ ideyaların dəstəklənməsinin həyata keçirilməsinə imkan yaradır. Leyla Əliyeva hesab edir ki, sahibkarlıq çox güclü iradə, yaratıcılıq bacarığına malik olmaq deməkdir. Bu, sərhəd tanımadan, heç bir məhdudiyyət qoymadan inkişafı nəzərdə tutur. Sahibkarlıq həm də yaranan imkanlardan istifadə, müxtəlif cəmiyyətlərdə, icmalarda işləmək deməkdir. Müxtəlif cəmiyyətlərin mədəniyyətləri ilə təmasda olmaqdır. Uğurlu sahibkarlıq İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının üzvü olan ölkələr üçün də çox vacibdir. Burada belə bir sual yaranır: Biz islam ölkələrinə necə kömək edə bilərik ki, müasir dünyada onlar da öz yerini tuta, rəqabətdə güclü ola bilsinlər? Təhlillər göstərir ki, islam ölkələrinin çoxunda adambaşına düşən gəlir inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə çox aşağıdır. Buna görə də gənc iş adamlarının söylərinin səfərbər edilməsi çox önəmlidir. Bu gün vacib bir sual aktual xarakter daşıyır: İƏT-nin üzvü olan ölkələrdə sahibkarlığın daha da inkişaf etdirilməsi üçün nə etməliyik, hansı tədbirləri görməliyik? Leyla xanım hesab edir ki, belə bir şəbəkə həm Azərbaycanda, həm də digər ölkələrdə fəaliyyət göstərən gənc sahibkarların bacarıqlarının artırılmasına və gücləndirilməsinə kömək göstərəcək: "Ümidvaram ki, gənc sahibkarların potensialının artırılması innovasiyalara əsaslanacaqdır. Bundan başqa, düşünürəm ki, bu şəbəkə birlikdə işləyərək biznesin, daha güclü mədəniyyətin, sosial məsuliyyətin yaradılmasına xidmət edəcəkdir". Belə bir şəbəkənin məhz Bakıda elan edilməsi isə fəxrə doğuran faktır.

Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2011-ci ildə start götürən daha bir qlobal layihə Ətraf Mühitin Mühafizəsi Fəaliyyəti üzrə Beynəlxalq Dialoq təşəbbüsü - İDEA haqqında da söhbət açmaq yerinə düşərdi. Bu kampaniya çərçivəsində atılan ilk addımlardan biri kimi BMT İnkişaf Proqramı ilə saziş imzalanmış, Qəbələdə gənc ekoloqlar üçün beynəlxalq düşərgə keçirilmişdir. Leyla xanım özü İDEA-nı müasir dövrün çağırışlarına cavab təşəbbüsü kimi qiymətləndirir: "*İndi ekologiya və ətraf mühitin qorunması barədə hamı danışır. Bizim təşəbbüs isə dəb xatirinə deyildir, bu, nə isə real və hissə olunan işlər görmək istəyidir. Mənim fikrimcə, bugünkü gəncləri bir məsələ narahat etməlidir: Sabah biz necə dünyada yaşayacağıq?! Bizi nələr gözləyir, ekoloji problemlərin nə kimi nəticələri ola bilər?! Biz planetimizə görə məsuliyyət hiss etməli və bioloji müxtəlifliyin, həyatımızı nəinki sağlam, həm də maraqlı və rəngarəng edən nə varsa hamısının qorunub saxlanmasına birgə töhfə verməliyik*".

Bütün bunları nəzərə alaraq elan edilmiş və dünyanın bir sıra nüfuzlu kürsülərində, o cümlədən Böyük Britaniya parlamentinin Lordlar Palatasında təqdimatı keçirilmiş İDEA qlobal gənclik ekoloji kampaniyasının nəticələri isə gözləniləndən də böyük olmuşdur. Qısa müddətdə gələcək fəaliyyət üçün geniş miqyaslı zəmin yaradılmış, İDEA xətti ilə həyata keçirilən tədbirlərə gənclərin və tələbələrin demək olar ki, bütün iri təşkilatları qoşulmuşdur. Bu, İDEA-nın "Bir planet - bir gələcək" devizini də bir daha təsdiqləyir. Kampaniya çərçivəsində Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində yüz minlərlə ağac əkilməmişdir.

Gənclər komandası edilən müraciətlərə əsasən, sahibsiz heyvanlar üçün xüsusi sığınacaq yaradılması layihəsi üzərində işə başlanmışdır. Bundan əlavə, İDEA Azərbaycanda —böyük Qafqaz beşliyi deyilən, yox olmaq təhlükəsi ilə üzləşən beş

heyvan növünü müəyyən etmişdir. Bunlar ayı, qartal, canavar, ceyran və Qafqaz bəbiridir. Bu problemlə bağlı Azərbaycan və dünya ictimaiyyətinin maksimum məlumatlandırılması, yox olmaq təhlükəsi qarşısında olan növlərin qorunub saxlanması üçün konkret layihələrin həyata keçirilməsi məqsəd kimi müəyyənləşdirilmişdir. Heydər Əliyev Fondu Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birlikdə Azərbaycan ceyranlarının qorunması və onların təbii yaşayış mühitinə köçürülməsi layihəsini reallaşdırmışdır. Xüsusi sensor qurğular təbiətin bu zərif canlılarının yerdəyişməsinə izləməyə, ceyranların qanunsuz ovlanması hallarını qeyd etməyə və onların qorunub saxlanması üzrə qabaqlayıcı tədbirlər görməyə imkan verir.

İDEA komandasının həyata keçirdiyi, kiçik miqyaslı, amma buna rəğmən böyük mənəvi məzmun daşıyan daha bir layihə də ictimaiyyətdə böyük rəğbətlə qarşılanmışdır. Yəqin çoxlarına məlumdur ki, Bakı şəhərinin rəmzi olan Qız qalası həm də uzunqanad quşlarının yaşadığı yerdir. Qaranquşlar kimi, uzunqanadlar da köçəri quşlardır və qış dövründə Cənubi Afrika istiqamətində köç edirlər. Yayda isə onlar Bakıya qayıdır və qədim Qız qalasının divarlarında onların 200-ə yaxın yuvası var. Qız qalasının konservasiya edilməsi prosesinə başlanarkən bu yuvalar üçün təhlükə yaranmışdı. Buna görə də — İçərişəhər Tarix-Memarlıq Qoruğu və İDEA kampaniyası xətti ilə bilavasitə tarixi abidənin yaxınlığında məhz uzunqanadlar üçün xüsusi yuvalar qurulmuşdur ki, onlar yay vaxtı özlərinin ənənəvi yaşayış yerlərini dəyişməsinlər.

İDEA layihəsi çərçivəsində ən mühüm tədbir isə gənc ekoloqlar üçün Qəbələdə beynəlxalq düşərgənin təşkilindən ibarət olmuşdur. Bu düşərgə İDEA-nın məqsədlərini daha qlobal səviyyədə yaymağa və Azərbaycanın ən qədim guşələrindən biri olan Qəbələni ətraf mühitin qorunması məsələləri üzrə regional diskussiyalar mərkəzinə çevirməyə imkan vermişdir. 2011-ci ildə təşkil edilmiş düşərgədə dünyanın 35 ölkəsindən 85 ekoloq iştirak etmişdir. Yeni layihə gənc ekoloqları o qədər ruhlandırılmışdır ki, onlar xüsusi Qəbələ deklarasiyası qəbul etmişlər. Bu deklarasiya dünyada ekoloji vəziyyət üçün hər kəsi şəxsi məsuliyyət daşımağa çağırır.

Uşaqlıqdan gözəl şeirlər müəllifi kimi tanınan, eyni zamanda yüksək rəssamlıq istedadına malik Leyla xanım Əliyeva Azərbaycan mədəni incilərinin dünyada tanınması, Azərbaycanın dünyaya zəngin bir mədəniyyət ölkəsi kimi təqdim olunması istiqamətində görülən işlərə də öz dəyərli töhfələrini verir. Heydər Əliyev Fondunun, Azərbaycanın müvafiq səfirliklərinin və "Baku" jurnalının birgə təşkilatçılığı ilə Avropa ölkələrinin paytaxtlarında "Azərbaycan: uçan xalçalarla nağıllar aləminə", "Bakıda uçuş. Müasir Azərbaycan incəsənəti" xalça və rəsm sərgisinin təşkili ötən illərin ən önəmli mədəniyyət hadisələrindən olmuşdur.

O, bütün dünyada tolerantlığın inkişafı, multikulturalizm ideyasının bərqərar olması yönündə də yorulmadan çalışır, iştirak etdiyi beynəlxalq toplantılarda diqqəti tolerantlığın Azərbaycan

nümunəsinə yönəldir. 2012-ci il noyabrın 8-də Londonda, Böyük Britaniya parlamentində keçirilən "Avropa multikulturalizminin perspektivləri: Dinlərarası dialoq və dini tolerantlığın Azərbaycan modeli" mövzusunda konfransda O demişdir: "Dini və mədəni dözümlülük bizim üçün nailiyyət deyildir. Bu, bizim gündəlik həyat tərzimizdir. Bu, həm də bizim bildiyimiz yeganə həyat tərzidir. Zərdüştlük Azərbaycanda yaranıb. Böyük yəhudi icmaları eramızdan əvvəl VII-V əsrlərdə torpaqlarımızda məskunlaşılıb. IV əsrdə xristianlıq dövlət dini olub. Bundan sonra isə VIII əsrdən başlayaraq Azərbaycanda İslam dini yayılıb. Bu gün Azərbaycan əhalisinin əksəriyyəti müsəlmanlardır. Bununla yanaşı, ölkəmizdə xristian və yəhudi icmaları, eyni zamanda, demək olar ki, bütün etiqadları təmsil edən daha kiçik icmalar da mövcuddur. Siz Azərbaycanda məscidləri, kilsələri, sinaqoqları və digər dini ibadətgahları yanaşı görə bilərsiniz. Buradakı dindarlar heç bir təqibdən qorxmıyaraq öz dinlərinə sitayiş edirlər".

Leyla xanım Əliyevanın bəşəriyyətin rifahı, Azərbaycanın milli maraqları naminə həyata keçirdiyi cəhaşümul fəaliyyət bütün dünyada izlənilir və öz layiqli qiymətini alır. 2011-ci ildə o, ABŞ-ın "Uşaqların Xərçəng və Qan Fondu"nun (CCBF) dəvəti ilə Nyu-Yorkda səfər etmiş, 2011-ci il noyabrın 1-də Nyu-York şəhərində keçirilən Fondun illik xeyriyyə toplantısında Leyla Əliyevaya uşaqlarla bağlı humanitar layihələrdə fəal iştirakına görə "Key to Life" - "Həyata Açar" fəxri mükafatı təqdim edilmişdir.

O, "Ekoloji mühitin qorunmasına görə" Xüsusi Beynəlxalq Şərəf Mükafatına da layiq görülmüşdür. Eyni zamanda, xaricdə yaşayan soydaşlarımızın təşkilatlanması və Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması istiqamətində göstərdiyi xidmətlərə görə Leyla xanım Əliyeva Azərbaycan Prezidentinin sərəncamına əsasən "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir.

Onun Azərbaycanın və ümumilikdə dünyanın xoşbəxt gələcəyi naminə gördüyü işlərə veriləcək yüksək mükafatların sorağını, şübhəsiz ki, bundan sonra da bizləri tez-tez sevindirəcək. Amma ən böyük mükafat, rəsmi təltiflərdən kənardadır. "Mən tez-tez təyyarə ilə uçmalı oluram, əsasən də Bakı, Moskva və London arasında, eləcə də başqa şəhərlərə... İki övladım var, vaxtımın çoxunu onların yanında keçirməyə çalışıram, ona görə bəzən yoruluram. Lakin xosladığım məsuliyyətdən duyduğum məmnunluq bunun əvəzini çıxır. Başa düşürəm ki, çəkdiyim əziyyətə dəyərmiş, ona görə sadəcə olaraq daha çox iş görmək istəyirəm" deyir Leyla xanım – "Bu, adamı o qədər xoşbəxt edir, ona o qədər enerji verir ki, dayanmaq istəmirsən. Mənim fikrimcə, insan hansı işlə məşğul olmasından asılı olmayaraq, ona ürəklə yanaşmalı və uğur qazanacağına inanmalıdır".

Və, bizcə Leyla xanım Əliyevanın ən böyük mükafatı Ulu Öndər Heydər Əliyevin öz gənc davamçısının hər nailiyyətinə səmədan gülümsəyən gözləridir...

05.2012

Həqiqət haqqı

Son illərin böyük ədəbi hadisələrindən birinə müəlliflik etmiş əfqan əsilli yazıçı Xalid Hüseyin yaratdığı obrazlardan birinin dili ilə belə söyləyir özünün "Çərpələng uçuran"ında: "Bu dünyada ən ağır cinayət yalandır. Çünki yalanla sən başqalarının həqiqət payını oğurlayırsan".

Tərətdikləri qanlı əməllərlə ötən əsrlərin ən dəhşətli cinayətlərinə imza atmış erməni daşnaklarının tarix qarşısındakı bir suçu da elə budur. Onlar bu illərdə təkcə azərbaycanlılara qarşı soyqırımlar törətməyiblər, təkcə beynəlxalq terror tarixini yeni-yeni qətləmlərlə "zənginləşdirməyiblər", mün bir məkrə, hiylə ilə təkcə torpaqlar işğal etməyiblər, həm də xarici ölkələrdə kök salmış lobbilərinin imkanlarından istifadə edərək yüz illərdir beynəlxalq aləmə üfürdükləri yalanlarla bəşəriyyətin doğruları bilmək haqqını da qəsb ediblər. Və indi erməni yalanlarının ifşasına yönələn hər addım, bu yolda əldə edilən hər nəticə, bu nəticəyə nail olmuş bir dövlətin informasiya müharibəsindəki uğuru deyil, insanlığın həqiqəti bilmək haqqının bərpasıdır, dünyada həqiqət adlı bir dəyərin təntənəsidir.

Bir vaxtlar dünya informasiya məkanına çıxış imkanları son dərəcə məhdudlaşdırılan, haqq səsi eşidilməyən respublikamız üzvləşdiyi ədalətsiz blokada yarınmaqla, milli həqiqətlərini dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq yönündə indi yaxşı imkanlar qazanmışdır.

"Biz müdafiədə deyil, hücumda olmalıyıq!" - deyən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü ilə bağlı həqiqətlərin beynəlxalq aləmə çatdırılmasını, işğalçının ən müxtəlif səviyyələrdə ifşasını, bədnam erməni lobbisinə qarşı effektiv əks-hücumun təşkilini vətəninə bağlı hər bir azərbaycanlının ümdə vəzifəsi sayır.

Son illər Azərbaycanın xaricdəki diasporu, səfirlikləri ilə yanaşı, ayrı-ayrı ictimai qurumların - dərnəklərin, qeyri-hökumət təşkilatlarının, cəmiyyətlərin də bu prosesdə iştirakının intensiv xarakter alması isə son dərəcə sevindiricidir. Milli mənafeələrə xidmət edən strateji əhəmiyyətli layihələri uğurla reallaşdıran, cəmiyyətin böyük rəğbətini və dəstəyini qazanan Heydər Əliyev Fondunun Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, ölkəmizin milli-mənəvi irsinin dünya miqyasında tanınması istiqamətindəki ardıcıl və sistemli fəaliyyəti bu baxımdan xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı gerçəkliklərin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması Heydər Əliyev Fondunun əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biridir.

Fondun Azərbaycanın zəngin mədəni-mənəvi irsinin dünyaya təbliğinə, muğamların, aşıq musiqisinin bəşəriyyətə tanınmasına, sivilizasiyalararası dialoq məkanının genişləndirilməsinə, eyni zamanda, maarifçiliyə xidmət edən çoxsaylı layihələrinin qayəsində yalnız bir məqsəd dayanır: Azərbaycan xalqının milli mənafeyinin qorunması ilə bağlı həyata keçirilən dövlət siyasətinə dəstək vermək! Fond bu məqsədi müxtəlif beynəlxalq qurumlarla münasibətləri genişləndirməklə,

YUNESKO və İSESKO kimi mötəbər təşkilatlarla qarşılıqlı faydalı əlaqələr qurmaqla həyata keçirir.

Heydər Əliyev Fondu Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, xüsusən də Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı ölkəmizin haqlı mövqeyinin beynəlxalq aləmdə dəstəklənməsi istiqamətində son dərəcə uğurlu nəticələrə imza atmış, böyük ictimai rəğbət qazanmışdır. Fond fəaliyyətində həm də ümumbəşəri dəyərləri uca tutmaqla beynəlxalq miqyaslı qeyri-hökumət təşkilatına çevrilmiş, fəaliyyəti ilə müxtəlif ölkələrin ictimai, elmi, mədəni həyatına faal təsir imkanları əldə etmişdir. Ötən illərdə fondun bilavasitə təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə Beynəlxalq Millətlər Təşkilatının, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının və digər nüfuzlu qurumların dünyada savadsızlığın aradan qaldırılmasına, gender bərabərliyinə, milli-mədəni müxtəlifliyin, habelə, uşaq hüquqlarının qorunmasına, sivilizasiyalararası dialoqun genişləndirilməsinə, etnik, dini, irqi ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılmasına həsr olunmuş tədbirlərinin məhz Bakı şəhərində keçirilməsi buna əyani sübutdur.

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyeva Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı həqiqətlərin beynəlxalq aləmə çatdırılması üçün bütün mövcud imkanlardan istifadə edir. Mədəniyyət, təhsil, səhiyyə və digər sahələrdə həyata keçirilən layihələrin məhz bu məqsədə yönəlməsinə çalışır. Fond Ermənistanın ölkəmizə qarşı təcavüzünün acı nəticələrinin dünya birliyinə çatdırılması üçün müxtəlif səviyyəli tədbirlər keçirir. Dağlıq Qarabağ münaqişəsində xalqımızın üzləşdiyi faciələri əyani şəkildə göstərən filmlərin, fotosənədlərin, kitabların, digər kütləvi nəşrlərin çapını və yayılmasını təmin edir. Bu məqsədlə müxtəlif internet saytları yaradılır, xarici kütləvi informasiya vasitələrinin imkanlarından geniş istifadə olunur.

Mehriban xanım Əliyeva Dünya Səhiyyə Təşkilatının Cenevrədə keçirilən 60-cı sessiyasında demişdir: *"Mən beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini bir daha ən böyük problemimizə cəlb etmək istəyirəm. Bu da Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsidir. Ərazimizin Ermənistan tərəfindən işğal edilməsinin bizim təhsilimiz, mədəniyyətimiz üçün çox ağır nəticələri olmuşdur. İşğal olunmuş ərazilərdə məktəblər, tarixi abidələr, muzeylər yerlə-yeksan edilmişdir. Etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində 1 milyondan çox qaçqın və məcburi köçkün yaranmışdır... Biz bu münaqişənin beynəlxalq hüquq əsasında və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində tezliklə həllinə ümid edirik"*.

Heydər Əliyev Fondunun Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı həqiqətlərin dünya miqyasında təbliği məqsədilə müxtəlif dillərdə nəşr etdiyi kitabların əhəmiyyəti də xüsusi qeyd olunmalıdır. Ümumiyyətlə, Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətinin ilk mərhələsindən qarşıya qoyduğu əsas hədəflərdən biridir. Fondun prezidentinin bu məsələyə xüsusi önəm verdiyini qısa vaxtda görülən işlər sübut edir. Bu istiqamətdə ilk layihə "Qarabağ həqiqətləri" toplusunun hazırlanmasından ibarət olmuşdur. Qısa, lakin bütün mahiyyəti əks etdirən bu toplu bir neçə dilə tərcümə olunmuşdur.

Xaricdəki diplomatik nümayəndəliklərimiz, diaspor təşkilatlarımız və digər kanallarla bütün dünyaya yayılmış "Qarabağ həqiqətləri" toplusu, "Qarabağın tarixi haqqında məlumat", "Qarabağ münaqişəsinin başlanması", "Xocalı soyqırımı", "Azərbaycana qarşı erməni təcavüzünün nəticələri", "Erməni terror təşkilatlarının Azərbaycanı qarşı fəaliyyəti" kitabçalarından ibarətdir. Qarabağın daha qədim tarixini əks etdirən ikinci topluda isə Qafqaz Albaniyasından başlayaraq Azərbaycan SSR-dək dövrdə Qarabağın tarixi öz əksini tapmışdır.

Bu toplu dünyanın əksər ölkələrində Azərbaycan üçün vacib olan yeni informasiya mənbəyinin əldə olunmasında və xalqımızın haqq səsinin eşidilməsində əvəzsiz rol oynayır. Toplu müxtəlif ölkələrin dövlət orqanları, nüfuzlu təşkilatları, müvafiq təhsil qurumları və kitabxanaları, habelə aparıcı TV kanalları və KİV-ləri arasında yayılır. Nəfis şəkildə tərtib edilmiş və yüksək poliqrafik səviyyədə çap olunmuş bukletlər fotosəkillərlə zəngindir. Bütün bukletlərdə Azərbaycanın xəritəsi verilmiş və burada Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərimiz göstərilmişdir. Eyni zamanda, burada münaqişə nəticəsində dəymiş ziyan, işğal aktının qurbanları və digər məlumatlar da özünə yer almışdır.

Bu layihənin davamı olaraq Heydər Əliyev Fondu "Azərbaycan həqiqətləri" filmlər toplusunun hazırlanmasına da dəstək vermişdir. Bu layihənin də məqsədi Azərbaycan həqiqətlərinin dünyada daha da geniş şəkildə yayılması işinə kömək göstərməkdir. Topluya erməni terror təşkilatlarının Azərbaycanda dinc əhaliyə qarşı həyata keçirdikləri soyqırımı aktlarından bəhs edən "Soyqırımı: Bakı", "Soyqırımı: Quba", "Soyqırımı: Şamaxı", "Xocalı soyqırımı", "Qaradağlı soyqırımı", "Ağdaban faciəsi" filmləri daxildir. Topluda, həmçinin Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal etdikləri Şuşa və Ağdam şəhərlərində törətdikləri vandalizm aktlarını özündə əks etdirən "Dağıdılmış mədəniyyət beşiyi - Şuşa" və "Ağdam; Qafqazın Xirosiması" filmləri də yer almışdır.

Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanmış toplular Azərbaycanın xaricdəki diaspor təşkilatları, Azərbaycanın xarici ölkələrdəki diplomatik missiyaları vasitəsilə bütün dünyada yayılır.

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi ilə birgə layihənin davamı olaraq "War Against Azerbaijan: Targeting Cultural Heritage" ("Azərbaycana qarşı müharibə: Mədəni irsin hədəfə alınması") kitabı ingilis dilində işıq üzü görmüşdür. Kitaba işğal olunmuş rayonlarımızın hər birində olan mədəni sərvətlərimizin siyahısı, xəritələr, habelə Ermənistan ərazisində və işğal altındakı ərazilərdə tarixi-mədəniyyət abidələrimizin əvvəlki və indiki vəziyyətini əks etdirən videomateriallar əlavə edilmişdir.

2005-ci ildə yaradılan www.azerbaiyan.az internet portalı da bu baxımdan Heydər Əliyev Fondunun ilk, amma olduqca əhəmiyyətli layihələrindəndir. Portalın istifadəçilərinin sayı artıq milyonlarla ölçülür. Bu portal müasir informasiya istifadəçilərinin tələbatına uyğun, Azərbaycanın bu günü, tarixi keçmişi, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin əsl mahiyyəti, xalqımızın, milli-mənəvi dəyərlərimizin dünyaya tanınması istiqamətində yaradılan zəngin informasiya mənbəyi kimi Azərbaycan həqiqətlərinin olduğu kimi dünyaya çatdırılmasında misilsiz rol oynayır.

Azərbaycan həqiqətlərini və Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin əsl mahiyyətini beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmağa xüsusi önəm verən Heydər Əliyev Fondu 2007-ci ildən başlayaraq hər il dünyanın bir sıra böyük şəhərlərində - Moskvada, Berlində, Strasburqda, Buxarestdə, Cenevrədə, Ankarada, İstanbulda, Parisdə, Vaşinqtonda, Nyu-Yorkda, Varşavada, Londonda, Dubayda, Haaqada, Kiyev və Tbilisidə Xocalı soyqırımının ildönümünə həsr olunmuş aksiyalar keçirir. Xarici ölkələrdə təşkil olunan bu tədbirlərə müxtəlif qurumların, diplomatik missiyaların nümayəndələri, şəhər sakinləri, eləcə də kütləvi informasiya vasitələrinin, diplomatik missiyaların nümayəndələri, Anma mərasimlərində fondun hazırladığı "Xocalı soyqırımı" filmi ilə yanaşı, insanlığa qarşı törədilən cinayəti əks etdirən müxtəlif ekspozisiyalar nümayiş olunur. Fondun dəstəyi və təşkilatçılığı ilə məktəblilər arasında keçirilən "Xocalı uşaqların gözü ilə" rəsm müsabiqəsinin, əl işlərinin, fotosəkillərinin dünyanın qabaqcıl ölkələrində keçirilən sərgisi beynəlxalq ictimaiyyətdə XX əsrin ən böyük faciəsi barədə dolğun təsəvvür formalaşdırır. Bu

mərəsimlərdə fondun nəşr etdiyi "Qarabağ həqiqətləri" toplusu və "Azərbaycana qarşı müharibə: Mədəni irsin hədəfə alınması" kitabları paylanır.

Xocalı faciəsinə beynəlxalq miqyasda qiymət verilməsi istiqamətində atılan addımlar çərçivəsində 2008-ci il fevralın 14-də Berlində "Xocalı soyqırımı və 1915-ci il hadisələrindəki gerçəklər" adlı elmi konfrans da mühüm əhəmiyyət kəsb etmişdir. Konfrans iştirakçıları bəşəriyyət tarixində ən amansız və qanlı qırğınlardan biri olan Xocalı faciəsinə beynəlxalq hüququn bütün tələbləri ilə qiymət verilməsini tələb etmişlər.

Fondun Qarabağ həqiqətlərinin yayılması sahəsində növbəti mühüm addımı isə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının İnsan Hüquqları İnstitutunun mütəxəssisləri ilə birgə "Pirlər və müharibə" kitabının hazırlanmasıdır. Kitabda Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərində - Şuşa, Laçın, Kəlbəcər, Ağdam, Füzuli və digər rayonlarda düşmən tapdığı altında qalan ziyarətgahlar, dağıdılmış tarixi memarlıq abidələri, pirlər haqqında ətraflı məlumatlar verilmişdir.

Fond hərbi vətənpərvərlik ideyalarının təbliği məqsədilə 2006-2008-ci illərdə Azərbaycan tarixi ilə bağlı məlumatların, o cümlədən hərbiçilər üçün yararlı olacaq bilgilərin yer aldığı "Hərbcinin qeyd-yaddaş kitabçası"nın, "Hərbi and" qəzetinin nəşrini də həyata keçirmişdir. 2005-ci ildə fond tərəfindən materialların həcminə, zənginliyinə və əhatəliliyinə, habelə istifadə olunmuş texnologiyalara görə ölkədə analoqu olmayan "Azərbaycan" (www.azerbaijan.az) internet portalı yaradılmışdır. İstifadəçilərinin sayı milyonlarla olan portalda Azərbaycanın bu günü, tarixi keçmişi, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin əsl mahiyyəti ilə bağlı məlumatlar yerləşdirilmişdir. "Azərbaycan" internet portalı zəngin informasiya mənbəyi kimi ölkə həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında misilsiz rol oynayır. Fondun ən mühüm mədəniyyət layihələrindən biri olan "Qarabağ xanəndələri" adlı albom da özlüyündə mühüm təbliğati - siyasi məzmunu malikdir.

Heydər Əliyev Fondunun müxtəlif ölkələrdə filiallarının açılması da Azərbaycan həqiqətlərini ayrı-ayrı ölkələrdə yaymaq, milli mədəniyyəti təbliğ etmək, habelə diaspor hərəkatının genişlənməsinə yardımçı olmaq niyyətinin təzahürüdür. Fondun Rusiyada, ABŞ-da, Rumıniyada, Türkiyədə, Böyük Britaniyada filiallarının açılması qarşıya qoyulmuş bu məqsədlərin gerçəkləşdirilməsi üçün ardıcıl və sistemli şəkildə iş aparılır. Bu baxımdan fondun Moskva filialının həyata keçirdiyi tədbirlər xüsusi vurğulanmalıdır.

Nümayəndəliyin rəhbəri Leyla xanım Əliyevanın İslam Konfransı Təşkilatının Gənclər Təşkilatı ilə əməkdaşlıq çərçivəsində "Xocalıya ədalət!" kampaniyasına start verməsi də bəşər tarixində ən dəhşətli cinayətlərdən olan Xocalı soyqırımı ilə bağlı həqiqətləri dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq məqsədi daşıyır. Məlum olduğu kimi, ötən əsrin ən ağır faciəsi, qəddarlığı, amansızlığı ilə Naqasaki, Xirosima, Xatın soyqırımları ilə bir sırada dayanan Xocalı qətliamı Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ən dəhşətli səhifəsidir. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-a keçən gecə Xocalı şəhərini zəbt etmiş erməni təcavüzkarları 613 dinc sakini, o cümlədən 106 qadını, 63 uşağı və 70 ahlı insanı amansızlıqla, 56 nəfəri xüsusi qəddarlıq və işgəncə ilə qətlə yetirmişlər. Azğın erməni hərbiçilərinin 1275 nəfərin əsir götürülməsi ilə nəticələnən amansız insan "ovu" kütləvi qətlərdən başqa 150 günahsız insanın itkin düşməsi, 76-sı azyaşlı uşaq olmaqla 487 nəfərin ömürlük şikəst olması ilə nəticələnmişdir.

Amansız qətlərlə dünya tarixində silinməz izlər buraxan Xocalı soyqırımı əslində, erməni təcavüzkarlarının yalnız Azərbaycan xalqına deyil, ümumilikdə bəşəriyyətə qarşı ən ağır cinayəti, insanlığa qarşı yönəldilmiş qəddarlıq təcəssümü idi. Bəşər tarixinin ən böyük faciələrindən olan bu

soyqırımından 20 ildən artıq vaxt keçsə də, bu faciənin ildönümü hər il daha geniş miqyasda qeyd olunur, humanitar fəlakət qurbanlarının xatirəsi əziz tutulur.

Soyqırımı qurbanlarının, şəhidlərimizin xatirəsini daim əziz tutan ümummilli lider Heydər Əliyev 1997-ci il fevralın 25-də "Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə sükut dəqiqəsi elan edilməsi haqqında" fərman imzalamışdır. Ulu öndər qətliamı kəskin şəkildə pisləyərək bunu bəşəriyyətə qarşı ən ağır cinayət adlandırmışdır.

"Xocalıya ədalət" beynəlxalq təbliğat-təşviqat kampaniyası — Xocalı soyqırımı haqqında həqiqətin bütün dünyaya çatdırılması, bu faciənin Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı aktı kimi tanınması üçün həyata keçirilən məqsədyönlü fəaliyyət istiqamətlərindən biridir. "Xocalıya ədalət" beynəlxalq kampaniyası 2009-cu ildə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, İslam Konfransı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə başlanmışdır.

Gənclər forumu hələ 2007-ci ilin payızında Bakıda "Gənclər sivilizasiyaların alyansına tərəfdardır" təşəbbüsü çərçivəsində təsis olunmuş "Sivilizasiyaların alyansı" Beynəlxalq Gənclər Hərəkatına müraciət edərək, bu qurumdan əməkdaşlıq etdiyi beynəlxalq təşkilatlar vasitəsilə Ermənistanın yürütdüyü siyasəti dünya birliyinə çatdırmağı tələb etmişdir. Dialoq və Əməkdaşlıq uğrunda İslam Konfransı Gənclər Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2008-ci ilin mayın 8-də elan olunmuş "Xocalıya ədalət" beynəlxalq məlumat və təşviqat kampaniyası çərçivəsində ilk tədbir İstanbul "Taksim" metrostansiyasının sərgi salonunda Xocalı ilə bağlı uşaqların çəkdiyi şəkillərdən və kampaniyaya qoşulmuş xarici ölkə gənclərinin fotosəkillərindən ibarət sərgi olmuşdur. Kampaniya çərçivəsində yalnız Türkiyə deyil, Avropanın başqa şəhərlərində də sərgilər təşkil edilmişdir. İstanbulda İKT-nin Əməkdaşlıq və Dialoq uğrunda Gənclər Forumu və İSESKO-nun təşkilatçılığı ilə 2008-ci ilin mayın 17-də keçirilmiş İKGT ekspertlərinin ikigünlük iclasında kampaniya ekspertlər tərəfindən bəyənilmiş və 26 fevral - Xocalı soyqırımı gününün bu beynəlxalq təşkilata üzv ölkələrdə humanitar fəlakətlər qurbanlarının xatirəsini anma günü kimi qeyd olunması haqda mühüm qərar qəbul olunmuşdur. 2008-ci ilin iyununda İKT-nin üzvü olan dövlətlərin xarici işlər nazirlərinin Uqandadakı konfransında İKT Gənclər Forumunun mədəniyyətlərarası dialoq üzrə baş əlaqələndiricisi Leyla xanım Əliyevanın "Xocalıya ədalət" təşəbbüsü təsdiqlənmişdir. Xarici işlər nazirlərinin konfransının 35-ci sessiyasında qəbul olunan xüsusi qətnamə dünyanın 57 ölkəsində müvafiq kampaniyanın həyata keçirilməsi üçün siyasi-hüquqi baza yaradılmasını təmin etmişdir.

Leyla xanım Əliyeva bu təşəbbüsünün nüfuzlu beynəlxalq təşkilat tərəfindən bəyənilməsinə yüksək qiymətləndirərək dünya birliyinin Ermənistan, onun işğalçılıq siyasəti haqqında əsl həqiqətləri anladığını qeyd etmişdir: "Bu sənədin qəbul edilməsi Azərbaycan torpaqlarının işğal faktının beynəlxalq birlik tərəfindən getdikcə daha çox dərk olunmasını və təcavüzkarın mənəvi-siyasi baxımdan daha da təcrid olunmasını əks etdirir. Qətnamə Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqəti İKT üzvü olan ölkələrə və mədəniyyətlərarası dialoq vasitəsilə global səviyyədə gənc nəsle çatdırmaq üçün imkan yaradır".

"Xocalıya ədalət" kampaniyası indi təkcə İKT ölkələrində yox, dünyanın əksər məkanlarında, Avropada, ABŞ-da da keçirilir. Xocalı həqiqətlərinə dair fotosəkillər, filmlər əks etdirilir, qətliam qurbanlarının anım mərasimləri təşkil edilərək soyqırımı kəskin şəkildə pisləyən şüarlar səsləndirilir.

Bu beynəlxalq kampaniyanın dünya miqyasında daha geniş təbliği üçün informasiya-kommunikasiyaları sistemlərindən də geniş istifadə edilir. Kampaniyanın virtual aləmdə yayılması

və bu qəbildən olan silsilə tədbirlərin sistemləşdirilməsi məqsədilə yaradılan internet saytları Xocalı faciəsinin əsl günahkarlarının, xalqımıza qarşı soyqırımı haqqında faktların dünya ölkələrinə daha geniş çatdırılmasına imkan yaradır.

İslam ölkələrində vahid soyqırımı qurbanları gününün təsis edilməsi təklifi də müsəlmanlara qarşı qətliaların yayılması istiqamətində ən mühüm addımlardan biridir. Bunun nəticəsi olaraq Xocalı qətlialarının islam ölkələrində dərsliklərə daxil edilməsi haqda təkliflər irəli sürülmə və bu, bir sıra dövlətlər tərəfindən dəstəklənib. Bütün bunlar uşaqların hələ orta məktəb illərindən qətlialar barədə məlumatlandırılmasına və nəticədə gələcək nəsillərin ermənilərin etnik təmizləmə, işğalçılıq siyasətinin əsl mahiyyətini aydın şəkildə dərk etməsinə səbəb olacaq.

Bütün bunlar gənc nəsildə nifrət aşılması deyil, dünyada haqqın ədalətin öz yerini tutması, bir də heç zaman insanlığa qarşı bu cür vəhşiliklərin təkrarlanmaması üçün aparılan haqq mübarizəsidir.

Leyla xanım Əliyeva çıxışlarının birində demişdir: *"Bütün müharibələr dəhşətlidir, yüzlərlə və minlərlə insana bədbəxtlik, müsibət gətirir. Lakin müharibədə günahsız insanların qətlə yetirilməsi xüsusilə dəhşətli və faciəlidir. Xocalı şəhərində məhz bu, baş vermişdir: erməni silahlı qüvvələri heç bir hərbi təhlükə törətməyən, şəhəri tərk edən dinc sakinləri - qadınları, qocaları və uşaqları bilərəkdən qətlə yetirmişlər. Bu insanlar hiyləgərliklə tələyə salınmış və amansızlıqla güllələnmişlər. Heç bir günahı olmayan bu insanlar yalnız etnik mənsubiyyətinə görə məhv edilmişlər. Bu, Azərbaycan xalqına qarşı əsl soyqırımı, atalarımıza, analarımıza, bacı və qardaşlarımıza qarşı şüurlu surətdə törədilmiş qırğın idi. Eyni zamanda, bu, düşünülmüş kütləvi qorxutma aksiyası idi. Lakin tarix göstərdi ki, Azərbaycan xalqının iradəsi o vaxt da qırılmadı və heç vaxt qırılmayacaqdır. Xocalı faciəsi Azərbaycanın tarixinə ən dəhşətli və qara səhifələrdən biri kimi yazılsa da, xalqımızın gücünün, möhkəm iradəsinin nümunəsidir"*.

Xocalı faciəsinin dünya dövlətləri tərəfindən soyqırımı kimi tanınması, qətlialara ayrı-ayrı ölkələrin qanunverici orqanları tərəfindən obyektiv qiymət verilməsi tarixi zərurət olaraq qalmaqdadır. Artıq bir sıra dövlətlər 1992-ci ilin 25-26 fevralında soydaşlarımıza qarşı törədilmiş etnik təmizləmə cinayətinin əsl mahiyyətini anlayır, qətlialara siyasi qiymət verilməsinin bəşəri borc olduğunu başa düşürlər. Leyla xanım Əliyevanın qətlialara obyektiv qiymət verilməsi təşəbbüsləri dünyanın sülhpərvər qüvvələri, demokratik ölkələri tərəfindən birmənalı şəkildə dəstəklənir. Dünyanın müxtəlif ölkələrində ermənilərin xalqımıza qarşı törətdikləri vəhşiliklər barədə müzakirələr bəşəriyyəti bu cür cinayətlərin bir daha təkrarlanmaması üçün insanlıq canilərinin ədalət müqabiləsi qarşısında cavab verməsi barədə daha ciddi düşünməyə vadar edir. Soyqırımının tanındılması prosesinin sürətlənməsi, bu kampaniyaya getdikcə daha çox insanın qoşulması Heydər Əliyev Fondunun Azərbaycanın haqq səsinin ucaldılması yönündəki səmərəli fəaliyyətinə bariz nümunədir.

Heydər Əliyev Fondunun bu istiqamətdə həyata keçirdiyi daha bir layihə isə Quba şəhərindəki kütləvi məzarlıqda "Soyqırımı memorial kompleksi"nin ucaldılmasıdır. Kompleks erməni-daşnak quldur dəstələrinin Azərbaycan torpaqlarında həyata keçirdikləri kütləvi etnik təmizləmə və təcavüz nəticəsində bir çox bölgələrdə qətlə yetirilmiş on minlərlə insanın xatirəsinə ehtiram əlamətidir.

Məlum olduğu kimi, XX əsrin ən faciəli soyqırımları ötən yüzilliyin əvvəlində Azərbaycanın bir çox bölgələrində törədilmişdir. Bu zaman on minlərlə insan erməni vəhşiliyinin qurbanı olmuş, doğma yurd-yuvasından didərgin düşmüş, bir çox yaşayış məskənləri yerlə-yeksan edilmişdir. Soyqırımının həyata keçirildiyi bölgələrdən biri də Quba şəhəri və ətraf kəndlər olmuşdur. 1918-ci ilin aprel-may aylarında Quba qəzasında törədilmiş qırğınlarda 122 kənd tamamilə dağıdılmışdır.

Qanlı qətlialarda xüsusi qəddarlıqla öldürülən azərbaycanlılarla yanaşı, ləzgilərin, yəhudilərin, tatların və digər milli azlıqlara mənsub olan minlərlə insanın zorakılığa məruz qaldığı aşkar edilmişdir.

Bu gün Quba şəhərindəki kütləvi məzarlıqda qanlı soyqırımı qurbanlarının narahət ruhları uyuyur. Burada ucaldılacaq "Soyqırımı memorial kompleksi" erməni millətçilərinin cinayətkar əməllərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, soyqırımı qurbanlarının xatirəsinin əbədləşdirilməsi, eləcə də gənc nəsillərin milli yaddaşının qorunması məqsədilə yaradılır.

Bütün bunlar göstərir ki, fəaliyyəti insanpərvərlik, xeyirxahlıq, mərhəmət, humanizm kimi mənəvi ideallara söykənən Heydər Əliyev Fondu həm də ölkə həqiqətlərinin dünya miqyasında yayılması, Azərbaycanın üzvləşdiyi təcavüzkarlıq siyasətinin ifşası istiqamətində məqsədyönlü və ardıcıl iş aparır.

Fondun bu istiqamətdəki fəaliyyəti, əslində, ölkədəki digər qeyri-hökumət təşkilatları üçün də örnək, nümunədir. İnanırıq ki, həqiqi vətənpərvərliyə və humanizmə əsaslanan bu missiya qarşdakı illərdə də layiqincə davam etdiriləcək, Azərbaycanın üzvləşdiyi ədalətsizliklərin aradan qaldırılması prosesinə sanballı töhfə olacaq.

07.2011

“Əzəmətli, bənzərsiz şəxsiyyətdir...”

-Heydər Əlirza oğlunun hansı keyfiyyətləri Sizin üçün xüsusilə yaddaqalandır?

Mehriban Əliyeva: - Heydər Əlirza oğlu barədə suala bir müsahibə çərçivəsində cavab vermək mümkün deyil. Onun haqqında çoxlu kitab yazılmışdır. Lakin təəssüf ki, onların heç biri onun şəxsiyyətinin bütün əzəmətini əks etdirmir. İlk növbədə, əlbəttə ki, Heydər Əlirza oğlu aydın ifadə olunan xarizməyə malik idi. Onun enerjisi ətrafda hər şeyi dəyişməyə qadir idi. Onun gəlişi ilə hər şey dəyişirdi. Onun fantastik yaddaşı, intellekti, hədsiz məlumatlılığı bəzən həlli müşkül görünən problemləri həll etməyə imkan verirdi. Məhiyyət etibarilə Heydər Əliyev fenomeni hələ də sonadək açılmamışdır. Tarixin sovet dövründə Heydər Əliyev haqqında çox yazılar, Azərbaycanda sanki ümitsiz görünən vəziyyəti onun necə dəyişə bildiyini, yaxud Heydər Əliyevin necə «hakimiyyət ustası» olduğunu anlamağa çalışırlar. Lakin bütün bunlar eyni bir adam barədədir. Bu yazılarda liderin həm pragmatik, həm də strateq ola bilməsinin fəlsəfi baxımdan dərk edilməsi çatışmır.

O, ailədə, gündəlik ünsiyyətdə olduqca sadə idi. Uşaqları, nəvələri ilə onu tək-cə qohumluq əlaqələri bağlamırdı. Həddən artıq məşğul olmasına baxmayaraq, onların hər birinə həssas qayğıkeşlik göstərirdi.

Ancaq onu müqayisə etmək çox çətindir. Heydər Əliyev əzəmətli, bənzərsiz şəxsiyyətdir! Xasiyyətinin hansısa cəhətləri, xüsusiyyətləri onun uşaqlarında, nəvələrində yaşayır. Lakin təbii ki, onlar başqadırlar. Yeni dövr yeni yanaşma tələb edir, həyat bir yerdə dayanmır.

“Bizim nəslin bəxti gətirib...”

-Azərbaycanın uğurlarının sirrini nədə görürsünüz?

Birinci xanım: - Şübhəsiz ki, Azərbaycanın dinamik inkişafında məqsədyönlü siyasi və iqtisadi islahatların, neft strategiyasının, neft-qaz gəlirlərindən səmərəli istifadənin və güclü sosial siyasətin rolu böyükdür. Bütün bunların mərkəzində insan faktoru dayanır. Hər şey insan üçündür. Onun azadlığını, təhlükəsizliyini, yaşayışını təmin etmək dövlətin əsas vəzifəsidir. Biz 21 ildir ki, müstəqil dövlətlik. Müstəqillik - bizim xalqımız üçün çoxdan gözlənilən, qiymətli dəyər idi. Məqsədimiz və arzumuz inkişaf etmiş, güclü, azad ölkədə yaşamaqdır. Sözsüz ki, bu, çox güclü motivasiyadır. Eyni zamanda Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə real və obyektiv imici formalaşmışdır. Biz öz tarixi köklərimizə, ənənələrimizə bağlıyıq.

Bununla belə dünyaya açığıq. Bizim üçün dözümlülük, tolerantlıq, multikulturalizm tək-cə son zamanlar dəbdə olan sözlər deyil. Bu, Azərbaycan xalqının çoxəsrlik həyat tərzini və fəlsəfəsidir. Bu gün ölkəmiz siyasi, mədəni və iqtisadi sferalarda çox sayda beynəlxalq konfrans, forum və görüşlərin keçirildiyi ölkədir. Bu qədim ənənələrin müasir tendensiyasıdır. Ölkəmizə gələn hər bir qonaq xalqımızın qonaqpərvərliyi və genişrəkliliyinin şahidi olur.

Buna ən yaxşı misal ötən il ölkəmizdə keçirilən “Avroviziya- 2012” musiqi yarışmasıdır. Biz təşkilatçılardan belə bir mədəni tədbirin yüksək səviyyədə keçirilməsinə görə layiqli qiymət aldıq. Bütün dünyadan minlərlə qonaq ölkəmizlə tanış oldu, Bakının gözəlliyinə əmin oldu və xalqımızın sülhsevərliyinə, qonaqpərvərliyinə heyran qaldı. Bizim nəslin bəxti gətirib ki, Azərbaycanın böyük dəyişiklik proseslərinin şahidi və iştirakçısı ola bilərik. Sadəcə Vətəni sevmək və onu qiymətləndirmək lazımdır.

“Bakı- kult şəhəridir...”

-Bakı Sizin üçün nədir?

Birinci xanım: - Mənim üçün Bakı həmişə əvəzolunmaz aurası olan gözəl şəhər olub. Qədim şəhər, Dənizkənarı bulvar, Fəvvarələr meydanı, Neftçilər prospekti, Bakı Venesiyası, Funikulyor - hər bir bakılı üçün bu yerlər artıq kult hesab edilir. Öz sevimli şəhərinin ona layiq olan gözəlliyə qovuşmasını görmək xoşbəxtlikdir. O, necə də təmiz və baxımlıdır. Onun qədim tarixi siması və eyni zamanda tamamilə yeni, müasir siması formalaşır. Yenidənqurma işlərinin mərkəzdən kənarlara çıxması göz qabağındadır. Yarıdağılmış tikililərin yerində Avropasayağı, rahat və gözəl parklar salınır. Qeyri-adi arxitektura, xüsusi mədəni estetikaya malik zonalar yaranır. Məsələn, yaxın gələcəkdə “Bakı Art City” layihəsi başa çatacaq. Xəzər dənizinin sahilində Dənizkənarı bulvarının davamında özünəməxsus qalereyalar, salonlar, muzeylər və sərgi meydançıları olan incəsənət mərkəzi yaradılacaq. 20-ci əsrin sənaye arxitekturasının bazasında paytaxtımız üçün tamamilə yeni, yaradıcı ruhu olan mini-şəhərcik yaradılacaq.

“Fəaliyyətimiz çoxistiqamətli və uğurludur...”

-Fondun fəaliyyətini necə qiymətləndirirsiniz?

Mehriban Əliyeva: - Bizim fəaliyyətimizin, layihə və proqramlarımızın təsnifatını vermək çətindir. Əvvəldən başlayaraq fəaliyyətimizin əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirdik. Buraya təhsil, mədəniyyət, səhiyyə, idman və sosial sahələr daxil idi. Səkkiz il ərzində Heydər Əliyev Fondu həmin sahələrdə uğurlu layihələr həyata keçirmişdir. Biz beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq edərək Bakıda yüksək səviyyəli konfranslar və festivallar keçirdik. Fond təhsil sistemini təkmilləşdirmək və onun dünya təhsil sistemində inteqrasiyasını təmin etmək, qayğıya ehtiyacı olanlara kömək göstərmək, milli-əxlaqi dəyərləri qorumaq, həmçinin dünya ictimaiyyətinin diqqətini Azərbaycan həqiqətlərinə cəlb etmək üçün fəaliyyətini davam etdirir.

Belə bir anlayış var: humanist meyar. Bizim Fond bu aspektdə işləyir. Fərqləndirmək çətindir ki, deyəsən, bu təcildir, bu isə gözləyə bilər. Məsələn, Fondun layihələri çərçivəsində yüzlərlə məktəb, onlarla uşaq bağçası və ixtisaslaşdırılmış uşaq məktəbləri tikilmiş, təmir olunmuş, yüksək standartlar səviyyəsində təchiz olunmuşdur. Belə müasir məktəblər yeni üfüqlər açır, şagirdlər üçün

yeni imkanlar yaradır. Bu isə on minlərlə oğlan və qızı layihəyə cəlb etmək deməkdir. Fondun təşəbbüsü ilə yəhudi təhsil mərkəzi, fransız məktəbi yaradılmışdır. Çox mühüm işdir, qoyulan sərmayənin özünü doğruldacağı şübhəsizdir. Eyni zamanda, Fondumuz genişmiqyaslı səhiyyə layihələri həyata keçirir. Buraya xəstəxanalar, klinikalar tikilməsi, müasir avadanlıq alınması, diabet və tallassemiya xəstəliklərinin müalicəsi daxildir. Bu layihələrin hər biri neçə həyatın qorunması və sağlamlığı deməkdir.

Mədəniyyətin, mədəni irsin qorunması Fondun fəaliyyətində başqa bir istiqamətdir. Fondun dəstəyi ilə musiqi tədbirləri, ənənəvi muğam festivalı, Qəbələ beynəlxalq musiqi festivalı və Rostropoviç klassik musiqi festivalı keçirilir. Bakıda Beynəlxalq Muğam Mərkəzi tikilmiş, regionlarda yeni muzey və musiqi məktəbləri yaradılmışdır. Biz beynəlxalq təşkilatlarla, o cümlədən, UNESCO, İSESCO və UNİSEF ilə fəal əməkdaşlıq edirik. Buna baxmayaraq, elə bilirəm ki, Fondun fəaliyyətinin ən böyük nəticəsi Azərbaycanda xeyriyyə fəaliyyətini canlandırmaq olub.

Ölkəmizdə xeyriyyə fəaliyyətinin uzun tarixi vardır. İlk neft bumu dövründə neft maqnatları Hacı Zeynalabdin Tağıyev, Musa Nağıyev bu ənənələrin yaranmasına böyük töhfə vermişlər. İyirminci əsrin əvvəllərində Hacı Zeynalabdin Tağıyev qızlar üçün ilk dünyəvi məktəbin tikintisini, ilk milli teatrın açılmasını maliyyələşdirib. O, azərbaycanlı gənclərin Rusiyada və Avropada təhsil almasına da yardım edib. Musa Nağıyevin tikdirdiyi gözəl binalar Bakının memarlıq inciləri sırasındadır. Yaxşı haldır ki, bu ənənələr qədim tarixi olan, Şərq ilə Qərbin kəsişdiyi yerdə qərar tutan tolerant və dünyəvi Azərbaycanda indi də yaşayır. Burada keçmişlə indiki zaman həmahəng olaraq yaşayır.

“Mədəni və humanitar əlaqələrin qurulması prioritetimizdir...”

-Heydər Əliyev Fondu təkcə Azərbaycanda deyil, həm də xarici ölkələrdə nadir mədəni irsin qorunmasına ciddi töhfələr verməkdədir. Məsələn, Fond Parisdə Notr-Dam, Strasburq Kafedral kilsələrinin bərpasına da yardım edib. Sizcə bu işlərin əhəmiyyəti nədədir?

Mehriban Əliyeva: - Qədim və zəngin mədəni irs xalqımızın iftixarıdır. Buraya əsrlərlə yaşayan xalçaçılıq sənəti, ədəbiyyat, Şərq-Qərb musiqisinin füsunkar harmoniyasını təqdim edən musiqi, həmçinin “donmuş tarix” adlanan Azərbaycan memarlıq abidələri daxildir. Azərbaycan muğamı, Novruz bayramı, aşıq sənəti, xalçaçılıq UNESCO-nun maddi-mədəni irs siyahısına daxil edilmişdir. Tarixi-mədəni irs müntəzəm qayğı tələb edir. İtmiş hər hansı maddi dəyər əvəzilməzdir və inamla deyə bilərəm ki, bu, gələcək nəsillərə qarşı cinayətdir. Ona görə də, həm ölkəmizdə, həm də sərhədlərimizdən kənarında mədəni irsin qorunması üçün əlimizdən gələni edirik.

Heydər Əliyev Fondu bir sıra memarlıq abidələrini, o cümlədən Dünya Mədəni İrs siyahısına daxil edilmiş Versal sarayını bərpa etmişdir. Fondumuz Parisdə on dördüncü əsrə aid Notr-Dam, Strasburq Kafedral kilsələrinin, İkinci Dünya müharibəsində dağılmış Berlin şəhər Sarayının, həmçinin Vatikan arxivlərində saxlanılan Azərbaycan orta əsrlər əlyazmalarının bərpa olunmasına kömək etmişdir. Fond bu istiqamətdə fəaliyyətini davam etdirəcəkdir. Hazırda biz Vatikanda mədəni abidələrin bərpası üçün danışıqlar aparırıq.

Mədəni və humanitar əlaqələrin qurulması ölkəmiz üçün böyük əhəmiyyətə malikdir. Mədəni əməkdaşlıq bir-birimizi necə tanıdığımızı üzə çıxarır, bir-birimizin tarixini, mədəniyyətini, ənənələrini necə bildiyimizi göstərir. 2011-ci ildə Fond müstəqilliyimizin 20-ci ildönümü münasibətilə müxtəlif ölkələrdə böyük tədbirlər keçirdi. Elə bilirəm ki, bu tədbirlər bir çox insanların bizi tanımasına yol açdı, onlar musiqimizi, mədəniyyətimizi, incəsənətimizi sevdilər. Yanvar ayında Londonda “Bakıya uçuş: Azərbaycanın müasir incəsənəti” sərgisini təşkil etdik. Sərgidə ən müxtəlif janrlarda bir-birindən maraqlı əsərlər, boyakarlıq, qrafika, foto və video nümunələri nümayiş etdirildi. Belə sərgilər tezliklə Berlində, Nyu-Yorkda, Parisdə və Romada da keçiriləcəkdir.

Qeyd etmək istərdim ki, Fondun beynəlxalq fəaliyyəti yalnız mədəni tədbirlə məhdudlaşmır. Fond Pakistanın Müzəffərabad şəhərində qızlar üçün yeni məktəb tikmişdir. Köhnə məktəbi zəlzələ dağıtmışdı. Hollandiyada, Gürcüstanda, Misirdə, Rusiyada və Rumıniyada məktəblər tikilmiş və ya təmir edilmişdir. Haiti zəlzələsindən, Rumıniya daşqınlarından əziyyət çəkmiş insanlara yardım etmişik. Heydər Əliyev Fondu Azərbaycanın digər ölkələrlə dialoqunun genişləndirilməsinə öz töhfəsini verir. Fondumuz beynəlxalq əməkdaşlıq üçün gözəl imkanlar yaradır.

“Gözəllikdə məzmun əsas şərtidir...”

-Sizi gözəllik və üslub etalonu hesab edirlər. Qadının gözəlliyi onun uğur qazanacağına zəmanət verir?

Mehriban Əliyeva: - Əgər gözəllik intellektlə vəhdət təşkil edərsə uğur qazanmaq şansları xeyli yüksəkdir. Xarici gözəllik, yəni harmonik və biçimli görünüş, haradasa tələyin hədiyyəsidir. Ancaq tez və ya gec biz hamımız bizim iç dünyamızı əks etdirən görünüşü alırıq. Demək, məhz görünüşün məzmununu həm insanın uğurlu olmasında, həm də insanın həqiqətən gözəl olmasında həlledici rol oynayır.

“Prezidentin həyat yoldaşı olmaq məsuliyyətdir...”

-Birinci xanım olmaq çətindirmi?

Mehriban Əliyeva: - Belə deyərdim: asan deyil. Ancaq burada açıqlıq elementi əsas rolunu oynayır. Tədrisən kameralara, sənə dikilmiş baxışlara öyrəşsən. Bunu öz həyat atributun kimi qəbul edərsən. Ölkə Prezidentinin həyat yoldaşı olmaq məsuliyyətli, çətin işdir. Sən yalnız özünü və ailəni yox, həm də haradasa öz ölkəni təmsil edərsən. Sözlər, hərəkətlər, davranış hamısı yerində olmalıdır. Xoşbəxtlikdən mən hələ uşaqlıqdan öz qarşıma sərt tələblər qoymuşam, həmişə valideynlərimə, ailəmə layiq olmağa çalışmışam. Bu gün eyni məsuliyyət bizim uşaqlarımızın üzərinə düşür və mən fəxr edirəm ki, onlar bu çətin vəzifənin öhdəsindən dəqiqliklə gəlirlər.

“Mən Allaha inanıram...”

-Fikrinizcə, həyatda hər şey qanunauyğundurmu? Təsadüfə daha çox inanırsınız yoxsa bəxtə?

Mehriban Əliyeva: - Bu suala birmənalı cavab verə bilmərəm. Düşünürəm ki, həyatda hər şey əvvəlcədən müəyyən edilib və çox vaxt təsadüf kimi qəbul olunan hadisələr əslində heç də elə deyil.

Nə dialektik materializmin qanunauyğunluğunun və təsadüflüyünün nisbətinin xülasəsi, nə də nisbilik nəzəriyyəsinin öyrənilməsi həyatda nəyin qanunauyğun, nəyin təsadüf olduğuna aydınlıq gətirə bilməz. Fikrimcə, hər bir insan öz taleyinin yaradıcısı ola bilər və olmalıdır. Seçim həmişə var. Mən nə təsadüfi bir hadisəyə, nə də əvvəlcədən müəyyən olunmuş taleyə inanıram. Mən Allaha və insanın imkanlarına inanıram.

“Saflıq, ağıl, peşəkarlıq...”

-İnsanlarda hansı keyfiyyətləri qiymətləndirirsiniz?

Mehriban Əliyeva: - Saflığı və məniliyi, səmimiyyəti və xeyirxahlığı, ağılı və peşəkarlığı. Heç bir ifadədə süniliyi qəbul etmirəm. Təəssüf ki, müasir həyat quruluşu çox şeyi yox edir, insana yeni-yeni bilik, bacarıq, imkan verərək, bəzən onun mənəvi tamlığını tapdalayır. Uğurun, fırvanlılığın arxasınca qaçmaq, bunlara nəyin bahasına olursa olsun, nail olmaq istəyi insanları tanınmaz dərəcədə dəyişir, bu da məyusluq gətirir. Düzdür, illər ötdükcə mən insanların zəifliklərinə və bir çox şeylərə daha dözümlü yanaşmağa başlamışam. Lakin özüm üçün yolverilməz saydığım şeylərə görə, başqalarını da bağışlaya bilmərəm.

Xoşbəxtlikdən məni həm ailəmdə, həm də peşəkar fəaliyyətimdə yalnız parlaq, pozitiv, səmimi və xeyirxah insanlar əhatə edir. Onlarla ünsiyyət həmişə sevinc gətirir.

Müsaibələrindən seçmələr

“Biz mübahisə etmirik”

“Bir qayda olaraq, biz mübahisə etmirik. Çoxillik evlilik həyatım məni əmin edib ki, İlham istənilən problemi düzgün qiymətləndirir və uzunmüddətli perspektivdəki nəticələri çox doğru görür. Mən onun məsləhətlərini nəzərə alıram, amma öz intuisiyama da etibar edirəm. Əlbəttə, baxışlarımızın üst-üstə düşmədiyi vəziyyətlər olur. Lakin bu, mübahisələrə səbəb olmur. Biz bir-birimizin fikirlərinə hörmətlə yanaşmağı çoxdan öyrənmişik”.

“Prezidentin həyat yoldaşı olmaq çətinidir”

“Prezidentin həyat yoldaşı onun çiyinlərinə düşən məsuliyyəti bölüşür. Bu, həqiqətən də çətinidir. Əsas odur ki, təkcə özümü və ailəni yox, hansısa mənada öz ölkəni təmsil etdiyini anlasam. Xoşbəxtlikdən mən hələ uşalıqdan öz qarşıma sərtiləblər qoymuşam, həmişə valideynlərimə, ailəmə layiq olmağa çalışmışam. Bu gün eyni məsuliyyət bizim uşaqlarımızın üzərinə düşür və mən fəxr edirəm ki, onlar bu çətin vəzifənin öhdəsindən dəqiqliklə gəlirlər.

“Həyat yoldaşıma heyranam”

“Mən həyat yoldaşım İlham Əliyevə heyranam. Bütün çağırışlar qarşısında tab gətirmək, milli maraqları şərtsiz müdafiə etmək, hədsiz vətənpərvərlik və öz işinə sədaqət-mənim fikrimcə, əsl dövlət xadimi məhz belə olmalıdır”.

“Ənənən üçün hədiyyə seçmək asan deyil”

“Həyat yoldaşım üçün hədiyyə seçmək də asan deyil. O, çox təvazökar adamdır, adətən, yalnız məişətdə zəruri olan şeylərdən istifadə edir. Yadımdadır, həyat yoldaşımın 45 yaşı tamam olanda ona nə bağışlamaq barədə uşaqlarla uzun müddət götür-qoy etdik. Axırda uşaqlarla birlikdə şəkil çəkirdik, bu şəkil üçün çarçivə sifariş etdik və bu sözləri yazdırdıq: “Biz səni çox sevirik”.

“Bu, onu çox mütəəssir etmişdi, çox razı qalmışdı və bizim həmin fotosəklimiz o vaxtdan bəri həmişə onun masasının üstündədir.”.

“Mənim üçün tükənməz güc mənbəyi olan ailəmə - atama, uşaqlarıma və həyat yoldaşıma öz hədsiz məhəbbətimi və dərin hörmətimi bildirirəm”.

“Oğlum məni heyrətləndirir”

M.Əliyeva deyir ki, oğlu öz qeyri-adi düşüncəsi, uşaqlara məxsus olmayan müdrikiyi, dünya haqqında fəlsəfi fikirləri ilə onu heyran edir: “Adama bəzən elə gəlir ki, 11 yaşlı bu balaca oğlanın çiyinlərində böyük bir həyat təcrübəsi var. Məqsədyönlülük və daxili özünü idarəetməsi ilə o, öz babası Heydər Əliyevə bənzəyir. O, həm də təmkinlilik və səmimiyyəti ilə də babasını xatırladır. Ümid edirəm ki, o, gələcəkdə öz böyük babası kimi böyük iradəyə və güclü ruha malik olacaq. İstəyirəm o, seçdiyi sahədə peşəkar, xoşbəxt həyat yoldaşı və ata olsun”.

218

219

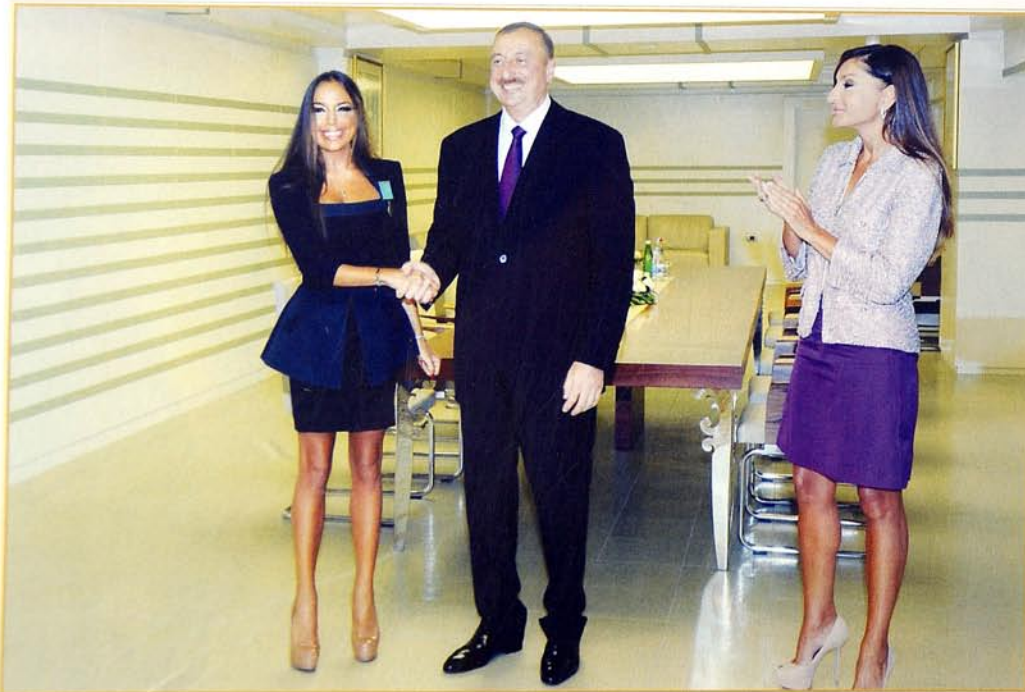

232

Əlegiya

Leyla Əliyeva

Ulduzlara uçan quşa dönəydim,
Ay da yollarıma nur ələyəydi.
Məğrur yerişinlə qoşa dönəydin,
Sənə yer üzündə yer eləyəydim.

Dinlə kədərimin pıçılığını -
Mən yaxşı bilirəm ayrılıq nədi!..
Küləklər könlümün qışqırtısını
Kaş ki kainata yaya biləydi.

Könüllər yaşadır gur nəfəsini,
Sənsiz hər bir anın öz qüssəsi var.
Müqəddəs səsinin xatirəsini
Anlada bilərmə çağlayan çaylar?

Bulud karvanına qoşulum yenə,
Gəzim asımanı, hardasan görüm.
Çatıb ucalığa, yetişim sənə,
Əlimi əlindən yapışan görüm!

Acı göz yaşımı sel elə gəlsin,
Ey yağış, soyumur dərdimin odu.
Qüssədən qocalan Ay dilə gəlsin,
Söyləsin, ruhunun haradı yurdu?

Dağ idin, çiynimi dağlara verdim,
Dağların dərdini çəksə, dağ çəkər.
Sənə məhəbbətim dağlar qədərdi,
Yerini dağlardan soruşum bəlkə?

233

Bəlkə çinarlarla baş-başa verim,
Görən qovuşarmı boyum boyuna?
Gərək sənə yetə bu qəmli şeirim,
Gərək sənə yetə... haqqım var buna.

Nurunu gözümdə saxlayım necə? -
Möcüzə yaratmaq gəlmir əlimdən.
Parçalan, ey zülmət, çəkil, ey gecə,
Günəşə qovuşmaq istəyirəm mən!

MÜNDƏRİCAT

Sülh və xoş məramlar elçisi

Ümid qapısı	9
Nəciblik və xeyirxahlıq rəmzi – Birinci xanım	17
Xalqa və dövlətə təmənnəsiz xidmət örnəyi	27
Первая леди: Символ благородства и доброты	37
Sülh və xoşbəxtlik səfiri	62
Mehriban Əliyeva belə deyir	69

Birinci xanım

Millətin vəkili	73
Xoş niyyətin işığı	81
Üstünlük yolu	88
Uğur ilahəsi	94
Bəşəri plastikanın Azərbaycan salnaməsi	117
Sabaha açılan qapılar	120
Mehriban Əliyeva bu cür düşünür	128
Həyat dərəsi	130

Böyük yolun sirdaşı

Xeyirxahlığın fəlsəfəsi və fəlsəfəsiz xeyirxahlıq	133
Böyük yolun sirdaşı	137
Haqqa tapındıran... ..	161
Yalnız mədəniyyət... ..	169

Səmadan düşən işıq

Səmadan düşən işıq	195
Həqiqət haqqı	203
Suallar... cavablar	210
Müsahibələrindən seçmələr	215
Elegiya	233

Korrektor: Aynur Niyazova
Dizayner: Vladislav Davidov

*Kitabın ərsəyə gəlməsində verdiyi
dəstəyə görə Əliyevsevər dostlarıma
və ailəmə minnətdarlığımı bildirirəm.*

Kağız formatı 70/100, 1/8,
30 çap vərəqi, 240 səh.
Tiraj: 1000 ədəd

«OSKAR» NPM-in mətbəəsində ofset üsulu ilə çap olunmuşdur
Bakı, Tbilisi prospekti, 3001
Tel: 430 23 10, 430 23 20

Handwritten text in a cursive script, likely Arabic or Persian, located in the lower middle section of the left page. The text is faint and difficult to decipher.

Ar 2013
1572

97330